

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTEK, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Luit.-kolonel, Dirig. Apotheker, Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3 —

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Jubileum H. van Gelder.
Hoofdartikel: Wie steunt ons?
Berichten: Slaapmiddelen. — Tuberculose-bestrijding volgens Eilers
Mededeelingen van verschillenden aard:
De middelen uit Velsroord. — Simi. — Capsules Guyot. — Haarleurnmiddelen.
Ingezonden: Dr. Lindenbergh.
Uit de Pers: Uit vroegere tijden. — Valuta-Kwakzalvers.
Rechtszaken: Een magnetiseuse. — Een kankerjufvrouw.
Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwingen: Akker's Abdij-siroop.

1872. — 28 December. — 1922.

Aan onzen Redacteur Hr. H. VAN GELDER.

Beelden van vóór 50 jaren,
Uit dien tijd, soms droef, soms blij,
In 't verleden, vól ervaren,
Trekken nu in groote scharen
Aan Uw peinzend oog voorbij.

't Zien van vizels en retorten,
Studievrienden en consorten
Toovert als in bonte rij,
'n Halve eeuw nu aan uw zij.

Vijftig jaren „Apotheker”,
Nimmer „Compagnon van Kwak”,
Laat me U noemen: „een baanbreker
Hooghoudend zijn edel vak”!

Daarom breng ik nu mijn hulde
Aan U ijv'ig Redacteur!
Aan wie nooit iets slechts verguldde,
Spécialité's niet duldde,
Nimmer ging door d' achterdeur.

Al Uw strijden en Uw streven,
Steunende op wetenschap,
Redde licht wel iemand's leven —
Want genezen is geen grap.

Daarom wensch ik, heer van Gelder,
Blijve Uw geest nog jaren helder,
Schrijf Uw pen steeds ongestoord,
Dikwijls tot het heil der menscheid
En der menschen beurzen voort!

Medewerking ook van velen,
Hooggeplaatst en hooggeleerd,
Van die Uw begrippen deelen —
Ook van hen nog min-geleerd —
Zelfs „Jan Kwak” wordt dan bekeerd!

En dat over 50 jaren
Er geen „Maandblad” noodig zij!
't Blad dat waarschuwt voor gevaren
Van der Kwakken zalverij.

D.

J. C. R.

Wie steunt ons?

Kort geleden eenige oude jaargangen van on-
blad nazoekende, vonden wij in het no. van
Januari 1885 een aanhaling uit den Volksal-
maak, uitgegeven door de Maatschappij tot Nut
van 't Algemeen, afkomstig van den oud-minister
PROF. S. VISSERING en o.m. dienende als aan-
beveling om als lid van onze Vereeniging toe te
treden.

Die aanhaling luidde aldus:

„De heksen en tooverkollen zijn met
haar helse brouwketels voor goed verdwenen.
De „oliekopen” met hun flaphoeden en groote
mantels, die wij in onze jeugd nog gekend heb-
ben, loopen niet meer de dorpen af. Maar de
marktschreeuwers zijn gebleven, en de koningin
der aarde van onze dagen, de pers, stelt haar
trompetten der ruchtbaarheid — de dag- en week-
bladen — niet zelden ten dienste van de kwak-
zalverij, evenals van alles wat indruk wil maken
op de gemoederen der menigte.

„En de menigte? Zij blijft met welgevallen die
schetterende klanken vernemen. Honderd redenen
voor een heeft zij om aan de verleidelijke lokstem-
men der kwakzalverij het oor te leenen.

„Daar is de trek naar het wonderbaarlijke en
geheimzinnige, zoo diep in het menschelijke ge-
moed gelegd, vooral bij kinderlijke naturen zooals
minbeschaafden veelal zijn.

„Daar is de onweerstaanbare macht van het
voorbeeld, de schaapachtige natuur, die dwingt te
volgen, waar anderen voorgaan. Wie kent niet de
kracht van het „iedereen doet het?” Dit woord
is de tooverspreuk der mode. En ook bij de kwak-
zalverij laat de mode zich gelden.

„Daar is de levenswijsheid der huismoeders en
der bakkers, die gaarne eens „meedokteren”, zoo-
als men het noemt, en op raad van tante of buur-
vrouw eens dit of dat kostelijk middelje willen
gebruiken, waarvan zooveel in de krant staat.

„Daar is een eigenaardig soort van wantrouwen,
dat geen geloof hecht aan de eenvoudige genees-
wijze van den gewonen geneesheer, ja, hem ver-
denkt, dat hij maar visites maakt om zijn beurs
te vullen, terwijl men daarentegen, met onbepaald
geloof aan de goede werking, bij den kwakzalver
een duur fleschje gaat koopen, dat door een

onbekende gezegd wordt dienst te doen tegen de
kwaal, die men meent te hebben.

„Daar is de schaamachtigheid, die om de eene
of andere, meer of minder geldige reden, er niet
voor durft uit komen, dat men aan zekere ziekte
lijdt, en op goed geluk af zichzelf poogt te helpen
of zich heimelijk in handen van den een of anderen
vreemden snuiter overgeeft.

„Daar is de wanhoop van den armen lijder, die,
zooals het heet, „door alle doctoren is opgegeven,
omdat zij er toch niets aan doen kunnen” en die
het dan nu eens zal probeeren met den man, van
wien goede vrienden of de krant zeggen, dat hij
zulke merkwaardige kuren doet.

„Het motief der kwakzalverij, wat vooral
in onzen tijd 't meest voorkomt en het ergste
is, is grove baatzucht, het behalen van winst ten
koste der onnoozelen, die aan haar verzekeringen
en beloften geloof hechten, zelfs al weet zij, dat
zij kwaad sticht, al is zij zich bewust, dat zij
liegt en bedriegt.

„En hierom is het, dat ook nog in de heden-
daagsche maatschappij de welig tierende kwakzal-
verij een bedenkelijk verschijnsel is, dat ten nutte
van het algemeen in al de verschillende verschij-
ningen en vertooningen, waarin het optreedt, na-
gespoord, ontmaskerd en bestreden moet worden.
Iedereen, die in zijn kring, naar zijn vermogen en
met zijn middelen, hiertoe wil medewerken, zal
een goede daad verrichten.”

Wij meenden niet beter te kunnen doen dan
bovenstaande woorden over te nemen, toen
wij ons nederzeten om voor dit eerste nummer
van den drie-en-veertigsten jaargang van het
Maandblad een inleidend woord te schrijven
een woord om hen, die nog niet tot de leden der
Vereeniging behooren, op te wekken tot haar
toe te treden.

Het doel der Vereeniging, bestrijding der
kwakzalverij met geneesmiddelen en genees-
methodes, mogen wij als bekend veronderstellen.
Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maand-
blad en heeft recht op 10 exemplaren ter gratis-
verspreiding; de jaarlijksche contributie bedraagt
slechts drie gulden.

Het ledental, ofschoon niet onbelangrijk, in
tal van plaatsen en onder allerlei standen ver-

spreid, dient intusschen nog sterk te groeien. Want er is veel geld noodig, indien men met goed gevolg de kwakzalverij zal bestrijden. Zoo als de kwakzalvers de aanbevelingen van hun waren door advertenties en biljetten bij honderdduizenden verspreiden, zoo dienen ook wij ons Maandblad ter waarschuwing niet, zooals thans, bij duizenden, maar bij honderdduizende exemplaren te kunnen uitgeven.

Ieder, die als lid toetreedt, draagt hiertoe bij.

Er zijn vele kwakzalvers tegen wie gewaarschuwd moet worden; er zijn velen die zich door hun bedriegelijke woorden laten vangen en die dus een waarschuwing behoeven. Als er nu ook velen zijn die dit met ons inzien en hiertoe willen bijdragen, dan kan er wat goeds gebeuren.

Wij vragen met vertrouwen: Wie steunt ons?

BERICHTEN.

Slaapmiddelen. Op de vragen van mevrouw de Vries—Bruins betreffende het nemen van maatregelen tegen den verkoop van geneesmiddelen (speciaal slaapmiddelen) door onbevoegden, heeft Minister Aalberse geantwoord:

Het is den Minister bekend, dat de verkoop van geneesmiddelen (speciaal slaapmiddelen) door allerlei winkeliers reeds geruimen tijd een grooten omvang heeft.

De thans geldende wettelijke bepalingen, welke slechts toelaten den verkoop dier gevaarlijke slaapmiddelen in het klein, doch niet in grootere hoeveelheid, te beletten, zijn onvoldoende gebleken om dit euvel afdoend te beperken.

Een ontwerp eener wettelijke regeling van den verkoop van vergiften is gereed en andere ontwerpen betreffende den verkoop van geneesmiddelen zijn in gevorderden staat van voorbereiding. De Minister is voornemens, het tot stand komen dezer maatregelen nog te bespoedigen.

Tuberculose-bestrijding? Het *N. v. d. Dag* brengt het volgend bericht:

„Dezer dagen zijn in het Hôtel Central op het Damrak 18 hier ter stede, eenige dames en heeren bij een gekomen, om te spreken over de wenselijkheid, om een Centrale Commissie voor Tuberculosebestrijding volgens het systeem Eilers in te stellen.

Allereerst werd overgegaan tot benoeming van een dagelijksch bestuur en werden gekozen de heeren Th. Runia, van Heemskerkstraat 39, IJmuiden, voorzitter; H. Spieksma, Piet Heinstraat 79, den Haag, secretaris en J. H. J. Raatsie, Amstelveenscheweg F 36, Amsterdam, penningmeester.

Nadat alle heeren hun benoeming hadden aangenomen, opende de voorzitter de vergadering en werd besloten over te gaan tot de oprichting van een „Herstellingsoord voor Tuberculoselidder systeem Eilers”, teneinde openlijk te bewijzen welke resultaten daarmede kunnen worden bereikt;

2°. werd besloten een fonds te vormen waaruit arme t.b.c.lidder de geneesmiddelen van Eilers gratis of tegen een zeer geringe vergoeding kunnen betrekken;

3°. is besloten een request tot de Regeering te richten, waarin wordt aangedrongen op een meer hygiënische inrichting der scholen in het algemeen.

Daarna sloot de voorzitter de vergadering en dankte de aanwezigen voor hunne opkomst, hen daarbij aansporende, om alles te doen wat moge-

lijk is om mede te werken de vreeselijke tuberculose te bestrijden.”

Wanneer het laatste werkelijk het doel dezer nieuwe Vereeniging is, is het beste wat de oprichters kunnen doen: haar terstond te ontbinden.

Mededeelingen van verschillenden aard.

De middelen van de wonderdokteres te Velseoord.

In het blad van October 1922 namen wij uit de *N. Haarlemsche Ct.* een artikeltje over, waarin de handelingen van die dokteres eenigszins uitvoerig beschreven werden en waarin melding werd gemaakt van een tegen haar opgemaakt procesverbaal.

Eenigen tijd later ontvingen wij het volgend schrijven:

„Hier ter plaatse oefent een eenvoudig vrouwtje, een Duitsche, sedert geruimen tijd de geneeskundige praktijk uit. Tal van menschen komen bij haar, ook uit den omtrek. Dezen zomer is de eerste vervolging tegen haar ingesteld, zij kreeg 3 x f 5 boete.

Ik heb uitvoerig tegen haar geschreven en gewaarschuwd, maar 't geeft niets. Daar ik athmapatiënt ben, liet ik door een ander eens een proef bij haar nemen, ik gat mijn urine mee. Het Duitse vrouwtje bekeek het fleschje van buiten en zeide toen dat ik het aan mijn maag had. Zij gaf toen bijgaande „medicijnen.” In overleg met m'n huisarts zend ik ze u, daar ik gaarne zou weten of de pastilles b.v. opium bevatten enz. Misschien wilt u het goedje wel eens onderzoeken.”

Gaarne voldeden wij aan dit verzoek en wij vonden den heer N. KEULEMANS bereid het onderzoek op zich te nemen.

De middelen bestonden uit een spanen doosje gevuld met een geel gekleurd poeder en uit een fleschje bevattende... ja wat? Dit was zoo direct niet uit te maken; 't was een rommelzoo.

De inhoud van het doosje, waarin zich tusschen het poeder klontjes bevonden, die uit suiker bleken te bestaan, was in hoofdzaak *krijt* en *magnesia*, waarbij een weinig *plantenpoeder* en *pepermuntolie* was gevoegd.

De inhoud van het fleschje leverde een potserlijk gezicht op. Tusschen een ruime hoeveelheid heele en verbrokkelde grijszwarte pillen bevonden zich talrijke wit-grijze tabletjes en twee gevulde capsules. Verder stukjes *aloë* en klontjes *suikerpoeder*. Alles zag er slordig en onsmakelijk uit. De pillen bestonden uit *duivelsdrek*, de tabletjes hoofdzakelijk uit *zwavelzuur ijzeroxyd* terwijl de inhoud der capsules uit houtteer bestond. (Opium werd niet aangetroffen.)

Wij hebben talloze kwakzalversmiddelen onder de handen gehad maar gelooven niet ooit zoo'n poespas te hebben aangetroffen.

De gebruiksaanwijzing, op een papiertje met potlood geschreven, luidde:

„3 Pillen per dag voor elke maaltijd een weinig poeder.”

Van de tabletjes staat niets; die krijgt men zeker op den koop toe. Maar hoe het mogelijk is, dat er menschen zijn, die vertrouwen dat zoo'n vuile rommel genezing kan brengen is ons een raadsel.

„Simi

„verwijdert snel en zeker *Puisten* en *Pukkels*, „*Vetwormpjes* en *Rode Huid*. Per flacon f 2.50.

„Franco na Postw. f 2.90, A. VAN TUIJLL, Paleis „straat 13, Amsterdam.”

Zoo *betrekkelijk* onschadelijk als deze advertentie er uit ziet, zoodat wij in 't eerst van plan waren er geen notitie van te nemen, blijkt de zaak toch niet te zijn, nu wij kennis hebben gemaakt met het middel zelf.

Het is van Duitsche afkomst, van het *Berliner Cosmetisches Laboratorium Berzinski & Richter*. Op het omhulsel, waarin het fleschje is gepakt, lezen wij, dat *Simi* wetenschappelijk beproefd is, de huid bevrijdt van alle onzuiverheden en de weerstand verhoogt tegen de invloeden van het weer. Maar erger is de volgende aanbeveling: **De genezing van ontstekingen wordt door *Simi* verhaast, in 't bijzonder eigent het zich voortreffelijk tot de bereiding van afkoelende en ontsteking tegengaande koelverbanden b.v. bij furunkels en ontstekingen der huid en haar celweefsel.”**

Door deze aanbeveling krijgt *Simi* niet alleen de hoedanigheid van een cosmetisch, maar ook van een *geneeskrachtig* middel en valt het in het kader van ons blad. Want wij betwijfelen zeer of de eigenschappen, aan *Simi* toegeschreven, wel aan het middel toekomen; het onderzoek verricht door den heer N. KEULEMANS, heeft geleerd, dat het fleschje, inhoudende 100 C.c. vloeistof, bevat 2% *boorzuur*, 43% *alcohol* en verder *parfum* en water. Wij hebben hier dus te doen met een gewoon waschmiddeltje, waarvan het ergerlijk is, dat het bij furunkels en huidontstekingen als voortreffelijk wordt aanbevolen, met voorbijgaan van geneeskundigen raad en hulp. Gevaar is hier niet buitengesloten.

CAPSULES GUYOT.

Wij werden dezer dagen onaangenaam verrast, doordat wij van welwillende zijde de volgende advertentie kregen toegezonden:

„Zooals de zeeman zijn vaartuig teert om beter aan de golven weerstand te bieden, zoo teert ook degene, die zorg heeft voor zijn gezondheid, zijn longen met de **CAPSULES GUYOT** van zuivere Noorsche teer, om weerstand te kunnen bieden aan bronchitis, hoest, verhoudheid, catarrhe, enz.

Het gebruik der **CAPSULES GUYOT** van zuivere Noorsche teer, 2 of 3 capsules bij elken maaltijd, is inderdaad voldoende om in korten tijd de hardnekkigste verkoudheid en de meest ingewortelde bronchitis te doen verdwijnen. Soms slaagt men er zelfs in reeds geopenbaarde tering te stuiten en te genezen, want de teer houdt de verrotting der longtuberkels tegen, daar zij de slechte microben, die er de oorzaak van zijn, doodt.

Verkrijgbaar bij alle goede apothekers en drogisten.

Dpot. **B. H. J. WEERENBECK**, Nassaukade 314, Amsterdam.

Om dergissing te voorkomen, lette men op het etiket; dat van de echte **CAPSULES GUYOT** draagt den naam **GUYOT** in groote letters en diens **handtekening in drie kleuren**: violet, groen en rood, schuin gedrukt, evenals het adres: **MAISON FRERE, 19 rue Jacob, PARIS.**

De behandeling komt op 3 cents per dag, en geneest.

Onaangenaam, dat is zeker het juiste woord, want in geen tijden hadden wij dit *oude* middel geadverteerd gezien en plotseling komt het weer voor den dag.

't Is al langer dan veertig jaar geleden, dat wij tegen deze capsules moesten optreden en in de eerste jaargangen van ons blad zijn herhaalde malen „Herhaalde Waarschuwingen” tegen dit middel opgenomen.

Wij kunnen niet beter doen, dan een dusdanige waarschuwing hier nog eens te laten volgen:

Nadat de geneeskunde vroeger nog al gebruik van teer en teerwater had gemaakt, heeft zij deze tegenwoordig grootendeels laten varen, daar andere stoffen beter de vereischte werking te weeg brengen, al kunnen de teerbereidingen somtijds eenig nut doen. Indien de geneesheer tegenwoordig nog teer of teeraftreksel wil laten gebruiken, kan hij bij iederen apotheker dit tot teerpillen laten verwerken. De capsules bestaan uit teer met een laagje gelatine omgeven. Bij een geringe verkoudheid, die echter ook zonder geneesmiddelen, indien men een goeden leefregel volgt, gemakkelijk geneest, kan het gebruik van enkele capsules geen kwaad. Veel heil verwacht men echter niet van teer en niet ieder ga op goed geluk aan 't slikken. Men zij met 't gebruik voorzichtig: en vooral teringlijders laten zich niet door de advertentie tot gebruik verlokken. Teer is in 't geheel niet een zoo onschadelijke stof als het door Guyot en zijn opvolgers genoemd wordt. Terwijl sommige menschen verscheidene teercapsules zonder schade schijnen te kunnen gebruiken, zijn ons verscheidene gevallen voorgekomen waarin het gebruik, zelfs van een of twee stuks, onpasselijkheid te weeg bracht.

In een geval zelfs bleef de hardnekkige braking nog den volgenden dag voortduren. Men zij dus gewaarschuwd, vooral ook omdat de teercapsules door vele zwakke borstlijders worden gebruikt. Bij een teringlijderes in 't laatste tijdperk zagen wij een hardnekkige braking van tijd tot tijd telkens terugkeeren. Bij onderzoek bleek, dat het meisje, op aanraden van een der familieleden, steeds volhield, buiten weten van haar geneesheer, twee of drie teercapsule's 's morgens te nemen. 't Gevolg was, dat de maag het zoo hoogst noodige voedsel nog eerder weigerde, dan de aard van het longlijden meebracht.

Een langdurig voortgezet gebruik schaaft zeker altijd zoowel de maag als de beurs.

Iets over haarkleurmiddelen.

Onder de vele brieven, die wij ontvangen, waarin naar de samenstelling of de meer of mindere schadelijkheid van het een of ander middel gevraagd wordt, zijn die betreffende middeltjes voor het kleuren van het haar het talrijkste. Ook nu liggen er weer drie brieven hierover voor ons, sinds de vorige maand ingekomen. In de een wordt gevraagd naar de samenstelling van Theophiles haarkleurmiddel en in de beide andere wordt ons verzocht om een haarkleurmiddel op te geven, dat niet vergiftig is. Zie hier ons antwoord.

De meeste middeltjes, die verkocht worden voor het donker Fleuren van het haar, zijn bereid met de een of andere lood-verbinding, veelal loodsuiker. Bijna alle geneeskundigen zijn er over eens dat zulk een loodverbinding, bij voortdurend gebruik, tot loodvergiftiging moet aanleiding geven en er worden vele gevallen medegedeeld, waarin allerlei ziekelijke verschijnselen van het gebruik dier loodhoudende haarmiddelen het gevolg waren.

Echter zijn er ook gevallen bekend van personen, die jaren lang zulk een haarmiddel ge-

bruikten, zonder eenige nadeelige gevolgen te ondervinden. Dit kan liggen aan het middel, doch ook aan de wijze van gebruik. Er zijn namelijk haarkwaters die het lood voor een groot deel in oplosbaren toestand bevatten, en dit zijn de gevaarlijksten; doch er zijn anderen, waarin het geheel of bijna geheel in onoplosbaren toestand voorkomt en dezen zijn veel minder gevaarlijk, ja misschien zelfs, indien al het lood er onoplosbaar in aanwezig is, niet gevaarlijk. Zelfs een gevaarlijk loodhoudend haarkwater kan echter zoo gebruikt worden, dat het geen of bijna geen nadeelige uitwerking heeft, indien men er namelijk zorgvuldig voor waakt, dat niet de huid er mee bevochtigd worde, maar alleen de haren, hoewel het wel moeielijk zal zijn hier altijd goed voor te zorgen.

Wegens deze laatste moeielijkheid en ook omdat men niet gemakkelijk kan onderscheiden of het lood opgelost of onopgelost in het vocht voorkomt, raden wij in het algemeen het gebruik van loodhoudende haarmiddelen af. Die welke in ons land verkocht worden en in dit maandblad zijn besproken, zijn *Allen's Haarhersteller*, *Eau Royal de Windsor*, *Eau de Castille*, *Het nieuwe haarmiddel (verkoophuis)*, *Eau de Zenobie*, *Ayer's haarversterker*, *Eau des Fées*, *Eau de Florida*, *Eau Magique*, *Nieuwe London haarhersteller*, *Eau Hamilton*, *Melrose*, *Rosettes Hair Restorer* en *Eau d' Amerique*. Zie daar een 14-tal, die allen, toen wij ze onderzochten, met loodsuiker bleken bereid te zijn. Er zijn echter denkelijk nog meer dergelijke in ons land in den handel, dus een ieder zij voorzichtig.

Een ander oud middel, dat voor het kleuren van het haar wordt aangewend, is een oplossing van zilvernitraat, dat is salpeterzuur zilver, of hetzelfde als *Helsche steen* of *Lapis infernalis*. Dit is de stof die *Theophile* in zijn middeltje gebruikt. Ook dit vocht kan het haar wat donkerder maken, hoewel van het teruggeven van de natuurlijke kleur enz. geen sprake kan zijn, en het is niet zoo gevaarlijk als een loodoplossing. Vroeger hield men zelfs dit vocht voor geheel onschadelijk bij het gebruik als haarkwater, doch men heeft in den laatsten tijd eenige schadelijke werking meenen waar te nemen. Ofschoon wij dus *THEOPHILE's* haarkleurmiddel niet zoo sterk kunnen afkeuren, moeten wij toch ook hierbij voorzichtigheid aanraden en de zorg om zoo mogelijk alleen de haren en niet de huid er mee te bestrijken.

Een derde metaal, waarvan een oplossing als haarkleurmiddel gebruikt wordt, is het *Bismuth*. De bereidingen hiervan meenen wij dat, als haarkleurmiddel gebruikt, onschadelijk kunnen genoemd worden. Echter is het niet gemakkelijk een goed haarkwater van bismuth te bereiden. De Fransche scheikundige en afgevaardigde *NAQUET* heeft er indertijd een voorschrift*) voor gegeven en daarnaar werkende heeft de een een goed kleurmiddel gemaakt maar van een ander vernamen wij, dat het niet gelukt was op die wijze iets goeds te verkrijgen. In ieder geval dient de bereiding door een apotheker of ander scheikundige te worden verricht.

Ziedaar wat wij, in antwoord op meerdere vragen, nogmaals over middelen voor het kleuren van het haar meenen te moeten zeggen. Wij voegen er nog twee opmerkingen aan toe.

Vooreerst dat, afgescheiden van* hun meer

of mindere schadelijkheid bij het gebruik als haarverf, al de drie soorten van middelen, zoowel de lood-, als de zilver- en de bismuth houdende, VERGIFTIG werken wanneer er min of meer van wordt ingenomen, en dat wij dus aanraden ze buiten het bereik van kinderen en andere snoepers te houden.

In de tweede plaats wijzen wij er op dat men, om zeker te gaan, om niet zijn gezondheid te benadeelen en ook zijn beurs (want al die haarmiddeltjes zijn in verhouding van den prijs der grondstoffen veel te duur) het best doet zijn haren te dragen in de kleur welke de natuur er aan geeft. De waarde van den mensch zit niet in de kleur van zijn haar, toch wel kan iemand, door zich door allerlei middeltjes een andere haarkleur te geven dan hem door de natuur geschonken wordt, zich ziek of in alle geval bespottelijk in het oog van velen maken.

*) *NAQUET's* voorschrift luidt vertaald aldus: Neem Bismuth metaal 100 gram, los het op in salpeterzuur uit den handel 300 gram, voeg bij de oplossing 1° wijnsteenzuur 80 gram opgelost in een voldoende hoeveelheid water en 2° 4 liters water. Breng den neerslag op een filter en wasch af tot het waschwater niet meer zuur is. Neem den vochtigen neerslag met een spatel af, los op in een zoo gering mogelijke hoeveelheid ammoniak en voeg bij de oplossing Natriumhyposulfit 80 gram. Na oplossing filtreer en bewaar het in goed gesloten flesschen. Gebruiksaanwijzing: zich om de twee dagen het haar bevochtigen en als de verlangde kleur verkregen is, onderhouden.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie,

In de November-aflevering van Uw Maandblad komt een artikel voor over „Anti-Rheumaticol”, onteikbaar middel, enz. Daarin komt o.a. de volgende clausule voor:

„De zich noemende *DR. J. LINDENBERGH*, „Specialist Massage”, is geen medicus; of hij „den dokterstitel van een buitenlandsche universiteit gekocht heeft is ons niet bekend „maar bevoegd tot uitoefenen van de geneeskunde is hij niet.

„Te Baarn is hij jarenlang als masseur opgetreden en daarna heeft hij er zijn werk van „gemaakt een groot aantal z.g. volksapotheken „op te richten, o.a. te Hilversum, Baarn, „Bussum en Schoten.”

Een en ander vereischt echter de noodige rectificatie.

Te *Schoten* is n.l. sinds eenige jaren woonachtig en werkzaam als (bevoegd) practiseerend geneesheer-apotheker de Heer *J. W. Lindenberg*, arts, een jong, energiek medicus die met de practijken van den Heer *J. Lindenberg* te Bussum absoluut niets uitstaande heeft.

Te *Schoten* is dan ook van een z.g. „Volksapotheek” van laatstgenoemden Heer beslist geen sprake; de schrijver van het artikel „Anti-Rheumaticol” heeft zich waarschijnlijk vergist met de gemeente *Voorburg*, waar destijds wel een z.g. „Volksapotheek” is opgericht door den heer *J. Lindenberg* te Bussum.

Er is hier dan ook ernstige persoons- en naamsverwisseling in het spel met onzen eminenten, ter goeder naam en faam bekend staanden, wettelijk bevoegden *DR. J. W. Lindenberg*, arts te Schoten, die van een en ander waarschijnlijk

onaangename gevolgen zou kunnen ondervinden.

Zulks te voorkomen is doel van dit schrijven, weshalve mijn verzoek tot opname er van, waarvoor bij voorbaat mijn beleefden dank.

Hoogachtend,
J. M. WESTENDORP,
Controleur der gemeentebelastingen te Schoten.

UIT DE PERS.

Uit vroegere tijden.

In het Tijdschr. van Geneeskunde meldt de heer G. H. Bisseling, bekend geschiedkundige, een paar advertenties uit vorige eeuwen, die zeer merkwaardig zijn:

Oprechte Haarlemse Dinsdaegsche Courant.

1688, No. 5 en No. 11.

„Op de Koogh, bij de Hooge-Kerck, gelegen aan de West-zij van Saerdam, woont Mr. Bant, welke geneest de volgende quellingen: als die gene, de Mal of Dul en seer ontsinnig zijn; oock die gene, die Melancoliek zijn en lopen mijmeren, met groote schrick en angste en vrees bevangen; soo dat voor die gene geen Dolhuysen of besloten kamertjes van nooden zijn. Oock geneest hij onverbeterlijk vallende Siekte; alle Buijen en Stuyppen; mede geneest hij seeckerlijk alderley slag van Buycklopen, al hadden sy 6, 8 en 10 jaren geduurd! Die deselve genezingen niet gelooft, sal hij met verscheydene genese Exempele onderrechten.

Oprechte Leydse Maandagsche Courant.

16 April 1696.

Op de Koog bij de Kerk, gelegen aan Saerdam, woont eenen Mr. Bant, die geneest de Melancholia met alle hare Toevallen in 't geheel, als Mijmerije, Sufferije, gebreckige Memorie en Verstand, verwarden Opinien en Kwade Gedagten, en verdere Kwale, die daar uyt spruijtende; die de geneezing niet gelooft, wijst hij zeer veele geneezen Patienten aan, zoodanigen die daar van geen swarigheid maken, doch worden geschietert; die 't eerstgekomen is, neemt hij ook wel aan te genezen of geen gelt. (De Gezondheid)

Waarschuwing tegen valuta-Kwakzalvers. Van den correspondent van „De Telegraaf”.

WESEL, 19 Dec. — Van Duitsch-medische zijde wordt er op gewezen, dat sedert eenigen tijd het aantal „Ambulatoriën unter Special-ärztlicher Seite” nl. rondtrekkende inrichtingen onder leiding van zgn. specialisten op medisch gebied in plaatsen aan de Duitsch-Nederlandse grens zeer toeneemt. Deze ambulante instituten staan echter onder leiding van meereendeels beroepskwakzalvers of wel candidaten in de medicijnen die óf elke opleiding missen óf niet in het bezit zijn van een bewijs, dat zij het staats-examen hebben afgelegd en dus nog elke practische ervaring missen. Zij maken in de plaatselijke kranten een marktschreeuwerige reclame, waarin sprake is van genezing in den kortst mogelijken tijd van alle verouderde ziekten, speciaal acute en chronische geslachtsziekten. De behandeling zal geschieden „volgens 'n geheel nieuwe natuur geneeswijze” en dan nog wel in tot nog toe niet bereikt kort tijdsverloop.

In de advertenties wordt er vooral de nadruk opgelegd, dat Hollanders tegen Deutsche tarieven worden behandeld en bovendien wordt beloofd, dat het honorarium zal worden terugbetaald indien de behandeling zonder gevolg blijft. Deze kwakzalvers worden dan ook door de Hollanders uit de grensplaatsen zeer druk bezocht.

In den laatsten tijd vindt men in de Deutsche dagblagen ook meermalen advertenties, waarbij Deutsche artsen wordt verzocht naar Holland te komen, ten einde daar de leiding op zich te nemen van „Naturheill-Ambulatoriën”. Volgens de Deutsche wet kan zeer streng tegen deze „Ambulatoriën”, die een gevaar vormen voor de volksgezondheid, opgetreden worden.

Tegen deze valuta-kwakzalverij kan dan ook niet ernstig genoeg gewaarschuwd worden.

RECHTSZAKEN.

Een magnetiseuse.

Voor het kantongerecht te Haarlem is behandeld de zaak tegen mevr. B., magnetiseuse aldaar, beschuldigd van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Als getuigen waren gedagvaard mej. Joha v. R., en mevr. J. B. R., die zich voor hoofdpijn en rheumatiek onder behandeling hadden gesteld en daarvoor betaalden.

Als gemachtigden van bekl. waren verschenen Mr. van Eck en de heer L. Groeneweg, voorzitter van de vereeniging voor psychisch onderzoek en toegepast magnetisme. Bekl. bekende.

De eisch luidde 2 maal f 10 boete of 2 maal 10 dagen hechtenis.

Mr. van Eck betoogde, dat bekl. begaafd is met een innerlijke geneeskraft. Zij behandelt menschen, die tevergeefs bij de officieele geneeskundigen redding zochter. Spr. weet, wa' het standpunt van den Hoogen Raad is, maar ook, dat bekwame rechtskundige autoriteiten van meening zijn, dat de betrokken wet toch niet te handhaven is. Nu Otto Otto in Rotterdam ontslagen is van rechtsvervolging, wil spr. het nog eens ondernemen, het standpunt van den Hoogen Raad aan te vechten. Hij betoogt, dat hier geen sprake is van een volledige geneeskundige handeling, wijst er op, dat magnetisme geen geneeskunde maar geneeskunst is, niet uitgeoefend als bedrijf, maar uit noodzaak van innerlijken drang en vraagt ontslag van rechtsvervolging. De heer Groeneweg hield vervolgens een betoog over de beteekenis van het magnetisme, die z.i. niet anders is dan het toedienen van een voedingspraeparaat.

De kantonrechter heeft de eisch van het O.M. toegewezen.

Weer een kankerjuffrouw.

Voor jaren terug bezat juffrouw T. te Nijmegen de vermaardheid kanker te kunnen genezen, waarvoor zij z.g. kankerzalf uitgaf. Toen deze juffrouw Nijmegen verliet, werd haar praktijk blijkbaar overgenomen door juffrouw G., tegen wie, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, een vervolging werd ingesteld. Het O. M. van het kantongerecht te Nijmegen eischte tegen haar f 100 boete subs. 30 dagen hechtenis. (De Tijd).

CORRESPONDENTIE.

C. S. te B. Het was geenszins onze bedoeling dat van uwentwege reclame voor den Fistelpot zou worden gemaakt. Wij hebben ons, dat bekennen wij, minder duidelijk uitgedrukt en bieden daarvoor onze verontschuldiging aan. Onze bedoeling was, dat de velen, vooral in Noord-Holland, die, bij hoog en laag bij den fistelpot zweren en daardoor al veel ongelukken veroorzaakt hebben, in uw schrijven aanleiding zouden vinden om opnieuw reclame te maken; dit wilden

wij, bij de overtuiging van de *schadelijkheid* van het middel, voorkomen.

Met eenige moeite is het ons gelukt nog eenige exemplaren van het Maandblad van 1882 op te diepen. Gij hebt die zeker ontvangen; mogen wij ze, na gebruik, terug verzoeken?

W. C. B. H. C. te B. Tot ons groot leedwezen heeft het onderzoek van de poeders geen positief resultaat opgeleverd. Noch chemisch, noch microscopisch onderzoek heeft ons de samenstelling doen kennen, wat trouwens bij fijn verdeelde plantendeelen niet te verwonderen is. Ofschoon wij de handelingen van dien apotheker ten zeerste afkeuren, hebben wij geen gegevens genoeg om in het openbaar tegen hem op te treden.

Mr. E. L. v. E. te 's-G. Dank voor de gezonden advertentie; zooals gij ziet hebben wij er gebruik van gemaakt.

Q. v. U. te N. De Beecham Pillen zijn behandeld in het Maandblad van Juni 1909. Het betreffende blad hebben wij echter niet meer voorhanden.

Intusschen zouden wij u het gebruik van de pillen beslist afraden. Zij bestaan uit aloë en gemberpoeder en een geregeld gebruik van die eerste stof is zeker schadelijk.

Dr. W. F. E. te A. Tot ons leedwezen kunnen wij over Heliorine niets mededeelen. Het middel is ons onbekend.

Dr. H. W. te A. De gezonden middelen zijn in onderzoek.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

AKKER'S ABDIJSIROOP uit het klooster Sancta Paulo te Carthagna.

Een klooster Sancta Paulo te Carthagna bestaat niet.

Het is **gephantaseerd** door **L. J. AKKER**, en de fabriek van de Abdijsiroop staat in de Alkemadestraat te Rotterdam.

De leugen van de Abdij heeft ongetwijfeld ten doel een zekeren invloed uit te oefenen op de geloovige menigte.

De Abdijsiroop, aanbevolen als „het enig tot dusverre bekende afdoend middel tegen Borst- en Longaandoeningen, Engelsche ziekte, Asthma, Kinkhoest, verouderde en hardnekkige verkoudheden enz. enz.” bestaat uit niets anders dan aardappelstroop, lichtbruin gekleurd en riekende naar kaneel, waarbij een beetje salicylzuur is gevoegd, **een mengseltje dat onmogelijk datgene kan doen, wat AKKER ervan belooft.**

De suiker van de aardappelstroop zal misschien bij het hoesten eenige tijdelijke verzachting aanbrengen, maar meer is van het vocht niet te verwachten. Ja, nog iets; het Salicylzuur kan, zelfs in geringe hoeveelheden, oorzaak van schadelijke nevenwerking zijn.

Aan al die mooie beloften in de advertenties enz. ligt leugen ten grondslag.

Ieder, lijdende aan een van de opgenoemde ernstige ziekten, die deze schandelijke onwaarheden leest, daaraan geloof hecht en daarnaar handelt, **stelt zijn leven en gezondheid in de waagschaal.** Hij zal den juisten tijd voor doelmatige hulp laten voorbijgaan en daardoor **het slachtoffer worden** van de gewetenlooze verklaringen van een kwakzalver.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Luit.-kolonel, Dirig. Apotheker, Chef v. d. Mil. Pharm. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Wie steunt ons?

Berichten: Een open brief over Wetshandhaving — Kwakzalver-advertenties in de Vskbladen.

Mededeelingen van verschillende aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — De Witt's Nieren- en Blaaspillen.

Rechtszaken: Otto-Otto in hooger beroep.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Het Bestuur van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij heeft de eer U hierbij een Maandblad toe te zenden ter kennismaking, met beleefd verzoek, indien gij nog niet tot de Leden of Abonnés behoort, U op te geven als lid bij den Secretaris der Vereeniging.

In den loop der maand Februari zullen aan leden en abonnés de quitanties door de post-administratie worden aangeboden.

Ter vermijding van extra kosten wordt men dringend verzocht de quitantie bij eerste aanbieding te voldoen.

De Secretaris-Penningmeester,
W. BINNENDIJK.

Wie steunt ons? †)

Kort geleden eenige oude jaargangen van ons blad nazoekende, vonden wij in het no. van Januari 1885 een aanhaling uit den Volksalmanak, uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, afkomstig van den oud-minister PROF. W. VISSERING en o.m. dienende als aanbeveling om als lid van onze Vereeniging toe te treden.

Die aanhaling luidde aldus:

..... „De heksen en tooverkollen zijn met haar helse brouwketel voor goed verdwenen. De „oliekoopen” met hun flaphoeden en groote mantels, die wij in onze jeugd nog gekend hebben, loopen niet meer de dorpen af. Maar de marktschreeuwers zijn gebleven, en de koningin

†) Het hier volgend artikel is reeds in het vorig no. opgenomen.

Nu van het Februari no. een grooter aantal exemplaren dan gewoonlijk gratis wordt verspreid — ook als poging om nieuwe leden voor onze Vereeniging te winnen — nemen wij de vrijheid dit artikel nogmaals af te drukken.

der aarde van onze dagen, de pers, stelt haar trompetten der rechtvaardigheid — de dag- en weekbladen — niet zelden ten dienste van de kwakzalverij, evenals van alles wat indruk wil maken op de gemoederen der menigte.

„En de menigte? Zij blijft met welgevallen de schetterende klanken vernemen. Honderd redenen voor een heeft zij om aan de verleidelijke lokstemmen der kwakzalverij het oor te leenen.

„Daar is de trek naar het wonderbaarlijke en geheimzinnige, zoo diep in het menschelijke gemoed gelegd, vooral bij kinderlijke naturen zooals minbeschaafden veelal zijn.

„Daar is de onweerstaanbare macht van het voorbeeld, de schaapachtige natuur, die dwingt te volgen, waar anderen voorgaan. Wie kent niet de kracht van het „iedereen doet het?” Dit woord is de tooverspreuk der mode. En ook bij de kwakzalverij laat de mode zich gelden.

„Daar is de levenswijsheid der huismoeders en der bakkers, die gaarne eens „meedokteren”, zooals men het noemt, en op raad van tante of buurvrouw eens dit of dat kostelijk middeltje willen gebruiken, waarvan zooveel in de krant staat.

„Daar is een eigenaardig soort van wantrouwen, dat geen geloof hecht aan de eenvoudige geneeswijze van den gewonen geneesheer, ja, hem verdenkt, dat hij maar visites maakt om zijn beurs te vullen, terwijl men daarentegen, met onbepaald geloof aan de goede werking, bij den kwakzalver een duur fleschje gaat koopen, dat door een onbekende gezegd wordt dienst te doen tegen de kwaal, die men meent te hebben.

„Daar is de schaamachtigheid, die om de eene of andere, meer of minder geldige reden, er niet voor durft uit komen, dat men aan zekere ziekte lijdt, en op goed geluk af zichzelf poogt te helpen of zich heimelijk in handen van den een of anderen vreemden snuiter overgeeft.

„Daar is de wanhoop van den armen lijder, die, zooals het heet, „door alle doctoren is opgegeven, omdat zij er toch niets aan doen kunnen” en die het dan nu eens zal probeeren met den man, van wien goede vrienden of de krant zeggen, dat hij zulke merkwaardige kuren doet.

..... „Het motief der kwakzalverij, wat vooral in onzen tijd 't meest voorkomt en het ergste

is, is grove baatzucht, het behalen van winst ten koste der onnoozelen, die aan haar verzekeringen en beloften geloof hechten, zelfs al weet zij, dat zij kwaad sticht, al is zij zich bewust, dat zij liegt en bedriegt.

„En hierom is het, dat ook nog in de heden-daagsche maatschappij de welig tierende kwakzalverij een bedenkelijk verschijnsel is, dat ten nutte van het algemeen in al de verschillende verschijningen en vertooningen, waarin het optreedt, nagespoord, ontmaskerd en bestreden moet worden. Iedereen, die in zijn kring, naar zijn vermogen en met zijn middelen, hiertoe wil medewerken, zal een goede daad verrichten.”

Wij meenden niet beter te kunnen doen dan bovenstaande woorden over te nemen, toen wij ons nederzetten om voor dit eerste nummer van den drie-en-veertigsten jaargang van het Maandblad een inleidend woord te schrijven een woord om hen, die nog niet tot de leden der Vereeniging behooren, op te wekken tot haar toe te treden.

Het doel der Vereeniging, bestrijding der kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes, mogen wij als bekend veronderstellen. Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 exemplaren ter gratisverspreiding; de jaarlijksche contributie bedraagt slechts drie gulden.

Het ledental, ofschoon niet onbelangrijk, in tal van plaatsen en onder allerlei standen verspreid, dient intusschen nog sterk te groeien. Want er is veel geld noodig, indien men met goed gevolg de kwakzalverij zal bestrijden. Zoo als de kwakzalvers de aanbevelingen van hun waren door advertenties en biljetten bij honderdduizenden verspreiden, zoo dienen ook wij ons Maandblad, ter waarschuwing niet, zooals thans, bij duizenden, maar bij honderdduizende exemplaren te kunnen uitgeven.

Ieder, die als lid toetreedt, draagt hiertoe bij.

Er zijn vele kwakzalvers tegen wie gewaarschuwd moet worden; er zijn velen die zich door hun bedriegelijke woorden laten vangen en die dus een waarschuwing behoeven. Als er nu ook velen zijn die dit met ons inzien en hiertoe willen bijdragen, dan kan er wat goeds gebeuren.

Wij vragen met vertrouwen: Wie steunt ons?

BERICHTEN.

Een open brief, gericht tot Geneeskundigen, Apothekers en Juristen, handelende over een der vele misstanden op het gebied van fabricatie van den Groothandel in geneesmiddelen in Nederland, ontvingen wij in dank.

Schrijver is de heer W. SCHUURMANS STEKHOVEN te *Ruinen (Dr.)* en de brief is een Overdruk uit het *Pharmac. Weekblad* No. 52, 1922.

De inhoud van den brief, dien wij met genoegen en instemming lazen, valt *grootendeels* buiten het terrein, waarop onze Vereeniging zich beweegt, zoodat wij meenen te kunnen volstaan met een korte opgaaf.

De Schrijver wijst op het gevaar van de z.g. huismiddeltjes, die door den groothandel aan allerlei onbevoegden worden afgeleverd en het nog grootere dat zelfs de zwaarste vergiften, zooals atropine, landanum, rattekruid en chloroform, worden verkocht aan drogisten, die ze, het is begrijpelijk, niet voor de grap inslaan.

Met het oog op de gevaarlijke misstanden, die van een en ander het gevolg zijn, wendt de Schrijver zich tot de Ministers van Arbeid en Justitie, die aan het „misdadig bedrijf, waar„door het leven veler Nederlanders niet meer „veilig is, geen einde hebt willen maken.”

Hij besluit aldus: „Wij hebben geen strenge „wetten meer noodig, onze desbetreffende wetten, „hoe feilbaar en vol feiten, zijn streng genoeg.

„Wat wij noodig hebben, is *strenge wetshand- „having.*”

Kwakzalversadvertenties in de Vakbladen. In het *Pharmaceutisch Weekblad* van 21 October j.l. is opgenomen een rapport, uitgebracht door DR. WAUCOMONT op het geneeskundig congres te *Antwerpen* over „de pharmaceutische specialités, van geneeskundig standpunt beschouwd”.

Plaatsgebrek belet ons, dit belangrijk rapport over te nemen; slechts zij hier in 't kort vermeld, wat over de advertenties in medische en pharmaceutische tijdschriften wordt gezegd:

„Deze publiciteit is zooveel te meer af te keuren, omdat zij geschiedt onder een eenigermate verantwoordelijk patronaat. Te verdedigen is het standpunt, dat de redactie van een tijdschrift geen verantwoordelijkheid kan dragen voor hetgeen in de advertenties voorkomt (1) maar voor geneeskundige en pharmaceutische tijdschriften moet een methode worden gevonden, om te voorkomen, dat ook de advertentiekolommen van die bladen gebruikt worden voor de propaganda van artikelen, die best kunnen worden gemist en die slechts dienen, om, ten nadeele der zieken, de belangen der fabrikanten te dienen”.

1) Wij stellen ons *niet* op dit standpunt.

(Red. Mbl.)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

No. 4 der „Mededeelingen” van bovengenoemd Instituut is dezer dagen verschenen. Het bevat o.m. de resultaten van het onderzoek van circa 70 specialités en kwakzalversmiddelen, door het Instituut verricht en wel door de heeren Dr. U. G. BIJLSMA E. I. VAN ITALLIE, Dr. M. J. ROESINGH en C. VAN ZIJP.

Ofschoon verscheidene van die middelen van

wege onze Vereeniging reeds onderzocht en in het Maandblad besproken zijn, vinden wij echter aanleiding om de „Mededeelingen” van het Instituut grootendeels woordelijk over te nemen en wel:

1°. om de resultaten van de onderzoekingen in ruimer kring bekend te maken en

2°. om hen, die soms zoo welwillend zijn om de waarde van onze mededeelingen, als afkomstig van particuliere personen, in twijfel te trekken, thans te stellen tegenover de beoordeeling van een officieel lichaam.

Wij hebben enkele malen ons veroorloofd, met het oog op onzen lezerskring, ter verduidelijking van sommige namen, een of ander (tusschen haakjes) toe te voegen, zooals wij ook — omdat de „Mededeelingen” *achtereenvolgens* in ons blad worden overgenomen — enkele verwijzingen naar opgegeven no's achterwege moesten laten.

Het artikel: „Onderzoek van een aantal kwakzalversmiddelen en specialités” begint met de volgende:

„Algemeene opmerkingen:

Hier volgt het onderzoek van een groot aantal geheimmiddelen en specialités, waarvan de uitkomst een schrikwekkend beeld geeft van de grootte en uitbreiding van deze schadelijke ziekte der maatschappij. De zeer verschillende gevaren, die uit de kwakzalverij voortvloeien zijn daarbij in treffende voorbeelden voor den dag gekomen.

Kort samengevat zijn de hoofdpunten, waarop de algemeene aandacht dient te worden gevestigd, de volgende:

I. Er zijn middelen, die op zich zelf goed zijn en ook door geneeskundigen worden gebruikt, echter in handen van leeken, die noch de ziekte kunnen herkennen, noch de juiste wijze van toediening weten, schade kunnen veroorzaken. Voorbeelden hiervan schijnen ons overbodig.

II. Reeds in No. 3 dezer mededeelingen (Mbl. Sept. 1922) is uitvoerig op het gevaar gewezen van middelen, die tegen een bepaald *symptoom* worden aanbevolen, zooals koorts, diarrhee, keelpijn, hoofdpijn etc. Deze stoffen worden door het publiek tegen deze symptomen gebruikt en daardoor het herkennen en vroegtijdig behandelen van gevaarlijke ziekten onmogelijk gemaakt, gevaarlijk 1°. voor den patiënt, indien deze bv. slangebeet vergiftigingen, diphtherie, kanker enz. zelf behandelt, 2°. voor de volksgezondheid, indien patiënten met beginnende typhus, dysenterie, diphtherie, roodvonk etc. hun verschijnselen met dergelijke middelen behandelen, zoodat de verspreiding dezer ziekten niet tijdig genoeg kan worden tegengegaan.

Voorbeelden hiervan zijn talrijk, zooals:

Sloan's Liniment tegen croup, slangebeten, longontsteking.

Eno's Fruit Salt tegen koorts.

Van Zetten's Balsem tegen geheime ziekten. A. K. zalf tegen Favus.

„D.D.D.” tegen schurft en keelontsteking.

„Tiz” tegen gezwollen voeten (nier- en hart-ziekten !)

Asthmador tegen croup.

Urie No. 2 tegen pijnlijke urineloozing (geslachtsziekten !)

III. Er zijn verder middelen, die tegen *alle* mogelijke ziekten klakkeloos zonder onderscheid worden aanbevolen, in sommige gevallen mis-schien kunnen werken, in vele andere echter in 't

geheel geen invloed zullen hebben en zelfs gevaren zullen opleveren. Het gevaar zit dus hier vooral in de gewetenlooze reclame.

Voorbeelden hiervan zijn:

„Poudres Merveilleuses”.

Vlaamsche Zenuw-hoofdpijntabletten.

Sloan's Liniment.

Van Zetten's Balsem.

Abdijsiroop, enz.

IV. Opvallend is, dat tegen eenzelfde groep van ziekten zeer uiteenlopende middelen worden aanbevolen, waarvan dan elk middel op zich zelf weer nagenoeg alle mogelijke aandoeningen moet genezen. Een treffend voorbeeld geven de Geheimmiddelen tegen Huidziekten. De eene prijst gewone zalf, de tweede zinkzalf, de derde zinkzalf met phenol, de vierde kwikoxydezalf, de vijfde traan met kampherspiritus, de zesde salicylzuur met methylalcohol aan als panacee tegen *alle* mogelijke huidziekten, daaronder ook besmettelijke ziekten als schurft en favus. Dat er bij de behandeling van verschillende huidziekten ook verschillende geneesmethoden dienen te worden toegepast, laat deze kwakzalvers koud.

V. Natuurlijk zijn bij dit onderzoek ook middelen gevonden die absoluut zonder eenige geneeskrachtige werking zijn, waarvan de verkoop als geneesmiddel dus als zwendel moet worden beschouwd, zoo b.v. de waarschijnlijk als abortiva verkochte

„Gouttes du Dr. Richard”.

„Gouttes du Dr. Selage”.

Deze zwendel wordt nog grooter, doordat deze middelen vaak onder zeer fraaie en suggestieve namen in den handel worden gebracht, zoo b.v.: maïsmeel onder den naam „Oostersch krachtpoeder”, linzenmeel onder den naam van „Nova-Vita”.

VI. Zeer dikwijls werd ook gevonden, dat de verkochte specialités slordig bereid waren, (bv. muizefaeces in Visser's Asthmapoeder), dat zij soms aanzienlijk in gewicht verschilden (bv. Foster's Maagpillen) of dat de samenstelling van een bepaald middel in den loop van den tijd wisselt (voorbeelden hiervan zijn ook in de vroegere afleveringen der mededeelingen gegeven, zie Mijnhardt's maagtabletten en transpireertabletten).

VII. In sommige gevallen zijn de in de gebruiksaanwijzing aangegeven doses te groot. Zoo wordt bij de koortspoeders van Van Aken de maximaaldosis per dag van het acetanilide overschreden. In andere gevallen is bij sterk-werkende geneesmiddelen in 't geheel geen doseering aangegeven, zoo b.v. voor de zenuw-hoofdpijspoeders van Dr. Meenk (acetanilide). Verder zijn zelfs vergiftige bestanddeelen aangetroffen, bv. methylalcohol in D.D.D., vergiftige doses arsenicum in het haarwater „v.K.” Ook de acetanilide, kan onder deze rubriek worden gebracht.

VIII. Vaak zijn de beloften, die in de aanprijzingen over de absoluut zekere genezende werking tegen bepaalde ziekten worden gemaakt, volkomen onjuist, hetzij dat onwerkzame middelen worden aanbevolen, hetzij dat de ziekten bv. tuberculose, diabetes, epilepsie enz. voor een dergelijke behandeling niet vatbaar zijn. Het groote aantal van dergelijke middelen maakt duidelijk, welke sommen gelds aan het publiek onder verkeerde voorspiegeling worden afgenomen,

terwijl de patiënt niet gebaat wordt of verergert.

De voorbeelden zijn talrijk :

Poudres merveilleuses tegen malaria, epilepsie, taandziekten.

Sloan's liniment tegen breuken.

Abdijpillen (Blaud's pillen) tegen malaria.

Eno's Fruit Salt (bruispoeder) tegen koortsige toestanden.

Staphorsterkruiden tegen galsteenen.

Staphorsterzalf (unguentum simplex) tegen caries (beeneter),

Lithane.

Pulmo Bailly.

Tuberculozyne Yonkerman

Granuline.

Asthmador tegen croup.

Vrouwepoeders. } als abortiva.

Mimosadruppels } als abortiva.

Middel van den Abbé Hamon tegen suikerziekte.

Matta-Trang (venkelwater) tegen alle mogelijke oogziekten.

Abdijsiroop tegen alle mogelijke borstkwalen.

Sève Capillaire (formaldehyde) belooft zekeren haargroei.

IX. Het spreekt van zelf, dat in zeer vele gevallen de prijs, die voor dergelijke wondermiddelen wordt gevraagd, onevenredig hoog is.

Zoo bv. Oostersch krachtpoeder f 2.— in plaats van ± f 0.10.

Sève Capillaire.

Bad Saltraten Rodeell.

Asthmador.

Matta-Trang.

de Middelen van het Staphorster boertje, etc.

X. Een voorbeeld van verkeerde opgave der samenstelling werd bv. bij de „Poudres merveilleuses” gevonden, waar Euchinine ontbrak.

XI. De voor het leekenpubliek bestemde reclame zoekt dikwijls de beweerde geneeskrachtige werking van het middel op een populaire maar daarom geenszins juiste manier te verklaren.

Een voorbeeld voor velen :

„Sloan's Liniment dringt bij inwrijven door de spieren tot op het gebeente”.

XII. Een zeer verrassend resultaat gaf het onderzoek van een aantal poeders van het bekende Staphorster boertje, wijlen P. STEGEMAN. Deze bleken n.l. alle, behoudens geringe onderscheiden, te bestaan uit een mengsel van zwavel, bicarbonas natricus, absinth, gember, zoethout, kinabast en sennabladen. Dit mengsel van tonica en laxantia moet zonder onderscheid dienen tot behandeling van lever- en galsteenlijders, maag-, long-, nier- en blaasaandoeningen, asthma en migraine (schele hoofdpijn), terwijl het naar mate van de vermeende diagnose telkens een wisselende naam draagt. Een mooi voorbeeld, hoe gemakkelijk het is het publiek om den tuin te leiden. De gevaren, die hieruit voortvloeien, zijn reeds boven aangeduid.

XIII. Ten slotte zij er op attent gemaakt, dat bij dit onderzoek van meer dan 70 geheimmiddelen en specialité's van de meest verschillende herkomst geen enkel nieuw gezichtspunt voor de therapie voor den dag is gekomen. Er wordt of van onwerkzame stoffen, of van obsoleete middelen uit de oudere volksgeneeskunde, of van moderne, ook door artsen toegepaste geneesmiddelen onder een fantasienaam gebruik gemaakt, waarbij dikwijls de juiste dosering over

het hoofd wordt gezien. Het wordt hoog tijd, dat aan dit euvel een eind wordt gemaakt.

(Wordt vervolgd.)

De Witt's Nieren- en Blaaspillen.

Dezer dagen ontvingen apothekers en drogisten de volgende circulaire :

„CROYDON, 31 Dec. 1922

Mijne Heeren.

Wij hebben de eer U te berichten dat wij heden de firma KUYPERS & Co., te Amsterdam, de generaal-vertegenwoordiging onzer firma hebben opgedragen en verzoeken wij U in de toekomst Uwe gewaardeerde orders in onze artikelen aan deze firma ter uitvoering te willen toevertrouwen.

Wij zullen binnen korten tijd met een groote reclamecampagne in de dag- en weekbladen beginnen en wij twijfelen er niet aan of dit zal de vraag naar onze bekende pillen wederom zeer doen toenemen.

Inmiddels teekenen wij

Hoogachtend,

E. C. DE WITT & Co. Ltd.”

Men weet dus wat Nederland te wachten staat: een nieuwe reclame-campagne voor de „bekende pillen”, waarvoor in 1914 de groote trom al luidruchtig genoeg is geroerd. Toen werden er in verschillende steden van ons land gratis-monsters van deze pillen, huis aan huis, rondgebracht terwijl talrijke advertenties, meestal onder de dure rubriek van „Ingezonden Mededeelingen” verschijnende, de wonderen van de pillen alom verkondigden.

Op welke wijze de reclame-campagne thans gevoerd zal worden is ons, natuurlijk, nog onbekend. Daar wij het inmiddels raadzaam oordeelen reeds vroegtijdig onze waarschuwerde stem te doen hooren, teneinde de reclame zooveel mogelijk doelloos te maken, moeten wij ons van oud materiaal bedienen en een groot deel overnemen van hetgeen wij in het Maandblad van Maart 1914 schreven :

Een paar advertenties van toen zullen onze lezers doen zien op welke lijders de firma E. C. DE WITT en Co. Ltd. het destijds gemunt had :

„RUGPIJN, NIERSTEEN, JICHT,
RHEUMATIEK.

Vormen van Nieraandoeningen en meest andere pijnen.

Alle door vergiftige urinezuren veroorzaakt.

Het urinezuur, dat door zwakke of zieke nieren in het bloed wordt gebracht, zet zich in de been- en spieren vast, doet de zenuwen steken en veroorzaakt ontzettende pijnen. Verdrijf het urinezuur en de pijn is verdwenen. Men zegt, dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, doch De Witt's Nieren- en Blaaspillen verdrijven beslist het urinezuur uit het bloed door de nieren te versterken en hen in staat te stellen hun werk goed te verrichten.

Deze pillen bevatten een der beste antiseptische bestanddeelen welke de wetenschap kent, en een dat U binnen 24 uur bewijzen zal, dat deze kleine wonderpillen hare genezende aanraking op de zwakke plek hebben gedaan; die zwakke plek zijn de Nieren en de Blaas. Wanneer U het blauw ziet, weet U dat het waar is.”

„EEN GROOTE GENEZING VOOR
BLAASZIEKTEN.

Elke lijder, die gekweld wordt door die ont-

zettende pijnen van Blaasontsteking (cystitis) behoort een onschadelijk plantaardig geneesmiddel te probeeren, wat in negentig van de honderd gevallen een blijvende genezing geeft.

Deze kwelling en pijnen worden door bacteriën in de blaas veroorzaakt en de DE WITT'S Nieren- en Blaaspillen bevatten een sterk, zacht werkend antiseptisch bestanddeel, dat door de wanden en weefsels der blaas dringt, de bacteriën doodt, een wondervolle spoedige verlichting en gemak geeft.”

De ongelukkige lijders aan niersteen, jicht, reumatiek en blaasziekten, wier toekomst in de, bij de proefdoosjes, gevoegde gebruiksaanwijzing als hopeloos wordt geschilderd (de ware kwakzalversmethode!) kunnen thans gerust zijn. DE WITT EN CO verklaren beslist: „Er bestaat geen reden waarom gij behoeft te lijden” en dan volgt, men raadt het reeds: „gebruikt *De Witt's Nieren- en Blaaspillen.*”

„Duizenden en duizenden attesten die ongevraagd zijn toegezonden”..... welzeker, die mochten niet ontbreken en nu komt de klap van den vuurpijl :

„Voor het gebruik der pillen — leze men dit :

Indien de Urine na het gebruik dezer pillen eene blauwachtige of groenachtige kleur aanneemt, naar mate der hoedanigheid der Urine, behoeft gij niet bevreesd te zijn. Hierdoor wordt aangetoond dat een der bestanddeelen, welke uitmuntende antiseptische eigenschappen bezit, behoorlijk werkt.”

In geen enkel opzicht onderscheidt zich het betoog van de firma DE WITT EN CO. van de snorkende reclame van de meeste kwakzalvers; wij willen thans nagaan of haar daden ook aanleiding geven om hier van kwakzalverij te spreken.

Een scheikundig en microscopisch onderzoek van de DE WITT'S *Kidney en Bladder Pills*, zoo heeten zij op het proefdoosje, verricht door de heeren N. KEULEMANS, L. H. BOGTSTRA en Dr. C. BLOMBERG te Amsterdam toonde aan de aanwezigheid van *methyleenblauw, infusoriënaarde*, poeder van *zoethout* en zeer weinig poeder van een vrucht uit de plantenfamilie der Umbelliferen, naar welke laatste de pil ook bij doorbreken riekt. Als ombulsel van de pillen werden *kalk en suiker* aangetroffen. *)

Het hoofdbestanddeel was wel het methyleenblauw en dit is ook als het meest werkzame te beschouwen. Wanneer wij in de tweede, door ons overgenomen advertentie lezen, dat er van een *plantaardig* geneesmiddel gesproken wordt, dan mag dit misschien slaan op het poeder van de Umbelliferenvrucht maar de hoeveelheid daarvan in de pillen voorkomende is zoo gering, dat daarvan geen geneeskrachtige werking te wachten is; ook van de *infusoriënaarde* kan hetzelfde worden gezegd, Rest dus zooals gezegd, het *methyleenblauw*. En nu noemen wij het *onverantwoordelijk*, dit middel aan te bevelen tegen de meeste der kwalen, in de advertentie en de andere geschriften genoemd.

Een enkele maal wordt het methyleenblauw inderdaad door geneesheeren voorgeschreven, zelfs is het bij reumatiek beproefd maar bij nier-

*) De aanwezigheid van een kleine hoeveelheid *zink* kon tevens worden vastgesteld. Vermoedelijk was dit voorhanden als verontreiniging van het gebruikte methyleenblauw.

en blaaslijden is het gebruik ongetwijfeld af te keuren. In STOKVIS, *Voordrachten over geneesmiddelleer*, in 1909 herzien door Dr. H. ZEEHUISEN lezen wij op blz. 235, 3e deel: dat methyleenblauw „dikwijls tot bezwaren bij de urine-loozing, tot prikkelingsverschijnselen der blaas aanleiding geeft.” En zoo'n middel wordt den goedgeloofigen in handen gegeven, die lijden of meenen te lijden aan kwalen, waarbij prikkeling van nieren en blaas zooveel mogelijk moet worden voorkomen.

Onze twijfel aan de goede trouw van DE WITT en Co. is derhalve door het onderzoek aanmerkelijk bevestigd, maar er is meer, dat ons in die firma de echte kwakzalfer doet zien. De verklaring, te lezen voor het gebruik der pillen:

Indien de urine na het gebruik dezer pillen eene blauw-groenachtige kleur aanneemt, wordt hierdoor aangetoond dat een der bestanddeelen behoorlijk werkt, is, in een woord, een leugen. Er wordt niets anders door aangetoond, dan dat de patiënt methyleenblauw heeft ingenomen. Dit verschijnsel vertoont zich bij iedereen, die gezonde nieren heeft. Juist echter bij zieke nieren (wij citeeren nogmaals STOKVIS) wordt de afscheiding van methyleenblauw vertraagd.

Het zoogenaamde bewijs komt dus faliekant uit.

Wij meenen diensgevolge het recht te hebben onze lezers ernstig te waarschuwen voor het gebruik van de *De Witt's Nieren en Blaaspillen*; de lijders aan nier en blaasziekten zouden van den wal in de sloot raken.

RECHTSZAKEN.

Otto-Otto.

Op 9 Jan. heeft de rechtbank te Rotterdam behandeld de zaak tegen den 41-jarigen psychotherapeut Otto Schlesinger, zich noemende Otto-Otto, uit Blankenburg in den Harz, beklaagd van het omstreeks 16 Mei 1922 te Rotterdam buiten noodzaak uitoefenen van de geneeskunde, zonder daartoe de wettelijke bevoegdheid te hebben, in appèl van het vrijsprekende vonnis van het kanton gerecht aldaar.

Beklaagde was niet verschenen, zijn verdediger mr. Lammers, trad op als gemachtigde.

Als getuige-deskundige werd gehoord dr. S. Lissauer uit Den Haag, de medicus die het vooronderzoek heeft verricht bij de patiënten, die zich ter behandeling op de aangekondigde experimentele avonden kwamen aanmelden. Getuige deed omstandig verslag van de wijze, waarop hij dat vooronderzoek leidde en noemde op een vraag van den president, mr. Van Romondt, den aard van de behandeling door Otto-Otto niet geneeskundig, doch suggestief.

De tweede getuige, de heer J. Th. Terborg, hoofdinspecteur van de Volksgezondheid in Den Haag, noemde het onverantwoordelijk, wat door beklaagde gedaan werd op de openbare séances. Getuige vertelde nog eenige bijzonderheden omtrent de behandeling van een vrouw, die lijdende was aan apoplexie en vaatverkalking en die derhalve niet in aanmerking mocht komen voor een enkel psychische geneeswijze.

Hierop werd als getuige gehoord ds. J. C. H. Scholten, predikant. De verdediger wenschte dezen getuige als deskundige te laten hooren, waartegen deze zelf echter protesteerde, niettegenstaande hij van meening is, dat deze zaak meer

tot het gebied van de ziel dan tot dat van het lichaam behoort. Als belangstellende heeft hij de experimenten bijgewoond.

President: Acht u dit een geneeswijze?

Getuige: Zeker, maar niet in de medische betekenissen. Voor mij was hetgeen beklaagde deed slechts een voorbereiding tot het opwekken van de auto-suggestie bij den patiënt, die deze noodig heeft om de ziekelijke storingen in zijn psyche te overwinnen. Otto-Otto, zoo ging deze getuige voort, geneest niet, de patiënt geneest zich zelf.

De inspecteur van politie, de heer J. C. de Jong, die het proces-verbaal heeft opgemaakt, bevestigde nog eens de juistheid van dat verbaal.

Hierna was het woord aan den vertegenwoordiger van het O. M., mr. J. Polman. De tijd gaat snel, aldus begon spr. zijn requisitoir; nog pas trok Otto-Otto's wondergeneeswijze volle zalen, en nu reeds is de publieke belangstelling aanmerkelijk verslapt. Wat hij deed, was al oud. Verschillende geneesheeren, ook in ons land, maken al sinds jaren gebruik van de psychische geneesmethodes door wilsoverbrenging, zooals beklaagde dat met grooten ophef gedemonstreerd heeft. Alleen onze geneesheeren passen deze methodes toe, steunende op hun wetenschappelijke bevoegdheid.

Wat beklaagde deed, was onverantwoordelijk, en is dan ook bij arrest van den Hoogen Raad d.d. 29 November 1911, volledig strafbaar gesteld.

Getuige ds. Scholten, heeft hetgeen beklaagde deed, een introductie genoemd, doch die introductie diende zonder eenigen twijfel tot opwekking van geneeskrachtige werkingen.

Het gaat evenmin op, het te doen voorkomen, of beklaagde in opdracht van dr. Lissauer werkte. Hij miste ten eenenmale de bevoegdheid en maakte er zijn bedrijf van, zieke menschen te behandelen.

Het vonnis van den kantonrechter laat ons in het duister omtrent de motieven van de uitspraak. Spr. heeft zelden een vonnis gezien, dat zoo slecht gemotiveerd was. Reeds uit dit oogpunt is een correctie gewenscht.

Spreker vroeg vernietiging van dat vonnis in alle deelen en schuldigverklaring van beklaagde aan hetgeen hem bij dagvaarding ten laste is gelegd. Overwegende, dat in dezen tijd dergelijke charlatannerie met kracht tegen te gaan, van gegaan, wilde spr. de strafmaat hiermede in overeenstemming brengen, hij vroeg een geldboete van f 300, te vervangen door 50 dagen hechtenis.

De verdediger, mr. Lammers, zeide, dat ook hem het vonnis van den kantonrechter heeft bevreemd, niettegenstaande de voor zijn cliënt zoo gunstigen uitslag. Ook hij had gaarne een krachtige motiveering daarin gevonden.

Spr. betoogde vervolgens, dat op 16 Mei 1922 geen geneeskundige handelingen zijn verricht in den zin der wet. Het doel is slechts geweest de massa opmerkzaam te maken op een methode, die — hoewel oud — toch nog te weinig toepassing vindt, hetgeen te betreuren is, gezien de vele ingebeelde zieken, die nog rondloopen en die zoo gemakkelijk geholpen zouden kunnen worden. Daarbij heeft niet de bedoeling voorgezeten te genezen.

Er zijn natuurlijk altijd eenvoudige zielen, die de zaken overdrijven en die b.v. beweren, genezen te zijn, wanneer een functioneele storing tijdelijk

bij hen is hersteld. Men kent toch immers het stereotype geval van den kiespijnlijder, die ten einde raad naar den tandarts loopt, doch bij het trekken aan de bel, ineens geen pijn meer voelt.

Het aangehaalde arrest van den Hoogen Raad spreekt steeds van lichaamsdeelen, van het geven van raad, van geneeskundigen bijstand en van gewaande of niet gewaande geneeskundige middelen. Doch beklaagde geneest geen lichaamsdeelen, hij kan geen voet, die te kort is, langer maken of een tong, die stottert, wat langer en beweeglijker.

Verdediger betoogde vervolgens, dat het onderzoek zeer serieus geschiedde. In geen van de advertenties of redevoeringen heeft beklaagde beweerd, als geneesheer op te treden. Het waren slechts reclame-voordrachten.

Spr. sloot zich ten slotte aan bij het requisitoir van den officier, wat betreft de vernietiging van het vonnis van den kantonrechter. Voor de rest was hij zoo vrij van meening te verschillen met den vertegenwoordiger van het O. M., hij vroeg een nieuwe motiveering voor een nieuwe uitspraak.

De rechtbank vernietigde het vonnis van den kantonrechter en veroordeelde beklaagde tot f 100 boete, te vervangen door één maand hechtenis. Zij neemt aan, dat de handelingen van den beklaagde niet enkel demonstratief zijn geweest, maar wel degelijk met de bedoeling gedaan zijn, om te genezen.

Onmiddellijk na de uitspraak van het vonnis heeft beklaagde's raadsman, mr. Lammers, cassatie aangevraagd.

CORRESPONDENTIE.

J. R. F. H., te 's-G. — Dank voor de toezending van het boekje, dat wij, voor zoover wij konden nagaan, nog niet onder de oogen hebben gehad. Bij het doorbladeren kwamen wij geheel tot uw gevoelen, dat de zaak zeer verdacht schijnt.

Wij moeten echter alles eerst nauwkeurig nagaan vóór wij een zeker oordeel durven uit te spreken en zien ons dus genoodzaakt, de behandeling tot het volgend no. uit te stellen.

Dan hopen wij, voorzoover het onsmakelijk onderwerp zich daartoe leent, onze meening uitvoerig te kunnen uiteenzetten.

Dr. H. T. V., te U. — Uwe mededeeling ontvingen wij in dank. Dat wij er evenwel nog geen gebruik van hebben gemaakt, vindt zijn oorsprong in de omstandigheid, dat wij vermoeden, dat gij den naam van het middel, door de telefoon, niet juist hebt verstaan. Het zal, naar het ons voorkomt, wel moeten zijn *fucus vesiculosus*, een stof, die meermalen bij die z.g. ontvettingsmiddelen wordt aangewend.

Wordt Lid van de Vereeniging
tegen de Kwakzalverij.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Luit.-kolonel, Dirig. Apotheker, Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Gevaarlijke aanbevelingen.
Berichten: Tegen het aanbieden van kwakzalversmiddelen. — Strafbare advertenties. Een eigenaardige aanbeveling van Boom.
Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmacot.-therapeutisch onderzoek II — Poeder tegen kraambeenen.
Ingezonden: Reclame van Wortelboer op school.
Uit de pers: Purool.
Rechtszaken: Otto-junior. Onbevoegde uitoefening van de geneeskunde. — Wel tandarts doch toch onbevoegd. — Bloedvergiftiging.
Correspondentie.

GEVAARLIJKE AANBEVELINGEN.

Wij beschouwen de Kwakzalversmiddelen als gevaarlijk voor het algemeen welzijn en daarom voeren wij strijd daartegen. Als afdoend kenmerk voor het wezen van die middelen beschouwen wij het *bedrog*, dat daaraan ten grondslag ligt en dat in de meeste gevallen duidelijk waarneembaar is voor diegenen, die de zaak met critische oogen beschouwen.

Toch blijft er somwijlen twijfel bestaan of bij dit of dat middel aan bedrog te denken valt, of men hier waarlijk met kwakzalverij te doen heeft of niet. Die vraag doet zich herhaaldelijk voor bij die talrijke middelen, tegenwoordig met den naam van specialités bestempeld, waaraan zich dan onwillekeurig de vraag vastkoppelt: zijn deze schadelijk en moeten zij het onderwerp van bestrijding uitmaken?

In den laatsten tijd hebben wij ons die vraag meermalen gesteld en daarom willen wij haar in het openbaar behandelen.

Wij zullen dit doen aan de hand van eenige z.g. specialités, die door de herhaalde aanbevelingen in de couranten onze opmerkzaamheid troffen. Laat ons beginnen met te zeggen, dat het niet in hoofdzaak de samenstelling dier middelen is, waarop wij het gemunt hebben maar de wijze van aanbeveling.

Vooraf zij echter opgemerkt, dat in het algemeen, in de aanbeveling in advertenties van een of ander middel tegen een of meer kwalen, een groot gevaar schuilt.

Het publiek is in het merendeel der gevallen niet in staat een oordeel over den aard van zijn kwaal te vellen (dit is alleen den deskundige toevertrouwd). Afgaande op de beloften in de advertentie, verbeeldt het zich aan een der daarin genoemde kwalen te lijden, slikt het middel —

dat misschien juist zeer ondoelmatig is — en laat den juisten tijd voor doelmatige behandeling verloren gaan.

Nemen wij thans enkele bijzondere gevallen: *Togal-tabletten* werken onovertroffen tegen Rheumatiek, Jicht, Zenuwpijnen, Hoofdpijn, Ischias Influenza, zonder schadelijke nawerking.

„Het Urinezuur sterk afscheidend. tasten de TOGAL-TABLETTEN de pijnen direct in hun oorsprong aan. Men gevoelt dan ook dadelijk de pijnstillende werking; ook slapeloosheid wordt met TOGAL bestreden.”

Zoo luidt een der advertenties, waarin *Togal* in de publieke bladen wordt aanbevolen. Die advertentie, met haar „onovertroffen” tegen verschillende ziekten, levert o.i. wel degelijk bezwaar op.

Togal is geen geheimmiddel. In de brochure, ter aanbeveling van het middel verspreid, zijn de samenstellende bestanddeelen opgenoemd en wel aldus:

„In het scheikundige laboratorium van den heer Dr. Max Winckel, beëdigd scheikundige voor handelsartikelen had eene nauwkeurige analyse van *Togal* plaats. Ten slotte verkreeg men de onderstaande cijfers:

64,3	Percent	Acidum acethylsalicylicum
4,06	..	Chininetanaat
12,6	..	Lithiumsalicylat
6,6	..	stijfsel
10,6	..	asch

hoofdzakelijk uit magnesiumzouten, magnesiausta of magnesiumsuperoxyd en uit Bolus bestaande. 1,84 percent vocht (varieerend).”

Bij een onderzoek van onzentwege, door den heer N. KEULEMANS verricht, bleken deze bestanddeelen inderdaad aanwezig te zijn, behalve dat magnesium-peroxyde niet kon worden aangetoond.

Wij hebben hier dus te doen met een mengsel van aan elken geneeskundige bekende en dikwijls door hen gewaardeerde geneesmiddelen en wij zouden onze bezwaren niet geopperd hebben, wanneer de vervaardiger van *Togal* de geneesheeren met zijn praeparaat in kennis had gesteld, het aan dezen overlatende te beoordeelen, in welke gevallen zij het dienstig zouden achten daarvan gebruik te maken.

Nu het middel echter in de couranten aan het groote, ondeskundige publiek tegen verschillende kwalen wordt aanbevolen wordt het wat anders.

Zenuwpijnen, *hoofdpijn* kunnen allerlei oorzaken hebben, oorzaken waarbij de aanwending van *Togal* alles behalve aangewezen is — en die slechts bij nauwkeurig onderzoek kunnen worden vastgesteld en, zoo mogelijk, verholpen.

Tegen die aanbeveling aan het publiek komen wij met kracht op; wij beschouwen haar als zeer gevaarlijk.

Een tweede voorbeeld: *Gebismureerd Magnesium*, dat nog dezer dagen op de volgende wijze werd aanbevolen:

„De juiste behandeling voor indigestie bestaat uit het overwinnen van de oorzaak der aandoening, het overmatig zuur, waardoor de teergevoelige voering der maag wordt aangevallen en waardoor pijnlooze, normale spijsvertering belemmerd wordt. Voor dit doel bestaat niets dat even goed is als het gebruik van een half theelepeltje Gebismureerd Magnesium, waardoor het zuur onmiddellijk onschadelijk wordt gemaakt, de pijn en ongemakken tot bedaren worden gebracht, de ontsteking der weefsels verzacht wordt en Uw maag in staat wordt gesteld haar werk te verrichten op eene pijnlooze normale wijze. Probeert het eens! Let eens op hoe de pijn verdwijnt alsof zij is weggevoerd! Koopt nog heden Gebismureerd Magnesium bij Uw apotheker, en eet wat gij wilt, wanneer gij wilt en zonder U te behoeven te bekommeren over de pijn of ongemakken die volgen zullen.”

Voorzover wij weten is de samenstelling van dit middel door de fabrikant niet opgegeven; het onderzoek van den heer KEULEMANS heeft echter aangetoond, dat het bestaat uit *koolzuur bismuth*, *koolzure magnesia* en *dubbelkoolzure soda*.

Alhoewel de naam niet juist is — en ten onrechte aan een bijzondere verbinding doet denken — valt het niet te ontkennen, dat de samenstellende deelen van Gebismureerd Magnesium waardevolle, bekende geneesmiddelen zijn, dikwijls door geneeskundigen voorgeschreven. Toch zit weer in de aanbeveling de kiem voor een groot kwaad. Bij ernstige maaggebreken, zal niet de patiënt maar de dokter moeten uitmaken of het bovengenoemd mengsel moet worden aangewend

of verboden en geen medicus zal het eens zijn met de raadgeving in de annonce; „eet wat gij wilt, wanneer gij wilt.”

Gevaarlijk is die raadgeving, en meer dan dat.

Het derde voorbeeld, dat wij willen behandelen is *Potter's asthma-cure*, dezer dagen aldus aanbevolen:

„Het ware middel tegen asthma. Waar andere middelen faalden, gaf *Potter's Asthma Cure* verlichting. Voortreffelijk middel tegen kinkhoest.”

Ofschoon op dit middel de naam van kwakzalverij meer dan de vorige toepasselijk is, omdat het „waar andere middelen faalden” juist in hoofdzaak bestaat uit een der middelen, die ook door anderen hemelhoog worden aangeprezen, (n.l. *stramoniumbladeren*) is het toch aan te nemen, dat de damp van de brandende *stramoniumbladeren*, bij aanvallen van asthma, enige verlichting zal aanbrengeu.

Eenige verlichting, meer niet en de aanbeveling: „Voortreffelijk middel tegen kinkhoest” is o.i. zeer afkeureuswaardig.

Wij zouden nog tal van andere voorbeelden te berde kunnen brengen doch wij meenen dat het bovenstaande voldoende is om duidelijk te maken welk groot gevaar van verschillende aanbevelingen, gevoegd bij z.g. specialités, te duchten is.

BERICHTEN.

Uit het rapport van de Staatscommissie inzake Tuberculosebestrijding.

Als maatregelen tegen het aanbieden van kwakzalversmiddelen geeft de Commissie in overweging:

1°. Een verbod van het in het openbaar op bedriegelijke wijze aankondigen van een geneesmiddel of een geneesmethode.

2°. Een verbod van verkoop van middelen ter genezing zonder vermelding van samenstelling en bereidingswijze op de verpakking.

Strafbare advertenties. Bij de behandeling van de zaak van de bekende premieleenings-obligaties voor het kantongerecht te Rotterdam heeft de Ambtenaar van het O.M. o.m. gezegd:

„En niet alleen de aanleggers en verkoopters ook de uitgevers van couranten, die in hun blad advertenties een verboden loterij betreffende opnemen, stellen zich ter zake van het openlijk bevorderen der deelneming in die loterij aan eene strafactie bloot”

Wij vragen: Hoe staat het met die uitgevers van couranten, die advertenties opnemen, waarin overtreding van de *geneeskundige wetten* klaarblijkelijk wordt aanbevolen?

Een eigenaardige aanbeveling. In een geïllustreerde advertentie van APOTHEKER BOOM, opgenomen in de *Katholieke Illustratie* van 31 Januari j.l., (ons welwillend toegezonden) lezen wij het volgende:

„*Asthmapoeder van Apotheker Boom heeft gedurende meer dan dertig jaren duizenden maaglijders genezen van Maagpijn, Maagkramp, Zuur, Hartwater, Slechte Spijsvertering, Oprisping en Maagvlammen.*”

Een vreemde werking van een asthmapoeder:

Vermoedelijk is bedoeld *Boom's Maagpoeder*, dat wij reeds herhaalde malen in ons blad besproken hebben.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

II.

De mededeelingen onder No. 1—14 betreffen het onderzoek van 21 kwakzalversmiddelen, verricht in 1921 in het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid te Utrecht, (overgenomen uit „Verslagen en Mededeelingen” betreffende de Volksgezondheid 1922, No. 7).

Daar wij de resultaten van de meeste dier onderzoekingen reeds in ons blad hebben gepubliceerd, laten wij deze thans rusten en gaan over tot de onderzoekingen vanwege het Instituut verricht, daarbij de nummering volgende in de oorspronkelijke Mededeelingen opgenomen.

Pijnwerende middelen.

15. KLOOSTERBALSEM.

Fabrikant: L. J. Akker, Rotterdam.

Uit de Reclame: „De koning der Balsems bij oude en nieuwe wonden, *Brand-, Steek-, Snij- en Schotwonden, Zure of Zwerende Borsten, Rheumatiek, Jicht, Ischias, Kneuzingen, Aambeien, Dauw-worm, Baard- en Ringworm, Verzweringen, Open beenen, Fijt, Steenpuisten, Verkoudheid, Hoest, Keelpijn.*”

Uitkomsten van het onderzoek:

Eene gele naar terpentijn riekende zalfmassa.

Kloosterbalsem bestaat uit een mengsel van terpentijn, gele vaseline en was.

Oordeel:

Het middel bevat terpentijnolie als smeermiddel, dat bij rheumatische pijnen wordt gebruikt. De aanbeveling als geneesmiddel bij allerlei soorten wonden, zure of zwerende borsten, jicht, podagra, ischias, kneuzingen, aambeien, winterhanden en -voeten, dauwworm, baard- en ringworm, verzweringen, eezema, open beenen, uitslag aan mond en lippen, fijt, „zinking in het hoofd”, verkoudheid, hoest, keelpijn, steenpuisten, netelroos en gordelroos is misleidend, in vele gevallen zelfs gevaarlijk.

16. HOOFDPIJNPASTILLES.

Fabrikant: Firma A. M. Boom te Arnhem.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Reclame: „Een zeker werkend geneesmiddel tegen Hoofdpijn en Migraine”.

Uitkomsten van het onderzoek:

Witte pastilles met een gemiddeld gewicht van 275 mg. De pastilles bestaan uit acetylsalicylzuur (aspirine) en eene kleine hoeveelheid zetmeel.

Oordeel:

Het zijn dus aspirinehoudende pillen. Zie Algemeene Opmerkingen.

17. IJS (Hoofdpijn) EAU DE COLOGNE.

Fabrikant: P. Visser.

Een Eau de Cologne-achtige vloeistof, waarin menthol is opgelost.

Oordeel:

Een hoogstens zeer kortdurende afleidende werking is denkbaar.

18. POUDRES MERVEILLEUSES = WONDERBARE POEDERS.

Fabrikant: F. Tuypens, Pharmacien-chimiste, Houtbierl. 24. St. Nicolaas.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Chinin, aethylocarb., Para-aceto-phénétid, Phenyl-dimethyle paraz., Lactis sacchari.

Uit de reclame: „*Onfeilbaar tegen alle zenuw-ziekten, ongemakken der maandstonden, hoofdpijn, zenuwpijnen, gejaagdheid op de zenuwen, tegen alle koortsachtige gesteldheid, tegen rheumatiek, jicht, malaria, vallende ziekte, St. Vitusdans, Pijn in de ooren etc.*”

Bij holle tanden: „Zij lenigen de smart in enkele uren en na korten tijd herstellen zij den tand in volle gezondheid.”

Bij oorpijn: „*De pijn in 't oor, gevolg van ontsteking in het oor, verdwijnt spoedig met alle 2 uren een poeder te nemen.*”

Bij malaria: „Het is heel zeldzaam de behandeling te moeten hernemen; reeds al van de eerste maal is de ziekte als in haar kiemen gedood.”

Gebruiksaanwijzing: In het algemeen nemen de volwassenen van één tot vier poeders daags, volgens de min of meer ernstigheid der ziekte; de kinderen tot den ouderdom van 10 jaar, nemen éenen poeder in 3 keeren; van 10 tot 17 jaren éenen en half poeder tot twee poeders in 3 of 4 keeren, — telkens met een weinig water of met eene hostie.

N. B. Reeds is het gebeurd dat zelfs volwassenen eenen heelen poeder niet verdragen.

In dit geval neme men eenen halven alle 2 uren tot dat men het gewenschte resultaat bekomen hebbe.

Uitkomsten van het onderzoek:

Schuifdoos, inhoudende 8 poeders, waarvan de verdeling en de vermenging te wenschen overlaten. Het gewicht der poeders schommelt tusschen 616 mg. en 882 mg. (gemiddeld gewicht 747 mg.). Macroscopisch konden kristallen worden afgezonderd, die uit antipyrine bleken te bestaan. Inderdaad kon in de poeders: antipyrine, phenacetine en melksuiker aangetoond worden. Echter geen euchinine, alhoewel het mogelijk was door opzettelijke toevoeging van 10 mg. euchinine aan 750 mg. van het poedermengsel deze stof daarin aan te toonen. Bij quantitative bepaling bleek een poeder met gemiddeld gewicht = 747 mg. ongeveer te bevatten:

500 mg. antipyrine.

220 mg phenacetine

Oordeel:

De werkelijke samenstelling komt dus niet overeen met de opgave van den fabrikant. Het poeder bevat een mengsel van pijn- en koortswerende bestanddeelen. Het is misleidend te beweren dat hierdoor alle in de reclame genoemde ziekten zullen worden genezen. Bij pijn in de ooren, moederkwaal (uterus carcinoom!), acute infectieziekten, wordt door ondeskundige toediening van dergelijke geneesmiddelen vroegtijdige geneeskundige hulp voorkomen en soms aan de patiënten onherstelbare schade toegevoegd.

De voorstelling, dat deze poeders holle tanden in korten tijd zouden doen genezen is zwendel.

19. KOORTSPOEDERS.

Fabrikant: Apotheek H. van Aken, Scheikundige-specialist, Selzaete.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Reclame: Aanwending tegen tandpijn, zenuwkoorts, fleurecijn in het hoofd en influenza-pijnen.

Gebruiksaanwijzing: Alle twee uren een poeder met een weinig water.

Uitkomsten van het onderzoek:

Schuifdoos met 18 poeders, waarvan de verdeling zeer te wenschen overlaat. Het gewicht der poeders schommelt tusschen 310 mg. en 440 mg. De poeders bleken te bestaan enkel uit acetanilide.

Oordeel:

Acetanilide is een koortswerend middel, dat niet vrij van gevaarlijke bijwerkingen is, waarom het door geneeskundigen slechts bij hooge uitzonderingen wordt gebruikt. Zeker is de dosis volgens de gebruiksaanwijzing — alle twee uren een poeder — belangrijk te hoog. De patiënt zou volgens dit voorschrift 3 g. en meer per dag innemen, terwijl de maximaaldosis der Pharmacopoe 2 g. per dag bedraagt. Over het gevaar van het gebruik van koortspoeders door leeken in geval van beginnende infectieziekten, zie algemeene opmerkingen.

20. OPRECHTE VLAAMSCHE ZENUW-HOOFDPIJNPOEDERS.

Recept van Dr. J. B. MEENK.

Fabrikant: E. N. Braskamp, Den Haag.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Reclame: De poeders genezen alle zenuwweeën en koortsen, de ondragelijkste Hoofdpijn, Migraine, Vapeurs, draainissen in het hoofd, zenuwkoorts, neuralgies, de hevigste tandpijn, scheuten in de tanden, netelpolder en driedaagsche koortsen, influenza, koortsen in het hoofd door slapte, neurasthenie, moedeloosheid, geestesverlamming, hartkloppingen, slapeloosheid, zenuwachtigheid, bloedopdrang, zenuwen van het keeren der jaren, zenuwen aan maag en zijde, moeierkwaal, krop in de keel, gejaagdheid, beeringen enz. Ze zijn onschadelijk en genezen doordien zij de zenuwen versterken. Genezen binnen 10 minuten de hevigste aanvallen van zenuwleed.

Gebruiksaanwijzing: laat te wenschen over; enkel wordt vermeld, dat de poeder met een weinig water wordt ingenomen.

Uitkomsten van het onderzoek:

Schuifdoos voorzien van het portret van Dr. J. B. MEENK, inhoudende 25 poeders waarvan het gewicht tusschen 270 mg. en 540 mg. schommelt. De poeders bleken enkel acetanilide te bevatten.

Oordeel:

De reclame belooft aanzienlijk meer dan het middel kan geven. Over de gevaren van het gebruik van acetanilide zie bij de koortspoeders van VAN AKEN. Het gevaar van vergiftiging wordt vergroot door het ontbreken van een voorschrift omtrent de dosis.

21. SLOAN'S LINIMENT.

Fabrikant: Dr. Earl S. Sloan, Boston, Mass. U. S. A.

Uit de reclame: voor: *Asthma, Bronchitis, Likdoorns, Koliek, Hoest, Kramp, Croup, Gezwollen amandelen, Heeschheid, Wild vleesch, Longontsteking, Breuk, Verlamming, Slangebeten, kiespijn, zwerende Tandem* enz.

„Sloan's zalf dringt zondèr eenige wrijving door de huid en de spierweefsels heen tot op het gebeente.”

„Bij Croup zal Sloan's zalf het slijm losmaken, wanneer het binnen in de keel wordt gebracht met een veer of een penseeltje.”

„Bij wonden of kneuzingen moet de wond eerst gereinigd en daarna voorzichtig met het liniment ingesmeerd worden.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Bruine, heldere, aromatisch riekende, bijna geheel vluchtige vloeistof.

Sloan's Liniment is een aftreksel van capsicumvruchten in een mengsel van koolwaterstoffen (petroleum) en vluchtige olien (terpentijnolie, kamferolie) waarin salicylzuur is opgelost

Volgens eene vroegere analyse (Maandbl. Vereen. t. d. Kwakzalverij, XXXI No. 4) werd gevonden: een mengsel van cajepuolie en terpentijnolie.

Oordeel:

Het middel bevat dus bestanddeelen die dikwijls in smeersels voor reumatische aandoeningen worden gebruikt. Dat dit mengsel een geneesmiddel zou zijn tegen: asthma bronchitis likdoorns brandwonden, winterhanden en -voeten, koliek, hoest, croup, gezwollen amandelen, uitgezette aderen, hoofdpijn, heeschheid, beten van insecten, muggebeten, wild vleesch, longontsteking, breuk, heupjicht, verlamming, ontstoken tandvleesch, zeere keel, slangebeten, zwellingen, tonsillitis, kiespijn, zwerende tanden is uitgesloten; de reclame is dus in hooge mate misleidend. De voorstelling, alsof de zalf door huid en spieren tot op het gebeente zou doordringen, speculeert wel te sterk op de lichtgeloovigheid van het publiek. De aanbeveling tegen slangebete, tonsillitis etc. is beslist gevaarlijk. Volgens publicatie van „the American medical association” werd de fabrikant in Amerika wegens valsch en bedrieglijk adverteeren tot 50 doll. straf veroordeeld.

(Wordt vervolgd.)

Poeder tegen kraambeenen.

Onlangs ontvingen wij onderstaand schrijven: „Zeer Geachte Heer.

Dezer dagen lukte het mij bijgaand poeder in handen te krijgen. De zaak heeft zich als volgt toegedragen. (De betrokken patiënt is eigenares van een café).

Er komt een heer in het café, die wat bestelt. Nadat hij eenigen tijd heeft gezeten, zegt hij ineens:

„Juffrouw, U heeft een kraambeen”. Verbazing van de juffrouw en vraag: „Hoe komt U daarbij”?

„Dat kan ik aan U zien”. De juffrouw komt natuurlijk onder indruk van 's mans geleerdheid, die dit zoo ineens maar ziet. De heer vertelt een geneesmiddel te weten voor het kraambeen. De uitslag is dat de juffrouw bijgaand poedertje koopt voor de somma van f 4.— (vier gulden).

Het middel moet worden gekookt met stroop en zoo gebruikt.

De juffrouw was te bang voor haar gezondheid, om het middel te probeeren en vroeg mijn raad. Gaarne zag ik dat U de zaak deed onderzoeken en verhaal + onderzoek publiceerde.

Hoogachtend,

Uw dw.

W. G. SCHREUDER,
med. docts. Arts.”

Volgaarne hebben wij aan bovenstaand verzoek voldaan, dank zij de welwillendheid van den heer N. KEULEMANS. Het zeer grove poeder bestond uit poeder van ongeschild zoethout, (zooals in de veeartsenijkunde wel wordt gebruikt, Engelsch zout, (Sulfas magneticus), voornamelijk als kristalletjes, stukjes aloë en tarwezetmeel. Het geheel maakt op ons den indruk alsof het mengsel meer voor dieren dan voor menschen was be-

stemd, in een woord, dat het uit de apotheek van een veearts afkomstig was. Dat het geen probaatmiddel tegen z.g. kraambeenen is behoeft na het bovenstaande geen nader betoog evenmin als dat men hier te doen heeft met grove bedriegerij. De geachte Inzender heeft een goed werk verricht door dit bedrog wereldkundig te maken.

INGEZONDEN.

MONNIKENDAM, 14/2 23.

Aan de Redactie van het Maandblad uitgegeven door de Vereeniging „Tegen de Kwakzalverij” te Amsterdam.

M H.

Beleefd verzoek ik U naar aanleiding van onderstaanden titel om eenige plaatsruimte in Uw blad.

Kwakzalvers-reclame op School.

Voor een paar weken werd op een der lagere scholen alhier, aan iederen leerling gratis een lineaal uitgereikt, die aan de eene zijde bedrukt was met de volgende woorden:

„Wortelboer's Kruiden en Wortelboer's pillen „mogen in geen huisgezin ontbreken, omdat „het uitstekende huismiddelen zijn” en aan de andere zijde met:

„Fermitan verdrijven spoel-, made-, maag- en andere ingewandswormen.”

Ik wist wel dat in dezen plaats en omgeving de kwakzalverij in al haar vormen welig tiert, dank zij de treurige advertentierubriek van de kleine plaatselijke blaadjes en de talrijke kruideniers, manufacturiers, bakkers ja zelfs loodgieters, die naast hun bedrijf zich niet ontzien om allerlei kwakzalversmiddelen te verkoopen en waarbij ik staaltjes van onkunde van die verkoopers heb gezien, die werkelijk meer dan bar waren.

Maar dat nu zelfs al op de lagere school reclame wordt gemaakt, en daarbij in zekeren zin het onderwijzend gedeelte meewerkt, is erg. Ik kan mij dan ook niet voorstellen, dat zulks met toestemming en voorkennis zal gaan van de Inspecteurs van het Onderwijs.

Zou het niet op den weg liggen van de Vereeniging om deze Heeren attent te maken op deze reclamemakerij? Hoe veel nuttiger zouden dergelijke schoolartikelen bedrukt kunnen worden met geneeskundige en hygienische wenken. (In deze streken zou bijv. de malaria een goed onderwerp zijn).

Volledigheidshalve wil ik hier nog aan toevoegen, dat, na opmerking bij het hoofd der school over deze kwestie, deze volkomen mijn meening, deelde en direct de bewuste voorwerpen weer liet terugnemen. Gedachtenloos waren deze uitgereikt.

U bij voorbaat dankzeggend voor de verleende plaatsruimte, teeken ik met de meeste hoogachting.

C. J. P. VAN DIJK, Arts.

De firma WORTELBOER is in hare wijze van reclame-maken niet oorspronkelijk. Reeds verscheidene jaren geleden heeft de grootmeester van de reclame, HOLLOWAY, een dergelijk middel beproefd. Toen werden de schoolkinderen ver-

blijd (?) met mooie prentjes, dienende tot aanbeveling van Holloway's middelen.

Den geachten Inzender betuigen wij onzen dank voor zijne mededeeling; een dusdanig optreden van de firma Wortelboer was ons nog niet bekend. Zijn raad zullen wij opvolgen.

Red.

UIT DE PERS.

Purol.

De *Gooi- en Eemlander* bevatte onlangs het onderstaand Ingezonden stuk:

„Geachte Redactie!

Zoudt U zoo vriendelijk willen zijn, om dit ingezonden stukje ter waarschuwing in Uw veel gelezen blad te willen opnemen, waarvoor ik U bij voorbaat mijn dank betuig.

Daar ik een weinig ruwe armen had en deze flink met PUROL van de Pharmaceutische fabriek Mijnhardt Zeist had ingewreven, kreeg ik 's nachts hevige jeuk en stond ik 's morgens op met een paar armen zoo branderig en gezwollen, dat ik beide armen en handen ter nauwernood kon gebruiken. Daar het steeds erger werd en ik den nacht niet durfde ingaan, moest ik medische hulp inroepen bij Dr. Cats. Voordat ik den naam van de zalf genoemd had zeide de dokter: „o, zeker „Purol” gebruikt.” Nu was het zoo erg geworden, dat ik naar de Majellastichting moest, om mij onder behandeling te stellen van een specialist. Gelukkig nam het een gunstige wending en werd dit laatste overbodig. Toen ik voor het laatst bij Dr. Cats zat te wachten, was er ook een meisje dat behandeld werd wegens bloedvergiftiging en zij vertelde mij, dat ook zij „Purol” had gebruikt. Ook hoorde ik van een dame, die Mijnhardt hoestbonbons had gebruikt dat zij moest overgeven. Ik voel mij dus verplicht de menschen en vooral de huisvrouwen hier tegen te waarschuwen.

Met de meeste achting teeken ik

Uw dw.,

Mej. KEIJZER,

BLARICUM, (Gooi), 25 Jan. 1923.”

RECHTSZAKEN.

Otto-Junior.

Voor de Rechtbank te Rotterdam heeft terecht gestaan de 32-jarige manufacturenhandelaar M. K., uit Amsterdam, die onder den naam van Otto-Junior op 11 Mei 1922 in de Nutsaal een demonstratie heeft gegeven van zijn z.g. geneesmethode door middel van suggestie. De demonstratie is erg onfortuinlijk afgeloopen en heeft een der patiëntjes van den pseudo-geneesheer zelfs een bloedende hoofdwonde bezorgd, bij het afstappen van het podium, nadat beklagde haar verzekerd had, weer normaal te kunnen loopen.

Beklaagde had zich wegens het zonder noodzaak, onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde al eerder te verantwoorden gehad voor den kantonrechter aldaar en werd deswege, bij vonnis d.d. 31 October 1922 veroordeeld tot f 100 boete, een vonnis, waartegen zoowel de ambtenaar van het O. M. als hijzelf appèl aangeteekend had.

Beklaagde ontkende te dezer terechtzitting de bedoeling te hebben gehad de geneeskunde uit te oefenen, Het was hem alleen maar erom te doen, der menschheid kennis te geven van de

mogelijkheid om langs suggestieven weg genezen te worden.

De president, mr. Van Romondt, maakte beklagde erop attent, dat het toch allen schijn had gehad, dat beklagde de geneeskunde wilde uitoefenen.

Met overgrootte vrijmoedigheid verdedigde beklagde zich, sprak telkens van „patiënt”, betrapte zich dan op de vergissing en gooide er dan gauw een overstelpende woordenvloed overheen om toch maar aan de toonen, dat hij geen „patiënten” behandelde en alleen maar voorstellingen gaf.

De vertegenwoordiger van het O. M., mr. Polman, achtte het ten laste gelegde wettig en overtuigend bewezen. Beklaagde heeft vroeger Rubini al eens nagedaan, maar Otto-Otto had meer belangstelling, dus het lag voor de hand, dat hij een epigoon werd van laatstgenoemde. Spr. vroeg bevestiging van het vonnis van den kantonrechter; de rechtbank heeft dien eisch toegewezen.

(N. Rott. Ct.)

Onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Een inspecteur van politie van het bureau Meermansstraat te Rotterdam heeft in haar woning aangehouden mej. F. H., die nog 6 maanden gevangenisstraf moest ondergaan, waartoe zij wegens heling door het Gerechtshof te 's-Gravenhage was veroordeeld. Tevens werd door hem tegen haar proces-verbaal opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, bij welke gelegenheid door hem eenige fleschjes met medicijnen, doosjes pillen en 'n pak kruiden werden in beslag genomen. Op dit pak komt, behalve de naam en het adres van mej. F. H., de volgende aankondiging voor: kosteloos urine-onderzoek, tegen kanker, lupus, huidziekte, suikerziekte, verlamming, neuspolyp, dauwworm en andere kwalen. Onderzoekt alles en behoudt het goede.

Naar wij vernemen „werkte” mej. F. H. in den laatsten tijd samen met een rustend medicus en mocht zij zich in een zeer druk bezoek verheugen. Eenige attestenboekjes, eveneens in beslag genomen, worden hiervan als bewijzen beschouwd.

(Rott. Nieuwsblad.)

Wel tandarts doch toch onbevoegd.

F. W. A. heeft voor den kantonrechter te 's-Gravenhage terecht gestaan wegens het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde in het gebouw van het Alg. Haagsche Instituut voor Tandheelkunde door bij verschillende personen kiezen te trekken.

Een dezer had hiervoor betaald f 2.50 benevens f 1 voor consult. Een verpleegster was tegenwoordig en overhandigde hem een kaart, waarop een gebit stond afgedrukt, waarvan eenige tanden en kiezen door den Engelschman waren geel gekleurd en een kies was aangeduid met een rood kruisje. Laatstgenoemde kies moest worden getrokken en de geel gekleurde tanden en kiezen moesten in behandeling worden genomen. Getuige is later met die kaart naar dr. R., zijn gewonen tandarts gegaan, die hem mededeelde, dat die tanden geen behandeling behoeften.

Dr. R. bevestigde, dat de geelgekleurde tanden en kiezen absoluut niets mankeerden. Het was zijn overtuiging, dat de aanduiding van de tanden, waaraan niets mankeerde, uitsluitend was geschied uit winstbejag.

Mr. Loeb, beklagde's gemachtigde, erkent dat A. de bewuste handelingen heeft verricht zonder hier te lande daartoe bevoegd te zijn. Hij is Engelsch tandarts.

Het O. M. was, al is beklagde dan Engelsch tandarts, niet van diens bekwaamheid overtuigd, getuige diens verkeerde aanstipping van de tanden en kiezen.

Eisch viermaal f 10 boete of viermaal twee dagen hechtenis.

Mr. Loeb verklaarde nog, dat A., zoodra toen hem bekend was, dat hij hier te lande de practijk niet mocht uitoefenen, zijn betrekking heeft neergelegd, hoewel het contract, waar bij hij zich verbonden had, nog niet was afgeloopen.

Vonnis: viermaal f 10 boete of viermaal 7 dagen hechtenis.

(Vaderland.)

Bloedvergiftiging.

De 26-jarige P. B. M. van Dijk, te Amsterdam, is, zoo meldt het Hbld., overleden tengevolge van bloedvergiftiging, die was ontstaan door het plombeeren van een zijner kiezen door den tandtechnicus S. aldaar Mr. Heynsbergen, officier van justitie, heeft gisterochtend, met den rechter-commissaris, mr. De Vries en bijgestaan door dr. Van der Molen, directeur van de tandheelkundige kliniek, een onderzoek ingesteld ten huize van S. Verschillende fleschjes met vloeistoffen en instrumenten zijn in beslag genomen. S. is gearresteerd en naar het huis van bewaring overgebracht.

Het lijk van Van Dijk is in beslag genomen.

CORRESPONDENTIE.

J. R. F. H. te 's G. Op een verzoek naar Genève om inlichtingen omtrent den in het boekje genoemden geneeskundige, ontvingen wij nog geen antwoord. Vandaar moeten wij onze bespreking nog uitstellen.

Dr. H. W. te A. Tot ons leedwezen mocht het niet gelukken de samenstelling van het door U gezondene vast te stellen; verscheidene onderzoekers zijn er mee bezig geweest.

B. H. S. te A. Ook het onderzoek van het poeder, door U gezonden, heeft geen resultaat opgeleverd. Een onderzoek van fijne bladfragmenten heeft moeilijk te overkomen bezwaren. Een poeder, overeenkomende met dat, door u verstrekt, heeft reeds geruimen tijd een onderwerp van onderzoek uitgemaakt.

Dr. J. F. M. F. te Z. Dank voor de gezonden illustratie; er staan nogal wat kwakzalversannonces in.

W. H. B. te V. Uw stuk wordt in een der volgende no's geplaatst.

Wordt Lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; MEJ. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Luit.-kolonel, Dirig. Apotheker, Chef v. d. Mil. Pharm. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD . . . . . f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Toch succes.

Berichten: Colporteurende dames.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek III — De Witt's nieren- en blaaspillen — Infludo.

Uit de pers: Misleiding. — Verkoop van specialite's in Zwitserland — Idem in Spanje

Rechtszaken: Een magnetiseur. — Vervolgen te Scheveningen. — Otto-Otto voor den Hoogen Raad. — Overtreding art. 251bis — Nog steeds geldboete. — Tandheelkundig Instituut

Correspondentie.

Toch succes.

De „Kamper Courant”, ons hoofdartikel in het Januari-no. besprekend en daaruit een gedeelte overnemende, o. a. dat, waarin op het toetreden van nieuwe leden van onze Vereeniging wordt aangedrongen, teneinde onze bladen bij honderdduizende exemplaren te kunnen uitgeven, voegt daaraan het volgende toe:

„Zullen zij er toe komen, deze „bestrijders”? Zij behoren tot de menschen die gelooven en die voortgaan op hun weg, het oog op het doel, dat zij heel ver zien schemeren. Héel ver, want of men tusschen 1880 en 1923 wat dat doel betreft, een stap meer nabij zou zijn gekomen?”

Wij geven toe, dat wij het doel, dat wij beoogen, heel ver zien schemeren, maar niet, dat wij in de 42 jaar, dat wij dat doel najagen, het met geen stap meer nabij zouden zijn gekomen.

't Is waar, bijna iederen dag wordt de markt met z.g. nieuwe kwakzalversmiddelen overstroomd ('t is ook zoo'n voordeel als men zijn geweten op zij stelt), en telkens moeten wij den strijd opnieuw beginnen maar wat wij met onzen aanval op de ons bekende middelen bereikt hebben is waarlijk niet gering.

De zaak, die wij voorstaan, is niet zoo hopeloos als sommigen wel meenen; zouden er, in dit geval, wel een aantal menschen worden gevonden die, ruimschoots hunne bezigheden in hun beroep vindende, het Bestuur der Vereeniging en de redactie van het Maandblad wilden uitmaken? Immers neen!

Indien de redactie niet gehouden was de bescheidenheid en het in haar gestelde vertrouwen te eerbiedigen, zou zij in staat zijn menigen brief te laten lezen van ongelukkige lijdens, wier oogen door het lezen van het Maandblad zijn geopend en

wien in enkele speciale gevallen daardoor zelfs de levenslust is teruggegeven.

Doch waar wij hier wèl in het openbaar op kunnen wijzen, zijn de talrijke middelen, die, juist door het werken der Vereeniging, in ons land fiasco hebben gemaakt en óf geheel verdwenen zijn, óf nog slechts sporadisch geadverteerd worden — want dat is het bewijs, dat een middel al of niet aftrek vindt.

En — wat ten slotte o. i. het meest voor het succes pleit — is de omstandigheid, dat er met onze Vereeniging en haar doel wordt rekening gehouden; het publiek gelooft in haar. Er gaat geen week voorbij, dat er geen brieven bij het Bestuur of de redactie inkomen, waarin raad wordt gevraagd ten opzichte van een of ander geadverteerd kwakzalversmiddel, terwijl de gegeven raad bijna onvoorwaardelijk wordt opgevolgd.

Uit dit alles putten wij de overtuiging, dat onze zaak niet hopeloos staat en den moed om op den ingeslagen weg voort te gaan.

BERICHTEN.

Een vreemdsoortige aanbieding. Van vertrouwbare zijde wordt ons het volgende medegedeeld: Bij een bewoner van de overzijde van het Y vervoegden zich, kortgeleden, ongevraagd, twee dames, die hem een boekwerk over genezing door middel van *kruiden* te koop aanboden. De prijs was slechts 28 gulden doch kon ook in termijnen worden betaald. Ook was men genegen een enkel daarin voorkomend recept à een gulden af te staan, op welk recept de geneesmiddelen bij een te Amsterdam zeer bekend kruidenverkooper konden worden gehaald.

Later bleek het, dat de dames ook op andere plaatsen hare aanbieding hadden herhaald terwijl een dergelijk aanbod ook was gedaan door een dame in het costuum van *pleegzuster*. Meer konden wij tot ons leedwezen, niet gewaar worden; het lijkt ons echter, dat het wel noodig is, door deze mededeeling tot voorzichtigheid aan te sporen.

Nadat het bovenstaande gezet was, vernamen wij, dat het optreden der dames niet nieuw was. Reeds langer dan een jaar worden, op de omgeschreven wijze, vooral de volksbuurten bewerkt.

Voor nadere mededeelingen houden wij ons zeer aanbevolen.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

III.

C. *Algemeene, versterkende middelen.*

23. ABDIJPILLEN.

Fabrikant: L. J. Akker, Rotterdam.

Uit de reclame: „Voelt gij u loom, zwak of ellendig, naar? Tien tegen een, dat gij bloedarm zijt. De Abdijpillen kunnen u weer gezond en krachtig maken. Verzamel dus al uw wilskracht. Zeg: „ik wil weer gezond worden” en begin dan vandaag nog een Abdijpillen-kuur. De Abdijpillen zijn over de geheele wereld beroemd om de talrijke ziekten, welke zij genezen hebben, *die reeds als onherstelbaar waren opgegeven.*”

„Malaria is een ziekte, welke in het bijzonder het bloed verarmt, doordat de malariabacillen de roode bloedlichaampjes verwoesten. De groote zwakte, welke bij malarialijders voorkomt, is het gevolg van bloedarmoede. De Abdijpillen kunnen het lichaam de kracht teruggeven, welke de slopende koorts het ontnomen hebben.”

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Fleschje met een aantal witte, gecandeerde pillen. Deze zijn zeer hard en lossen in lauwwarm, zwak zuur water gebracht, slechts uiterst langzaam op.

De samenstelling van de, van de suikerlaag bevrijde pillen, komt overeen met die van BLAUDS (staal)-pillen in minder deugdelijken toestand.

Oordeel: Het gebruik van slecht bereide Blaud's pillen kan onmogelijk malaria en alle ziekten, welke met verschijnselen van bloedarmoede gepaard gaan, genezen.

24. CALCONA.

Fabrikant: Mij. Nutricia, Zoetermeer.

Reclame en samenstelling:

Uitmundend geneesmiddel ter bestrijding van de kalkarmoede van ons lichaam, zooals voorkomt bij tuberculose, arteriosclerose, hooikoorts, bloedarmoede, tandziekten enz.

Calcona is een kalkhoudende cacao-soort, die door haar speciale bereiding uitstekend geschikt is voor dagelijks gebruik, ook voor gezonder.

Gebruiksaanwijzing: Calcona wordt gebruikt als gewone cacao. Het is wenschelijk dagelijks 2 kopjes ervan te gebruiken. De gewenschte maat voor een kopje is 2 eierlepeltjes per kop en 100 gram (een kopje) warme melk. De calcona wordt met de verlangde hoeveelheid suiker gemengd en daarna met de warme melk aangevoerd. Door koken van calcona-melk is niet gewenscht.

Uitkomsten van het onderzoek:

Calcona is een smaaklijk praeparaat, waarvan de prijs f 1.50 per 250 gram bedraagt. Het blijkt te bestaan uit cacao, waaraan $\pm 10\%$ (gevonden 10,1%), calciumchloride (aq.—vrij) toegevoegd is. Bij de bereiding van calconamelk kan geen kokend heete melk gebezigd worden, aangezien in dat geval de melk schift.

Oordeel: De bewering, dat bij tuberculose, arteriosclerose, hooikoorts, bloedarmoede, tandziekten etc. kalkarmoede van het lichaam zou bestaan is onjuist. Overigens schept het middel de gelegenheid kalk in den vorm van een smaaklijk praeparaat te nuttigen.

25. NOVA-VITA.

Fabrikant: Laboratoires botaniques et marins Rue van Artevelde, Bruxelles.

Samenstelling volgens den fabrikant:

„Le Nova-Vita n'est pas un médicament. Le Nova-Vita est garanti absolument naturel: Rien que des algues alimentaires et des légumineuses préparées à l'exclusion de tout produit chimique ou médicamenteux.”

Uitkomst van het onderzoek:

Fijn, bruine poeder, reukeloos en met smaak naar rauwe bonen.

Het bestaat zoo goed als geheel uit linzenmeel. Microscopisch zijn enkele vormelementen waar te nemen, welke afkomstig zouden kunnen zijn van algen.

Oordeel: Dit praeparaat moet als waardeloos worden beschouwd. De aanprijzing als voedingsmiddel van bijzondere werking is misleidend. Het hoort in de keuken en niet in de geneeskunde thuis.

26. ENO'S FRUIT SALT.

Fabrikant: J. C. Eno, Ltd., London.

Samenstelling:

Niet vermeld.

Uit de reclame: „Heeft een gunstige werking in vroegstadia van diarrhee.” „Treden koortsige verschijnselen op, dan is het gebruik van het Fruit Salt dringend aan te bevelen, elke twee uur in koud water, waarna flink warme thee wordt gedronken, totdat ontlasting is gekomen.” „Voor reizigers, emigranten, zeelieden of bewoners der tropen is het in 't bijzonder nuttig, doordat het in staat is koortsige toestanden onder bedwang te houden.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Wit, fijn, korrelig poeder met zuren reuk en smaak, dat onder opbruisen in water oplosbaar is en daarbij eene zwak alkalisch reagerende vloeistof geeft.

Aangetoond werden natriumbicarbonaat en wijnsteenzuur. Andere bestanddeelen (door vorige onderzoekers werden ook nog citroenzuur en wijnsteen gevonden) bleken afwezig.

Het poeder is slecht gemengd. Op sommige plaatsen was natriumbicarbonaat, op andere weer

wijnsteenzuur in overmaat. Na grondige menging werd, in het onderzochte monster, een gehalte van ongeveer 53% natriumbicarbonaat en ongeveer 47% wijnsteenzuur vastgesteld. Het is dus een gewoon bruispoeder.

Oordeel: Het innemen van dit middel zal oprisping kunnen veroorzaken. De aanbeveling tegen koortsige ziekte is een sterk voorbeeld van de gewetenloze reclame door kwakzalvers. In dit geval zit het gevaar niet in de samenstelling van het middel, maar in de reclame.

27. OOSTERSCH KRACHTPOEDER „POUDRE DE L'ORIENT”. (EXTRA FORT).

Fabrikant: Chemisch-Pharmaceutisch Laboratorium Mij. „de Noorderpost” te Amsterdam.

Reclame: *Het Oostersch krachtpoeder is onovertroffen. Speciaal middel tegen magerheid, alsmede voor zwakke, bleke personen. In 't bijzonder aanbevolen ter bekoming van een schoone, ontwikkelde buste. Het werkt opbouwend en versterkend en wordt door tal van doctoren aanbevolen en voorgeschreven. Het eigent zich bijzonder ter bekoming van fraaie, goed geproportioneerde lichaamsvormen. Het is het beste van alle middelen aanbevolen tegen magerheid en zwakte. Het is geheel onschadelijk en kan zoo noodig jaren gebruikt worden enz., enz.*

Gebruiksaanwijzing: Men neme van het krachtpoeder dagelijks 's morgens, 's middags en 's avonds telkens een eetlepel glad gestreken vol in een kop warme melk, soep, cacao of bouillon, liefst een uur na den maaltijd, in elk geval eerst aanmaken met een weinig koud water.

Uitkomsten van het onderzoek:

Cartonnen doos gevuld met ± 250 gram wit, reuk- en smaakloos poeder, waarvan de prijs f 2.— bedraagt. Het poeder bleek uit niets anders te bestaan dan uit *fijn gemalen mais*, met een aschgehalte van 0.8%.

Oordeel: De reclame is in haar geheel misleidend. Een goed voorbeeld, hoe het publiek om den tuin wordt geleid. De prijs is ongeveer 20 x te hoog.

28. WINCARNIS.

Fabrikant: Coleman en Co. Ltd. Norwich.

Samenstelling volgens den fabrikant:

„Smakelijken wijn, Liebig vleeschextract en moutextract.”

Uitkomst van het onderzoek:

Bruinroode, naar zoeten wijn riekende en smakende, heldere vloeistof.

Soort. gew. 1,0404. Soort. gew. van het destillaat 0,9767. Daaruit berekend: 19,5 vol. % alcohol en 16% extract. Het extract geeft duidelijke stikstofreactie, terwijl in de asch fosphoszuur werd aangetoond. Ook kon met het extract eene zwakke reactie op kreatinine (Salkowsky) verkregen worden.

Het polarimetrisch onderzoek, vóór en na inversie (in beide gevallen werd eene even groote linksdraaiing gevonden) gaf geen aanwijzing op aanwezigheid van maltose.

Uitkomsten van het onderzoek:

Zoete wijn met hoog alcohol- en extractgehalte, waarin vleeschbestanddeelen aanwezig kunnen zijn.

Oordeel: Een eetlust-opwekkende werking is bij deze stof aannemelijk. De voedingswaarde van het praeparaat moet gering geacht worden

(Wordt vervolgd)

De Witt's nieren- en blaaspillen.

De reclame voor deze pillen, die wij reeds in ons Februari-no. aankondigden, is thans op groote schaal begonnen. Lange opzienbarende advertenties, van inhoud vrijwel overeenkomende met die van 1914, zijn in de bladen verschenen, waarbij, evenals toen, de blauwkleuring van de urine als iets bijzonders wordt vermeld.

Een *ernstige waarschuwing* tegen deze pillen hebben wij in het gemelde nummer van Februari j.l. opgenoemen;*) wij moeten volstaan met daarnaar te verwijzen. Wij vestigen ten overvloede de aandacht op het volgend „Ingezonden Stuk”, voorkomende in *Het Volk* van 15 Maart:

„Een kwakzalvers-advertentie.

Omtrent de in dit blad opgenomen advertentie over de Witt's pillen gaarne een enkele opmerking. Zij bevat een misleiding, zó grof, als men zelfs in dit soort advertenties maar zelden aantreft.

De voortreffelijkheid van de Witt's pillen zou blijken uit 't feit, dat na het gebruik ervan de urine blauw wordt. Inderdaad 'n handige truk, die ongetwijfeld indruk moet maken. Want als die pillen niet op de nieren werkten, hoe kan dan de urine blauw worden, terwijl ze voor 't gebruik van de pillen nooit blauw was?

Och, heel eenvoudig; die pillen bevatten een blauwe kleurstof, het z.g. methyleenblauw. In het lichaam opgenomen, wordt deze kleurstof door de nieren blauw doorgelaten en geeft dus aan de urine een blauwe kleur. In de geneeskunde wordt deze kleurstof juist gebruikt om te onderzoeken of de nieren goed werken. En wanneer de fabrikanten van de Witt's pillen de goëgemeente vertellen dat die blauwe kleur, die bij geen andere „rugpijn-pillen” voorkomt, de deugdelijkheid van hun pillen bewijst, dat weten die heeren precies even goed als elk medicus 't weet, dat die blauwe kleur niets anders bewijst dan de aanwezigheid van een doodgewone kleurstof. En ze lachen in hun vuistje, dat ze nou es handiger zijn geweest dan 'n andere kwakzalver, die dat effectrijke kleurtje niet in z'n pillen heeft gemengd.

Ik spreek niet eens over de schade aan gezondheid en portemonnaie toegebracht bij 't gebruik van dergelijke middelen; dan kom ik op 't gebied van de kwakzalversadvertenties in 't algemeen en dat zou te ver voeren.

Ik vond echter de inhoud van deze advertentie zó beneden alle kritiek, dat ik me verplicht voelde u op deze „mislading in de tweede macht” te wijzen.

Dr. R. E. S. POLAK—
VAN GELDER.”

„INFLUDO

Het beste middel tegen Griep en influenza voorkomt de slepende gevolgen.”

Aldus luidt de aanbeveling in de thans meermaals in de bladen voorkomende advertenties. In het Duitsche boekje, gevoegd bij het mooie blauwe fleschje, waarin de vloeistof bevat is,

*) Voor belangstellenden zijn nog enkele exemplaren — op franco aanvraag — te verkrijgen bij den heer W. BINNENDIJK, Secretaris-Penningmeester der Vereeniging, Marnixstraat 182 te Amsterdam.

lezen wij, dat het middel niet bestemd is om te werken tegen de griep-infectie als zoodanig maar ten doel heeft het ziekteproces zóó te beïnvloeden, dat de bekende, schadelijke nawerkingen achterwege blijven. Het, op grond van langjarige onderzinkingen (zoo staat er) samengestelde middel bevat, volgens de opgaaf, *Phosphorus* (0,001 %), en de bestanddeelen van *Aconitum napellus*, *Bryonia alba*, *Eupatorium perfoliatum* en *Sabadilla officinalis*. Ofschoon de hoeveelheid *phosphorus*, in het kleine fleschje aanwezig, uit den aard der zaak niet groot is, geeft toch de scheikunde voldoende middelen aan de hand om zelfs geringe sporen van die stof aan te toonen. Het mocht echter den heer N. KEULEMANS niet gelukken de aanwezigheid van *phosphorus* aan te toonen.

Het onderzoek op de andere, plantaardige stoffen levert eigenaardige moeilijkheden op; toch was het te verwachten dat de bestanddeelen van enkele dier planten aan de vloeistof chemische verbindingen zouden afstaan, bekend onder den algemeenen naam van *alkaloiden*, welke verbindingen ook niet moeilijk langs scheikundigen weg zijn aan te toonen. Ook de aanwezigheid van *alkaloiden* kon niet worden vastgesteld.

Wij moeten derhalve tot de conclusie komen dat óf de opgegeven stoffen zijn niet in de vloeistof voorhanden óf in zoo'n hoëveelheid, dat daarvan (tenzij men de homoeopatische denkwijze is toegedaan) geen werking is te verwachten.

UIT DE PERS.

MISLEIDING.

In verband met onze mededeeling in de rubriek „Rechtzaken” ontleenen wij aan de *Oprechte Haarlemmer Courant* het volgende:

„De kwakzalverij.

De Haagsche politie is er eigenlijk in geslaagd om grond te vinden tot het maken van proces-verbaal tegen een „worstelaar-therapeut”, die zich in de Hofstad gevestigd had en die op brutale wijze annonceerde, dat hij zich sterk maakte om alle denkbare kwalen en ziekten, — lamheid, blindheid, gevolgen van beroerte, en zooveel meer inbegrepen — als bij tooverlag te genezen.

Daarna is gevolgd een soort van „razzia” onder allerlei menschen, die in en om Den Haag zich gevestigd hadden als redders en redsters van lijdenden.

Dat bericht zal bij menigeen de zeer begrijpelijke vraag hebben doen opkomen: Waarom nu eerst?

Cicero richtte, in den Romeinschen Senaat tot Catilina de beroemde rede, aanvangend met de welbekende woorden: Hoe lang nog, o Catilina, zult gij misbruik gelieven te maken van ons geduld?

Een dergelijke vraag had immers al sinds zeer lang moeten gerezen zijn naar aanleiding van het schandelijk misbruik, door onbevoegden, avonturiers en gelukzoeksters gemaakt van de critieklooze goedgeeloovigheid der massa.

Het ongeluk is, dat ook uit beschaafden kring, van geestelijk-ontwikkelde menschen zooveel komen, die zich laten suggereeren door het zotte praatje, dat 't hier enkel en alleen gaat om een strijd tusschen de hardleersche, bekrompen „officieele wetenschap” eenerzijds, en een groep van bezitters en bezitsters van allerlei occulte, wonder-

baarlijke heerlijke geheimenissen, welke ziekten, kwalen van allerlei soort kunnen genezen, anderzijds.

't Moet zóóver komen, dat begrepen wordt in den kring van ontwikkelden, zoo goed als in dien van anderen, dat deze beweringen op leugen en misleiding berusten.

't Kan wel zijn, dat de z.g. officieele wetenschap tot nu toe te weinig aandacht heeft geschonken aan sommige verschijnselen, ook van occultistischen aard. Dat is echter een andere vraag. Maar het gevaar wordt met den dag van meer beteekenis, meer dreigend, dat gehoor zal worden gegeven aan de roepstem van absoluut onbevoegden, die — louter om winstbejag — redding voorspiegelen van allerlei kwalen.

Het grootste gevaar in deze is hierin gelegen, dat men bij ernstige aandoeningen medische hulp versmaadt voor bijstand van kwakzalvers, terwijl het oogenblik van wetenschappelijk, medisch ingrijpen inmiddels kan verstreken zijn. Zoodat het doodelijk einde niet meer te ontwijken valt.

Gesteld, dat iemand wordt aangetast door verschijnselen, wijzend op de mogelijkheid, dat appendicitis (blindedarm-ontsteking) aanwezig moet worden geacht. Nu komt de kwakzalver, of de heilbrengster. Hij, of zij, zegt: „Geen nood! Haal vooral geen dokter. Ik zal met dit of met dat (over de toovermiddelen laten wij ons niet uit) genezing brengen.”

De patient gelooft, dat het wonder zal gebeuren. Hij onderwerpt zich aan de gegeven voorschriften. De tooverman of -vrouw bereikt niet ('t gebeurt dagelijks) wat men verwachtte. Dan wordt de officieele dokter geroepen. Maar dan is 't, in zoovele tragische gevallen, te laat. Dan kunnen ernstiger en veel gevaarlijker verschijnselen zich voordoen.

Wij zouden het lijstje kunnen uitbreiden.

In een periode van economische misère voor zoovelen, zoeken vele honderden een middel van bestaan, zonder te letten op de moreele beteekenis van de maatregelen, welke zij kiezen om staande, of drijvende te blijven.

Een oud Hollandsch woord zegt, dat een in 't nauw gedreven kat kromme sprongen pleegt te maken. Men moet deernis hebben voor degenen, die, in benarde omstandigheden gebracht, hun „plekje in de zon” nog pogen te vermeesteren. Maar hier geldt 't een zeer groot, ernstig maatschappelijk belang.

Gewezen worstelaars; afgedankte en onbruikbaar bevonden ziekenverpleegsters; geexalteerde vrouwen, die „bezigheid” zoeken; gevaarlijke avonturiers, aan den zelfkant der maatschappij geland — deze en nog andere categorieën van dergelijk karakter melden zich in onze dagen telkens aan, verzekerend de „lijdende menscheid” te kunnen helpen. Zij schijnen de fondsen te vinden, die in staat stellen om hun voor het „algemeen belang” funeste praktijken uit te oefenen.

Bij het bericht over de vervolging nu door de Haagsche politie ingesteld, werd gevoegd de herinnering aan het wetsartikel verbiedend aan een ieder de uitoefening der geneeskunde, wanneer men daartoe niet wettelijk bevoegd is.

Dat wetsartikel (ook in dit blad geciteerd) is zoo duidelijk mogelijk. Voor het stevig optreden tegen de kwakzalvers en bedriegsters van allerlei

soort op dit terrein is geenerlei wetswijziging noodig. En het publiek belang vordert in de hoogste mate, dat de Overheid van haar recht in deze met snelheid, doortastendheid en zonder aanzien des persoons gebruik make.

Slechts dan kan een eind worden gemaakt aan den toestand die geleidelijk is ontstaan.”

Regeling van den verkoop van Specialités in Zwitserland.

Omtrent dit onderwerp ontleenen wij aan het *Pharmaceutisch Weekblad* het volgende:

Ofschoon voor de verschillende kantons van Zwitserland niet alle bepalingen van de gezondheidswetten algemeen geldig zijn, geeft toch het onderstaande een voorbeeld van de wijze waarop in hoofdzaak de verkoop van specialités geregeld is:

De aankondiging en verkoop van geheimmiddelen en medische specialités is beperkt tot de apotheken. Onder deze bepaling vallen niet de onschuldige diaetetische producten en hygiënische huismiddelen. De gezondheidscommissie is bevoegd uit te maken, of eenige middel tot deze rubriek behoort.

De voorschriften, welke gegeven zijn betreffende stoffen, welke alleen op voorschrift van geneeskundigen mogen worden afgeleverd, zijn ook op geheimmiddelen en specialités van toepassing.

Afgifte van deze specialités op geneeskundig voorschrift is ook geoorloofd aan apotheken van Ziekenhuizen en Sanatoria en aan apotheekhoudende geneeskundigen.

Alleen die geheimmiddelen en specialités mogen worden aangekondigd en verkocht, waartoe de gezondheidscommissie vergunning heeft gegeven.

Deze vergunning wordt door de gezondheidscommissie niet gegeven:

- wanneer het middel voor de gezondheid schadelijk is of de samenstelling nadeelig voor het doel, waarvoor het wordt aanbevolen;
- wanneer aankondiging, etiketten, prospecti enz., bedriegelijk of zwendelachtig zijn gesteld;
- wanneer de verkoopprijs in geen verhouding staat tot de waarde.

De gezondheidscommissie is bevoegd, opzending van het middel in origineele verpakking te gelasten, ter onderzoek en opgaven te verlangen, omtrent samenstelling en prijs. Het onderzoek geschiedt op kosten van den fabrikant.

Wanneer aan dezen eisch geen gevolg wordt gegeven, is aankondiging en verkoop verboden.

De gezondheidscommissie houdt een lijst aan van verboden middelen, welke regelmatig gepubliceerd wordt.

De vergunning, welke gegeven wordt om een middel te verkoopen en aan te kondigen, mag nimmer in de aankondigingen vermeld worden of op andere wijze als reclame dienen.

De gezondheidscommissie is bevoegd tegen zwendelachtige aanbevelingen van medische apparaten, tegen onbehoorlijke aanbiedingen van schriftelijke geneeskundige raadgevingen, getuigschriften van zoogenaamde geneezingen en tegen de aankondiging en aanprijzing van anticonceptionele middelen speciale verbodsbepalingen uit te vaardigen.

Handelingen in strijd met de bepalingen dezer verordening en in strijd met de voorschriften der gezondheidscommissie worden volgens artt.

144 en 145 van het strafwetboek gestraft, voor zoover het geen feiten betreft, waarvoor zwaardere strafbepalingen bestaan.

De uitgevers en drukkers van couranten, brochures enz. zijn eveneens strafbaar voor verboden aankondigingen.

Regeling van den verkoop van spécialités in Spanje.

Volgens de bepalingen der nieuwe wet moeten alle buitenlandsche spécialités, voor zij in Spanje verkocht mogen worden, ingeschreven worden bij het bureau van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. Dit bureau beslist over de toelating tot den verkoop in Spanje. Deze bepaling is ingegaan op 30 Juni 1922 en van dien datum af worden alle spécialités, welke niet ingeschreven zijn bij dit bureau, in beslag genomen.

Deze bepaling geldt ook voor artikelen, welke uit het buitenland zijn ingevoerd en in Spanje verpakt worden. De invoer van dergelijke onverpakte spécialités is trouwens na dezen datum verboden en voortaan zullen geen andere buitenlandsche spécialités worden toegelaten dan die, welke onder een bepaald nummer zijn ingeschreven en onder opgave van dit nummer in het tarief van invoerrechten zijn opgegeven.

De bedoeling van deze bepalingen is natuurlijk, te bevorderen, dat alle pharmaceutische spécialités zooveel mogelijk in het land zelve door de daartoe bevoegde deskundige personen worden bereid en te voorkomen, dat de voornaamste werkzaamheden, het bereiden der geneesmiddelen, zonder contrôle in het buitenland kunnen geschieden. (Ph. Weekbl.)

RECHTSZAKEN.

Een magnetiseur.

In *Het Vaderland* komt omtrent onderstaande zaak een mededeeling voor, die wij, eenigszins verkort, overnemen:

De magnetiseur S. N. M., te 's-Gravenhage, heeft voor den kantonrechter terecht gestaan, omdat hij de geneeskunst als beroep heeft uitgeoefend zonder daartoe bevoegd te zijn, door bij drie dames resp. handbewegingen in benedenwaartsche richtingen te maken en op pijnlijke en gevoelige plaatsen de handen te leggen en een dezer tevens gemagnetiseerd water te verstrekken om daarmee te gorgelen, welke handelingen beklagde heeft verricht, terwijl nog geen twee jaren waren verlopen, sedert een vroegere veroordeeling wegens gelijke overtreding onherroepelijk was geworden.

Beklaagde bekende.

Voordat hij het beroep van magnetiseur ging uitoefenen is hij werkzaam geweest in de tectiel-industrie en machinebouw in Twente. Daarna was hij na het verlaten van den militairen dienst naar hier gekomen, doch wegens den malaise-toestand in alle vakken was hij het magnetisme gaan bestudeeren.

De vergoeding betalen de patiënten naar eigen goedvinden. Zoo ontvangt hij van getuige W., maandelijks *f* 50 tot *f* 70, waarvoor hij haar elken dag bezoekt.

Getuige P. verklaarde hierna, dat beklagde geruimen tijd bij hem in pension gewoond heeft. Beklaagde presteert op het gebied van magnetisme niets. De patiënten kwamen bij getuige aan huis en zeiden geen baat te vinden bij be-

klaagde's behandeling. Eens zei beklagde tot hem, dat hij meer dan getuige kon, waarop deze hem antwoordde: Jou magnetisme bestaat uit een groote dosis brutaliteit. Bekl. zei het liefst menschen te hebben, die niets mankeerden. Op een middag was hij thuis gekomen en had gezegd: Zie zoo, mijn toekomst is verzekerd. In verband met de omstandigheid, dat bekl. enkele kapitaalkrachtige dames als patiënten had, dacht getuige aan een testament en bracht dit in verband met een dame, die hij het begin harer behandeling lijdende was aan een soort van zwakzinnigheid. Bekl. voerde niet veel uit, doch smeed met het geld. Veel patiënten had hij niet. Getuige's vrouw, een zenuwlijderes, heeft hij behandeld waarbij zij zeer was achteruitgegaan. Sinds bekl. echter weg is, is zijn vrouw weer veel beter. Van 7 tot 8 uur 's avonds had hij spreekuur en behandelde dan ongeveer 6 patiënten. Daarna ging hij van 8—10 uur naar getuige mevr. W.

Het O. M., dat niet geloofde dat bekl. een respectabel man is, waarschuwde de getuigen voorzichtig te zijn en zoo zij te zijnen aanzien beschikkingen met beklagde mochten hebben getroffen, die te herzien.

Geldboete helpt niet, omdat zijn kapitaalkrachtige dames-patiënten die vergoeden. Bekl. heeft reeds 4½ maand gevangenisstraf ondergaan wegens ongedekt vervoer en desertie en deswege luidde de eisch 3 maal 10 dagen hechtenis.

Misleiding.

De politie te Scheveningen heeft den strijd weer eens opgevat tegen misleiders, die in advertenties den schijn wekken als of zij geneeskundigen zijn. Op grond van artikel 3 der wet van 1 Juli 1865, luidende:

„Alleen de geneeskundige mag binnen de grenzen zijner bevoegdheid in het openbaar aankondigen, dat hij de geneeskunst uitoefent, of een titel voeren die hem aan het publiek als geneeskundige aanwijst”,

heeft de politie tegen een aantal personen proces-verbaal opgemaakt. (Vaderland.)

Otto-Otto.

Voor den Hoogen Raad heeft gediend de bekende strafzaak tegen Otto Schlesinger, zich noemende prof. Otto-Otto, die door de rechtbank te Rotterdam was veroordeeld tot *f* 100 boete, subs. 1 maand hechtenis wegens het onbevoegd en zonder noodzaak uitoefenen van de geneeskunde, nadat de kantonrechter te Rotterdam den beklagde te dier zake had ontslagen van alle rechtsvervolging. In deze zaak, waarin geen cassatiemiddelen waren aangevoerd, werd door het O.M. geconcludeerd tot verwerping van het ingestelde beroep. De Hooge Raad heeft het beroep verworpen.

Overtreding artikel 251bis.

De Haarlemsche recherche heeft aangehouden den magnetiseur K., zoogenaamd dokter K., wonende te Haarlem, verdacht van het misdrijf, omschreven bij artikel 251bis van het wetboek van strafrecht.

De aangehoudene is naar het Huis van Bewaring overgebracht. (N. v. d. D.)

Nog steeds geldboete.

De rechtbank te Almelo heeft den appelland een vonnis van den kantonrechter te Enschede, waarbij hij wegens het onbevoegd uit-

oefenen der geneeskunde veroordeeld was tot twee hechtenisstraffen, ieder van zes weken, veroordeeld tot twee maal *f* 150 boete, subs. twee maal een maand hechtenis. (Handelsbl.)

Tandheelkundig Instituut.

Voor den Leidschen kantonrechter heeft terecht gestaan de 23-jarige H. A. W. P., geboren te Bremen, die te Leiden een tandheelkundig instituut heeft. Hem was ten laste gelegd overtreding van art 436 wetboek van strafrecht; ofschoon niet toegelaten tot het beroep van tandarts, heeft hij buiten noodzaak dit beroep uitgeoefend. Bij verschillende personen, thans als getuige gehoord, had hij kiezen getrokken. Hij deed dit in tegenwoordigheid van den tandarts Van Weerd, uit Rotterdam, dien hij voor dat doel had geëngageerd. Deze trok echter geen kiezen, hij deed dat zelf. Bekl. verklaarde in Duitschland dit beroep vrijelijk te hebben mogen uitoefenen en daarom dacht hij, dat hij dit hier ook mocht doen. In oorlogstijd had hij zelfs de tandheelkundige behandeling van een heel legercorps voor zijn rekening gehad.

De ambtenaar van het O.M., mr. A. van der Elst, eischte 4 maal *f* 150 boete, subs. 4 maal 30 dagen hechtenis.

De kantonrechter heeft hem veroordeeld tot een boete van *f* 100.— of 20 dagen hechtenis.

(N. Rott. Ct.)

CORRESPONDENTIE.

A. B. te R. *Glypho* beschouwen wij niet als kwakzalversmiddel ofschoon, wat de aanbeveling betreft, hier ook van toepassing is hetgeen wij, in ons hoofdartikel van Maart j.l. over *Gevaarlijke aanbevelingen* schreven. De aanduiding „*Het eenige rationeele middel*” kan o.i. moeilijk worden volgehouden.

Wat de samenstelling betreft, deze is op de doos, waarin de flacon verpakt is, aldus opgegeven: „Elke tablet bevat 0,2 gram fosfaat tevens glucose” terwijl in het bijgevoegde boekje staat 0,2 gram **primaire natrium-fosfaat**. Dit is bij het onderzoek van den heer N. KEULEMANS niet juist gebleken. Slechts een zeer geringe hoeveelheid **primaire** fosfaat was aanwezig; de rest was **secundaire** fosfaat terwijl geen **glucose** maar wel **saccharose** kon worden aangevoerd.

Verbetering van deze onjuistheden heeft inmiddels plaats gehad.

C. G. te R. Ook ons is het opgevallen, dat in de groote advertenties van *De Witt's pillen* zooveel namen van apothekers als depôthouders voorkomen. Het is ons onbegrijpelijk, dat deze zich als helpers van deze klaarblijke bedriegerij beschikbaar stellen.

A. J. v. H. Jr. te 's-G. Dank voor de gezonden Courant.

F. H. te H. Het middel ontvangen maar te laat om nog in dit no. te behandelen. Het onderzoek kost tijd.

Toezender van het Centrum. Dank; dat verhaal van den geneesheer, die zich, in het belang van zijn beurs voor kwakzalver uitgaf, hebben wij al vroeger opgenomen.

Een Zeeuw. Uw brief gericht aan ons bestuurslid Dr. G. ROMJN is ons door zijn bemiddeling geworden. Wij zullen dien brief eerst dan, zooveel mogelijk, beantwoorden, wanneer gij uw naam en adres opgeeft. Wij zullen dien naam, desgewenscht, geheim houden maar men moet ons vertrouwen. Wij willen weten met wien wij te doen hebben

— Wij ontvingen van de uitgevers-firma IDRA te Berlijn het nieuwste deel van „*Riedel-Archiv*”, 12e jaarg., met verzoek daaruit een kort referaat in ons blad op te nemen. Daar de inhoud geheel valt buiten het kader van ons blad, kunnen wij aan het verzoek niet voldoen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Luit.-kolonel, Dirig. Apotheeker, Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Berichten: Otto Otto heeft ons land verlaten. — De gevaren van Rad-jo. — De geneeswijze van Raspail. — Kwakzalverij per brief strafbaar in Frankrijk.

Mededeelingen van verschillenden aard: Een prachtmiddel tegen slapeloosheid. — Hoe afnemers van Maxima Doctrina worden gezocht.

Ingezonden: De nieuwe Natuurgeneeswijze van Bilz. **Rechtszaken:** Eilers in hooger beroep — Artsenijbereidkunst door onbevoegde. — Opvolger van het Staphorster boertje. — Wonde. dokter te Rotterdam. — Magnetiseuse. — Wonderdokter in den Haag.

Correspondentie.

Feuilleton: Akar bahar.

BERICHTEN.

Otto Otto, die zich eenigen tijd geleden aan de Frederik Hendriklaar te 's-Gravenhage gevestigd had, is na zijn veroordeeling te Rotterdam wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, naar Duitschland teruggekeerd. Naar men ons verzekert zonder behoorlijk orde op zijn zaken te stellen, zoodat er enkele menschen door zijn heengaan gedupeerd zijn. (Vaderl.)

De gevaren van Rad-jo. Men zal zich herinneren met welke reclamemiddelen de kwakzalversfabrikant van Rad-jo destijds in ons land vasten voet heeft trachten te verkrijgen. Dat toen in rechten de onjuistheden zijn vastgelegd, schijnt dezen fabrikant niet te deren; volgens de Deutsche Med. Wochenschr. neemt de reclame thans opnieuw een aanvang. De vroedvrouwen worden uitgenoodigd regelmatig de adressen van zwangere vrouwen op te geven, terwijl zij tot lijdelijk verzet tegenover het geneeskundig Staats-toezicht worden aangespoord.

De Pruisische minister van Volkswelvaart heeft thans den oberpresidenten bevolen om tegen deze maatschappij op te treden, en in de cursussen van leerling-vroedvrouwen en herhalingscursussen voor vroedvrouwen tegen haar te waarschuwen. (Telegraaf.)

De geneeswijze van Raspail. In ons maandblad van Mei 1883 schreef de vorige Redactie over deze geneeswijze, die de oorsprong van alle kwalen zocht in den invloed van parasieten en als universeel geneesmiddel allerlei Kamferpraeparaten aanbeval. Ze meende dat met het overlijden van dien geneesheer ook zijne theorie ten grave zou zijn gedaald; die schijnt echter een langer leven

te zijn toebedeeld, want onlangs verscheen als boek van 450 bladzijde de 76e en 77e jaargang van het „Manuel annuaire de la sante ou médecine et pharmacie domestiques” par F. V. Raspail, constitué par son fils Xavier Raspail.

Kwakzalverij per brief strafbaar in Frankrijk.

In Frankrijk is in hoogste instantie het vonnis bevestigd, door een Fransche rechtbank uitgesproken tegen een kruidengeneeskundige, wegens ongeoorloofde uitoefening der geneeskunst, omdat hij op groote schaal een brochure verspreid had, waarin hij tegen een twintigtal met name genoemde kwalen even zoovele kruidenmengsels had aanbevolen en aan den man gebracht (met een netto provenu van 150.000 francs per jaar).

De rechtbank nam aan, dat het feit, dat de beklagde de zieken, die zijn geneesmiddelen kochten, niet persoonlijk bezocht had, terwijl hij ook geen recepten geschreven had, niets veranderde aan het standpunt, dat hij op ongeoorloofde wijze de geneeskunst beoefende, omdat hij in particuliere brieven aan de patiënten individualiseerend nadere bijzonderheden had aangegeven voor verzorging en behandeling. De verspreiding van brochures en advertenties op zich zelf werd in hoogste instantie niet beschouwd als ongeoorloofde uitoefening der geneeskunst, wel het advies per brief. (Pharm. Weekbl.)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Een prachtmiddel tegen slapeloosheid.

Niet lang geleden stond in *De Telegraaf* (en misschien ook in andere couranten) de volgende advertentie:

„SLAPELOOZEN, gratis en franco zend ik ieder die mij schrijft, uit dankbaarheid voor eindelijk zelf herkrege rust, een prachtmiddel, absoluut onschadelijk, tegen slapeloosheid.”

Br. lett. T 873, bur. De Telegraaf.”

Een lijderees aan slapeloosheid schreef op deze annonce en kreeg spoedig daarop dit antwoord: „Gehectografeerd.

(Drukwerk).

M.

Antwoordend op het van U ontvangen schrijven naar aanleiding mijner advertentie, moet ik U in de allereerste plaats mijn excuses aanbieden,

aangezien ik het bewuste middel tegen slapeloosheid, niet, zooals ik in de annonce beloofde, „gratis” U kan toezenden. Ik hoop U mijn excuses wel zult accepteren, als U de reden vernomen hebt, welke mij noopen, hoewel ongaarne, aldus te handelen.

Aanvankelijk hield mijn advertentie niet „gratis”. Ik ontving toen slechts enkele brieven. Daar het echter mijn bedoeling was, niet enkelen, doch zeer velen te helpen hun slaap terug te krijgen, kwam ik op het idee, „gratis” te schrijven. Dat hielp! Honderden brieven kwamen nu telkens in. Gelukkig maar, nu kan ik honderden telkens helpen, waar het eerst slechts enkelen betrof. Doch ter zake. In mijn bezit is een buitengewoon prachtig werkend middel tegen slapeloosheid, of onrustig slapen. Het is absoluut onschadelijk. U kunt het eventueel scheikundig laten onderzoeken en zult hetzelfde vernemen. Jaren leed ik zelf aan deze wanhopige kwaal. Eindelijk kwam ik met een buitenlandsch, zeer vooraanstaand Specialist op dit gebied, in connectie. Deze schreef mij bedoeld middel voor, met het verrassend resultaat, dat ik spoedig den zoo lang ontbeerden slaap terug kreeg en bleef behouden. De dankbaarheid bracht mij op het denkbeeld, ook voor anderen nuttig te zijn en mij met de toezending van dit prachtmiddel te belasten, ook al, daar het lang niet overal verkrijgbaar is. Winstbejag mijnerzijds is hierbij uitgesloten. Ik laat het gereed maken en zend het U, voor den mij kostenden prijs. Na ontvangst van postwissel, postbewijs, of zilverbon ad f 2.50, ontvangt U het franco, zijnde voor ± 6 weken voldoende.

Met achting,

H. P. KRULJER,

Ambtenaar, Ned. Spoorwegen.

Haarlem, Merkmansstraat 1.”

Kenmerkend was het „Gehectografeerd (Drukwerk”) boven aan den brief, een bewijs dat op verscheidene antwoorden met excuses gerekend was.

Toen de bestelling op het prachtmiddel niet spoedig genoeg inkwam volgde een tweede brief:

„Gehectografeerd

(Drukwerk).

M.

Tot heden ontving ik van U geen bericht op

mijn brief, aan U gericht naar aanleiding van Uw schrijven op mijn advertentie betreffende slapeloosheid. Dit spijt mij werkelijk voor U! Hadt U nader van U doen hooren en het middel besteld, zoo had dit U alweer een aantal slapeloze uren, of nachten bespaard. Want helpen doet dit waarlijk prachtmiddel zeker! Dat bewijst mij mijn eigen genezing, dat zeggen mij de talrijke brieven die ik ontving van hen die het reeds aanwendden. Wat kan U weerhouden het te bestellen? Is U mogelijk boos omdat ik het niet „gratis” zond? Doch dit zal wel niet, nu U de reden kent waarom ik aldus adverteerde in het belang van velen. Vindt U mogelijk de kosten te hoog? Die paar centen die het per nacht U kost, zijn toch Uw nachtrust zeker wel waard. Vreest U toch nog dat het schadelijk is? Hier van zult U zelf al heel gauw, het tegendeel ontdekken! Velen schreven mij, dat zij zich in langen tijd niet zoo prettig gevoeld hebben overdag, als nu. Trouwens, de goede naam van den Specialist van wien ik het middel ontving, is vol doende borg, terwijl ik, spoorwegambtenaar zijnd, toch ook wel eenig vertrouwen mag inboezemen, als zijnde nu niet de eerste de beste. Doch U moet het zelf weten, ik heb er geen voordeel bij. Alleen raad ik U, bestel het liever vandaag als morgen, dan slaapt U reeds den dag van ontvangst als een roos.

Met achting,

H. P. KRUIJER,

Merkmanstraat 1, Haarlem.”

Toen werd onze raad gevraagd en adviseerden wij het middel à f 2.50 aan te koopen ten einde het aan een onderzoek te onderwerpen, want wij waren wel nieuwsgierig welk bijzonder middel die *buitenlandsche specialist* wel had gevonden.

FEUILLETON.

AKAR BAHAR.

De middelen tegen jicht en rheumatiek houden zoo ongeveer, wat hun aantal betreft, gelijken tred met de middelen tegen tuberculose, ze zijn legio!

Ieder oogenblik is er wat nieuws op beider gebied en de uitvinders, de weldoeners der zieke menschheid, ze zitten in elk hoekje van ons gezegend vaderland.

De nieuwtjes zijn niet van de lucht en geen courant kan men lezen, zonder getroffen te worden door een aankondiging van het allernieuwste middel, onovertreffbaar tegen rheumatiek of tuberculose.

Zoo troffen wij weer een annonce aan over een prachtmiddel tegen jicht en rheumatiek. Dat middel heet AKAR BAHAR en bestaat uit armbanden welke verkocht worden door een dame te Nijmegen. Ze zijn verkrijgbaar in de prijzen van f 3.50, f 4.50 en f 6.— naar gelang der grootte, natuurlijk.

Het is waarlijk tegeef als men voor zoo'n paar guldens alle jicht en rheumatiek aan kant kan zetten, zonder genoodzaakt te zijn iets in te nemen, te wrijven, te smeren of wat ook. Gewoon zoo'n Algabra armband!

Een mijner kennissen, „rheumatiekerig”, zooals hij het noemde, had wel zin het eens te probeeren, maar wilde wel wat meer van die armbanden

En wat bleek bij het onderzoek?

De heer N. KEULEMANS vond in het ons verstrekte zakje poeder, wegende 70 gram, circa 65% broomnatrium benevens 5% zoethoutpoeder, eenig pepermuntolie en de rest vochtigheid.

Het prachtmiddel bevatte dus als, werkzaam bestanddeel, het bekende zenuwmiddel broomnatrium dat door de geneeskundigen herhaalde malen wordt aangewend, ook *somwijlen* tegen slapeloosheid maar dat bij geregeld gebruik lang niet altijd onschadelijk is.

Eere dus aan dien buitenlandschen specialist voor zijn uitvinding! En eere ook aan dien „eenig vertrouwen inboezemend spoorwegambtenaar”, die bij het geheele middel dat, volgens zijn schrijven, „lang niet overal verkrijgbaar is”, geen voordeel (?) heeft! 't Is een spotprijs — een rijksdaalder voor nog geen 50 gram broomnatrium met een beetje zoethoutpoeder en pepermuntolie.

Doch, scherts ter zijde, wij vinden het geheele optreden van dien weldoener (als hoedanig hij zich voorstelt.) *hoogst* afkeuringswaardig en aarzelen niet op dit optreden de benaming *kwakzalverij* toe te passen.

Daarbij overtreedt hij ook de Wet, regelende de uitoefening van de artseneijbereidkunst. Volgens art. 30 dezer wet mag broomnatrium, door onbevoegden, niet beneden de 100 gram, ook in mengsels, worden verkocht.

Hoe afnemers van Maxima Doctrina gezocht worden.

Niettegenstaande herhaalde veroordeelingen wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst, gaat J. VAN OOSTRUM, te 's-Gravenhage, brutaalweg voort reclame te maken voor zijn

weten, voor hij zijn guldens opstuurde, want de levering geschiedt onder rembours.

Hij vraagt dus om inlichtingen en ontvangt die in den vorm van een ingezonden stukje in een courant. Dat stukje was uitgeknipt; het kon er waarschijnlijk nog niet op overschieten circulaire te laten drukken.

Het geheel was geen bluff, geen opschepperij, zooals wij dat van de kwakzalvers gewend zijn; zelfs geen dankbetuigingen van patiënten of dragers van die armbanden, niets daarvan.

Het stukje dat als prospectus en aanbeveling moet dienst doen, laten we eerst even volgen, zie hier:

„Akar bahar.

Naar aanleiding van het verzoek van velen om nadere inlichtingen over de thans zoo en vogue zijnde akar bahar tegen jicht en rheumatiek wil ik het publiek dat hierin belang stelt, gaarne van dienst zijn door enkele gegevens, die ik hier en daar verzamelde, openbaar te maken.

Een bepaalde studie heb ik daar niet van gemaakt, doch gretig heb ik aan lecture verzameld en getoetst aan de eigen ondervinding en bevindingen van anderen, alles betreffende de akar bahar.

De geneeskraft dier banden is in de Oostersche landen al zeer lang bekend. Het is eigenlijk een soort zwart koraal Gorgonia (de wetenschappelijke naam daarvan is „Plexaura”.)

Door den eigenaardigen groei en misleid door den vorm die veel heeft van takken eener plant,

geheimmiddel tegen tuberculose, genaamd *Maxima Doctrina*. Op welke wijze getracht wordt ziertjes te winnen, moge blijken uit onderstaanden brief die ons welwillend werd toegezonden met de toestemming daarvan gebruik te maken.

Wij brengen hierbij in herinnering dat wij reeds herhaalde malen tegen VAN OOSTRUM en zijn middel gewaarschuwd hebben. De raadgeving in den brief voorkomende: „Spreek er voorloopig niet over, vooral niet met den dokter” zal den man in al zijn gevaarlijkheid doen kennen.

„WelEd. Heer.

Reeds langen tijd heb ik van bevriende personen van Uw ziekte gehoord: dikwijls heb ik reeds het plan gehad U bijgaand boekje te zenden maar ook telkens hoopte ik te vernemen dat Uw toestand vooruit zou gaan en daardoor werd mijn plan dan weder uitgesteld. Nu wil ik echter niet langer wachten U met dit geneesmiddel in kennis te brengen. Hoewel ik U persoonlijk geheel onbekend ben wil ik U toch in U eigen belang dringend aanraden deze medicijn te gaan gebruiken. Tot heden worden er door H.H. doktoren nog geen middelen gebruikt die de t.b.c. afdoend bestrijden. Verschillende personen uit mijn onmiddellijke omgeving hebben M. D. met het beste gevolg gebruikt. De dame, — Mevr. Vos uit Amersfoort — in het boekje vermeld, was ook een mij zeer goed bekend persoon; toen zij hier woonde was zij ook in een ver gevorderd stadium van t.b.c. en nu, na het gebruik van M. D. is zij van haar ziekte genezen. Ook andere, niet in het boekje vermelde personen, sommigen uitsluitend long-patienten, anderen met wonden — waarvoor nog afzonderlijk medicijn wordt gegeven — hebben M. D. met het beste gevolg aangewend.

noemt men het een onderaardsch zeegewas, maar eigenlijk is het zwart koraal, die gevormd wordt door anemonen.

Het groeit op 10 tot 40 vadem diepte der zee, op sommige beschutte plaatsen reikt het zelfs tot de oppervlakte en wordt veel aangetroffen in den Indischen Oceaan, ook bij Java en in de Molukken.

Het vissen naar dat koraal geschiedt evenals bij de paarlvisscherij door duikers, en het is heel lastig om het te verkrijgen daar men afhankelijk is van de stroomingen van het water in het jaargetij; bovendien moet de duiker heel voorzichtig te werk gaan; bij eenig rumoer in 't water toch schrikken de anemonen en klemmen zich zoo vast aan de rots, dat zij bijna niet los te hakken zijn.

Onder de inboorlingen is dat zwart koraal (bekend onder den naam van akar bahar) zeer gezocht om de geneeskraft, die het bevat en het wordt door hen aangewend tegen malaria en rheumatiek. Vele Indische doctoren raden hun patienten aan die banden te dragen. Zij erkennen, dat die banden een heilzamen invloed hebben, hoewel ze niet weten, waaraan die toe te schrijven is. Men heeft verondersteld, dat ze radioactief zijn; persoonlijk kan ik verklaren, dat ik gedurende mijn langdurig verblijf in de tropen geen mensch ontmoet heb, die zoo'n armband droeg, of hij had er baat bij gevonden.

De armbanden worden gewoonlijk aan den linker arm gedragen; zware lijders dragen er twee, aan iederen arm een; alle inboorlingen zijn

Mijnheer, ik raad U ten zeerste aan ook dit middel te gaan gebruiken en volgens dat voorschrift te gaan leven. 't Is toch vreeselijk zoo Uw jonge jaren te zien heengaan, U ondervindt toch dat doktoren hier geen hulp kunnen geven; wat treurig toch ook voor Uw moeder die reeds zooveel leed moest ondervinden. Begin toch met M. D. en houd vol. Wel werkt het niet spoedig maar heusch, met Gods hulp zult U toch na eenige weken beterschap kunnen merken. De eerste dagen van het gebruik zult U zich misschien loomer en moeier voelen maar houd vol en na eenigen tijd zult U de goede resultaten bespeuren. Ik kan U tot heden mijn naam niet bekend maken, dit is ook van geen belang*).

Spreek er voorloopig niet over, vooral niet met den dokter, van middelen die buiten hun wetenschap en zonder hun kennis worden gebruikt willen deze heeren niets weten, al zien ze de beste resultaten; als U genezen zult zijn, kunt U het altijd nog bekend maken indien U dat wilt. Nogmaals raad ik U heel dringend toch spoedig dit medicijn te gaan gebruiken; ik hoop dan ook weldra van de bevriende zijde Uw vooruitgang te vernemen. Met mijne beste wenschen. M."

*) Die geheimzinnigheid is toch wel eigenaardig, waar de briefschrijver tegelijk met den brief een brochure zendt, waarin, behalve een quasi-wetenschappelijke verhandeling over tuberculose en tal van attesten, de naam van den leverancier van het middel meermalen wordt genoemd.

(Red. Mbl.)

INGEZONDEN.

Geachte Heer Redacteur!

Tot ons genoeg kwamen wij toevallig in het bezit van Nr. 4 April 1923 van het Maandblad Uwer Vereeniging.

ziels overtuigd, dat ze baat brengen en alle zee-lieden of andere menschen, die in hun werk aan 't natte weer zijn bloot gesteld hebben zich daarvan voorzien.

t Nauwe verband tusschen malaria en rheumatiek is wel bekend. In Japan en China is het zwart koraal zeer gezocht en algemeen is het dragen daarvan door de inboorlingen aan de kust vanaf Suez tot de aller-uiteerste punten van den Stillen Oceaan.

Een zeer lezenswaard artikel daarover kan ik den lezers aanraden van prof. J. Stanley Gardiner, F. R. S. uit het bekend Engelsch tijdschrift „Nature” Dec. 15, editie 1921.

U dank zeggende voor de plaatsing.

Hoogachtend."

Om wat meer van dat „onderaardsch zee-gewas” te weten te komen, hebben wij de moeite genomen er enkele schrijvers over plantkunde op na te zien, maar helaas niet kunnen vinden dat er ook maar het minste vertrouwen in de geneeskracht van het zwarte koraal kan gesteld worden.

G. E. RUMPF (1627—1702) zegt in zijn beschrijving der zee-heesters, o.a.:

Hoe harder de steen is waar het op groeit, hoe harder en zwaarder dit gewas wordt, al blijft het klein. De planten die op groote klip-steenen geworteld zijn, kan men daar zonder breken niet af krijgen, of men moet den steen rondom weggappen. Het komt veel voor tusschen de Molukken en de Papoeaeilanden, doch

Hierin viel ons oog op een bericht onder den titel

„Een vreemdsoortige aanbieding”

aan het slot waarvan U zegt zich te houden aanbevolen voor nadere mededeelingen.

U vergunne ons U deze nadere mededeelingen te verstrekken en daarvoor opnamen te verzoeken in het volgende Nr. van Uw blad. Wij stellen op den voorgrond dat Uw bericht als zoodanig niet onjuist is, doch door onvolledigheid een valschen indruk maakt.

Ondergeteekende Firma. Uitgeefster o.a. van het bekende werk

„Bilz, de Nieuwe Natuurgeneeswijze”

uit het Duitsch bewerkt door G. A. OOTMAR, arts te Haarlem laat dit werk door door haar aange-stelde vertegenwoordigers bij *alle menschen* in Amsterdam en daar buiten aanbieden. Onder deze vertegenwoordigers bevinden zich verscheidene gediplomeerde verpleegsters en verplegers. Het doel van deze firma is propaganda te maken voor de natuurgeneeswijze en den menschen meer op de hoogte te brengen van de inrichting, den bouw, van het menscheijk lichaam, hen het ontstaan van de verschillende ziekten te leeren kennen en deze e.v. te bestrijden met natuurlijke middelen, te weten zon, lucht, licht, water, heilgymnastiek en kruiden.

Kruiden of geneesmiddelen van welken aard worden door de firma niet te koop aangeboden, doch alleen word er namens haar opgewezen dat alle kruidenrecepten waarvan een lijst van 325 voor alle voorkomende ziekten in het werk voorkomt bij een, zeer zeker goed bekend staanden drogist namelijk den Heer Oldeboom „Firma Jacob Hooij & Co.” te verkrijgen zijn.

Deze kruidenreceptenlijst samengesteld door

moet door duikers uit de diepte der zee worden opgehaald.

Na het afschillen van de schors maken de inlanders er wel rottingen van, of hakken het in korte brokken, welke zij bewaren voor medicijn.

Het gebruik dat zij er in de geneeskunde van maken is bijgeloof. De Molukken mengen het onder de klapperolie en hebben dus, zoo zij wanen, een middel om de mannelijke krachten te versterken. De Mooren gebruiken het in- en uitwendig, tegen onmacht door betoovering. Het schraapsel wordt ook gestreken op kwetsuren door het steken of bijten van venijnige dieren veroorzaakt.

PAUL HERMANN (1640—1695). Het zwart koraal heeft in de geneeskunde geen waarde en wordt in de verzamelingen (kabinetten) alleen om de zeldzaamheid en zijn schoonen glans be-waard.

Men heeft lang getwijfeld, wat toch het zwarte koraal mocht zijn en de zeldzaamheid maakte er wonderen van, tot dat men eindelijk ontdekte, dat, hetgeen men zwart koraal noemde, niets anders is dan afgesneden, goed geplijte takken van een zee-heester, welke Rumpf den naam geeft van zwart getakt Accarbaar.

De ouden hebben 't *Accarbaar* ook met een algemeen naam *Antipathes* genoemd, als zijnde een middel tegen tooverij of betoovering, waarvoor dit *Accarbaar* door alle Indiaansche stammen gehouden wordt.

Dr. Med. Gehrman uit Zürich en goedgekeurd door een Duitsche staatscommissie van natuur-artsen, ook weer vertaald door genoemden arts G. A. Ootmar heeft reeds duizenden menschen de gezondheid teruggebracht en zal nog meerdere duizenden dit doen.

Wij hopen U door deze mededeelingen voldoende ingelicht te hebben, vertrouwen dat U in deze aanbieding niets vreemdsoortigs meer zult vinden en er dus voor U geen aanleiding is om tot voorzichtigheid aan te sporen.

U zult toch met ons eens zijn dat wanneer het voldoende bekend was dat ter bestrijding van ziekten zoomeer, vele natuurlijke middelen bestaan er voor kwakzalversmiddelen geen plaats meer zou zijn.

U, mijnheer de Redacteur bij voorbaat dankend voor de plaatsing teekenen wij,

Hoogachtend:

F. A. DR. KAREL MEIJER & Co.

Onder dankbetuiging voor de verstrekte inlichtingen kunnen wij evenwel onze aansporing tot voorzichtigheid niet terugnemen. Tegen het werk „*Bilz, de nieuwe natuurgeneeswijze*”, al is het ook bewerkt door den Arts OOTMAR, zien wij niet hoog op, evenmin als tegen de geheele werkwijze van BILZ. In ons blad van November 1914 zijn onze lezers reeds door het volgend bericht, overgenomen uit het Tijdschrift van Geneeskunde, op de hoogte gebracht hoe het optreden van B. door de autoriteiten in Duitschland wordt beoordeeld:

„De toenemende klachten over den ongewenchten gang van zaken in de wijd en zijd beroemde Naturheilanstalt van BILZ heeft tengevolge gehad, dat de regering de instelling heeft gesloten.

Men vindt het in tamelijke hoeveelheid bij Ambon en bij de Molukken, op vijf of zes vadem diepte, niet in bosschen bijeen, doch hier en daar een struik. De grootste struiken komen op tien en meer vadem diepte voor.

De Indianen zoeken de dikste takken uit, om daar armingen van te maken, welke bij hen in grooten trek zijn. De ringen, alleen met de einden tegen elkander aankomende, zijn zeer veerkrachtig en kunnen daardoor af- en aangedaan worden, zonder te breken.

Rijke lieden laten deze armbanden met goud beslaan en van de dikke stukken worden kris- en meshechten gemaakt, welke zij kostbaarder vinden dan hechten of handvaten van goud.

Zij achten zich namelijk, door het dragen van dit koraal tegen tooverij beveiligd”.

Om niet te lang te worden en in herhalingen te vervallen, zullen we geen andere schrijvers aanhalen; want nu we bij de tooverij zijn aangeland en heksen en tooverkollen vrijwel uit den tijd zijn, nu kunnen wij er wel een punt bij zetten, aangezien tegen tooverij evengoed een kastanje in den zak gedragen kan worden (een uitstekend middel tegen tooverij) als een dure armband van *Accarbaar* of zwart koraal.

Zonder Akar bahar = *Accarbaar* als kwakzalverij te betitelen, moeten we het toch rekenen tot de middelen, die in het volksbijgeloof als probatum est gelden voor alles en nog wat, welke echter in den regel niet zoo duur zijn als de armbanden van Akar bahar.

MEMENTO.

Het is BILZ in zijn familie eens en voor goed verboden aan het hoofd van zulk een instelling te staan en, zou een ander de inrichting willen overnemen, dan zouden daar toch een aantal ziekten niet in behandeling mogen worden genomen."

Er dat in Duitschland, waar de uitoefening der geneeskunde, behoudens enkele uitzonderingen, aan ieder vrij staat.

Maar zelfs, al laten wij het werk van BILZ voor wat het is, beschouwen wij dergelijke boeken over de z.g. natuurgeneeswijze als zeker niet zonder gevaar. Wij hebben hier niet het oog op de geneeswijze zelve maar op de methode, waarop in die boeken propaganda voor de zaak wordt gemaakt, al is ook *somwijlen* de goede trouw wel aan te nemen

Wat is toch het geval? In al die boeken worden *ziekten* behandeld — geen *zieken*. De lijder moet maar uitmaken *waaraan* hij lijdende is er dan de geneesmethode aanwenden, die het boek aangeeft. Een onderzoek van den zieke zelve, een deskundige diagnose naar den *aard* der ziekte blijkt overbodig en *hierin schuilt het gevaar*.

Een gevaar. o.i. zóó groot, dat wij niet kunnen begrijpen, dat gediplomeerde verpleegsters en verplegers daaraan willen medewerken. *Red.*

RECHTSZAKEN.

Eilers in hooger beroep.

Voor de rechtbank te Zutphen stond in hooger beroep terecht Hendrik Jacobus E., 62 jaar, fabrikant te Leiden, terzake dat hij in 't openbaar had aangekondigd „de geneeskunde uit te oefenen" en dat hij zich den titel van „medisch specialist" had toegeëigend, welke titel hem niet toekomt. Beklaagde was deswege door het Kantongerecht te Zutphen veroordeeld tot een geldboete van f 40 subs. 3 dagen hechtenis en had tegen dit vonnis appel aangeteekend. Het O.M. requireerde bevestiging van het vonnis van den kantonrechter.

Beklaagdes verdediger, mr. Spaargaren, uit Den Haag, achtte de aan beklagde ten laste gelegde feiten niet strafbaar en vroeg daarom ontslag van rechtsvervolging. *(N. v. d. D.)*

Artsenijbereidkunst door onbevoegde.

Proces-verbaal is opgemaakt tegen H P K, 44 jaar, wonende te Haarlem, wegens het onbevoegd uitoefenen der artsenijbereidkunst en terzake van 't afleveren van geneesmiddelen beneden de bij de wet vastgestelde hoeveelheid.

(N. v. d. D.)

Het Staphorster boertje.

De firma wordt voortgezet.

De kantonrechter te Hoogeveen veroordeelde den zoon van het Staphorster Boertje, die de zaak van zijn overleden vader op denzelfden voet voortzet, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde tot f 200 boete of 5 dagen hechtenis.

(Handzlsbl.)

Geen rust.

Tegen L. S., timmerman te Staphorst, (zoon van het Staphorster boertje) is wederom proces-verbaal opgemaakt wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Zonder het te weten had hij een Rijksveldwachter als patiënt in behandeling.

(Telegraaf.)

Uit ons gezonden advertenties blijkt, dat ook in de provincies Gelderland en Utrecht reclame wordt gemaakt voor de geneesmethode (?) van het Staphorster boertje.

Weer een wonderdokter.

De centrale recherche te Rotterdam heeft proces-verbaal opgemaakt tegen C. v. L., zich noemend Robini, die onbevoegd de geneeskunde uitoefende. Hij liet lammen en kreupelen bij zich komen en wekte bij hen het vermoeden op, dat hij ze door magnetisme en massage zou kunnen genezen. Ook verstrekke hij z.g. geneesmiddelen, bestaande uit flesschen gevuld met water en stukjes zilverpapier.

(N. v. d. D.)

Magnetiscuse.

De Haarlemsche rechtbank deed uitspraak in de zaak tegen mevr. J. Ch. H. B.—S. te Haarlem, welke was gedagvaard wegens overtreding van de Wet op de Geneeskunst. Van het vonnis van den kantonrechter was bekl. indertijd in hooger beroep gegaan.

Het vonnis van den kantonrechter werd bevestigd. (Veroordeeling tot een geldboete).

(N. v. d. D.)

Een wonderdokter voor het Haagsche kantongerecht.

Voor het Kantongerecht te 's-Gravenhage is behandeld de zaak tegen een Haagschen wonderdokter, zekeren Albert Albert. Hem was ten laste gelegd onbevoegde uitoefening der geneeskunde en openbare aankondiging als psychotherapeut in de locale pers.

Als getuige à charge verklaarde mr. A. Tak, advocaat-generaal bij den Hoogen Raad en voorzitter der Gezondheidscommissie, het optreden van beklagde zeer gevaarlijk voor de volksgezondheid.

Als getuige à décharge verscheen de heer Arnold Spoel, de bekende leider van de Spoelzangavonden, die verklaarde eenige baat bij de behandeling van beklagde te hebben gevonden.

Het O. M.* mr. Hofdijk, wees op het ongunstige verleden van beklagde, die reeds 1½ jaar in de gevangenis heeft doorgebracht wegens diefstal met geweldpleging en eischte de maximumstraf: een geldboete van f 200 subs. één maand hechtenis.

De kantonrechter, mr. Varenkamp, deed dadelijk uitspraak en veroordeelde beklagde tot f 200 boete subs. één maand hechtenis.

De verdediger, mr. Houwing, vroeg vrij-spraak.

Beklaagde gaat in hooger beroep.

(N. v. d. D.)

CORRESPONDENTIE.

B. A. te H. In dit no. zult gij een feuilleton vinden over *Akar-bahar*, dat ons reeds eenige maanden geleden was toegezonden, doch waarvoor wij nog geen plaats konden vinden. Nu echter dit z.g. wondermiddel in de pers zoo van alle zijden besproken wordt, willen wij niet langer met plaatsing wachten ofschoon wij op dit middel liever de qualificatie van *bijgeloof* dan die van *kwakzalverij* (zooals wij die opvatten) zouden willen toepassen. Wij veronderstellen bij hen,

die de ringen aanbevelen, nog *goede trouw* alhoewel wij de reclame betreuren.

Mr. E. L. v. E. te 's-H. Dank voor de gezonden advertentie betreffende de *Capsules Guyot*. Na een poos rust, blijkt er in den laatsten tijd weer druk reclame voor dit middel te worden gemaakt. Zoodra de plaatsruimte het toelaat, zullen wij weer een *Herhaalde Waarschuwing* opnemen.

R. E. W. te W. Het middel *Nephroline* kennen wij niet. Zoudt gij het ons — met de daarbij behoorende geschriften — ter onderzoek kunnen zenden?

B. H. S. te E. Bij het *Gebismureerd magnesium* zit het schadelijke meer in de wijze van aanbeveling, dan is het middel. Ofschoon dit bestanddeelen bevat, die inderdaad met goed succes door geneeskundigen worden voorgeschreven zijn er toch maagkwalen, waartegen het praeparat wordt aanbevolen, waarbij aanwendig van het middel eerder kwaad dan goed zou doen. Zie ook hieromtrent ons hoofdartikel in het Maandblad van Maart j.l. Zonder raad van uw geneesheer moet gij het middel niet gebruiken.

W. H. B. te V. Uw verzoek hebben wij ter bestemder plaatse overgebracht.

Onbekende te Arnhem. Waarom uw brief niet ondertekend? Wij moeten weten met wien wij te doen hebben.

Dr. H. te G. Het *tuberculose-middel* van SMIT, tegenwoordig afkomstig van de *Maatschappij Senka*, is behandeld in het Maandblad van October 1920.

SMIT is een vroegere helper van Eilers en zijn middel komt vrijwel overeen met dat van E. Het bevat ongeveer 2 deelen *petroleum*, 1 deel *traan* en een niet groote hoeveelheid *houtteer*.

Van dien te consulteren medicus hadden wij nog niet gehoord: wij zullen informeren.

A. C. M. te R. Dank voor uw schrijven, dat wij met belangstelling ontvingen. De handelingen van dien persoon waren ons tot nu toe onbekend. Wij zullen er werk van maken.

W. H. v. D. te 's-H. Het door u gezonden boekje, waarvoor wij dank betuigen, was ons ook reeds van andere zijde geworden. Wegens het inwinnen van eenige informaties zijn wij genoodzaakt de bespreking tot een volgend no. uit te stellen.

C. P. te L. Wij danken u voor het gezonden boekje van Mevrouw HAVERHOEK, te Rotterdam. In Utrecht is een zekere HAVERHOEK, zich ook noemende *homoeoppath*, reeds meermalen wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst veroordeeld. Dat er in Rotterdam een naamgenoot — en wel een vrouwelijke — was, wisten wij niet.

— Het vervolg van de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek en enkele „rechtszaken" moesten wegens plaatsgebrek tot het volgend no. wordenuitgesteld.

— Het jaarverslag van de Gezondheidscommissie, gezeteld te *Aalsmeer*, over 1922 in dank ontvangen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Vervolging van kwakzalvers.

Berichten: Dr. C. N. van de Poll. † Friesch Landbouwwad weigert kwakzalversadvertenties. — Wonderdokter te Amiens.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek IV. — Valsche belofte van gratis-verstrekking. — Het galsteenmiddel van den Hoogte Kadijk. — De toekomstprofeet H. Lauck. — Mata-Trang.

Rechtszaken: — Het Staphorster boertje. — Een fotograaf veroordeeld. — Mevrouw Haverhoek en het grootste wonder. — Een weggejaagde broeder als tandarts. — Een kantoorbediende als geneeskundige.

Correspondentie.

Een verblijdend verschijnsel.

Veel meer dan vroeger moeten wij tegenwoordig in ons Maandblad plaats geven aan de verslagen van verschillende rechtszaken waarin de kwakzalvers een hoofdrol spelen; vervolgingen tegen deze lieden hebben thans veel meer plaats dan vroeger. En dat verheugt ons: niet omdat het ons aangenaam is dat deze of gene *persoon*, (dien wij meestal niet kennen) met gevangenisstraf of boete wordt gestraft, maar om de *zaak*.

Reeds herhaalde malen hebben wij opgemerkt, dat de hier te lande bestaande wettelijke bepalingen tot beteugeling van de kwakzalverij onvoldoende en omslachtig zijn en niet zullen leiden tot het beoogde doel: het publiek voldoende beschermen tegen de listen en lagen van gewetenlooze bedriegers, die de ongesteldheden van hunne medeburgers aangrijpen als middel om, onder valsche belofte van genezing, eigen beurs te spekken. Dat doel, wij moeten het tot ons leedwezen bekennen, zal nooit worden bereikt. Listig bedrog aan de eene zijde en onwetendheid of lichtgeloovigheid aan de andere zullen sterker blijken te zijn dan de meest volledige wetgeving. Desniettemin zal, wanneer met kracht te werk wordt gegaan, het kwaad tot de kleinst mogelijke uitgebreidheid kunnen worden teruggebracht en zoo'n kracht zit niet in de bepalingen die bij ons geldende zijn. *Een wet tegen de kwakzalverij*, niet gekoppeld aan andere wetten, zooals tegenwoordig in hoofdzaak aan de geneeskundige wetten, — waarnaar onze Vereeniging reeds ruim veertig jaar te vergeefs vraagt — is een eerste vereischte, wil men het kwaad, zoo goed mogelijk, te keer gaan.

Intusschen willen we gaarne erkennen dat,

wil men de kwakzalverij bestrijden, het met de sedert 1865 bestaande wetsbepalingen toch wel mogelijk is de kwakzalvers in hun heilloos optreden te bemoeilijken, al zij het ook niet met dat succes, dat men er zoo gaarne van zou verwachten. Er bestaan wetsbepalingen, zooals gezegd, maar . . . zij werden gedurende geruimen tijd al zeer weinig toegepast. Vermoedelijk was de omslachtigheid van de procedure en ook dikwijls de onzekerheid van het resultaat daarvan de oorzaak.

Hierin is in den laatsten tijd aanmerkelijke verandering, noemenswaardige verbetering gekomen. Met lofwaardigen ijver wordt door de ambtenaren, belast met het vervolgen van de overtredingen van de desbetreffende wetsartikelen, ingegrepen en menig kwakzalver kan bij monde van kantonrechter of hooger rechter vernemen, dat het door hem uitgeoefend beroep als een gevaar voor de samenleving wordt beschouwd. De geëischte en opgelegde straffen zullen hem, zoo hij het al niet wist, overtuigd hebben, dat hij handelingen verricht, die niet te gedoogen zijn.

Wij noemen het een verblijdend verschijnsel, dat wij telkens, in bijna elk nummer van ons Maandblad, op dergelijke vervolgingen kunnen wijzen. Door die vervolgingen zullen de kwakzalvers wakker geschud worden en begrijpen dat de tijd voorbij is, dat zij hunne practijken ongestoord konden uitoefenen en zal het publiek op de hoogte gebracht worden van de waarde — of liever, onwaarde — dier practijken.

En dan is er ten minste al iets gewonnen.

BERICHTEN.

Dr. C. N. VAN DE POLL. †

Even vóór het afdrucken van dit no. gewerd ons het treurig bericht van het overlijden van DR. C. N. VAN DE POLL, te *Amsterdam*. Wat de overledene voor onze Vereeniging was, hopen wij in het volgend no. te gedenken.

Thans moeten wij ons tot een enkele betuiging van leedwezen bepalen.

Geen kwakzalvers-advertenties. In het *Friesch Landbouwwad*, dat wij in dank ontvingen, is de volgende „Correspondentie” opgenomen:

„A. te R. Adv. over Abdijsiroop, Kloosterblasem e.d., worden in dit Blad niet opgenomen. De Adm.”

Bravo!

Uit Frankrijk. Te Amiens is een wonderdokter gearresteerd. De man had er al jaren een drukke praktijk en uit alle streken van Frankrijk, en zelfs uit het buitenland, kwamen zieken derwaarts. „Vadertje Benoit”, zoo stond de esculap bekend, hield er een vrij eenvoudige methode op na, om zijn patiënten te „helpen” en rijk te worden. Hij onderzocht met een loupe de oogen van den hulpbehoevende, las daarin 's mans ziekte, liet door een „echten” geneesheer een recept voor kruiden schrijven en verwees dan den patiënt naar den overkant der straat, het „eenig adres”, waar deze kruiden te verkrijgen waren. Toevallig was deze drogist een neef van den wonderdokter.

Eenige inspecteurs van poltie brachten dezer dagen „Vadertje Benoit” een bezoek. Ernstige ziekten las de wonderdokter in hun oogen, toen hij echter het recept wilde opgeven, werd hij, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, gearresteerd. De geneeskundige vennootschap is sinds ontbonden. (Maasbode.)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

IV.

D. *Huidmiddelen.*

FOSTER'S ZALF.

Fabrikant: Foster = Mc Clellan Cy. London.

Uit de Reclame: „Het speciale geneesmiddel voor aambeien, prikkelende huiduitslag, gordeluitslag en alle jeukende aandoeningen der huid”. „Bloedende en hevig prikkelende aambeien worden *spoedig* en *radicaal* genezen door Foster's zalf”. „Foster's zalf is een wonderlijk geneesmiddel voor *schurftuitslag*, *insektebeeten*, puistjes, jeukingen etc.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Stijve zalfmassa, welke aan de oppervlakte gelijkmatig kanariegeel van kleur is, doch die bij doorroeren lichter geel en wit korrelig is en die naar phenol reikt.

De zalf is een slordig bereid mengsel van zinkoxyde, phenol en koolwaterstoffen (gele vaseline en paraffine).

Oordeel :

De reclame is misleidend : een slordig bereide phenolhoudende zinkzalf kan niet als algemeen geneesmiddel bij aambeien en allerlei soorten van eczemen en andere huidaandoeningen aanbevolen worden.

30. STEENPUISTENPOEDER.

Fabrikant : P. Visser, te Emmer-Erfscheidenveen (Dr.)

Lichtbruin, eigenaardig riekend poeder.

Het poeder bestaat uit gedroogde biergist en poeder van kalmoeswortel (*Rhizoma Calami aromatici*).

Oordeel :

Het poeder bevat een bestanddeel (biergist), dat veelvuldig bij furunculose gebruikt wordt, maar welks invloed onzeker is.

31. VAN ZETTEN'S BALSEM.

Fabrikant : Van Zetten en Co., Pharmaceutische Fabriek te Sommelsdijk.

Samenstelling volgens den fabrikant :

Niet vermeld.

Uit de reclame : „VAN ZETTEN'S Balsem is het meest veilige en rationeele geneesmiddel tegen alle huidziekten, brand- en snijwonden, kneuzingen, winterhanden en -voeten, *negenooogen*, *geheime ziekten*, roos, insectebeten, *steenpuisten*, *cambeien*.” „Geneest mannen en vrouwen op alle leeftijden en *in alle toestanden*.”

Bij aambeien : „*Ons middel voorkomt operatie*, het is de rationeele en zekere geneeswijze. Verontachtzaam geen aambeien, zij leiden tot den doodelijken kanker.”

Bij wonden : „Men legge de balsem op de wond, met of zonder verband. De balsem *moet U genezen, het kan niet missen*, want door hare samenstelling komt zij aan de juiste behoefte tege-
moet.”

Bij stijve gewrichten : „De behandeling met van ZETTEN'S balsem *verlevendigt de afgematte zenuwen en het bloed*, verzacht de krampen, verdrijft de stramheid en gevoeligheid.”

Uitkomsten van het onderzoek :

Flesch met vocht, dan uit 2 lagen, eene geelbruine olieachtige en eene daaronder staande, lichtgele waterige bestaat. Reuk naar kamfer en naar traan.

In het middel kon kamfer, traan, spiritus en water aangetoond worden. Het gehalte aan alkohol in de onderste laag bedraagt ongeveer 17 vol. %.

De balsem bestaat uit een niet homogeen mengsel van traan, kamferspiritus en water.

Oordeel :

De voorstelling alsof door dezen balsem aambeien, eczema, winterhanden en -voeten zouden genezen is misleidend. Bij fijt, steenpuisten en negenooogen is het wrijven met een of andere zalf beslist gevaarlijk. De acute verschijnselen van geslachtsziekten (syphilis en gonorrhoe) gaan gewoonlijk ook zonder behandeling terug, zonder dat de patiënt daardoor voor zijn omgeving en voor zichzelf minder gevaarlijk wordt. Behalve de reeds in de algemeene opmerkingen genoemde bezwaren van een verzuim van de goede behandeling, komt in dit geval er nog bij dat de patiënt

ten onrechte kan denken genezen te zijn, en daardoor juist een groot gevaar voor de volksgezondheid opleveren.

32. CRÈME HELENA A.

Fabrikant : E. Blumenberg, te Rotterdam.

Samenstelling volgens den fabrikant :

Niet vermeld.

Het middel „ter bestrijding der rooden neus” bestaat uit :

I. Eene zalf en II, eene vloeistof, beide als „Crème Helena A” aangeduid.

Uitkomsten van het onderzoek :

I. Een potje met ongeveer 30 gram eener geelachtig witte, naar rozen riekende, korrelige zalf. Aangetoond werden naast vetmassa (vaseline en was) en eenige reukstof, zinkoxyde en mercuriammonium-chloride (wit precipitaat).

II. Bruin fleschje van 175 g. gevuld met een troebel, aromatisch (naar benzoë) riekend vocht, dat zwak alkalisch reageert. Bij bezinken zet zich een neerslag af, dat in 2 lagen, eene witte en eene wit-gele gescheiden is. In het heldere vocht werden aangetoond : water, glycerine, boorzuur, Zn., NH₄, Na, en Cl. Het neerslag bevat zinkoxyde (oxychloride) en mercuriammoniumchloride

De vloeistof II bestaat uit een mengsel van boraxglycerine, water, zinkoxyde en wit precipitaat, gearomatiseerd met benzoë.

Oordeel :

Het gebruik van kwikammoniumchloride kan huidontstekingen te weeg brengen.

33. ALMA CRÈME. ONTHARINGSMIDDEL.

Fabrikant : vermoedelijk E. Blumenberg. Laboratoire Chimique „Sanctonia”. Berlin, 's-Gravenhage, Rotterdam.

Samenstelling volgens den fabrikant :

Niet vermeld.

Reclame : Onschadelijk ; in het gebruik on-
overtrefbaar !

Gebruiksaanwijzing : Bestrijk de behaarde plaats met een glad gemaakt houtje goed in, laat 10 minuten drogen, waarna men dezelve met een grof doekje gedrenkt met wat water stevig afwascht en wrijft de plaats met Gold-Cream (no. 34) in. Voor het gebruik goed schudden of met een houtje het uitgezakte van den bodem omroeren, geen metalen voorwerpen gebruiken.

Uitkomsten van het onderzoek :

Met kurk gesloten fleschje inhoudende 30 cm³ van een gele vloeistof met veel bezinksel. Reuk naar zwavelwaterstof en naar citroen- of citronellaolie. Reactie sterk alkalisch.

Aangetoond werden in de vloeistof : sulfiden van barium en calcium. In het bezinksel : zwavel, barium- en calciumcarbonaat, zoomede druppels, die vermoedelijk citroen of citronellaolie in-
houden.

Oordeel :

Het gaat hier blijkbaar om een ontharings-
middel, dat als werkzame bestanddeelen calcium- en bariumsulphydraat bevat, waardoor de haren in oplossing worden gebracht en daarna kunnen worden verwijderd. Het navolgende gebruik van waterstofperoxyde moet waarschijnlijk dienen om overgebleven resten van haren te ontkleuren en daardoor minder zichtbaar te maken

34. GOLD-CRÈME. MIDDEL TEGEN WILDE HAREN.

Fabrikant : E. Blumenberg. Laboratoire Chi-

mique „Sanctonia”. Berlin, 's-Gravenhage, Rotterdam.

Samenstelling volgens den fabrikant :

Niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing : niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek :

Met kurk gesloten nauwmond bruine flesch, inhoudende 100 cm³ van een ongekleurde vloeistof met wit bezinksel. De vloeistof bleek te bestaan uit eene oplossing van waterstofperoxyde, waarvan de sterkte bij quantitative bepaling 3,73% werd gevonden.

In het bezinksel werd rijstmeel aangetroffen

Oordeel :

Waterstofperoxyde-oplossing wordt wel aangewend tot het ontkleuren van haar, doch is als ontharingsmiddel waardeloos.

35. SÈVE CAPILLAIRE.

Fabrikant : J. Terrier, te Parijs.

Samenstelling : niet bekend.

Reclame : „Verhindert de uitval van de haren in enkele dagen en doet hen op alle leeftijden en op de meeste kale hoofden, wat de oorzaak daarvan ook zij, opnieuw groeien”.

Uitkomsten van het onderzoek :

Een blikken busje, bevattende een donkerbruine, eenigszins aromatisch riekende vloeistof, die zwak ijzerachtig smaakt. Zij laat bij verdamping 0,34% rest achter, terwijl bij verbranding 0,12% asch verkregen wordt. Deze bestaat in hoofdzaak uit ijzeroxyde.

De vloeistof bezit de uiterlijke eigenschappen van een plantenaftreksel. Eene kleine hoeveelheid formaldehyde werd bovendien nog gevonden.

Sève capillaire is vermoedelijk een plantenaftreksel geconserveerd met formaline. Het aangetroffen ijzergehalte kan afkomstig zijn van de bewaring in blik. Werkzame bestanddeelen werden verder niet gevonden.

Oordeel :

Het is een zeer onschuldig haarwater. In ons bezit is ook een schrijven van den fabrikant, waarin deze in geval van het uitblijven van het succes een haarwater no. 2 tegen f 9.50 (!) en no. 3 tegen f 13.— (!) de flesch aanbeveelt. Kaalhoof-
digen zullen er geen nieuwe haren door krijgen

36. A.K.-ZALF.

Fabrikant : onbekend. *)

Uit de reclame : Genezing voor : eczeem, baard-
schurft ringworm, acne, insectebeten, steen-
puisten, favus, dauwworm, open armen en beenen,
spataderen, brandwonden etc.

Uitkomsten van het onderzoek :

Donkerroode naar perubalsem riekende zalf.

De zalf bevat rood (of geel) kwikoxyde, vase-
line, was, eene roode in aether oplosbare kleur-
stof en een aromaticum (perubalsem?)

Oordeel :

De aanbeveling bij steenpuisten, spataderen is gevaarlijk. Favus is een besmettelijke huidziekte en zal door deze zalf niet genezen worden.

(Wordt vervolgd.)

*) In ons Maandblad van April 1922 zijn als Engros-verkoopters voor Gelderland genoemd : GEERS MIDDELBEEK te Arnhem.

(RED Mbl.)

Hoe noemt men zoo'n handelwijze ?

In ons vorig no. hebben wij eenige beschou-
wingen gewijd aan een *pracht-middel tegen slape-
loosheid*, dat door een spoorwegambtenaar gratis

en franko werd aangeboden. Wij vermeldden daarin, dat iemand, die op de advertentie schreef, het volgend gehektografeerd antwoord kreeg :

„Antwoordend op het van u ontvangen schrijven naar aanleiding mijner advertentie, moet ik u in de allereerste plaats mijn excuses aanbieden, aangezien ik het bewuste middel tegen slapeloosheid niet, zooals ik in de annonce beloof, „gratis” u kan toezenden. Ik hoop u mijn excuses wel zult accepteren, als u de reden vernomen hebt, welke mij nopen, hoewel ongaarne, aldus te handelen. Aanvankelijk luidde mijn advertentie „niet gratis”. Ik ontving toen slechts enkele brieven. Daar het echter mijn bedoeling was niet enkelen, doch zeer velen te helpen hun slaap terug te krijgen, kwam ik op het idee „gratis” te schrijven. Dat hielp ! Honderden brieven kwamen nu telkens in. Gelukkig maar, nu kan ik honderden telkens helpen waar het eerst slechts enkelen betrof”.

Wij dachten dat het nu met de gratis-aanbieding wel gedaan zou zijn maar ziet, in het avondblad van *De Telegraaf* van 15 Mei vonden wij weer onderstaande advertentie :

„Slapeloos. Gratis zend ik U prachtmiddel. KRUIJER, Box 39, Haarlem”.

Dit is toch al te bar !

Het galsteenmiddel van den Hoogte Kadijk.

In het *Groninger Dagblad* van 2 Mei j.l. komt onderstaand Ingezonden Stuk voor :

„Het zoogenaamde nieuwe galsteenmiddel.

Mijnheer de Redacteur, gaarne had ik, dat U 't onderstaande plaatste.

Naar ik van eenige van mijne patienten vernomen heb, wordt hier in Groningen in den laatsten tijd veel reclame gemaakt voor 'n zoogenaamde nieuw galsteenmiddel, dat onder den naam *Antifellin* in den handel is gebracht. Dit wordt als een onfeilbaar en radicaal geneesmiddel aangeprezen. Het bestaat uit twee flesschen, waarvan de eene, *Antifellin II*, olijfolie en de andere flesch *Antifellin I* inf. *sennae compositum* of, in het Hollandsch gezegd, samengesteld sennabladeren-aftreksel, ook wel Weener laxeerwater genaamd, bevat.

Na 't gebruik van den inhoud van deze twee flesschen krijgen de menschen heftige diarrhee en vinden dan in hun ontlasting stukjes, die een vorm van steenen hebben, maar week zijn en met galsteen niets hebben uit te staan.

Bij onderzoek van de zoogenaamde galsteenen is namelijk gebleken dat deze absoluut geen bestanddeelen van gal bevatten laat staan galsteenen zijn. Trouwens door 't gebruik van dit „radicale” galsteenmiddel krijgt iedereen, die galsteener heeft en ook degenen die ze niet hebben diarrhee met die stukjes ontlasting erbij, die wel iets op steenen lijken.

Wat dat betreft werkt dit middel wel wat al te radicaal, daar het iedereen in staat stelt deze zoogenaamde galsteenen te produceeren.

Hoogachtend,

DR. EISVELD BOSCH.

Andere bladen worden verzocht dit over te nemen”.

Volgaarne voldoen wij aan het laatste verzoek, te eerder, omdat wij daardoor in de gelegenheid zijn, aan het stukje nog iets toe te voegen :

Wij beginnen met den geachten Inzender onzen hartelijken dank te betuigen voor zijn optreden

in deze. Wanneer zijn voorbeeld door velen gevolgd werd, zou onze taak vrij wat worden vergemakkelijkt en zouden tal van personen worden ingelicht, die wij door onze waarschuwingen lang niet altijd kunnen bereiken.

Wat nu het middel zelf betreft, daartegen is geschreven in het Maandblad van *October* 1912.

In hoofdzaak komt die waarschuwing overeen met den inhoud van het Ingezonden Stuk ; enkele bijzonderheden laten wij hier nog volgen :

De middelen zijn te verkrijgen bij J. SMALING, Hoogte Kadijk 56 te *Amsterdam* ; deze is echter niet de bereider maar de z.g. hoofdagent. De bereider is een zekere E. MEURIN te *Mannheim*.

Behalve *Antifellin I* en *II* wordt nog een doos kruiden : *Blutreinigungstee* verstrekt, waarvan, evenals bij *Antifellin*, verklaard wordt : „*Kein Geheimmittel*”, en inderdaad staat op de doos aangegeven, dat zij bestaan uit *notebladen*, *beukebladen*, *rhamnusbast*, *duizendblad*, *cnijfs- en venkelvruchten* en *sennabladen*. Maar de volle waarheid komt hier niet aan den dag. Werkelijk zijn door den heer KEULEMANS de bovengenoemde stoffen gevonden, maar, behalve deze, ook nog *beeredruifbladen*, *jeneverbessen*, *bladen van het riekend viooltje* en een soort van bast, die niet nader kon bepaald worden. Dus wel een geheimmiddel. Bij de laxeerende werking van *Antifellin I* komt nu nog die van de *sennabladen* en de *rhamnusbast* van de kruiden ; zeker een bloedzuiverende thee, maar hoe? Men neme de proef maar liever niet.

Is er nu, bij onze bestaande wetgeving, tegen deze handelingen niets te doen? Zeker wel.

Antifellin No. I bevat een aftreksel van *sennabladen* en *glauberzout*, de kruiden bevatten *sennabladen* en *rhamnusbast*. Volgens art. 30 van de Wet, regelende de uitoefening van de artsnijbereidkunst, moget, door onbevoegden, niet worden verkocht : *Sennabladen* beneden de hoeveelheid van 100 gram ; *Rhamnusbast* beneden de hoeveelheid van 100 gram en *Glauberzout* beneden de hoeveelheid van 250 gram en de hoeveelheid daarvan in de verkochte middelen is *veel geringer*. Bij elken verkoop wordt dus een *strafbare* overtreding begaan

H. Lauck, de Toekomstprofeet.

Hoort hoe de profeet zich per advertentie aankondigt :

„Raadpleegt den Toekomstprofeet ! Voorspelt U de toekomst ontsluit elk geheim en vraagt U niets ; heeft Vorsten voorspellingen gedaan. Voorspelt U de toekomst in hypnotischen slaap ; brieven en dankbetuigingen van succes ter inzage. Geen bedrog : komt en overtuigt U

Bezie Uw lichaam van binnen, zegt wat U mankeert, of U door hem genezen kunt worden en binnen welken tijd Genezend Magnetiseur voor alle kwalen, welke door H.H. Doctoren zijn opgegeven.

Het door hem uitgegeven boek : „De Toekomstprofeet, zijn leven en werken”, 't welk zeer leerszaam en nog nooit is verschenen, bij hem verkrijgbaar afgehaald a *f* 1.75, en per postwissel a *f* 1.85.

Het toekomstconsult vanaf *f* 1.—, met schriftelijk rapport *f* 2.—.

Consult van 10 uur v.m. tot 1 uur n.m. en van 2 uur n.m. tot 8 uur n.m. H. LAUCK, Poortstraat 2c, 2e huis vanaf de Schiekade, Rotterdam”.

Daar de man zich „*genezend Magnetiseur*”

noemt en zich dus op ons terrein beweegt, zal het onze lezers wel aangenaam zijn iets naders omtrent hem te vernemen. Door de welwillendheid van een onzer lezers, dien wij daarvoor hartelijk dank zeggen, zijn wij daartoe in staat gesteld. Hij schrijft ons o.m. :

„Eenige jaren terug heeft L. zich aan bovengenoemd adres gevestigd als fabrikant van en handelaar in kunstbloemen.

Daarna annonceerde hij zich als Toekomstprofeet en liet geregeld met een bord, waarop zijn adres en kwaliteit was vermeld, op de drukke punten in het centrum circuleeren.

Of dit niet of nog niet genoeg opleverde? Zeker is het, dat hij zich daarna heeft ontpopt, als..... Magnetiseur en aan ieder, die dwaas genoeg is zich tot hem te wenden, genezing voorspiegelt.

LAUCK heeft eenigen tijd geleden een boekje geëtaleerd voor het raam over „zijn leven en werken” wat voor *f* 1.75 te koop was

Ge wilt mij zeker wel excuseeren, dat ik die uitgaaf niet heb gedaan.

Voor enkele maanden was het raam behangen met verschillende verklaringen van genezen patienten en hoewel er nu nog een groot affiche voor het raam hangt, aanbevelende zich tot den Toekomstprofeet te wenden, daar hij alles ontsluit, kan men voor het raam der deur een aankondiging lezen..... „*Voor genezing* (ik onderstreep) van 10—1 en 2—7 uur”.

Het is mij een raadsel, hoe deze wonderdoener zoo ongestoord voort kan gaan met onnoozelen en ongelukkigen het geld afhandig te maken”.

Ook ons is het, na lezing van het bovenstaande, een raadsel. Want al moge L. ook aan „Vorsten voorspellingen gedaan” hebben, het zal toch aan ieder wel duidelijk zijn, dat hier iets niet in den haak is, jazelfs dat zijn optreden gevaar voor de samenleving oplevert.

Mata-Trang.

„*f* 2.50, een flacon Mata-Trang voor oplossing van hoornvlies-verdikking als oorzaak van Staar zonder operatie of Heelkundige behandeling, tevens voor alle oogziekten en ontstekingen. Rembours *f* 0.60 A. A. KRUYSS — Prins Hendrikstraat 30a, Den Haag”.

Deze advertentie (vermoedelijk foutief, Rembours zal wel *f* 2.60 moeten zijn), dezer dagen verschenen, komt ons zóo gevaarlijk voor, dat wij er even bij moeten stilstaan, ofschoon wij in het Maandblad van *October* 1916 al tegen het middel gewaarschuwd hebben.

In *Mata-Trang*, in 1916 bestempeld als een z.g. *Indisch geneesmiddel tegen oogziekten* en toen ook verkrijgbaar als thans bij KRUYSS, kon, door den heer C. BLOMBERG, niets anders worden vastgesteld dan de aanwezigheid van *venkelwater* en *laurierkerswater* ! Boorzuur, zware metalen, alkaloiden en andere geneeskrachtig werkende stoffen bleken afwezig te zijn.

Ziethier dan het *Indisch geneesmiddel* met zijn mooien naam, in zijn ware gedaante. Of 't kwakzalverij is en nog wel ergerlijke kwakzalverij? Wij laten het oordeel aan onze lezers over maar wenschen toch te verklaren, dat wij niet weten waarin hier het „*Indische*” van het middel zit.

In onze onwetendheid daaromtrent houden wij het voor raadzaam tegen het gebruik van het middel te waarschuwen, zelfs bij de meest lichte

ooggebreken. Wat de belofte van de opheffing van de oorzaak van de *Staar* aangaat; wij hebben geen woorden genoeg om het lichtvaardige (een andere benaming was zeker meer gepast) van een dusdanige belofte aan de kaak te stellen.

Wie op die belofte vertrouwt, loopt gevaar voor geheel zijn leven *ongelukkig* te worden.

Het ware o.i. een weldaad, bewezen aan de arme ooglijders, wanneer men tegen den verkoop van *Mata-trang* van wege de justitie optrad.

Dit kan; *Venkelwzter* en *Laurierkerswater* mogen door onbevoegden niet beneden de 250 gram worden verkocht.

RECHTSZAKEN.

Het Staphorster Boertje.

Lambert Stegeman, timmerman te Staphorst de zoon van het Staphorster Boertje, die de zaak van zijn vader voortgezet heeft, is onlangs veroordeeld wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en 't liep toen met een geldboete af. Hij zette evenwel de praktijk op denzelfden voet voort, maar liep in de val, toen hij een rijksveldwachter in behandeling had genomen, zonder te weten, dat zijn patiënt een politiebeampte was.

Overeenkomstig den eisch van het O.M. is het nieuwe Staphorster Boertje thans door den kantonrechter te Hoogeveen, veroordeeld tot dertig dagen hechtenis.

Een flinke boete.

De kantonrechter te Dordrecht veroordeelde gisteren een fotograaf, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, tot f 300 boete subs. 3 maanden hechtenis.

Het grootste wonder.

De veerbootkapitein M. A. H., kwam op een zijner veerdiensten in aanraking met een passagier, die hem naar aanleiding van een met dezen gevoerd gesprek over ziekte en haar genezing mededeelde, dat aan den Oostzeedijk te Rotterdam, een homoeopathe zich noemende mevr. H. woonde, die hem zeer gemakkelijk van zijn breuk zonder operatie kon genezen. Deze persoon overhandigde H. nog bovendien een door deze homoeopathe uitgegeven reclameboekje met attesten, op welks omslag stond vermeld „Het grootste wonder”. H. ging daarop met zijn echtgenoot die lijdende is aan lende-pijnen, naar dit zoogenaamd „wondermensch”. Deze onderzocht hare in een fleschje medegebrachte urine, door die even te schudden en boven een spirituslichtje te houden en verstrekte hun voorts eenige medicijnen. Het echtpaar dat in het geheel geen baat vond bij de medicijnen van mevr. H., moest echter te zamen voor elke visite f 10 betalen. Ook bleek nader uit een politieonderzoek dat de namen in het reclameboekje geheel gefingeerd waren en deze personen nimmer onder behandeling van mevr. H. waren geweest. Voor het kantongerecht terecht staande wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, werd deze homoeopathe, alias waarzegster, Fa H, veroordeeld tot een geldboete van f 200 subs. 40 dagen hechtenis.

(Maasbode).

De weggejaagde broeder als tandarts.

Twee zusters hadden veel last van kiespijn. Op een zekeren dag werd door iemand bij deze

gezusters aldus een „tandarts” geïntroduceerd: „Niemand kon beter, dan hij kiezen trekken; ook kwam hij bij de patiënten aan huis”. En zoo verscheen op een middag de tandarts en deed zijn werk. De eene vrouw bloedde na het trekken erg, ook was zij koortsig. Uit den mond van haar zuster trok hij daarna twee kiezen en een tand a f 5. Zij had daarna „reuze-pijn”, en het prettig vooruitzicht, dat haar heele mond leeg getrokken moest worden, en dat zij een nieuw gebit moest hebben voor de somma van f 55. Na het trekken werkte hij, zooals de juffrouw aan kantonrechter mr. Carsten vertelde, met een lucifersdoosje. Welke medische verrichtingen met dit „instrument” verricht werden, wat niet duidelijk te meer daar de juffrouw, die eenige kiezen verloren had en wier kaak nog zweerde, erg onduidelijk sprak. Zij was zichtbaar onder den indruk van de terechtzitting.

De volgende getuige stond niet met zijn mond vol tanden. Hij was stoker van beroep en de echtgenoot van de juffrouw. Hij deelde mede, dat de tandarts tot zijn vrouw had gezegd, dat zijn een kankerbacil in haar mond had, en naar het Ant. v. Leeuwenhoekhuis, waar hij werkte, moest. Getuige was zenuwpatiënt en „liep de kliniek van prof. Bouman”. Daar besprak hij het geval, en vroeg aan prof. Bouman, of er aan het Ant. v. Leeuwenhoekhuis ook een tandarts verbonden was. De genoemde naam was den professor echter onbekend. De directeur van het Wilhelminagasthuis werd er ingehaald. Deze liet een portret zien van... een weggejaagden broeder, en hierin herkende get. den „tandarts” „Dan zal ik hem te pakken nemen”, zeide de stoker.

Men ried hem echter aan, de politie te waarschuwen en een rechercheur maakte tegen den „tandarts” proces-verbaal op.

De tandarts was als broeder weggejaagd, omdat hij dagen te laat kwam in het Gasthuis. Verbeeld u, hij zou de studenten de operatie van zijn vrouw in het v. Leeuwenhoekhuis laten zien. Maar ik zal 'm „met z'n Leeuwenhoekhuis, zeide de stoker tot den kantonrechter voor wien de „tandarts” die niet verschenen was, moest terecht staan, wegens het uitoefenen van het beroep van tandarts, waartoe hij niet toegelaten was.

De ambtenaar van het O.M., mr. Meischke, eischte tegen beklagde f 200 of 100 dagen hechtenis. (Telegraaf.)

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

L. F. V., kantoorbediende te Rotterdam, had, nadat hij als zoodanig werkloos was geworden zich toegelegd op het bestudeeren van verschillende werken over de geneeskunde. Zich voldoende op de hoogte achtende, had V. papiertjes laten maken in den vorm van recepten, zooals de doctoren gebruiken en ook maandkaarten, die gebruikt worden voor de poliklinieken. Op alle recepten en maandkaarten had V. laten drukken: „Instituut voor Natuurgeneeswijze”. Bij behandeling zijner patiënten gaf hij voor te heeten Van Rijn en hij zeide, dat zijn instituut was gevestigd in de Middellandstr., hetwelk bleek gefingeerd te zijn.

Onlangs stond V. voor den kantonrechter ter verantwoording. Hij zou mej. A. R. in behandeling hebben genomen door haar in haar woning

een leefregel voor te schrijven en voor de behandeling gedurende een maand zou hij haar een kaart hebben gegeven en daarvoor f 12.— hebben ontvangen. Voorts zou V. deze juffrouw een tube met sublimaat-pastilles hebben verstrekt en, na deze pastilles te hebben opgelost in kokend water, haar deze hebben toegediend voor uitwendig gebruik. Ook mej. R. v. B. zou V. in behandeling hebben genomen, door haar den pols te voelen en haar een leefregel voor te schrijven. Van deze juffrouw ontving hij f 6.—

Het O.M., waargenomen door mr. Rouffaer, eischte een boete van f 100.— subs. 20 dagen hechtenis.

De kantonrechter veroordeelde V. ter zake van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde overeenkomstig den eisch van het O.M.

(Rott. Nieuwsbl.)

CORRESPONDENTIE.

F. H. te H. Tegen de *wonderherstellers* van de *Magic Foot Draft Co.* is reeds meermalen als *echte kwakzalverij* gewaarschuwd.

De *Wonder-Pleister*, die elk geval van reumatiek zou genezen, is een *sterk maar teer riekende trekpleister* terwijl de *Wonderherstellers*, aanbevelen tegen *lever- en nierkwalen* bestaan uit *aloë, zwarte peper* en *drop*.

Stel u voor: *aloë* en *peper* en dan heet het in de circulaire: „doen de lever of nieren niet prikkelen”.

Schandelijk!

De tabletten worden ook genoemd: *DR. VAN VLECK'S Wonderhersteller*. In het Maandblad van Maart 1912 zijn wij al tegen *VAN VLECK* opgetreden naar aanleiding van de reclame gemaakt voor *van Vleck's opslurpende geneesmethode voor aambeien*. Het adres voor de methode van *Vleck* en van de *Magic Foot Draft Co.* was toen gevestigd *Heerengracht 193 te Amsterdam*.

J. de W. te H. Gaarne zullen wij eenige meerdere inlichtingen ontvangen. Van geheimhouding kunt gij verzekerd zijn.

W. H. B. te V. Uw artikeltje in dank ontvangen. Bij plaatsruimte zullen wij het opnemen; het heeft geen haast.

C. A. v. d. H. te K. Uit het u toegezonden Maandblad zal het u gebleken zijn, dat *Jackson's middel tegen tuberculose* een gevaarlijk kwakzalversmiddel is en dat gij wijs hebt gehandeld, daaraan geen geld meer te verknoeien. Het middel bestaat uit lijnolie en honig.

D. K. te A. — *Humagsolan* is geen kwakzalversmiddel. Het bestaat uit *gehydrolyseerde hoornstof* in tabletvorm en de uitvinder, Prof. ZUNTZ, vermeent dat het, door inwendig toegediende voedingsstoffen die voor de haarvorming noodig zijn, den haargroei bevordert.

Voor het resultaat kunnen wij niet instaan.

Het Serum van Dr. J. Bringer kennen wij niet. De aanbeveling geeft ons niet den indruk van kwakzalverij.

C. P. te L. Onder rubriek *Rechtszaken* in dit no. wordt een en ander over MEVR. HAVERHOEK en *Het Grootste Wonder* meegedeeld. Dit is o.i. voldoende om deze „homoeopath” te leeren kennen.

D. K. te Z. Over *Salus Omnium* in 't volgend no.

Hebt gij nog meer gegevens?

Inzender uit *Semarang*. Wij ontvingen *De Locomotief* in dank, doch te laat voor dit no. In 't volgend Maandblad dus.

Mevr. D. S. te H. Het Maandblad, waarin gewaarschuwd wordt tegen het gevaarlijke middel *D. D. D.* kunt gij behouden. Kosten zijn daaraan niet verbonden.

— Een artikel over het *Instituut te Genève* moest, wegens plaatsgebrek, tot het volgend no. worden uitgesteld.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; W. BINNENDIJK, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

- Dr. C. N. van de Poll. In Memoriam.
- Berichten: Amerikaansche Kwakzalverij.
- Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. V.—Salus Omnium. — De geheime kwalen der menscheid.
- Ingezonden: Het toestel van Wijnberg.
- Rechtszaken: K. en L. Stegeman voor het gerecht. — Eilers in hooger beroep veroordeeld.
- Correspondentie.
- Herhaalde Waarschuwingen: Boom's Maagpoeder.

Dr. C. N. VAN DE POLL. †

In aansluiting aan het korte bericht, in ons vorig No. opgenomen, wenschen wij thans uiting te geven aan ons gevoel van leedwezen, dat het overlijden van DR. C. N. VAN DE POLL bij ons heeft opgewekt. Wat de overledene als mensch was, zijn bereidvaardigheid, zijn vriendelijkheid, zijn meeleven met anderen, het is al, op andere plaatsen, uitvoerig uiteengezet. Hier willen wij slechts gedenken zijn werkzaamheid met betrekking tot onze Vereeniging en ons blad.

Toen, door de aan velen bekende omstandigheden, op 't einde van 1888, de Vereeniging op het punt stond ontbonden te worden behoorde v. d. POLL tot die moedige strijders, die het op zich durfde nemen de moeilijke taak van het vroegere Bestuur mede te aanvaarden. Van 1889 af tot einde 1904 (toen hij ons land tijdelijk verliet) was hij niet alleen een ijverig bestuurder, maar was hij tevens aangewezen om, met ons, de redactie van het Maandblad te voeren.

Op welke wijze hij dit laatste deed, is slechts voor de ingewijden op de juiste waarde te schatten en wij, voor ons, verklaren gaarne, dat wij, zonder zijn hulp er niet in geslaagd zouden zijn het blad, in het begin, op een dusdanig peil te brengen, dat het, bij de keurige vroegere redactie van de GEERS. BRUINSMA vergeleken, niet al te veel afweek, wat inhoud en vorm betrof. De losse, geestige wijze, waarop v. d. POLL zijn artikelen inkleedde maakte ook het droogste onderwerp (en daaraan is ons blad zoo rijk) tot aangename lectuur.

Noode misten wij, na zes jaar, zijne directe medewerking en — niet minder den vriendschap-

pelijken omgang, die deze medewerking steeds vergezelde.

Van dezen omgang mochten wij later, gelukkig, nog menigmaal genieten terwijl wij ons ook nog dikwijls konden overtuigen van het goede hart, dat de waardige overledene onze Vereeniging toedroeg.

Onverwacht kwam aan v. d. POLL's nuttig besteed leven een einde en — met de velen, die om hem treuren — kunnen wij ons slechts bepalen tot een uiting van innige deelneming met het groote verlies. Dat zijn aandenken bij ons in eere zal worden gehouden behoeft zeker geen nadere verzekering.

BERICHTEN.

Amerikaansche Kwakzalverij. In Amerika beleven de kwakzalvers een gulden tijd; osteopathen chiropractors en abramsisten vinden veel ahang. Deze abramsisten, zoo genoemd naar den ontdekker van de methode, ABRAMS, beweren, dat zij uit een druppel bloed door middel van de electronen de aard van de ziekte der patiënten kunnen vaststellen en tevens aangeven, welke geneeswijze voor hen de juiste is. In de stad *Albuquerque* waren 2 osteopathen, die ook met electronen werkten. Om het publiek te toonen, wat de diagnose dezer heeren waard is, stuurde men 2 buisjes bloed, afkomstig van een zelfde Guineesch biggetje, voorgevende dat het afkomstig was van miss BELL en mrs. JONES.

Aan miss BELL werd, na onderzoek van het bloed medegedeeld, dat zij „verminderden weerstand” had waardoor haar spijsverteringsorganen, haar nieren en haar centraal zenuwstelsel waren aangedaan. Verder leed miss BELL nog aan een gezwel, aan een infectie van de linker voorhoofds-holte, beide kaakholten, van de galblaas en den linker eileider. Mrs. JONES had een „tuberculeuze reactie”, die echter weinig last veroorzaakte; erger was het gesteld met de spijsverteringsreactie, die samen met een „etterreactie” de oorzaak was van een huiduitslag. De beide heeren stelden hun patiënten behandeling voor, waarvan volkomen genezing het gevolg zou zijn.

De geneeskundige vereeniging van het district *Milwaukee* noemt de methode zulk een helder

bedrog, dat zij het beneden haar waardigheid acht een commissie tot onderzoek van deze methode te benoemen. Verschillende geneeskundige genootschappen hebben leden van hun lijst geschrapt wegens het beoefenen van deze kwakzalverij.

(N. Tijdschr. v. Geneesk.).

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

V.

Huidmiddelen.

37.

D. D. D.

Fabrikant: D. D. D. Co.

Uit de Reclame: „Genezing van alle huidziekten”.

„D. D. D. is het eenige geneesmiddel, waarmede schurft betoegeld kan worden.” „Als een algemeen antiseptisch middel is D. D. D. zonder gelijke. Voor mondspoeling en gorgeldrank, voor waschmiddel na scheren en voor reiniging van koortsuitslag en mondblaren is D. D. D. een onontbeerlijk middel.” „Onmisbaar bij roode vlekken, keelontsteking.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Lichtgroene, heldere vloeistof met reuk naar brandspiritus en een aromaticum.

De vloeistof bestaat uit: brandspiritus, waarin opgelost salicylzuur, methysalicylaat, glycerine, vluchtige olie van den aard van citroenolie en eene groene kleurstof.

Oordeel:

Bevat enkele bestanddeelen die in vele geneesmiddelen voorkomen en in bepaalde gevallen van huidziekten worden gebruikt. De reclame belooft meer dan het middel kan geven. Dit levert in het bijzonder gevaar op voor de lijders aan schurft, baardschurft, sycosis, ringworm, en hun omgeving. Ook de aanbeveling bij „roode vlekken”, keelontsteking, erythema scheidt de mogelijkheid dat besmettelijke ziekten niet tijdig genoeg worden herkend. Bij aanwending op een over grootere uitgestrektheid open huid kan dit methylalkohol bevattend middel vergiftigingsgevaar opleveren.

38. PAMPA ZALF.

Fabrikant: Chemisch kantoor „Davo”, Hilversum.

Uit de reclame: „Voor Dauwvorm is Pampa de eenige zalf, die heelemaal geneest”. „Een pracht middel voor alle aandoeningen der huid”.

Uitkomsten van het onderzoek:

Bijna witte (slechts zeer zwak geel getinte) zalf, die zinkoxyde, benzoëreuzel en paraffine bevat.

Oordeel:

Blijkens de samenstelling is het een gewone zinkzalf, die dus in bepaalde gevallen diensten kan bewijzen. De voorstelling alsof Pampazalf de eenige geneeskrachtige zalf bij verschillende huid-aandoeningen (b.v. dauwvorm) zou zijn, is misleidend.

39 TIZ VOOR PIJNLIJKE VOETEN

Fabrikant: Walter Luther Dodge & Co. Barnes Londen S. W.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Reclame: „Tiz geneest alle „voetongemakken”. Een heerlijke tablet voor voetbaden, geneest vermoeide, pijnlijke, gezwollen en transpireerende voeten, wintervoeten, bevroren voeten, ekster-oogen, eeltgezwollen, blaren, ingegrooide nagels enz.:

Gebruiksaanwijzingen: Gebruik een tot vier Tiz tabletten bij elk warm voetbad naar gelang van de hoeveelheid water en de pijnlijkheid der voeten. Om de beste resultaten te verkrijgen, neemt men elken avond een voetbad en na de weeke deelen zacht in het water gemasseerd te hebben, laat men de voeten drogen zonder af te wrijven. Men gebruike nooit zeep in het water.

Uitkomsten van het onderzoek:

Cartonnen vouwdoosje, inhoudende 30 tabletten met een gemiddeld gewicht van 1,110 gram. Kleur: grijswit. Reuk naar iriswortel. Smaak: wrang samentrekkend.

Aangetoond werden: Kaliumaluin (kristalwaterhoudend), iriswortelpoeder, talk, en zeer weinig tannine en salicylzuur.

Quantitatieve bepalingen leverden als resultaat op, dat de tabletten bevatten:

Kaliumaluin (Kristalwaterhoudend)	61,7%.
Iriswortel (absoluut droog)	13,1%.
Talk	19,1%.
Looizuur + Salicylzuur + Iriswortel-extract	1,8%.

Blijkens mededeeling, voorkomende in het maandblad uitgegeven door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij van Augustus 1922, bestaan de tabletten volgens analyse van den heer N. KEULEMANS uit: looizuur, aluin, zetmeel, kiezelzuur en salicylzuur.

Oordeel:

In de aanbevolen concentratie is van dit middel geen heil te verwachten bij likdoorns, ingegrooide nagels, wintervoeten, bevroren voeten, eeltgezwollen. De reclame is dus misleidend. De aanprijzing als middel bij gezwollen voeten is gevaarlijk, omdat lijders aan hart- en nieraandoeningen met oedemen aan vroegtijdige behandeling worden onttrokken.

40. BLUE-JAY LIKDOORNPLEISTER.

Fabrikant: Bauer & Black, Chicago, U. S. A.

Samenstelling:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Elke pleister bestaat uit een strookje kleef-

pleister, waarop aan een der einden een vilt-ringetje voorzien van een klevende massa bevestigd is. In de holte van dit ringetje is, op de onderliggende kleefpleister, een weinig bruine massa aangebracht, welke bij aanleggen der pleister, volgens de gebruiksaanwijzing, op den likdoorn komt te liggen.

In die bruine massa werden gevonden: salicylzuur, zetmeel en een harsachtige stof.

Oordeel:

Salicylzuur wordt tegen likdoorns veelvuldig gebruikt.

41. BAD SALTRATEN RODELL TEGEN VOETEUEVELS.

Fabrikant: Saltrates Limited, London.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Mineraalzouten in uiterst geconcentreerden vorm, speciaal toe bereid om de voornaamste geneeskrachtige samenstelling weer te geven der beroemde warme bronnen van Aken, Karlsbad en Buffalo-Lithia.

Uit de reclame: „Het zweet en de verdere afscheidingen van de huid zijn van nature sterk zuurhoudend, waaruit blijkt dat de poriën de aangewezen weg zijn om de verschillende zuren uit het lichaam te verwijderen. Het urinezuur in het bloed en in de weefsels is de onmiddellijke oorzaak van alle rheumatiek en jichtaandoeningen en van talloze andere ernstige kwalen zooals spierrheumatiek, lumbago, ischias, maagcatarrh, slechte spijsvertering, zwaarlijvigheid, etc. Hoe kan men de afscheiding door de huidporiën der verschillende zuren en andere vergiftige stoffen bevorderen? Bad Saltraten Rodell versterkt en perfectionneert de voor een goede gezondheid vereischte werking der huid, waardoor de vlugge uitscheiding der vergiftige zuren en onzuiverheden vergemakkelijkt wordt. Op die wijze worden buitengewone resultaten verkregen, die moeilijk langs anderen weg bereikt kunnen worden”.

Uitkomsten van het onderzoek:

Kartonnen doos bevattend een eenigszins gearomatiseerd fijn, wit zoutmengsel.

De stof lost met zwakke troebeling in water op tot een sterk alkalisch reagerende vloeistof. De troebeling verdwijnt bij toevoeging van zuur, waarbij tevens eene sterke opbruising plaats vindt.

Aangetoond werden natrium, kleine hoeveelheid calcium, verder carbonaat, bicarbonaat, boraat en een z.g. perzout (ook een spoor sulfide). Het Bad Saltraten Rodell bestaat in hoofdzaak uit een gearomatiseerd mengsel van natriumbicarbonaat, natriumcarbonaat en natriumboraat, waarbij vermoedelijk een der laatstgenoemde zouten geheel of gedeeltelijk in den vorm van perzout aanwezig is.

Oordeel:

De opgave van den fabrikant, dat Bad Saltraten Rodell is samengesteld uit „de meest werkzame zouten welke in (eenige) merkwaardige bronnen voorkomen”, is onjuist.

Van een behandeling der voeten met dit middel is nimmer meer te verwachten dan van een warm voetbad bij gebruik van zeep of hoogstens van een warm voetbad in slappe sodaoplossing. De prijs is onmatig hoog. De reclame volgens welke baden met toevoeging van dit middel de eigenschap zouden krijgen de afscheiding van verschillende zuren (urinezuur) langs de huid te bevorderen, is ver bezijden de waarheid. Aan de uit

de perzouten vrijgemaakte zuurstof kan evenmin een genezende invloed worden toegeschreven.

42. ZALF VOOR BEENETER (STAPHORSTER BOERTJE).

Zie No. 49.

43. ZALF VOOR BAARDWORM (STAPHORSTER BOERTJE).

Zie No. 50.

Deze verschillende zalven zijn ieder voor zich zelf in de geneeskunde gebruikelijk (zinkzalf, kwikoxydezalf, reuzel enz.). De misleiding bestaat daarin, dat elk praeparaat, zooals het in den handel wordt gebracht, als geneesmiddel voor alle mogelijke huidziekten moet dienen, waarbij opvallend is, dat al deze zalven volgens den fabrikant dezelfde indicatie hebben. Het gevaar voor den patiënt schuilt in de ondeskundige behandeling van hun huidaandoening, het gevaar voor de volksgezondheid hoofdzakelijk daarin, dat besmettelijke huidziekten als schurft, favus enz. zich ongehinderd kunnen uitbreiden.

(Wordt vervolgd).

SALUS OMNIUM.

Heil van allen! Is 't zoo goed vertaald? Of moet het zijn: Tot heil van den exploitant?

Laat ons eens nader zien. In Arnhem blijkt een persoon of een maatschappij of zoo iets te zijn, die onder bovenstaanden, fraaijen titel allerlei genezingen belooft te volbrengen. De volgende advertenties trokken n.l. onze aandacht:

„Een open Been of andere wonden, die U ontzettend kwellen, kunt U genezen. Schrijft nog heden aan SALUS OMNIUM, Postbox 64, Arnhem 5”.

„Galsteen gaan besl. weg. Schrijft aan SALUS OMNIUM, Postbox 64, Arnhem”.

Dewijl beloften van „genezing”, „gaan be-
slist weg” en dergelijke ons steeds eenigszins wantrouwend maken, werd op de tweede advertentie geschreven. Als antwoord daarop kwamen verschillende gedrukte of getypte stukken, waarvan wij enkele hier laten volgen:

„Wij hebben met belangstelling gezien, dat U op ons „Galsteenmiddel” reflecteert, en deelen U beleefd mede, dat wij U gaarne daarmede helpen.

Ons middel is in het buitenland door miljoenen menschen met groot succes gebruikt, en de uitvinder, een medicus met de grootste capaciteit op het gebied van „Gal- en Leverziekten” heeft met zijne uitvinding iets aan de menschheid geschonken, dat aan iederen zieke hulp brengt.

Ons middel kan genomen worden zonder grooten omslag, is vrij van vergif enz. en stellen wij U voor het te probeeren.

Teneinde U te bewijzen, dat wij niets beloven, wat wij niet kunnen volhouden, stuurt U per postwissel slechts f 4.90 en U ontvangt spoedig ons middel.

U bespaart het geld voor een dokter, en wij zijn overtuigd, dat U ons zult recommandeeren bij al Uwe kennissen.

Leest U met aandacht het oordeel van de geneesheeren, en U zult overtuigd zijn, dat het wel verstandig is, ons middel te gebruiken.

Wenscht U slechts toezending onder rembours, zoo kan ook dit gebeuren, tegen verhooging van het verschuldigde port.

Volledige gebruiksaanwijzing en inlichtingen enz. voegen wij iedere zending bij.

Inmiddels teekenen

Hoogachtend,

SALUS OMNIUM.

Directie :

(Handteekening onleesbaar.)

Het middel is uitsluitend door ons te verkrijgen tegen f 4.90 per postwissel, *Postbox 64, Arnhem*.

Dit betrof de gal- en leverziekten. Maar *Salus omnium* kon ook tegen andere ziekten heil brengen; dit leerde ons een ander stuk :

„M.

Duizenden hebben door onze geneesmiddelen hulp en genezing gevonden. Mogen wij U derhalve ook beleefd aanbevelen onze middelen voor andere ziekten? Bvb. voor *voetlijden* nog van geen andere zijde een dusdanig succes bereikt, als door ons middel. Groote doos f 1.05. ; bij *breuklijden* een middel, waardoor werkelijke hulp mogelijk is, f 1.60.

Heeft U bijzonder bezwaarlijke ontlasting, dan schrijft aan ons. Wij garandeeren U genezing.

Heeft U *rheumatiek*, U komt er door ons middel van af, zonder Uw beroep te laten liggen.

Zijn het de *zenuwen*, dan is geen betere en grotere hoop op genezing, als door psychotherapie en magnetisme. Wij kunnen U een goed adres geven, geheel belangeloos die van U geen geld vraagt, in dien niet de hoop op genezing bestaat.

Vraagt U bij ons in elk geval, wij zullen U gaarne ten dienste zijn.

Beleefd aanbevelend,

Hoogachtend,

SALUS OMNIUM,

Postbox 64, *Arnhem*.

In aansluiting hieraan werd het volgend adres gezonden :

„Heeft U geen vertrouwen in geneesmiddelen dan laat U genezen door *Heil Magnetisme* bij den psychoterapieschen magnetiseur J. J. MUIS te Arnhem, Jansbinnensingel 13.

Reeds tien jaar praktijk. Spreekuur alle werkdagen van 2.—4 uur. Ook behandeling buiten Arnhem na overleg.

De „correspondentie” zou niet volledig zijn wanneer attesten en dankbetuigingen ontbraken maar men stelle zich gerust : ook deze zijn aanwezig benevens... *de postwissel*, die slechts behoeft ingevuld en verzonden te worden.

Is 't nu nog noodig met veel woorden te zeggen, dat wij in *Salus omnium* al heel weinig of liever in 't geheel geen heil zien?

Wij hebben hier weer een voorbeeld van die personen of inrichtingen, die zieken „per brief” behandelen, die, zonder den lijder gezien en onderzocht te hebben maar gladweg genezing beloven en voor alles en nog wat met hun belofte instaan. 't Is toch duidelijk, dat de zieke en de aard der ziekte hun geheel onverschillig is ; slechts om de postwissel is het te doen.

Wij vonden het niet noodig de z.g. geneesmiddelen aan te koopen en te laten onderzoeken ook zonder iets van de middelen te weten vinden wij, op grond van het medegedeelde, vrijheid, het optreden van *Salus omnium* ten zeerste af te keuren en daartegen te waarschuwen.

De geheime kwalen der menscheid.

Een boekje onder bovenstaanden titel, geschreven door een DR. GEORGE J WEBER te Geneve, werd een paar maanden geleden, in open enveloppe, in Nederland verspreid. Zooals gewoonlijk, werd ons van verschillende zijden het boekje gezonden, met verzoek om inlichtingen, aan welk verzoek wij zullen trachten *eenigermate* te voldoen.

Onze taak in deze is niet gemakkelijk; het eigenlijke onderwerp, in het boekje behandeld, leent zich moeilijk tot bespreking in ons blad, dat algemeen verspreid — en door personen van allerlei leeftijd gelezen wordt en daarbij komt nog, dat door ons officieel gevraagde inlichtingen omtrent den persoon van den geneesheer WEBER en het door hem bestuurde *medisch instituut*, alhoewel welwillend verstrekt, geen voldoende houvast gaven voor een juiste beoordeeling. Inmiddels willen wij terstond verklaren, dat onze indruk, bij lezing van de brochure, *alles behalve gunstig was*. Ziekten, zooals die waarover geschreven wordt, *per correspondentie* te behandelen lijkt ons uiterst gevaarlijk en niet het werk van een serieus geneesheer, die alleen het belang van den lijder op het oog heeft. En toch wordt maar voortdurend beterschap beloofd, waardoor de indruk van kwakzalverij bij ons geheel en al wordt opgewekt.

Verder wordt, evenals in de meeste van dergelijke boekjes, een angstvallige schildering gegeven van de onheilen, die kunnen voortspruiten uit sommige z.g. geheime ziekten, geteekend in zulke schrille kleuren, dat de lezers de wanhoop om het hart slaat, om daarna te wijzen op de zekere hulp, die door het instituut wordt aangeboden.

Wij kennen dat reeds uit brochures, waartegen wij vroeger al gewaarschuwd hebben. Een paar voorbeelden uit het boekje zullen onze lezers overtuigen :

„Aangespoord door onze groote belangstelling, dat wij in het lot der lijders stellen, zoeken wij met dit boek hun aandacht te trekken, om hun de dreigende gevaren onder het oog te brengen, en hen te doen inzien, dat zij niet alleen overtuigd moeten worden van den ernst van hun geval, doch dat zij tevens deze gelegenheid, hun aangeboden, moeten aangrijpen om hun volkomen herstel te verkrijgen, door de juiste methode te volgen, waardoor niet alleen een levensgevaar voor hen wordt weggenomen, doch ook, daar deze kwalen ongelukkigerwijze nadeelige gevolgen hebben voor de nakomelingschap, een komende generatie voor onbeschrijfelijke ellende wordt behoed.”

„Veel mannen zijn hun levensloop begonnen met een prachtig gestel en een helderen geest, doch hebben zich door onvoorzichtigheid en dwaling lichamelijk en geestelijk te gronde gericht. Berouw alleen is niet in staat een verbetering teweeg te brengen. Het herwinnen van verloren levenskracht, van een normale gezondheid, kan alleen dan plaats vinden wanneer de lijder genegen is die hulp in te roepen die alleen behoeden kan voor algemeenen ondergang. Er is nog hoop voor hem. Hij kan door een juiste behandeling levensgenot, levenskracht en geluk terugkrijgen, en zich een vrij langen levensduur verzekeren, indien hij slechts zijn volle aandacht wil schenken aan reddingbrengende middelen, die in dit werk zijn aangegeven.”

„Het is de plicht van ieder mensch het kwaad, dat hij zijn gestel heeft aangedaan, te herstellen. Voor hen die wellich in hun schijnbaar goed gestel gelooven en die de zaak oppervlakkig en luchthartig beschouwen, bestaat er geen genezing, en wanneer de onvermijdelijke gevolgen zich openbaren — wat niet uitblijven kan —, zullen zij het slechts aan zich zelf te wijten hebben. De natuur kan onmogelijk alleen en zonder hulp het haar aangedane kwaad verhelpen.”

Wij kunnen het hierbij laten maar wanneer wij nog een enkele zinsnede uit het boekje overnemen :

„In alle gevallen waar de patiënt veraf woont, verdient het aanbeveling steeds betaling vooruit in te sluiten, daar dan met de behandeling onmiddellijk begonnen kan worden”, en dan verder nog vermelden, dat de taltijke dankbetuigingen niet ontbreken, dan zullen onze lezers begrijpen waarom ons oordeel geenszins gunstig is en wij de grootste voorzichtigheid aanbevelen.

Het is o.i. waarlijk niet noodig om bij voorkomende gevallen buitenlandsche hulp in te roepen; men stelle vertrouwen in zijn geneesheer en hoede zich daardoor voor *veel gevaar*.

INGEZONDEN.

IJSSELSTEIN, 11 Juni '23.

Den Heer Redacteur v. h. Mbl. tegen de Kwakzalverij, Amsterdam.

Weled. geb. Heer.

Als langjarig lid der ver. tegen de kwakzalverij voel ik mij gedrongen U het volgende mede te deelen :

Geregeld komen in „de Telegraaf” en ik meen ook in „het Handelsblad” advertenties voor als hierbijgaande :

„Pijn geneest afdoende mijn toestel. S. WIJNBURG, Zeilstraat 5, A'dam.”

„Zwak hart en longen redt mijn toestel. S. WIJNBURG, Zeilstraat 5, A'dam.”

„Oorsuizen en doofheid. De genezing. S. WIJNBURG, Zeilstraat 5, A'dam.”

Niet recht wetende, wat het zou zijn en op grond van eene aanbeveling van vrienden heb ik een toestel van den Heer WIJNBURG in huis gehad; het publiek betaalt er voor f 60.— ik kreeg het bij wijze van gunst voor een maand in huur, wat mij ± f 25.— kostte.

Het bestaat uit een bandage, die onder den neus, boven en onder langs de ooren gaande met een paar bandjes om den nek wordt vastgemaakt. Onder den neus komt een spiraaltje van nickelin draad, dat door een zwakstroom wordt verwarmd. Het voorwerp draagt een stempel: Ned. octrooi 7570. Aan het spiraaltje is een snoertje van ruim 2 M. lengte met een stekertje bevestigd. Dit gedeelte kost, meen ik, afzonderlijk f 15 — en wordt voor ieder persoonlijk op maat gemaakt. De stroom wordt ontleend aan een kleinen transformator in een mahoniehouten kistje bevat, (deze transformator is niet zichtbaar) en geregeld voor een verstelbaren weerstand van ca. 6 ohm (voor 220 volt net); aan het kistje is verder aan de buitenzijde een snoer voor sterkstroom met stekker en veiligheidsstoppen aangebracht. Bij bestelling moet de aard van den stroom worden opgegeven, terwijl voor gelijkstroomnet een accumulator „tegen billijke vergoeding” moest worden bijgeleverd.

Volgens voorschrift regelt men dus de stroom in het spiraaltje door den weerstand, zoodanig, dat men er de vingers niet gedurende langeren tijd op kan houden; het toestel wordt den geheelen nacht gedragen. Wat kan dit nu uitspreken? De patiënt, die door den neus moet ademen, ademt eenigszins verwarmde lucht in, misschien is er sprake van een lichte vibromassage aan den bovenlip, daar er eenige trilling in het spiraaltje kan zijn en men het eentoonig gezoem van den transformator hoort. De bijgegeven brochure vertelt echter wonderen over genezing van asthma bij kinderen; het toestel is beter dan een sanatorium (!) enz. enz.

Ik heb bij mijne vrouw, die een zeer chronisch rheumatisme heeft, het toestel gebruikt. Ze is een slechte slaapster en sliep den eersten nacht bepaald goed, later minder maar toch schijnt de slaap bij aanwending van het toestel iets beter dan vroeger. Een asthmalijder, voor wien ik een afzonderlijke bandage liet komen, sliep slechter en gaf de proef spoedig op. Mijne vrouw gebruikt de bandage nog vrij geregeld iederen nacht, het dure kistje van den heer W. heb ik vervangen door een gewonen scheltransformator, waaruit ik 5 volt ontnem + een weerstand van 0—6 ohm (op 220 volt net).

Ik laat aan U over van deze mededeelingen naar Uw goedvinden gebruik te maken en ben gaarne bereid U nader in te lichten. Het succes bij mijne vrouw meen ik meer aan suggestie te moeten toeschrijven, terwijl bovendien allerlei andere middelen als injectie's, baden, inpakkingen enz. worden aangewend.

Ik heb de eer te zijn Hoogachtend,
Uw dn.
J. H. DUIJVIS.

RECHTSZAKEN.

Een Staphorster boertje voor het Kantongerecht.

Voor het Kantongerecht te Arnhem heeft terecht gestaan K. S., wonende te Staphorst, „het Staphorster boertje”, aan wien onbevoegd uitoefenen der geneeskunde ten laste was gelegd.

De dagvaarding vermeldde, dat bekl. op 18 Januari en 15 Februari in perceel 109 aan den Utrechtschen weg te Arnhem geneeskundigen raad en bijstand had verleend aan J. D. van Ingen, zonder dat hij toegelaten was tot de uitoefening der geneeskunde en zonder noodzaak. Van Ingen had hem op genoemde data bezocht om genezing te verkrijgen van de kwaal, waaraan hij leed; bekl. had hem voorgeschreven welke voedingsmiddelen hij in het vervolg niet en welke hij wel moest gebruiken en overhandigde hem een stukje papier met naam en adres van v. Ingen en tevens de woorden: „driemaal daags vijftien druppels”.

Voor een fleschje, inhoudend eenig vocht, dat hem door een ander persoon in opdracht van bekl. overhandigd werd, betaalde v. Ingen vier gulden. Bekl. zei tegen v. Ingen, dat hij na vier weken moest terugkomen.

Bij het tweede bezoek op 15 Februari vroeg bekl. aan v. Ingen of er beterschap was, waarop v. Ingen bevestigend antwoordde. Wederom werd hem een fleschje gegeven, waarvoor vier gulden betaald werd.

Als getuigen in deze zaak waren gedagvaard genoemde van Ingen, diens schoonzoon, de Bode en de assistente van bekl.

Bekl. verklaart, dat voor het consult niets werd betaald, wel voor de geneesmiddelen. Zelf een diagnose stellen had hij niet gedaan; van Ingen had hem verklaard aan een nierkwaal te lijden en dat had hij verder niet onderzocht.

De kantonrechter, mr. E. G. C. Scheidius, oordeelt zulks een gevaarlijke wijze van handelen.

Get. J. D. van Ingen verklaart, dat het met zijn nierkwaal nu veel beter was; hij was met de behandeling best tevreden geweest. Desgevraagd deelt get. mee, dat bekl. hem had aangeraden geen roode kool te gebruiken.

Get. R. de Bode, schoonzoon van den vorigen getuige, was met zijn vader meegeweest en verklaart desgelijks. Aan de assistente van bekl. had hij beide malen vier gulden betaald.

De ambtenaar van het O. M., mr. B. van der Dussen, acht het wettig en overtuigend bewezen, dat er hier sprake is van verleenen van geneeskundigen raad als bedrijf en eischt wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde de maximumstraf, n.l. f 300 subs. 60 dagen hechtenis.

Bekl. voert aan, dat hij het consult gratis gaf; alleen voor de door hem verkochte geneesmiddelen werden vaste prijzen betaald.

De kantonrechter heeft hem veroordeeld tot betaling eener geldboete van f 200, subsidiair veertig dagen hechtenis. (Arnh. Ct.).

Een ander Staphorster boertje in hooger beroep.

LAMMERT S., timmerman te Staphorst, zoon van het bekende Staphorster boertje, is door het kantongerecht te Hoogeveen veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde tot f 200 boete subs. 50 dagen hecht. Bekl. en het O. M. zijn in hooger beroep gekomen en dezer dagen werd de zaak voor de rechtbank te Assen behandeld.

Bekl. zegt, dat hij in de maand October 1922 geregeld zitdag te Hoogeveen had en niet bevoegd was tot het uitoefenen van de geneeskunde. Thans heeft hij aldaar geen zitdag meer. Verder zegt bekl. klaagde, dat hij aan de bezoekers geen vragen stelde, ze vertelden hem wat hun scheelde en vroegen dan om kruiden, welke door hem gegeven werden.

De pres. vroeg bekl., of hij, als ze geen kruiden vroegen, ze dan ook gaf, waarop bekl. zegt, dat hij ze dan niet gaf en er ook niet voor betaald werd. De president vraagt bekl. of er dan soms wel eens geld op tafel werd neergelegd, waarop bekl. zegt, dat dit wel eens een enkelen keer gebeurde.

Het O. M. is van oordeel, dat het vonnis van den kantonrechter juist is geweest; bekl. maakt zich nog schuldig aan het uitoefenen der geneeskunde en gaat met groote brutaliteit daarmee door. Spr. verzoekt bevestiging van het vonnis.

De verdediger, mr. Doornbos te Meppel, wijst er op, dat bekl. in appel is gegaan wegens de hooge boete. De oude Stegeman heeft zeer veel goed gedaan en diende onschadelijke medicijnen voor; hij werd zeer weinig vervolgd. Bekl. heeft zijn vader geholpen bij het vervaardigen van de medicijnen; het menschedom wil nu eenmaal, dat, als men geen baat heeft gevonden bij den dokter, men naar een wonderdokter gaat. De kruiden worden door bekl. met groote moeite gevonden; er is zolang de practijk door bekl. en zijn vader wordt waargenomen, nog nooit nadeel toegebracht. Bekl. is eerder ten zegen dan ten nadeele van het menschedom.

Uit het boekje, uitgegeven door het Rijksinstituut, blijkt duidelijk, dat de medicijnen niet nadeelig zijn. Pleiter verzoekt voor bekl. een lichtere straf.

Bij de uitspraak heeft de rechtbank S. veroordeeld tot f 40.— boete, subs. 20 dagen hechtenis. (Prov. en Zwolsche Ct.)

Eilers in hooger beroep veroordeeld.

De rechtbank te Zutphen heeft bevestigd het vonnis van den kantonrechter aldaar, waarbij H. J. E. fabrikant te Leiden, wegens overtreding van de Wet op de Regeling van de Geneeskunde, was veroordeeld tot f 40 boete subs. 3 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

J. de W. te H. Wij danken u voor de verstrekte inlichtingen, die ons zeker te pas kunnen komen. Voorloopig zijn ze voldoende.

W. H. B. te V. Dank voor het gezondene. Die zalf zullen wij laten aankopen en — als de zomervacantie achter den rug is — laten onderzoeken.

D. K. te Z. Uwe brieven in dank ontvangen. De secretaris onzer Vereeniging is op reis; bij zijn terugkomst zullen wij hem uw verzoek betreffende de maandbladen mededeelen.

N. N. Over Booms' maagpoeder, vindt gij iets in de „Herh. Waarschuwingen.”

— Het Jaarboekje der Z. H. Vereeniging „Het Groene Kruis” van 1923 in dank ontvangen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Boom's Maagpoeder.

De Apotheker J. A. Boom, vroeger te Meppel, thans te Arnhem, is sinds jaren opgetreden als fabrikant van een middelje, dat hij in de nieuwsbladen aan de maagpijlijders aanbeveelt. De samenstelling wordt door hem geheim gehouden, maar het lid onzer Vereeniging, de heer M. L. Q. VAN LEDDEN HULSEBOSCH heeft het reeds meermalen onderzocht.

Het onderzoek leerde, dat het poeder waardoor, naar het heet, „reeds een zeer groot aantal maaglijders zijn genezen van maagpijn en slechte spijsvertering”, niets bijzonders was. Het was een mengsel van *carbonas calcicus* (krijt), *magnesia*, *magisterium bismuthi* en poeder van *orangeschillen*, alles sterk gearomatiseerd met *pepermuntolie*.

Wij willen heelwel de verzekering gelooven van den heer Boom, dat het recept afkomstig is van een geneesheer en ook dat het in sommige, hem bekende, gevallen van nut geweest is; toch zal het nimmer geoorloofd zijn het aan maaglijders zonder onderscheid als heilzaam aan te bevelen.

Integendeel, vooral bij *acute* maagontsteking zal de bismuth, zoowel als het gedurig gebruik der prikkelende *pepermuntolie* niet nalaten schadelijke werking uit te oefenen.

En een lijder aan een *slpende* ongesteldheid van de maag behoeft ook waarlijk niet te grijpen naar het middel van Boom. Ongetwijfeld zal toch de geneesheer, dien hij zeker wel eens heeft geraadpleegd, den lijder de bestanddeelen van dit middel in den een of anderen vorm hebben voorgeschreven, indien hij oordeelde, dat zij voor zijne ongesteldheid dienstig waren, want 't zijn allen oude en aan ieder geneesheer bekende stoffen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te *'s Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237, Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Hoofdartikel: Geneeskundige „Instituten”.

Berichten: G. B. Schmidt's jubileum. — Mr. van Blommestein overleden. — Het kankervraagstuk. Een bekende dokter gevraagd. — Christian Science en de wet. — Een nieuwe wonderdokter.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek VI. — (Middelen van het Staphorster boertje.) — Miradium preparaten. — Asthmamiddel van Tucker. — Middelen tegen aderverkalking van Dr. Gebhard & Cie.

Rechtszaken: Albert-Albert. — Staphorster boertje. — Een breukgeneester. — Tegen beenwonden. — Twee magnetiseurs. — Het prachtmiddel tegen slapeloosheid

Correspondentie.

Geneeskundige „Instituten”.

Naar aanleiding van ons artikel in ons vorig no. over het medisch instituut van den geneesheer Weber, te Genève, werden ons van enkele zijden inlichtingen gevraagd omtrent dergelijke instituten.

Er zijn er verscheidene van deze z.g. inrichtingen en in talrijke Maandbladen is reeds daartegen gewaarschuwd. Al die „Instituten” werken zowat volgens 't zelfde model, ja zelfs bieden de brieven, die van daaruit aan den lijder worden opgezonden, in inhoud en vorm, dikwijls zooveel overeenkomst aan, dat het idee wel eens bij ons is opgekomen, dat meer dan één inrichting door dezelfde personen worden gedreven. Zekerheid dienaangaande is echter moeilijk te krijgen.

Waar die „Instituten” nu in hun optreden zooveel overeenkomst vertoonen, is het o. i. niet noodig elk afzonderlijk te bespreken, maar komt het ons wenschelijker voor, ter waarschuwing, nog eens een algemeen beeld te tekenen. Ex uno disce omnes.

De „Instituten” presenteren zich aan 't publiek door advertenties — meestal onder de rubriek van speciale reclames opgenomen — waarin onder belofte van genezing van een of meer kwalen, het adres wordt opgegeven, waar men inlichtingen kan krijgen of een courant kan aanvragen, die bij lezing blijkt de wonderen der inrichting met den noodigen ophef te vermelden. Een lijder, meestal iemand die reeds ergens anders tevergeefs hulp heeft gezocht en niet gevonden, (omdat zijn kwaal niet voorgenezing vatbaar is — doofheid vooral speelt hier een groote rol), aangelokt door de mooie advertentie, wil het middel van het „Instituut” ook nog eens proberen en schrijft dus om de noodige inlichtingen.

Als antwoord daarop ontvangt hij een dikwijls gedrukt brief ('t gaat daar alles machinaal!), waarin hem hoop op genezing wordt gegeven, maar, opdat de „geneesheer” van het gesticht een goed oordeel kunne vellen, wordt de lijder uitgenoodigd een z.g. vragenbrief in te vullen, waarip tal van bijzonderheden omtrent den zieke en de ziekte moeten worden beantwoord. Is dit geschied — en 't blijkt, dat het er niets op aankomt wat men schrijft, want wij hebben menigmaal antwoorden gelezen, waaruit volstrekt geen ziektebeeld was te vormen — dan komt een brief terug, dat de „Dokter” de ziekte heeft herkend als dit of dat, en dat genezing zeker is, wanneer men slechts zijn raad opvolgt en gebruik maakt van de middelen of instrumenten, die het „Instituut” verschaft. 't Is nu alleen maar noodig, dat men vooraf een zeker, meestal vrij hoog bedrag overzendt en . . . . genezen is men? Neen, zoover is 't nog niet. De dokter wenscht na eenigen tijd te worden ingelicht hoe 't met den zieke gaat — en vergeet men dit, dan komt er van zijn kant wel een waarschuwing. En wat is 't gevolg? 't Is een gewoon verschijnsel, wij wezen er al meer op, dat vele zieken, bij verandering van geneesmethode, in 't begin meenen daarbij baat te vinden en zoo zal 't hier ook gaan. Men voldoet daarom aan het verzoek om inlichtingen en ontvangt spoedig daarop bericht, dat men met de behandeling moet voortgaan en dat — alweer na overmaking van zoo en zooveel — nieuwe middelen zullen worden toegezonden.

Zoo marcheert de zaak somwijlen geruimen tijd, totdat de lijder in de meeste gevallen ten slotte bemerkt, dat de beloofde en gehoopte genezing achterwege blijft, niettegenstaande de belangrijke som die hij heeft opgeofferd.

Zoo gaat het, en het kan niet anders gaan. Genezing per brief is kwakzalverij. Geen serieus geneesheer zal uit een schriftelijke verklaring van een zieke (zelfs al zijn de antwoorden op den vragenbrief volkomen juist gegeven, waartoe een niet-deskundige meestal niet in staat is) concluderen tot den aard der ziekte en geen geneesmiddelen aanwenden zonder voorgaand onderzoek van den zieke in persoon. Dat doen alleen personen voor wie de zieke niets, het belang van hun

zaak alles is. En dat dit bij z.g. „Instituten” het geval is, blijkt wei ten duidelijkste daaruit (wij hebben de brieven voor ons) dat voor soms de meest verschillende kwalen, dus bij geheel verschillende beantwoording van den vragenbrief, het antwoord van den dokter vrijwel gelijklopend was. Maar altijd kwam er dit in voor: belofte van genezing bij gebruik van de middelen van het „Instituut”.

Ongelukkig hij, die op die belofte vertrouwt!

BERICHTEN.

Ons Eerelid, de heer G. B. Schmidt, die in de moeilijke jaren van onze Vereeniging, van 1889 tot 1900, als Secretaris-Penningmeester optrad, mocht op 22 Juli j.l. den dag herdenken, waarop hij 50 jaar geleden tot apotheker werd bevorderd.

Het is hier niet de plaats om in herinnering te brengen het vele goede dat de heer SCHMIDT voor de pharmacie heeft gedaan; als strijder echter voor een *waardige* uitoefening van dat vak is het te begrijpen dat *onze* strijd in hem ook een warm voorvechter vond.

Onze beste gelukwensen worden hem bij deze gebracht.

Mr. A. C. van Blommestein, † een korten tijd Bestuurslid en in 1890 Voorzitter onzer Vereeniging, is te *Rotterdam* overleden. Wij blijven hem dankbaar gedenken!

Apothekers geen medeplichtigen van kwakzalvers. In de Alg. Vergadering van de Ned. Maatschappij tot bev. der Pharmacie, vorige maand gehouden, kwam een voorstel in behandeling tot oprichting van een Centraal Bureau van Geneesmiddelcontrôle. Begrijpelijkerwijze wenschen wij dit voorstel hier niet te bespreken maar toch willen wij, met ingenomenheid, melding maken van de volgende woorden door den Voorzitter bij de behandeling geuit:

„De afkeerige houding van het Hoofdbestuur keert zich voornamelijk tegen de beteekenis, die het woord „specialité” thans heeft. Wanneer de zaak alleen ging om stoffen, die op den naam „geneesmiddel” aanspraak mogen maken, dan zou het H. B. dit voorstel zeker steunen. Maar cachet geven aan verkapte kwakzalverij mag de Maatschappij niet; zich dus niet medeplichtige van kwakzalvers maken, waarvoor groot gevaar zou bestaan.”

Het kankervraagstuk; dokters en kwakzalvers.

Onder dezen titel is in *De Telegraaf* (Avondblad van 21 Juli 1923, derde blad) een geestig artikel verschenen van de hand van PROF. W. STORM VAN LEEUWEN, waarop wij hier de aandacht vestigen. De geleerde schrijver wijst daarin op het treurige feit dat terwijl „een werkelijk geneesmiddel tegen kanker, ondanks al het werk van honderden onderzoekers gedurende lange jaren, nog niet is gevonden” de kwakzalvers „de kankergeneesmiddelen uit den mouw schudden”. „We hebben niet een, maar alleen in ons kleine land wel tien of twintig onfeilbare methoden.”

Verschillende daarvan zijn reeds in ons blad besproken.

Een bekwame dokter gevraagd. Onder den titel: „Voor onze bekwame Collega's” schrijft DR. PINKHOF in het *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.* het volgende: *De Courant* bevat een advertentie, waarin het Staphorster Boertje „ter assintentie” vraagt een *bekwamen dokter* tegen nader overeen te komen voorwaarden. Daar nu de *bekwamen* onder ons niet allen *De Courant* lezen maar natuurlijk wel het *Tijdschrift*, meende ik het Boertje (d.i. de zoon van den vorigen titularis) geen ondiens te bewijzen, door zijn vraag over te nemen. Het is toch maar een bevoorrecht bedrijf, de kwakzalverij. Zou men ooit een advertentie verwachten, waarin de firma SCHOBBEJAK vraagt om een „advocaat voor kwade zaken?” En zou zulk een advertentie niet reeds in de schaal des Rechts meewegen, als de firma eens in een proces werd betrokken?

Met den kwakzalver is het juist omgekeerd.

Christian Science en de wet. „The Christian Register” meldt de arrestatie van een Christian Scientist wegens veroorzaken van den dood door schuld. Zijn zoon overleed n.l. aan longontsteking, zonder dat de vader geneeskundige hulp had ingeroepen.

(Handelsbl.)

Een nieuwe wonderdokter. Volgens een correspondentie in *De Telegraaf* is, na Otto-Otto en Albert-Albert, thans een nieuw wonder aan den horizon, in den persoon van den Amerikaan *Charles Munter te Parijs* verschenen.

Aan een verslaggever van de „*Matin*” gaf dokter Munter een overzicht van zijn methode: „Zoowel voor als na het eten warm water drinken. Vooral diep adem halen. De ademhaling is de ware genezing. Alle pijnen die wij hebben, zetelen in de hersenen en het is dan ook vandaar uit dat men ze verdrijven moet. Er is nog geen enkele patiënt geweest, die door mij niet werd genezen. Als de koning van Spanje het verlangt, zal ik zijn zoon genezen.”

Wanneer zullen wij den wonderdokter in het goedgelovende Nederland zien?

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

VI.

E. Middelen van het Staphorster Boertje.

44. KRUIDEN VOOR LEVER EN GALSTEEN VAN WIJLEN P. STEGEMAN. (STAPHORSTER BOERTJE).

Fabrikanten: L. en H. Stegeman.

Samenstelling volgens de fabrikanten:

Niet vermeld. Prijs f 2.50.

Gebruiksaanwijzing: 4 maal per dag 1 jeneverlepeltje vol in een mond vol water innemen.

Uitkomsten van het onderzoek:

Ronde cartonnen doos, voorzien van het portret van het Staphorster boertje, inhoudende een zeer fijn bruingeel poeder met aromatischen reuk.

Vermenging laat zeer te wenschen over.

Smaak zoet, daarna scherp en bitter. Aangetroffen werden: gesublimeerde zwavel, natriumbicarbonaat en fragmenten van: alsemtoppen, gemberwortel, zoethoutwortel, kinabast, sennabladeren.

Bij quantitative bepaling werd een gehalte aan alkali, overeenkomende met 11.9 pCt. NaHCO_3 gevonden.

Oordeel:

Het bestaat dus uit een mengsel van eetlust opwekkende of afvoerende middelen. Zie algemeene opmerkingen. De prijs is niet in verhouding tot den inhoud.

45. ASTHMAPOEDER VAN WIJLEN P. STEGEMAN. (STAPHORSTER BOERTJE).

Fabrikanten: L. en H. Stegeman.

Samenstelling volgens de fabrikanten:

Niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing: „Asma. 4 maal per dag een jeneverlepeltje vol droog innemen, het smelt in de mond, meteen doorslikken.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Ronde cartonnen doos, voorzien van het portret van het Staphorster boertje, inhoudende een zeer fijn geel-bruinachtig poeder met aromatischen reuk. Vermenging laat zeer te wenschen over.

Smaak: zoet, daarna scherp en bitter. Aangetroffen werden: gesublimeerde zwavel, natriumbicarbonaat en fragmenten van: alsemtoppen, gemberwortel, zoethoutwortel, kinabast, sennabladeren.

Bij quantitative bepaling werd een gehalte aan alkali, overeenkomende met 6.1 pCt. NaHCO_3 gevonden.

Oordeel:

Het bestaat dus uit een weinig homogeen mengsel van eetlust opwekkende en afvoerende middelen. (Zie kruiden voor lever en galsteen). Invloed op asthma is niet te verwachten.

46. MAAGKRUIDEN VAN WIJLEN P. STEGEMAN (STAPHORSTER BOERTJE).

Fabrikanten: L. en H. Stegeman.

Samenstelling volgens de fabrikanten:

Niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing: „4 maal per dag 1 jeneverlepeltje vol in een mond vol water innemen.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Ronde cartonnen doos, voorzien van het portret van het Staphorster boertje, inhoudende een zeer fijn bruin-geel poeder met aromatischen reuk.

Vermenging laat zeer te wenschen over.

Smaak: zoet, daarna scherp en bitter.

Aangetroffen werden: gesublimeerde zwavel, natriumbicarbonaat en fragmenten van: alsemtoppen, gemberwortel, zoethoutwortel, kinabast, sennabladeren.

Bij quantitative bepaling werd een gehalte aan alkali, overeenkomende met 14.1 pCt. NaHCO_3 gevonden.

Oordeel:

Zie Leverkruiden. (No. 44.)

47. I. BORSTKRUIDEN.

Fabrikanten: L. en H. Stegeman te Staphorst.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Ronde poederdoos met opschrift: „Borstkruiden”, daaronder een portret, verder „Portret van wijlen den heer P. Stegeman (Staphorster boertje). Wettig gedeponerd. Prijs f 2.50.” De doos is gesloten met een papieren strook, waarop: „Gebruiksaanwijzing in de doos. Alleen echt, wanneer voorzien van het portret in busteformaat van wijlen den heer P. Stegeman en van den naam: L. en H. Stegeman”.

De inhoud van de doos bestaat uit een poeder, in uiterlijk overeenkomend met zoethoutpoeder. Verder bevindt zich op het poeder een stukje papier, waarop geschreven is: „4 maal per dag een jeneverlepeltje vol in een mond vol water innemen”. L. Stegeman, P. Zn. E. = 90 Staphorst”.

Het poeder bestaat in hoofdzaak uit een mengsel van zoethoutpoeder en gemberpoeder, zwavel en natriumbicarbonaat. Verder werd er nog in aangetroffen een weinig poeder van kinabast en eenige absinthbloempjes.

2. KRUIDEN VOOR SCHELE HOOFDPIJN.

3. KRUIDEN VOOR LONGAANDOENING.

4. KRUIDEN VOOR NIER- EN BLAAS-AANDOENINGEN.

Op deze „kruiden” 2, 3 en 4 is in het algemeen van toepassing hetgeen vermeld is onder „borstkruiden”. De samenstelling van alle is in hoofdzaak dezelfde: zoethout, gember, zwavel, natriumbicarbonaat, met weinig kinabast en absinthbloempjes. In de „kruiden” 3 en 4, die iets donkerder van kleur zijn, is iets meer kinabast. Ook werden in de poeders 2 en 3 enkele elementen van sennabladeren aangetroffen en in die van 3 ook van kalmoeswortel.

Oordeel:

Eenige invloed op deze verschillende ziekten is van de bestanddeelen dezer kruiden niet te verwachten.

Uit dit onderzoek blijkt dus, dat het Staphorster boertje zijn geneesmiddelen tegen de meest uiteenlopende ziekten van maag en darmkanaal, lever, longen, nieren, blaas enz. vrijwel uit dezelfde bestanddeelen (stomachica en laxantia) samenstelt. Een commentaar lijkt ons overbodig. Het wordt duidelijk, hoe gemakkelijk het is van het lichtgelovige publiek geld voor waardelooze kruiden te innen.

48. STAPHORSTER DRUPPELS.

Fabrikant: H. P. Stegeman, te Staphorst.

Vertegenwoordiger: Hartog Goldstein, te Meppel.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld. Prijs f 1.15.

Uit de reclame: „Het verdrijft rheumatiek en pijnen door koude veroorzaakt. Is men door koude bevangen dan is het ook een uitstekend middel.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Fleschje van 30 gram met zwartbruine, dikvloeibare, olieachtige vloeistof, die naar terpentijnolie en vernis riekt.

Deze druppels bestaan uit een mengsel van zwavelbevattende lijnolie en terpentijnolie; zij hebben dus groote overeenkomst met de bekende „Haarlemmer Olie”.

Oordeel:

De aanbeveling tegen gevatte koude levert gevaar op voor het gebruik bij ernstige ziekten in het aanvangsstadium. De prijs is overdreven hoog.

49. ZALF VOOR BEENETER.

Fabrikant: J. en H. Stegeman te Staphorst.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Cartonnen zalfdoosje met een gebruiksaanwijzing op een slordig beschreven stukje papier: „1 maal per dag insmeren”.

De inhoud van de doos bestaat uit eene gele zalfmasa, in samenstelling overeenkomende met de eenvoudige zalf (olie en was) der Pharmacopee.

Oordeel:

Eenige invloed van deze zalf op de te behandelen beenziekte is niet mogelijk. Uitstel van deskundige behandeling is in deze gevallen bijzonder gevaarlijk. Een betere illustratie van het gevaar der kwakzalverij kan niet worden gegeven.

50. ZALF VOOR BAARDWORM VAN WIJLEN P. STEGEMAN (STAPHORSTER BOERTJE).

Fabrikanten: L. en H. Stegeman.

Samenstelling volgens de fabrikanten:

Niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing: 1 X per dag insmeren.

Uitkomsten van het onderzoek:

Cartonnen zalfdoosje voorzien van het portret van het Staphorster boertje, inhoudende een zalf, waarvan de vermenging zeer te wenschen overlaat. Kleur: grijs-bruinachtig en groengrijs met gele druppeltjes en witte partikels. Reactie: op sommige plekken sterk alkalisch, op andere zuur.

Aangetoond werden: Behalve gele vetsubstantie, die hoogst waarschijnlijk met unguentum simplex (olie en was) gelijk te stellen is, trisulfuretum kalicum, kaliumaluin en zwavel.

Oordeel:

Een meer gebruikte combinatie bij baardworm, die echter zeer slecht vermengd is.

(Wordt vervolgd.)

MIRADIUM-PREPARATEN.

„Gebruikt Radium.

De voortreffelijke eigenschappen van het radium worden door duizenden Geneesheeren aanbevolen.

Radium verdrijft pijn, bevordert de stofwisseling, verhoogt den eetlust, verbetert de spijsvertering, geeft nieuw bloed, kalmeert de zenuwen, brengt verkwikkenden slaap, verdrijft het schadelijke urinezuur uit het lichaam en gaat ouderdomszwakte tegen.

Radium wordt steeds meer en meer in de geheele wereld in de Geneeskunde toegepast, o.a. tegen Rheumatiek, Ischias, Zenuwkwalen, Stofwisselingsziekten, Aderverkalking, enz.

Een flacon Miradium-Zout, bezit de erkende eigenschappen der minerale zouten en bevat 2500 Mache-eenheden echte radium, wat gelijk staat met meer dan 200 Liter van het radio-actieve water uit de Bronnen te Wiesbaden.

Vraagt Uw Dokter naar Radium. Vraagt menschen, die Miradium gebruikt hebben. Overtuigt U door een proefneming.

Het gehalte aan echte Radium staat onder voortdurende controle van v. Steins Laboratorium te Copenhagen.”

Bovenstaande advertentie en soortgelijke, zijn den lezers van dagbladen enz. zeker geen onbekenden en zij slaan in, omdat men tegenwoordig alles van radium verwacht. „Gebruikt Radium” heet het en men is van alle kwalen genezen.

Een andere advertentie luidt ongeveer aldus: „Wat is Miradium?”

De verschillende Miradium-preparaten, zooals Miradium-zout, Miradium-pastilles en Miradium-

tabletten worden uit minerale zouten vervaardigd, die ook vroeger in de geneeskunde als zeer werkzaam beschouwd werden. In de Miradium-preparaten is aan deze minerale zouten buitendien nog de op de emballage aangegeven hoeveelheid radium toegevoegd, en daar radium — zooals de toonaangevende Radium-deskundigen geconstateerd hebben — op zich zelf de afscheiding van urinezuren bevordert, pijnen stilt, de zenuwen kalmeert, den slaap bevordert, bloed vormt enz., kortweg op het functievermogen der inwendige organen een gunstigen invloed uitoefent, hebben de Miradium-preparaten, — die de gunstige eigenschappen zoo wel van de minerale zouten als van het radium bezitten, — op deze wijze een dubbele werking, om welke reden ze dan ook steeds meer en meer gebruikt worden tegen rheumatiek, ischias, zenuwpijnen, spijsverteringsziekten, slapeloosheid, aderverkalking, ouderdomszwakte enz. Vraagt Uw dokter.”

Het is begrijpelijk, dat deze advertenties ook onze aandacht trokken en wij een nader onderzoek instelden, — dat wij eerst thans, na eerige maanden, onze bevinding mededeelen, vindt zijn oorzaak in de omstandigheid, dat het onderzoek geruimen tijd in beslag heeft genomen.

Van de 3 praeparaten, het zout, de pastilles en de tabletten werd het *Miradiumzout* onder handen genomen, dat dus moest bevatten *minerale zouten* en *radium*. Inderdaad vond de heer N. KEULEMANS:

Dubbel koolzure soda	77	%
Koolzure magnesia	6,6	%
Koolzure kalk	1,—	%
Keukenzout	5,—	%
Melksuiker	9,8	%

terwijl de heer DR. W. E. RINGER te Utrecht de welwillendheid had (waarvoor wij openlijk dank zeggen) het onderzoek op *radium* voor ons te bewerkstelligen.

Van zijn uitvoerig rapport luidt de conclusie:

100 gram zout = 0.00053 mgr. radium

100 gram *Miradiumzout* kan dus zooveel emanatie, bij evenwicht, bevatten als beantwoordt aan 1460 Mache-eenheden.”

Zooals men ziet bevat het zout werkelijk *radium* en eenige belangrijke zouten (waarom het ons te doen was) en wij kunnen ons, wat de samenstelling betreft, bij den inhoud van de advertentie neerleggen, behoudens dat de hoeveelheid radium geringer is dan daarin is opgegeven.

Of het praeparat nu ook doeltreffend is bij alle ziekten in de advertentie genoemd?

Wij zouden ons aansluiten bij de raadgeving aan het slot van de tweede door ons aangehaalde advertentie:

„Vraagt uw dokter”.

Hij zal kunnen oordeelen of, na kennisneming van de samenstelling, succes van het middel te wachten is; het zou o.i. zeer onverstandig zijn op eigen hand, *zonder zeker te zijn van den aard der ziekte* een miradiumkuur te beginnen.

Dr. Tucker's methode ter genezing van asthma.

De toestel en vooral de vloeistof bij deze methode in gebruik, hebben wij reeds 20 jaar geleden besproken. Voortdurend wordt er nog steeds reclame voor gemaakt door H. OLLAND te Utrecht in een brochure, in 't Nederlandsch geschreven. Het gevolg daarvan is dat er herhaaldelijk bij ons inlichtingen worden gevraagd, wat ons aanleiding geeft om in 't kort nog eens een en ander over de vloeistof (de toestel ad f 15.— laten wij maar buiten beschouwing) mede te deelen.

In ons no. van October 1903 hebben wij de analyse van de vloeistof, verricht door DR. AUF-

RECHT, opgenomen; bij zijn onderzoek kwam hij tot de volgende samenstelling: *Zoutzure cocaïne* 1 pCt., *salpeterzure kali* 5 pCt., *glycerine* 35 pCt., *bitter amandelwater* 30 pCt., *water* 25 pCt., *planten-extractiefstoffen* (vermoedelijk uit *stramonium*) 4 pCt.

Intusschen was bij een onderzoek, vanwege onze Vereeniging ingesteld, gebleken, dat de samenstelling der vloeistof niet altijd dezelfde was. De heer Dr. C. PREY Jr., die het bedoelde onderzoek op zich had genomen, deelde ons mede, dat werden aangetroffen: *Salpeterigzure soda*, *benzoëzuur*, *cocaïne*, *glycerine* en de bestanddeelen van het kruid van *Grindelia robusta* (een kruid, dat in Amerika veel tegen asthma wordt aangewend). Vermoedelijk bevat het zeer samengestelde middel nog andere stoffen.

Uit verschillende onderzoekingen is inmiddels duidelijk geworden dat in beide vloeistoffen middeelen voorkomen die, bij aanvallen van asthma, *tijdelijk* verlichting kunnen aanbrengen, maar die middeelen waren reeds lang bekend en ook reeds zonder den toestel van Dr. TUCKER in gebruik. Verder is de aanwezigheid van *cocaïne* geconstateerd, een stof, die niet dan met de grootste omzichtigheid mag worden aangewend en die door de eene persoon veel beter kan worden verdragen dan door de andere. Maar ook uit een ander oogpunt biedt de aanwezigheid van *cocaïne* bezwaren, — n.l. beschouwd uit het oogpunt van de opiumwet.

Om daaraan tegemoet te komen bevindt zich in de brochure de volgende raadgeving:

„M.

Ingevolge de nieuwe opiumwet mag de *medicijn* van TUCKER niet worden ingevoerd zonder *speciale vergunning* en alleen worden afgegeven op voorschrift van een medicus. Ik moet U daarom verzoeken een van inliggende voorschriften door uwen huisarts te doen teekenen. Na terugzending aan mijn adres kan ik U een fleschje doen toekomen.

Hoogachtend,

H. OLLAND, Jr.

Begijnestraat 4, Utrecht”

Het bedoelde voorschrift is een *Engelsch* recept; 't is nu maar de vraag of de huisarts genegen is, dit recept van zijn handteekening te voorzien.

En mag OLLAND, geen apotheker of geneeskundige bevoegd tot de uitoefening der artsenebereidkunst, na ontvangst van zoo'n getoekend recept, de bedoelde vloeistof dan maar vrij afleveren?

De autoriteiten, belast met het toezicht op de uitvoering van de opiumwet, zullen er wel anders over oordeelen

De middelen tegen aderverkalking van Dr. Gebhard en Cie.

In het Maandblad van September 1922 maakten wij gewag van dezen te *Hoorn* gevestigden z.g. dokter, die genezing van aderverkalking beoefende, en wel in een brief, zijnde antwoord op een tot hem gerichte vraag, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Met het oog op U ouderdom moet in de eerste plaats aan Aderverkalking gedacht worden, buitendien komen bloedstelpingen voor, en al hetgene U met het been heeft doorgemaakt is naar onze meening een lichte beroerte.

In dit geval kunnen wij U een kuur tenzeerste aanbevelen en wel het gebruik van onze Oxysan-Zuurstofzout en Kalisan-ontkalkingstabletten, dit zijn middelen, welke den stofwissel beteren en den overbodigen, slechten stof uit het bloed verwijderen en de verdere verkalking der aderen beletten. Teneinde een goed succes te kunnen be-

reiken is het aanbevelenswaardig de kuur gedurende eenigen tijd vol te houden. Een kuur voor 12 weken kost f 22.—.

Zoude U bereid zijn deze kuur te willen gebruiken zoo willen wij U gaarne verdere instructie verstrekken.

Inmiddels, Hoogachtend,
DR. GEBHARD & CIE."

Deze brief werd in onze handen gesteld met de vraag om inlichtingen, welke wij echter moeilijk konden verstrekken omdat de stand van de kas onzer Vereeniging bezwaarlijk toeliet de som van f 22.—, voor aankoop van het middel voor onderzoek uit te geven.

Op ons verzoek aan onze lezers om, zoo mogelijk, ons eenige nadere mededeelingen te verschaffen verscheen in ons blad van November j.l. een uitvoerig schrijven (waarnaar wij moeten verwijzen) en waarin ten slotte werd medegedeeld, dat de firma verhuisd was naar *Arnhem*.

Veldaar wordt de campagne voortgezet, zooals ons bleek uit twee brieven, die wij bijna tegelijkertijd de vorige maand, ontvingen en waar bij, behalve een brochure en andere papieren, ook bij een daarvan verpakt was een hoeveelheid der middelen door de firma verstrekt, zoodat een onderzoek mogelijk werd.

De bijgevoegde brochure droeg tot titel:

„Geneezing door Zuurstof, door Sanitätsrat Dr. med. WEISE. Wegwijzer voor eene volkomen natuurlijke, geheel onschadelijke geneesmethode voor de meeste chronische ziekten.

Uitgegeven door: Sanitätsrat Dr. Weis.'s Ambulatorium, Berlin W. 35, Potsdamerstr. 109.

Vertegenwoordiging voor Nederland en Koloniën: Dr. Gebhard & Cie., Arnhem, Holland."

Vreemd is het wel dat, terwijl hier DR. WEISE als de hoofdpersoon wordt genoemd, op een der etiketten waarin het geneesmiddel verpakt was, de naam staat van „DR. GEBHARD & CIE. Chem. Laboratorium Berlin W. 35, Potsdamerstrasse 104. Erg zuiver lijkt ons de toestand niet.

En nu wat de middelen betreft, die door den heer N. KEULEMANS onderzocht zijn.

Als hoofdmiddel (de zuurstof als levensschenker) wordt aanbevolen het *Oxysan* — Hochprozentiges Sauerstoffsalz — Mg. O₂.

Inderdaad is *magnesiumperoxyde* Mg. O₂, aanwezig doch slechts voor 10 % terwijl de rest bestaat uit *magnesiumoxyde* Mg. O., dat ten opzichte van het beloofde doel als *onwerkzaam* kan worden beschouwd.

Hat andere middel heet:

„*Kalisan*, ontkalkingstabletten, uitstekende hulp bij Aderverkalking en hare verschijnselen." De tabletten bevatten: *magnesium* en *kalk* als chloor- en zwavelzuurverbinding, *suiker* en *talk*.

Naar aanleiding van deze onderzoekingen, die geleerd hebben, dat er in de methode WEISE—GEBHARD niets bijzonders is op te merken en genezing daardoor van de genoemde kwalen zeer onwaarschijnlijk is, raden wij onze lezers: houd uw geld in de zak.

RECHTSZAKEN.

„Albert Albert”.

's-GRAVENHAGE, 3 Juli. — De Vacantiekamer der Haagsche Rechtbank heeft de zaak behandeld tegen den operazanger J. J. A. P., beter bekend als psychotherapeut „Albert Albert”. Hij was door den kantonrechter veroordeeld tot f 200 boete subsidiair een maand hechtenis. In een dagblad had de beklagde een advertentie laten plaatsen, waarin hij bekend maakte, dat hij verschillende ziekten kon genezen.

Het O. M., waargenomen door mr. Polman,

merkte op, dat door het vonnis tegen Otto Otto reeds een beslissing gevallen is omtrent dit onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Wat beklagde deed, acht spreker echter van ernstiger aard dan hetgeen eerstgenoemde verrichtte en hij meent dan ook, dat de straf juist is en eischt bevestiging van het vonnis van den kantonrechter.

Beklaagde's raadsman, mr. Rink wees er op, dat door het vonnis tegen Otto Otto een beslissing is gevallen over Art. 1 der Wet van 1865. Over Art. 3, waarmede men hier te maken heeft is echter nog geen principieele beslissing gevallen. Pleiter betoogde vervolgens, dat ten laste is gelegd, dat de beklagde de aankondiging heeft gedaan „door middel van” een advertentie in een courant. Deze omschrijving wijst op medeplichtigheid. Beklaagde heeft een ander de advertentie laten publiceeren. Die ander i.c. de courant, zou dus strafbaar kunnen zijn, terwijl de beklagde daaraan hoogstens medeplichtig is. Bij een overtreding „kent men echter niet de medeplichtigheid”. Pleiter meent dan ook, dat de beklagde op deze gronden moet worden ontslagen van rechtsvervolging. Subsidiair drong pleiter op een veel geringere boete aan.

De rechtbank heeft, behoudens ten aanzien van de straf, welke werd verminderd tot f 50 boete, subs. 25 dagen hechtenis, het vonnis van den kantonrechter bevestigd.

Staphorster boertje.

De rechtbank te Assen heeft in hooger beroep L. S., te Staphorst, zoon van het Staphorster boertje, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde veroordeeld tot f 40 boete, subs. 40 dagen hechtenis. De kantonrechter te Hoozevee had hem tot 1 maand hechtenis veroordeeld.

Een breukeneester.

Voor de rechtbank te Rotterdam heeft terecht gestaan mej. F. H., aldaar, beklagd van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Bekl. zou geneesmiddelen tegen breuken en andere kwalen verstrekt hebben zonder bevoegd te zijn geneeskundig advies te geven. Het kantongerecht had haar deswege veroordeeld tot f 200 boete. De juffrouw was hiertegen in verzet gekomen en thans diende de zaak voor de rechtbank. Als vertegenwoordiger van juffr. H. trad op mr. de Clercq uit Leiden. Deze betoogde, dat bekl. geen geneeskundige adviezen gegeven had, doch alleen geneesmiddelen heeft verkocht, hetgeen niet strafbaar is.

Het O. M., waargenomen door mr. De Visser-vroeg bevestiging van het vonnis en de rechtbank heeft den eisch toegewezen. (*N. Rott. Ct.*)

Tegen beenwonden.

Voor den kantonrechter te Haarlemmermeer stond terecht H. uit Alkmaar, die aan den heer S. aldaar poeders heeft verkocht, welke moesten dienen „om een beenwond te genezen.”

Bekl. deed het voorkomen alsof hijzelf voor de poeders, „gezondheidspoeders”, zooals hij ze noemde, f 1.20 per stuk had betaald en er alzoo niets aan verdiende, toen hij die uit louter vriendschap aan get. S. overdeed.

Dr. Norman, als getuige-deskundige door den kantonrechter gehoord, verklaarde dat de waarde van iedere poeder hoogstens 2 cents bedroeg.

Het O. M. mr. Hoeffelmans, eischte tegen beklagde f 100 subs. 20 dagen hechtenis.

Twee magnetiseurs.

Door den kantonrechter te Rotterdam werden veroordeeld:

M. J. v. L., magnetiseur aldaar, terzake van niet bevoegd zijnde tot uitoefening der geneeskunde, raad en bijstand ten zijnen huize te hebben verleend, en daarbij te hebben verkocht een flesch, gevuld met zoogenaamd gemagnetiseerdwater, tot een geldboete van f 150 subs. 20 dagen hechtenis.

H. M. C. L., magnetiseur aldaar, terzake van niet bevoegd zijnde tot uitoefening der geneeskunst, tegen betaling, een persoon te zijnen huize te hebben gemagnetiseerd en dien persoon vervolgens uit een glas gevuld met zoogenaamd gemagnetiseerd water te hebben doen drinken, zulks ter verlichting althans tot genezing van diens maag, tot eene geldboete van f 100 subs. 20 dagen hechtenis. (*Maasbode*).

Het prachtmiddel tegen slapeloosheid.

De verkooper van dit middel komt 1 Aug. voor het kantongerecht te Haarlem. Tot ons leedwezen kunnen wij het verslag van de zitting niet meer in dit n^o. opnemen.

CORRESPONDENTIE.

A. de W. te *A.* Dank voor de gezonden brochure. Wij hebben er echter geen f 15.— voor over om weer zoo'n nieuw geheimmiddel tegen suikerziekte aan te koopen bij de ervaringen die wij reeds hebben opgedaan. Zullen de menschen dan nooit verstandiger worden?

Bepaalde, op wetenschappelijken grond gevonden geneesmiddelen worden op geheel andere wijze den lijders aanbevolen en toegediend; zie *Insuline*.

Bovendien, de naam van den Alleen-vertegenwoordiger voor Nederland en Koloniën, fa. M. CLEBAN & Co., geeft te denken.

G. v. d. B. te *E.* Wij konden de samenstelling van de *ontvettingspullen* van Dr. Hoffbauer nergens vinden. In 't algemeen verdienen dergelijke middelen weinig vertrouwen.

Met genoegen hebben wij van uw toetreding tot het lidmaatschap onzer Vereeniging aan den Secretaris kennis gegeven.

O. K. te *W.* Ook het middel *Fucovesine* is ons niet bekend. Op den naam afgaande zouden wij vermoeden dat het hoofdbestanddeel is *fucus vesiculosus*, een stof, die meermalen bij die z.g. *ontvettingsmiddelen* wordt aangewend.

Met succes?

Toezender van De Kampioen. Ja, MIJNHARDT maakt zich tegenwoordig weer erg druk. *Purol* is een mengsel van *gete vaseline* met 10 % *perubalsem*, dat lang niet alles kan genezen wat ervan beloofd wordt en somwijlen tot zeer *schadelijke gevolgen* aanleiding kan geven.

Th. H. C. te *R.* De Maandbladen betreffende de middelen van RICHARDS zijn zeker in uw bezit. Voor opgaaf van het resultaat van uw onderzoek houden wij ons aanbevolen. Wij zullen gaarne zoo vrij zijn bij gelegenheid van uw vriendelijk aanbod, tot het onderzoeken van kwakzalversmiddelen, gebruik te maken; dank voor dit aanbod.

Van uwe toetreding tot het lidmaatschap onzer Vereeniging hebben wij den Secretaris met genoegen in kennis gesteld.

H. M. H. te *A.* *Homo-kali* kennen wij niet. Kunt gij er ons iets meer van mededeelen?

— Het jaarverslag over 1922 van de Prov. Overijsselsche Vereeniging „Het Groene Kruis” en No. 5 van de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek in dank ontvangen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTUURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Uit het verslag van den Gezondheidsraad. — Idem van het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid. — Kwakzalvers en advertenties.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek VII.— Otto-Otto.

Uit vroegere jaargangen: Cantassium behandeling voor kanker. — Het optreden van Mijnhardt.

Rechtszaken: Albert-Albert. — Een magnetiseur. — Een prachtmiddel tegen slapeloosheid. — Een natuur-geneeskundige

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Jackson's behandeling van tuberculose.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

De ondergeteekende verzoekt alle brieven enz. bestemd voor de Vereeniging en voor de administratie van het Maandblad, tot nadere kennisgeving te willen zenden aan het adres van den Redacteur van het Maandblad de heer H. VAN GELDER, Ceintuurbaan 63, te Amsterdam.

De Secretaris-penningmeester,
W. BINNENDIJK.

BERICHTEN.

Uit het verslag van den Gezondheidsraad over 1922. Het gedeelte, dat handelt over „Pharmaceutische Aangelegenheden”, bevat een mededeeling, dat de Commissie voor deze aangelegenheden den Minister een *Ontwerp van Wet op geheimmiddelen en specialités* aanbood. Op de bepalingen van dit ontwerp wordt gewezen in verband met een tweetal adressen, waarin werd aangedrongen op maatregelen tegen den verkoop van kwakzalversmiddelen, van sterkwerkende geneesmiddelen, slaapmiddelen, abortiva, anti-conceptionele middelen, verslavings- en andere vergiften, terwijl ook de bij de Commissie in bewerking zijnde wijziging van de wet, regelende de uitoefening van de artseneijbereidkunst, gelegenheid zou bieden, den verkoop van sterk werkende geneesmiddelen e.d. zonder geneeskundig voorschrift en door onbevoegden, te beteugelen.

(Pharm. Weekbl.)

Het Verslag over 1922 van het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid bevat o.m. de resultaten van de volgende onderzoekingen van genees- en kwakzalversmiddelen:

Een poeder „Haarreinigungskamm Nisska”

bevatte natriumhydrocarbonaat; in Gouttes Hongroises du Dr. Piver voor het verkrijgen van schitterende oogen, kon geen atropine worden aangetoond; Van Zetten's balsem voor allerlei ziekten bestond uit een slecht soort levertraan, kamferspiritus en water; „Tue rats de battle” bevatte strychnine; Dr. Förster's „maag- en hoofdpijnpoeiders” bestonden uit 80 pCt. rijstmeel en 20 pCt. natriumhydrocarbonaat; Gouttes du Dr. Richard bestonden uit een gearomatiseerde carameloplossing; Sicherheits-ovale van H. Unger bevatten vet, boorzuur, en een op chinisol gelijkende, maar daarmee niet identische stof; een zuurstof ontwikkelende stof ontbrak, ofschoon dit op het etiket was aangegeven; Gouttes du Dr. Selage (Maatschappij Sanitas), was een spiritueuze oplossing van menthol en chlorophyll; Pepsodont bestond uit glycerine, menthol, calciumphosphaat, gips, een lijmachtige stof (geen tragacanth), sporen pepsine; Pastilles tegen rheumatiek van A. Richards bevatten guajachars en kaliumsulfaat; worm-tabletten „Kenka”, (Kenha?), bevatten 25 mg. santonine en 50 mg. phenolphthaleïne.

(Pharm. Weekbl.)

Een waarheid. Een advertentie in de N. Rott. Ct. van een Centraal Advertentiebureau begint aldus:

„Kwakzalvers en Loterij-zwendelaars zouden nooit een cent verdiend hebben zonder te adverteeren. Dat zegt alles.”

Volkomen juist.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

VII.

F. Lever-, maag- en darmmiddelen.

51. FOSTER'S MAAGPILLEN.

Fabrikant: Foster's = Mc. Clellan Cy. London.

Uit de reclame: „Het is een feit, dat *verstopping meer dan de helft van alle ziekten in de wereld veroorzaakt*.” „Foster's pillen *genezen* de kwalen (hoofdpijn, leverziekten, het zuur, duizeligheid, opgeblazenheid, geelzucht, slechte spijsvertering, grauwe gelaatskleur), omdat zij *verstopping genezen*, zij voeren allen afval en bedorven stoffen uit de darmen en onmiddellijk volgt verlichting.”

Resultaten van het onderzoek:

Wit gecandeerde tabletjes, zeer verschillend

in grootte en gewicht; bruto gewicht (met suikeromhulling) 27 tot 130 mg., netto gewicht der grootste tabletjes 60 tot 65 mg.

De Foster's Maagpillen bevatten aloë en guttegom.

Volgens eene vroegere analyse (Maandbl. Vereen. t. d. Kwakzalverij, XXV, No 4) werd gevonden: Rhabarber en pepermuntolie

Oordeel:

Deze pillen kunnen een afvoerende werking hebben. De voorstelling alsof deze pillen een directen invloed zouden hebben op maag of lever is misleidend.

52. PILINE (AAMBEIENPOEDER).

Fabrikant: J C de Vries te Winsum.

Uitkomsten van het onderzoek:

Bruingroen, eenigszins gespikkeld, onaangenaam riekend en zwak zoet smakend poeder.

Gevonden werden: Poeder van sennebladeren, zoethout, zwavel en magnesiumsulfaat.

Oordeel:

Het poeder zal een laxeerende werking hebben.

53. LAXEER-, SLIJM-, GAL- EN MAAG-PILLEN.

Fabrikant: Firma A. M. Boom te Arnhem.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld

Reclame: Verdrijven overtollige gal en slijm. Zuiveren het bloed. Bevorderen den stoelgang.

Uitkomsten van het onderzoek:

Zeer harde, ongelijkmatige pillen, die bitter smaken en naar pepermuntolie rieken.

Zij bevatten aloë, poeder van sennebladeren en pepermuntolie.

Oordeel:

De pillen bevatten dus laxeerende bestanddeelen. Bezwaren zie Algemeene Opmerkingen.

54. GEBISMUREERD MAGNESIUM.

Fabrikant: International Chemica Cy. Rochester, U. S. A.

Uit de reclame: „Iedereen moet Gebismureerd Magnesium thuis hebben.” „Komen er maagstoornissen, zooals dat van tijd tot tijd voorkomt, dan komt dat van de vorming van zuren en van de gisting der spijszen. Het Gebismureerd Magnesium geneest bijna onmiddellijk die afwijkingen.” „Het is niet noodig een ongelukkig leven te lijden door een regiem of langdurigen leefregel te volgen; tenzij uw kwalen buitengewoon ernstig zijn of reeds zeer lang duren, kunt U de gezondheid van uw maag met behulp van Gebismureerd Magnesium terugvinden.”

Uitkomsten van het onderzoek :

Fleschje met wit, licht, reukeloos, zwak loogachtig smakend poeder, dat ten deele in water oplost.

Aangetoond werden: Na., Mg., Bi., CO₂.

De quantitative bepalingen leverden uitkomsten, welke wijzen op een vermoedelijke samenstelling van :

Magnesiumcarbonaat 62,5 %, bismuthcarbonaat 2,5 % en natriumbicarbonaat 35 %.

Oordeel :

Het middel bevat dus bestanddeelen, die bij eenige maagziekten in gebruik zijn. Voor de bezwaren zie Algemeene Opmerkingen.

55. LEVER- EN GALSTEENKRUIDEN
(STAPHORSTER BOERTJE).

Zie N°. 44.

56. MAAGKRUIDEN

(STAPHORSTER BOERTJE).

Zie N°. 46.

G. Hoestmiddelen en middelen tegen Tuberculose.

57. LITHANE (ETHER CRYOMETHYLOGÈNE
(Middel tegen tuberculose).

Fabrikant: Laboratoire de Chimie physiologique.

Gebruiksaanwijzing: Dagelijksche lavementen met het middel, opgelost in melk

Uitkomsten van het onderzoek :

Ampullen van bruin glas van eigenaardigen vorm, met als inhoud een bruingrauwe troebele vloeistof met kreosootachtigen geur en zure reactie. Na neutralisatie met loog is de geur naar kamfer waarneembaar. Bij verbranding blijft eenige alkalisch reagerende asch achter, waarin Na kan aangetoond worden.

Verder werden nog gevonden: guajacol, benzoëzuur en gom.

Lithane bestaat uit guajacol, kamfer, natriumbenzoaat (wellicht ook benzoëhars), geemulgeerd met behulp van gomoplossing.

Oordeel :

Tuberculose zal hierdoor niet worden genezen. Het ware te betreuren, indien door het gebruik van dit middel een tijdige algemeene behandeling (sanatorium enz.) achterwege bleef.

58. KLIERENDRANK OF LEVERTRAAN
EMULSIE.

Fabrikant: Firma G. B. Holst, apotheek te Enschede.

Samenstelling volgens den fabrikant :

De klierendrank is in kwaliteit gelijk aan de Scott's Emulsie.

Gebruiksaanwijzing: Kinderen worden hiervan 2 a 3 maal daags te beginnen met een halven theelepel gegeven en langzamerhand opklommen tot een theelepel. Volwassenen 3 maal daags ½ eetlepel. Voor het gebruik omschudden.

Uitkomsten van het onderzoek :

Een met kurk gesloten flesch, inhoudende een goed bereide levertraanemulsie. Bij quantitative bepaling werd 27 % levertraan van deugdelijke samenstelling gevonden.

Oordeel :

Het is dus een goede levertraanemulsie. Het opschrift „klierendrank” wekt de valsche voorstelling alsof levertraan een specifiek geneesmiddel tegen klierzwellings zou zijn.

59. PULMO BAILLY.

Fabrikant: A. Bailly te Parijs.

Samenstelling volgens den fabrikant :

Ext. Pulmonariae 0,005,

Ext. Carrageen 0,005,

Acid. diphosphoricum 0,080,

Guajacol liquid. pur. 0,080,

Phospho-guajacolaat van calcium 0,005,

Phospho-guajacolaat van codeïne 0,010,

Phospho-guajacolaat van natrium 0,005,

Monanhydrobihexose 0,500,

Sol. Propanetriol Excip. diss. q.s.p. 5 cm³.

Uit de reclame: „Verzekert het herstel der minerale stofwisseling van het organisme en het met bindweefsel omgeven van door bacteriën veroorzaakte letsels.” „Specifieke geneeswijze, tevens de meest onschadelijke van de door bacteriën veroorzaakte ziekte toestanden (in elk tijdperk en in alle vormen) en van de aandoeningen der luchtwegen en longen. „Dit product doodt den bacil van Koch (tuberkelbacil), waar deze ook er mede in aanraking komt.”

Uitkomsten van het onderzoek :

Bruingele. eenigszins strooperige vloeistof met geur naar guajacol en zure reactie op congo-papier. Soortelijk gewicht 1,125. De vloeistof reduceert koperproefvocht bij koken en geeft sterke reacties op phosphorzuur. Bij verbranding blijft eene geringe hoeveelheid asch (minder dan 0,1 %) achter.

Gevonden werden: glycerine, guajacol, invert-suiker, phosphorzuur, codeïne en calcium. Eene titratie leverde eene hoeveelheid vrij zuur op overeenkomende met 1,33 % H₃PO₄. Extracten van plantenstoffen konden niet aangetoond worden.

Oordeel :

De reclame: zekere waarborg voor den terugkeer der gezondheid, is natuurlijk onjuist. Voor verdere bezwaren zie de Algemeene Opmerkingen. In dit geval, waar het middel codeïne bevat, waardoor de hoestprikkel wordt onderdrukt, is het gevaar groot, dat de patiënt de bij zijn ziekte noodzakelijke maatregelen achterwege zal laten.

De reclame: dit middel doodt den bacil van Koch (tuberkelbacil), waar hij met hem in aanraking komt, en: het is een antiseptisch geneesmiddel van door bacteriën veroorzaakte ziekten, in aanmerking genomen de voorgeschreven dosis (1 theelepel 's ochtends en 's avonds), is een misleiding voor het publiek

60. KINKHOESTDRANK VAN
DR. BRUMMER.

Generaal-Depot: D. Steenbeek te Brummen.

Samenstelling volgens den fabrikant :

Niet vermeld.

Uitkomst van het onderzoek :

Bruingroene stroop met reuk en smaak naar thijmstroop. Aangetoond werden nog K. en Br'. De kinkhoestdrank bestaat uit thijmstroop, waarin kaliumbronide is opgelost.

Bij een onderzoek, vroeger door den heer N. KEULEMANS ingesteld (zie Maandblad tegen de Kwakzalverij, 1920, N°. 5), werd bovendien nog boorzuur gevonden, dat thans niet aanwezig bleek te zijn.

Oordeel :

Bevat een bij kinkhoest veel gebruikte combinatie van geneesmiddelen.

(Wordt vervolgd.)

Nieuws van Otto-Otto.

De psychotherapie schijnt geen winst meer te kunnen opleveren, en de Brunswijksche professor heeft de groote gaven, waarvoor edelachtbare Nederlanders attesten hebben afgegeven (niet in hun qualiteit!) aan de wilgen gehangen, omdat de menschheid daarmede toch niet kan geholpen worden. Wel met een soort leem, die buitengewoon hooge stralenwerking heeft. Een kind met diarrhee, een oude heer met een dikken neus na griep en andere grieplijders zijn er reeds door genezen. Hij heeft een naamloze vennootschap *Terra Sanitas* opgericht en attesten van geneeskundigen verkondigen reeds den roem van het leem. Hieronder één van een der geneeskundige

„Supporters” van 's professors psychotherapie in Nederland, nu alweder overtuigd van de hooge waarde van het nieuwe panaceum van zijn patroon. „Ieder mensch moest” — volgens den prospectus — „dagelijks Heillehm als voorbehoedmiddel innemen. Het absorbeert alle ziektestoffen en is dus feitelijk de drager der gezondheid”. (*Deutsche Med. Wochenschr. No. 17*). Zou dit jaar de malle noogst ook zoo goed uitvallen?

(N. Tijdsch. v. Geneesk.).

Een opvolger dus van Pastor FELCKE, den z.g. *Lehmpastor*.

In verband met het bovenstaande ontleenen wij aan het *Handelsblad* het volgende :

Otto Otto's Heillehm is volgens het „Soer. Hbld.” hetzelfde als de „Ampo”, reeds tijds de Hindoe-overheersching op Java bekend op passers en in djamoe- of goena goena-winkels.

Het is gebrande klei, welke zich door de hitte omkrult gelijk de koewel semprong (Javaansche wafels).

In het interessante werk van mevrouw Klopburg—Versteeg (toenmaals te Semarang) over Indische obat wordt van de Ampu terloops melding gemaakt.

Merkwaardig, dat een reeds eeuwenlang op Java bekende drjamoe, als wij de Ampo zoo noemen mogen, heden ten dage in Europa als obat wordt aangeprezen. Dit geschiedt wel is waar door den Duitschen doekoen Otto Otto, maar het trekt toch de aandacht, dat het *Deutsche Med. Wochenschrift* en het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* er notitie van nemen.*)

Het branden van klei tot Ampo dient, om het goedje meer genietbaar te maken. Vooral vrouwen houden er van.

*) Doch niet om het aan te bevelen.

Red. Mbl.

UIT VROEGERE JAARGANGEN.

Cantassium behandeling voor kanker.*)

In de laatste week wordt onder het motto: „Kanker en hoe deze ziekte te voorkomen” weer voortdurend reclame gemaakt voor een boek, gratis ter kennismaking aangeboden aan hen, die belang stellen in een „nieuwe succesvolle kankerbestrijding”.

Over dit boekje, aan te vragen bij *The Cantassium Co.*, Keizersgracht 52 te Amsterdam, schreven wij in het Maandblad van Maart 1922 :

Zooals te verwachten was wordt in het boekje met alle kracht tegen de operatie te velde getrokken en daartegenover alle heil beloofd door wat genoemd wordt een *potassium-behandeling*. Die behandeling bestaat in het gebruik van pastilles, die 80 % *Dubbelkoolzure potasch*, 1,5% *joodpotasch* en een zekere hoeveelheid *phosphorzure zouten* bevatten, benevens het volgen van een dieet (in een ander boekje opgegeven) dat rijk aan potaszouten is.

Na informatie bij het kankerinstituut is het ons gebleken, dat er inderdaad sprake geweest is van het gebruik van potasch-zouten bij kanker maar dat deze behandeling ernstige bestrijding heeft ondervonden; zelfs hebben onderzoekingen van GOLDZEHER en ROSENTHAL aangetoond, dat toediening van potasch bij dieren gewelgroeingen hebben aangezet. Wij kunnen op deze quaestie begrijpelijkerwijze te dezer plaatse niet nader ingaan en willen zelfs de potassiumbehandeling geheel buiten bespreking laten maar

*) Nu, wegens de zomervacantie, het onderzoek van enkele kwakzalversmiddelen vertraging ondergaat, zijn wij in de gelegenheid sommige zaken, die zich moeilijk leenen tot een beknopte „Herhaalde Waarschuwing”, maar waartegen een waarschuwing hooger noodzakelijk is, nog eens meer uitvoerig te bespreken.

dan toch kunnen wij onze ernstige bezwaren tegen het optreden van de *Cantassium-company* niet achterwege houden.

Dit optreden schijnt ons een groot gevaar voor de kanker-lijdens en vervult ons met wantrouwen omtrent de bedoelingen der *Company*.

Wie op het boekje schrijft krijgt daarbij den volgende brief :

„Geachte Heer of Mevrouw,

Hiermede hebben wij het genoegen U de verlangde brochure toe te zenden. Wij zijn er van overtuigd dat U na nauwkeurige lezing zult inzien dat onze wijze van Kanker-bestrijding op de meest logische gronden berust.

De Potassium-behandeling is niet een geheimzinnig middel van denkbeeldigen oorsprong, maar zij is gebaseerd op onderzoekingen en uitvindingen van geleerden, beroemd en geacht op medische gebied.

Dientengevoige ontvangen wij regelmatig bestellingen van medici uit alle werelddeelen, die inzien hoe nutteloos operatief ingrijpen in de meeste gevallen is.

Als Kanker zich reeds heeft geopenbaard, of als het bestaan ervan nog slechts wordt vermoed, raden wij aan het middel dadelijk te bestellen, opdat de bijgevoegde speciale voedingsvoorschriften, zonder uitstel kunnen worden opgevolgd en de reeds toegepaste verkeerde en schadelijke behandeling kan worden gestaakt.

De voorschriften zijn zeer eenvoudig en niet kostbaar, terwijl zorgvuldige opvolging daarvan den patient een voldoende hoeveelheid Potassium-zouten in het lichaam verzekert.

Het wordt meer en meer gebruikelijk dat zelfs zij die geheel vrij van Kanker zijn, de behandeling uit een gezondheids-oogpunt en als voorbehoedmiddel toepassen tegen deze ziekte, die thans aansprakelijk is voor den dood van 1 op de 25 menschen boven de 35 jaar.

Bovendien is gebrek aan Potassium-zouten ongetwijfeld de oorzaak van vele andere kwalen buiten Kanker en dientengevolge gaat de toepassing der Potassium-behandeling, waardoor in dat tekort wordt voorzien, bijna altijd gepaard met uitgesproken gunstige resultaten.

Inmiddels verblijven wij,

Hoogachtend,
THE CANTASSIUM Co".

Deze brief is o.a. al voldoende om het vertrouwen in de behandeling te schokken.

Wat zal er gebeuren? Een angstig persoon, die na lezing van het boekje meent bij elk gering gezwel vermoeden op kanker te hebben (en zoo zijn er velen), zal, achter zijn dokter om, het middel bestellen, het aanwenden en misschien zich voor zijn leven ongelukkig maken terwijl bij tijdig aangewende geneeskundige hulp veel gevaar voorkomen had kunnen worden. Het aanbevelen van een geneesmethode, zonder onderzoek van den patient is altijd — maar vooral bij een zoo ernstige kwaal als kanker — ten strengste af te keuren.

Maar er is meer, dat aan het optreden van de *Cantassium Co.* de allures van kwakzalverij geeft. De op een na laatste zinsnede van den boven aangehaalden brief wijst er op, dat men den lijder niet los wenscht te laten. Heeft men geen kanker, welnu, de Potassium-behandeling is ook goed als voorbehoedmiddel tegen andere ziekten, als aderverkalking, reumatiek, jicht en eczeem, altijd volgens de brochure. Dit geeft te denken.

Het zou te veel van onze ruimte vergen, wanneer wij het boekje uitvoerig bespraken. Een enkele aanhaling mogen onze lezers overtuigen,

dat met groote handigheid wordt te werk gegaan:

„De Hulp van een Dokter.

Wij zijn zeer dankbaar voor de welwillende houding, die vele geneeskundigen tegenover ons hebben aangenomen. Wij ontvangen een groot aantal bestellingen direct van medici en velen, die onze behandeling volgen, roepen daarbij de hulp van hun huisdokter in.

Wij moeten hieraan de voorkeur geven, daar de hulp van een goed geneeskundige in vele gevallen van onschatbare waarde is. Soms is een operatie volstrekt noodzakelijk om het leven van den patient te verlengen, waardoor onze behandeling tijd heeft om de ziekte te bestrijden.

Is er een open wond, dan kan een arts deze rein en antiseptisch houden, hetgeen van het grootste belang is. Ook kan hij beoordeelen of een kankergezwel kleiner of zachter wordt, of patient in gewicht toeneemt, of er nieuw bloed ontstaat, etc., etc. Hij kan op allerlei manieren helpen en dient altijd te worden geraadpleegd, wanneer de lijder in moeilijkheid of twijfel verkeert.

Nu en dan hooren wij voorbeelden dat een arts een patient heeft opgegeven en zich toch tegen onze, en misschien ook tegen een andere behandeling verklaart. Gelukkig zijn dergelijke gevallen van beroepsvooroordeel en bekrompenheid zeldzaam, zooals de hierna volgende brieven duidelijk bewijzen.

Wanneer men dit oppervlakkig leest zou men denken, dat er veel prijs wordt gesteld op het inroepen van medische hulp, bij nauwkeuriger beschouwing zal men den adder onder het gras ontdekken.

Behalve het boekje ontvangt men nog eenige andere papieren, die o.i. een blik doen slaan in het eigenlijke wezen van de *Cantassium Co.* Om niet te uitvoerig te worden, diene wij daaruit nog eenige korte aanhalingen :

„Laatste advies.

Wij kunnen hen die aan kanker lijden niet genoeg wijzen op de noodzakelijkheid van „VOLHOUDEN". Begint niet met de behandeling om haar na eenige weken weder na te laten omdat zij niet zoo snel werkt als ge wel zoudt wenschen. Denkt niet dat zij U niet helpt omdat ge niet onmiddellijk verlichting van pijn voelt. Dit kan zijn oorzaak vinden in het feit dat het gezwel drukt op een zenuw en daar Potassium geen morphine of dergelijke middelen bevat, bezit het geen bijzondere qualiteiten om de pijn te verlichten.

Het geneesmiddel werkt echter reeds heilzaam voordat de resultaten door den patient zelf kunnen worden waargenomen.

Het resultaat van jarenlang gebrek aan Potassium kan niet in een week worden weggenomen en wetend dat misschien een leven op het spel staat, kan er niet genoeg op worden aangedrongen dat de behandeling nauwgezet en krachtig wordt doorgezet.

Men ziet het: Hoe meer men gebruikt hoe liever. En, om zeker te zijn van het geld is de volgende aanbeveling sprekend :

„Attentie.

Postwissels of postcheques vooruit zenden, teneinde vertraging in de behandeling van Uwe aanvraag te voorkomen.

Onder rembours wordt wegens de hoge kosten aan deze wijze van verzenden verbonden, niet verzonden.

Wij ontvingen verscheidene brieven met verzoek om levering tegen gereduceerden prijs. Hieraan kunnen wij echter niet voldoen, aangezien wij ons moeten houden aan de door ons hoofdkantoor te Londen opgegeven prijzen. Bij voorbaat verzoeken wij U ons hierover niet

te schrijven, teneinde onnoodige correspondentie te vermijden.

De prijs bedraagt per 1/1 flacon f 10.—; en per kleine flacon, f 8.—.

Ten slotte wijzen wij op de poging om klanten te krijgen :

„Ook uwe medewerking wordt dringend verzocht. Als Gij na het lezen van onze brochure overtuigd zijt dat wij de Kanker op logische wijze bestrijden, helpt ons dan om de „Potassium Behandeling voor Kanker" bekend te maken en geeft ons daartoe onderstaand de namen en adressen van hen, waarvan gij weet dat zij aan die vreeselijke ziekte lijden. *Gij kunt misschien een leven reddèn!*"

Lezer, wanneer wij den indruk nagaan, die wij van het optreden van de *Cantassium Co.* hebben gekregen, dan zouden wij ook zeggen: *Gij kunt misschien een leven redden*, bij aldien gij iemand terug houdt hulp te zoeken bij de *Cantassium Co.!*

Het optreden van A. Mijnhardt te Zeist.

Wij zien ons genoodzaakt ons weder eens met Mijnhardt te bemoeien. Het loopt inderdaad de spuigaten uit.

Men zou zoo zeggen, dat de medische faculteiten aan alle universiteiten konden worden opgeheven; geneesheeren zijn niet meer noodig.

Mijnhardt geneest bijna alles en allen, getuige de volgende advertentie, die zoowel in de groote als in de kleine bladen werd aangetroffen.*)

„Geen zwakte, ziekte of pijn kan blijven bestaan, indien slechts het goede geneesmiddel wordt aangewend.

Als gij U afgemat gevoelt en lijdt aan voortdurende vermoeidheid, vermagering, bloedarmoede of verlies van krachten, gebruik dan bijtijds

Mijnhardt's Levetogen.

Dit is een zeker geneesmiddel. Sterkt lichaam en zenuwen. Buss. 90 ct., f 1.75, 4.25, 8.25.

Hoofdpijn. Gebruik Mijnhardt's Hoofdpijntabletten. Per koker 45 ct.

Beginnende **Hoest** en verkoudheid. Neem ANGA-bonbons. Doos 35 en 70 ct.

Verouderde hoest, luchtpijpaandoeningen, bronchitis, slaapstorende hoestprikkels, hoest bij ouden van dagen, alsmede kinkhoest en slijmhoest bij kinderen. Gebruik dan ANGASIROOP.

Per flacon f 1.40, 3 fl. f 4.—.

Rheumatiek, jicht, spier- en gewrichtspijn, pijn in de ledematen, influenza, aangezichtspijn en kiespijn. Gebruik SANAPERIN-tabletten.

Per koker 90 ct., 3 k. f 1.70.

Keelpijn, ontstoken keel, opgezette amandelen, pijn bij het slikken. Neem Mijnhardt's GLORIN-tabletten. Per doos 40 ct., 3 d. f 1.10.

Maagzuur, maagpijn, maagwater, oprisping, geen eetlust, slechte spijsvertering. Mijnhardt's Maagtabletten. Per koker 60 ct., 3 k. f 1.65.

Gal en slijm worden verwijderd door Mijnhardt's Laxeertabletten. Deze tabletten zijn bloedzuiverend, regelen den stoelgang.

Per doos 40 ct., 3 d. f 1.10.

Enersan-Tabletten bloedvormende, lichtverteerbare staaltabl. tevens eetlustopwekkend.

Per koker f 1.—, 3 k. f 2.85.

Overspanning, onrust, zenuwachtigheid, slapeloosheid, gejaagdheid, Examenvrees. Mijnhardt's Zenuwtabletten. Per koker 60 ct., 3 k. f 1.70.

Wormen bij kinderen en volwassenen. Neem ENFAN-wormbonbons. Per doos 35 ct., 3 d. f 1.—.

Let bij koop op de naam van den fabrikant A. MIJNHARDT, Pharmac. Fabriek ZEIST.

Bij Apoth. en alle Drogisten."

Verscheidene van de tabletten, in deze advertentie genoemd, zijn van onzentwege onderzocht.

Uit dit onderzoek is gebleken, dat in die tablet-

*) Er zijn later nog meer middelen bijgekomen.

ten zeer bekende geneesmiddelen voorkomen, die herhaaldelijk door de geneesheeren in bepaalde gevallen worden aangewend.

Maar, zal men zeggen, dan zijn die tabletten toch goed, zij bevatten deugdeijke geneesmiddelen; welk kwaad steekt er dan in dat de fabrikant, die de middelen in een aangename vorm brengt, deze aanbeveelt en overal ingang tracht doen te vinden?

Welk kwaad? Wij zullen trachten dit duidelijk te maken.

Onder de middelen, door **Mijnhardt** in zijn tabletten gefabriceerd bevinden zich verscheidene, die *lang niet onschuldig zijn* en die slechts onder controle van een bevoegd deskundige mogen worden aangewend. Een geneeskundige zal het gebruik daarvan slechts aanraden, wanneer hij, door onderzoek van den patiënt zich een oordeel heeft gevormd omtrent de kwaal, die bestreden moet worden en het gebruik doen ophouden, wanneer hij bemerkt, dat het aanbevolen geneesmiddel geen of zelfs een nadeeligen invloed op den lijder uitoefent.

Geheel anders staat **Mijnhardt** hier tegenover. Even als alle echte kwakzalvers houdt hij geen rekening met den *persoon* van den zieke en met den *aard* zijner ziekte. De patiënt moet zelf maar uitmaken waaraan hij lijdt, (en hoe weinigen daartoe in staat zijn is bekend) hij moet zelf maar uitzoeken wat hij meent te moeten innemen en of hij daarbij schadelijke inwerking ondervindt, laat **Mijnhardt** volkomen koud. Als hij maar zooveel mogelijk van zijn tabletten verkoopt is hij tevreden, het *belang* van den lijder beteekent voor hem *niets*.

Zeggen wij dus te veel, wanneer wij beweren dat er *veel kwaads* steekt in het optreden van den Zeister fabrikant?

Inderdaad, het is onze overtuiging, dat het algemeen belang eischt, dat met alle (helaas onvoldoende) hulpmiddelen, die de wet aan de hand doet, de handelingen van **Mijnhardt** moeten worden bestreden. In vele van de tabletten komen stoffen voor, die door onbevoegden niet beneden een opgegeven hoeveelheid (lijst C.) mogen worden verkocht.

Van dit bestrijdingsmiddel is, *wanneer de autoriteiten dit willen*, gebruik te maken.

Mijnhardt zelf is daardoor misschien niet *direct* te treffen.

Bij aflevering in 't groot aan zijn afnemers — wederverkoopters kan misschien de *ter verkoop toegestane* hoeveelheid worden bereikt maar door die afnemers-verkoopters te vervolgen kan men den verkoop beperken en dus *indirect* den fabrikant in zijne gevaarlijke handelwijze beteugelen.

„Verkrijgbaar bij Apoth. en alle *Drogisten*” adverteert **Mijnhardt**. Nu zijn weliswaar de apothekers niet onderworpen aan de bepalingen van lijst C. en kunnen deze, op dien grond niet worden vervolgd maar wij meenen te mogen veronderstellen dat er slechts enkele onder hen zullen worden gevonden, die hunne eervolle positie in de waagschaal zullen stellen door als helpers van den bijna alles-genezers op te treden. De voornaamste medewerkers zullen wel de z.g. drogisten zijn en hun leverancier heeft ervoor gezorgd, dat door opzichtige reclame-biljetten de aandacht van het publiek wordt gevestigd op de personen die zijne middelen verkoopen.

RECHTSZAKEN.

Een magnetiseur.

Voor het Kantongerecht te Leiden is een voor eenige weken geschorste zaak tegen S. J. C. P. van Vuuren, zich noemend magnetiseur te 's-Gravenhage, voortgezet. Hem was ten

laste gelegd het zonder noodzaak onbevoegd uitoefenen der geneeskunde door het behandelen van verschillende patiënten op zijn spreekuur te Leiden. Twee personen, een vrouw die een open been had en een borstlijder werden gehoord. Zij verklaarden door hem gemasseerd te zijn.

De ambtenaar van het O. M. eischte twee geldboeten van f 50 subs. 10 dagen hechtenis voor elke boete.

Beklaagde, die zich zelf verdedigde, betoogde, dat hij niet de geneeskunde beoefende. Hij masseert ook wel gezonde menschen en schrijft geen geneesmiddelen voor.

Albert-Albert

door de Haagsche rechtbank veroordeeld tot f 50.— boete (zie vorig no.) heeft zich, volgens *Het Vaderland* met een verzoek om gratie tot de Koningin gericht.

In het verzoekschrift beroept adressant er zich op, dat hij nimmer iemand met de hem geschonken kracht heeft benadeeld, doch integendeel bevoordeeld en gezondheid heeft teruggegeven aan menschen, die door bevoegde geneeskundigen waren opgegeven. Hij meent derhalve tot heil der menschheid te zijn werkzaam geweest en hij zou het een verzuim hebben geacht, inden hij niet van de hem gegeven kracht gebruik had gemaakt.

Een prachtmiddel tegen slapeloosheid.

De kantonrechter te Haarlem heeft den leverancier van dit middel, (zie Mbl. van Mei j.l.) veroordeeld tot f 100.— boete subs. 10 dagen hechtenis.

Een natuurgeneeskundige.

Voor het kantongerecht te 's-Gravenhage heeft terecht gestaan een natuurgeneeskundige, terzake, dat hij, hoewel hij geen geneeskundige was en ook overigens in geen enkel opzicht bevoegd tot het uitoefenen der geneeskunst in Nederland, door middel van advertenties — in het openbaar — aankondigde, dat hij de geneeskunst uitoefende.

Beklaagde bekende het feit. Hij wist volstrekt niet dat de wet het plaatsen van zulke advertenties verbood, somde een aantal gevallen op, waarin hij personen genas, die bij de officiele geneeskunde geen hulp konden vinden en trad vervolgens in een uitvoerige beschouwing van de natuurgeneeswijze. Hij wees erop, dat van eenig principe bij de doctoren geen sprake is, wat de een adviseert, keurt de andere af. Spr. is vroeger ook lijdende geweest en is nadat hij met de natuurgeneeswijze in aanraking kwam, eveneens genezen. Daarom had hij het plan opgevat zich na grondige studie op dit gebied aan de lijdende menschheid te wijden en dit doet hij thans met groot succes. Bedroevend noemde hij het, dat een volk als het Nederlandsche is overgeleverd aan de genade en kunstmatig wordt gedreven in de armen van de „school-geneeskunst” al heeft het zijn vertrouwen daarin geheel verloren.

Het O. M., dat het bewijs wettig en overtuigend bewezen achtte, vond de manier van adverteeren van beklaagde weinig behoorlijk door de namen van zijn vroegere patiënten openbaar te maken.*)

De eisch en de veroordeeling luiden 25 gulden boete of 10 dagen hechtenis.

*) Dit heeft de beklaagde V., in een ingezonden stuk in het „V a d e r l a n d” tegengesproken. Hij had slechts initialen gebruikt.

CORRESPONDENTIE.

H. M. H. te A. Dank voor de toezending. Het middel wordt onderzocht.

E. J. v. S. te A. Uw brief aan den Secretaris onzer Vereeniging kwam eerst 29 Aug. in ons bezit. Dus te laat voor dit no. Wij zullen nazien of wij nog Maandbladen voorradig hebben, die over de betreffende zaken handelen en zoo ja, U deze zenden.

H. de M. te T. Hoe aardig uw brief ook is, kunnen wij dien, tot ons leedwezen, niet opnemen. De quaestie van *Kwakzalverij* en wat ons blad daaronder verstaat (opzettelijk bedrog) wordt daarin niet behandeld. 't Is alles licht en bijgeloovigheid.

G. v. d. B. te E. Volgens ons verstrekte opgaaft zijn de *ontvettingspillen van Dr. Hoffbauer* tabletten, bevattende 500 mgr. *fucus vesiculosus*, een stof die ook in andere ontvettingsmiddelen wordt aangewend. Of 't helpt weten wij niet.

D. K. te Z. Opnieuw dank voor het gezondene. Die zaak over de zelfbevrijding moeten wij laten rusten; alhoewel wij daarin geen heil zien, is het de vraag of hier kwakzalverij in 't spel is.

Naar die kruiden zullen wij een onderzoek instellen.

Zie over Jackson's middel tegen tering de Herhaalde Waarschuwingen.

C. L. A. te O. Wij zullen ons best doen die zaak tot klaarheid te brengen. Het onderzoek zal echter tijd kosten.

J. G. V. te O. *Nujol* is zuivere Amerikaansche paraffine-olie.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Jackson's behandeling van Tuberculose. Voor de brochure en het middel, vroeger verkrijgbaar bij de N.V. v. h. HENRI SANDERS, thans bij JACKSON'S INVICTA COMPANY, beide toevallig gevestigd Keizersgracht 52 te Amsterdam, wordt tegenwoordig weer een uitgebreide reclame gemaakt. Zoo las men b.v. in het *N. v. d. D.* :

„Indien gij een familielid of vriend hebt die aan tering of andere aandoeningen der longen of borst lijdt, of indien gij zelf daaraan lijdende zijt, vraagt dan nog heden onze Gratis Brochure aan betreffende JACKSON'S BEHANDELING benevens een boekje, bevattende een groot aantal attesten van dankbare patienten. Morgen zou het te laat kunnen zijn”

In onze Maandbladen van Juli en Augustus 1921 hebben wij tegen de methode van den z.g. JACKSON ernstig gewaarschuwd en aangetoond hoe de geheele zaak op echt kwakzalverachtige wijze wordt behandeld. Uit het scheikundig onderzoek is gebleken, dat het wondermiddel bestaat uit 51 % *lijnolie* en *honig*. Naar aanleiding van dit resultaat schreven wij :

Of hier nu *het* middel tegen tering gevonden is, wagen wij ten sterkste te betwijfelen, veeleer gelooven wij met een *zeer gevaarlijk kwakzalversmiddel* te doen te hebben, weer een van *die* middelen, die, door de fraaie beloften, menig lijder zullen terughouden tijdig doelmatige hulp in te roepen en aan te wenden.

En wij zijn in dit oordeel voortdurend bevestigd.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.
Agenda van de jaarvergadering. — Jaarverslag over 1922. — Rekening en verantwoording over 1922.
Hoofdartikel: Een onfeilbaar middel tegen bedwaternen
Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek VIII. — Panchrestum. — Homo-Kalz. — Congreve's Balsamic Elixer.
Boekbeschuwing: Geneesmiddelenkennis voor verplegenden.
Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en de volgende Nummers van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

De ondergeteekende verzoekt alle brieven enz. bestemd voor de Vereeniging en voor de administratie van het Maandblad, tot nadere kennisgeving te willen zenden aan het adres van den Redacteur van het Maandblad de heer H. VAN GELDER, Ceintuurbaan 63, te Amsterdam.

De Secretaris-penningmeester,
W. BINNENDIJK.

Jaarvergadering op Zaterdag 20 Oct., des namiddags te half drie, in American-Hotel te Amsterdam.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Jaarverslag over 1922.
3. Rekening en verantwoording over 1922. (Zie dit Maandblad).
4. Verslag der Commissie tot nazien der rekening 1922.
5. Benoeming Commissie tot nazien der rekening over 1923.
6. Bestuursverkiezing.
Overeenkomstig art. 2 Huish. Reglement beveelt het Bestuur aan:
In de vacature MR. DE KONING:
1. MR. P. W. DE KONING.
2. DR. C. HIJMANS.

In de vacature W. BINNENDIJK, (die zich niet herkiesbaar stelt):

1. N. KEULEMANS.
2. Mejuffr. C. H. HÜGENHOLTZ.

In de vacature MR. VAN DER ELST:

1. MR. A. VAN DER ELST.
2. MR. J. D. VERBROEK, te Haarlem.

7. Voorstel tot tijdelijke verhooging der contributie.
8. Propagandamiddelen.
9. Rondvraag.

De secretaris-penningmeester,
W. BINNENDIJK.

Jaarverslag van de vereeniging tegen de Kwakzalverij over het jaar 1922.

Het afgelopen jaar is voor de Vereeniging zeer ongunstig geweest. De kasmiddelen liepen sterk terug, wat wel voornamelijk te wijten is aan het slechte betalen der leden. Het moet op deze plaats nog eens gezegd worden, dat een lid van een ver-

eeniging, wil hij een goed lid zijn, in de eerste plaats moet zorgen, dat de contributie voldaan wordt. De boekhandel-abonnementen, die slechts een klein deel der inkomsten van de vereeniging zijn, kosten de administratie steeds veel zorg en loonen de moeite niet. De drukkosten zijn nog steeds zeer hoog en de nood der tijden deed zich ook in het afnemen van het ledenaantal voelen.

Door de vereeniging werden onderzocht 22 kwakzalversmiddelen, en hun samenstelling werd in het Maandblad bekend gemaakt. Groote medewerking mochten wij ondervinden van het Rijks Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek te Leiden.

Wegens drukke ambtsbezigheden verzocht de Secretaris-Penningmeester tegen het volgend jaar om ontslag. De nog steeds volijverige redacteur mocht het feit herdenken, dat hij vóór 50 jaren tot apotheker werd bevorderd.

De Secretaris-Penningmeester,
W. BINNENDIJK.

Rekening en Verantwoording over het jaar 1922.

ONTVANGSTEN.		UITGAVEN.	
Batig Saldo over 1921	/ 713.36½	Redactie	/ 6 0.—
Contributies plus dispositiekosten	" 2641.20	Secretariaat	" 400.—
Verkoop Roodeboekje	" 9.90	Verschotten redactie	" 51.36
Ned. Mij voor pharmacie	" 25.—	Verschotten secretariaat	" 33.85
Gez. Commissie Amersfoort	" 6.—	Persbureau	" 30.—
Rente	" 19.90	Lidmaatschap Groene Kruis	" 15.—
	/ 3415.36½	Idem Gezondh. Congres	" 7.10
Nadeelig Saldo 1922	" 515.86	Onderzoekingen	" 110.—
		Drukker	" 2372.87
		Vergaderingen	" 64.70
		Propaganda	" 16.—
		Inningskosten contributie	" 215.17½
		Aankoop kwakzalversmiddelen	" 15.17
	/ 3931.22½		/ 3931.22½

Nagezien en accoord bevonden door de Commissie tot nazien der rekening over 1922.

(w. g.) C. HUGENHOLTZ.
Dr. C. HIJMANS.

Amsterdam, 28 Sept. 1923.

Een onfeilbaar middel tegen Bedwaternen; of de Lotgevallen van een Kwakzalver, een Patient(?) en twee zilverbons à f 2.50.

Nu was de kans eindelijk eens schoon, in aandraking te komen met een kwakzalver!

In het plaatselijk blad stond de advertentie: „Bedwaternen.

Wie genezing zoekt, wende zich onder No. zooveel tot de admin. van dit blad.”

Een schrijven werd gezonden met een kort ge-

fingeerd verhaal, een gefingeerden naam en een neutraal adres, zoodat geen vermoeden op een valstrik kon bestaan.

Het duurde eenige weken voordat ik iets vernam; ik had de moed al opgegeven er nog iets van te zullen hooren, toen onverwacht mijn medeplichtige mij kwam waarschuwen, dat de bewuste steller van de advertentie in eigen persoon gekomen was, om zijn zegeningen ook over mij uit te storten!

Aangezien het gemakkelijker valt over derden te spreken dan over jezelf, liet ik het voorkomen, alsof de zieke een ander was, die toevallig afwezig was en in 't buitenland moest zijn.

Ik kon de verzoeking niet weerstaan, onzen vriend zoo langs mijn neus weg te vragen, hoe het met dat bedwateren eigenlijk in elkaar zat; ik kon misschien nog wat van hem leeren, want deze lastige ziekte is nog lang niet in alle opzichten goed bekend. Wat hij erover beweerde, was, naar te verwachten was, je reinste leuterpraat, niet de moeite waard te vermelden, omdat er zelfs geen komische kant aan zat!

Dat heer reist, naar mij bleek, 't heele land door, heeft 't „zoo druk”, dat ie eerst na een week of 4, 5 de brieven kon „behandelen”.

Het voornaamste, dat voor ons van belang is, is nu natuurlijk in de eerste plaats, aan te toonen, dat wij met echte kwakzalverij te doen hebben, en vervolgens te trachten uit te visschen, op welke wijze en met welke middelen zoo'n heerschap aan 't „genezen” gaat.

Maar ik wilde óók graag eens weten, hoe dergelijke individuen zich vrijwaren voor aanraking met de politie; ik heb het doodleuk met hem daarover gehad — en 't is de gewone truc: de medicijnen kosten niets; de heele kuur, die zal bestaan uit het geven van raad na het stellen van eenige vragen, zal f 40 kosten, waarvoor meener 2 à 3 maal op bezoek komt! Hoewel het, meen ik, niet onmogelijk zou zijn, zoo iemand met kans op succes te vervolgen, blijkt toch alweer, dat het hun licht moet vallen, door de mazen van de wet heen te sluipen, vooral zoolang er nog rechters en advocaten zijn, die, zij het te goeder trouw, het onbevoegd uitoefenen van geneeskunde niet kunnen beschouwen in het licht van waarheid en naastenliefde, n.l. als louter bedrog en oplichterij!

Ik moest nu een fleschje van zijn geneesmiddel te pakken zien te krijgen: want het was al gauw duidelijk, dat noch ik, noch hij de afwezige patient anders dan met het verschaffen van dat middel, zoodra hij terug kwam, konden helpen.

Eerst hield hij vast aan de „geheele behandeling”, waardoor hij dus niet in gevaar zou komen iets te „verkoopen”, maar nadat ik hem mededeelde, dat ik zijn middel wilde laten onderzoeken, omdat ik wilde weten, in ieder geval geen gevaarlijke dingen aan iemand te hebben geleverd door mijn bemiddeling en hem er op wees, dat f 40 wel veel te duur zou zijn, zoodat ik alleen bereid was, hem voor dit eene onderhoud te betalen op voorwaarde, dat ik een fleschje medicijnen erbij kreeg, — toen ging hij tot mijn verbazing daarop gretig in: hij haalde zijn fleschje, let wel: uit een koffertje, dat nog aan 't station stond!! kwam werkelijk terug en vroeg — vijf gulden! Toen was hij klaar, en ik was óók klaar, meende hij zeker, en daarom kon het bezoek gevoegelijk worden beëindigd; hij vertrok, vroeg niets meer, drong niet meer aan op nadere briefwisseling, wat ik wel deed, toen hij al zowat buiten 't hek was, — en liet mij eenzaam staan, verwezen starend op een fleschje van 300 gram vol van een dik-bruine vloeistof, met een gewone kurk gesloten, zonder eenig nader voorschrift: wat hij ook mondeling blijkbaar niet meer nodig vond, toen hij zijn 5 pop in den zak had.

Neen, romantiek of poëzie zat er niet in, in mijn comédie! Nu ik mij vast voorgenomen had, bedaard te blijven onder alle omstandigheden, om de gelegenheid te krijgen, een kwakzalversmiddel te doen onderzoeken hoe ook verkregen, — was mijn voldoening eerlijk gezegd niet bijster groot,

een niet al te brutaal man in eenvoudige kleding, met een fatsoenlijk gezicht, maar met een ongelooflijk gebrek aan handigheid om zijn totale onkunde te verbergen en de eenige begeerte, de domme menigte geld uit den zak te kloppen, te maskeeren, — te hebben besjoeheld ter wille van het goede doel: feiten verzamelen om de leer te sterken: „de kwakzalver is een bedrieger”.

M'n mooie gratis-flesch zou, meende ik na de eerste gewetenswroeging, de onkosten, besteed aan het wetenschappelijk en menschievend onderhoud, wel goedmaken: hij bevatte óf de redding der bedwaterende menschheid, óf copie voor ons Maandblad, — één van beide zou voor mij de belooning zijn voor mijn zeer ongaarne begonnen wandeling op het breede pad der zonde: bedrog tegen bedrog, — „het doel heiligt de middelen!”

Jammer, dat de menschheid voorloopig moet dóór-bedwateren, als zij het van dit nieuwe wondermiddel moet hebben. Alleen het tweede, de copie, zat in mijn flesch!

Onze redacteur vond de heer KEULEMANS, die al zooveel onderzoekingen op dit gebied deed, al weer bereid, het middel te onderzoeken, waarvoor ik Z.Edl. hierbij ten zeerste bedank.

Ik kreeg bericht, dat de bestanddeelen van deze drank waren: gom, suiker, tragacanth en poeder van kaneel. Deze vier onschuldige stoffen, die in 't ernstigste geval de spijsvertering en de darmreiniging een beetje in de war zouden kunnen schoppen, zijn waardeloos voor het doel waartoe zij zouden worden aangewend. Er is over de kwakzalverij zóóveel te zeggen, dat mijn artikel-tje geen eind zou krijgen, indien ik alle zijden van zoo'n schijnbaar eenvoudige kwestie zou moeten belichten binnen het raam van dit blad; maar ik wil toch dit even zeggen, dat de heeren kwakzalvers niet behoeven te meenen, vrij-uit te gaan in de moreele waandering, omdat ze hun slachtoffers niet vergiftigen!

Het terrein van de kwakzalverij is meestal dat, waar de gesmade „officiële wetenschap” tot haar spijt nog niet kan bereiken wat zij wenscht en als eenig doel steeds voor oogen heeft: genezing, desnoods: verzachting, andermaal desnoods: troost bij lijden!

Dààr kan de kwakzalver speculeeren op de onmacht der dokters; speculeeren op het geringe onderscheidingsvermogen van de massa, die haar zieke lichaam kalmjes toevertrouwt aan den eersten den besten zonder kennis of bevoegdheden, maar zich wel zou wachten voor een kapotte klok den schoorsteenveger te raadplegen of aan den kleermaker op te dragen, een bouwvallig huis op te knappen.

De doode dingen vereischen een vakman. Het levende, fijn-bewerkte lichaam en geestelijk organisme niet! Integendeel: de dokters kunnen 't niet, dan zal de kwakzalver 't wel opknappen, uitsluitend met zijn aureool, met z'n onschuldige middel-tjes („die toch suggestief werken”, zeker, van suggestie weet ook iedereen al mee te praten), met zijn onbaatzuchtige naastenliefde — hm!

't Is dom, zeker, maar vergeeflijk! Wie in nood zit, maakt kromme sprongen! En 't is niemand kwalijk te nemen, dat hij alles beproeft, om genezing te krijgen van lijden.

Maar 't is de plicht van ingewijden en deskundigen, om het bedrog te signaleeren en de bedriegers aan de kaak te stellen!

Vaassen.

G. E. WINDEMULLER.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

VIII.

61. ABDIJSIROOP (was in Fransche verpakking).

Fabrikant: L. I. Akker, te Rotterdam.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Saccharum album, cinnamomi essentia, saccharum amylaceum, mel depuratum, sacchari tosti tinctura, natrium benzoicum, farfarae folium, ilicis paraguayensis folium, glycerinum, natrium salicylicum, juglandis folium, equisetum arvense, meliloti herba, serpylli herba, hyssopi herba, foeniculi fructus.

Uit de reclame: Abdijsiroop is het werkzaam middel tegen asthma, benauwdheid op de borst, borstaandoeningen, bronchiet, griep, influenza, heeschheid, hoest, keelontsteking, keelpijn, kinkhoest, moeilijke ademhaling, slijmhoest, valling, verlies van stem, malaria.

„Het verbazend aantal genezingen door de Abdijsiroop tot stand gebracht, is daarom vanzelfsprekend, omdat de Abdijsiroop rechtstreeks op de ademhalingsorganen werkt, de ziektekiemen vernietigt, het bloed zuivert.” „Duizenden sterfgevallen zouden ieder jaar vermeden worden, indien men op het eerste teeken van een hoest of verkoudheid Abdijsiroop had ingenomen. Hoevele teringlijders hebben hun ongesteldheid niet te wijten aan een verwaarloosde verhoudheid.” „Daar de Abdijsiroop vrij is van opium of „Daar de Abdijsiroop vrij is van opium of eenig ander narcotisch middel, is het de ideale behandeling voor Asthmaliijders.”

Gebruiksaanwijzing: Bij hevige verkoudheid, bronchitis, piepingen in de luchtpijpen, heeschheid, slijmhoest, steken in de longen, keelaandoeningen, influenza, bij een aangedane keel, bij borst- of longaandoeningen, benauwdheden of asthma, neme men 3 maal daags een eetlepel, kinderen 4 maal daags een koffielepel. Wanneer er veel slijm op de borst zit, of wanneer men hevige hoestbuien heeft, mag men om de 2 uur een lepel nemen. Lijders aan asthma, bij wie veel taai slijm vast zit, doen goed wanneer ze spoedig genezen willen, de Abdijsiroop om de 2 uur in te nemen. Wanneer men genezing bespeurt, verminder men zachtjes aan en neme de Abdijsiroop om de 3 uur in en daarna 3 maal per dag. Wanneer men eenigen tijd 3 maal per dag ingenomen heeft, verminder men tot 2 maal per dag en ten slotte 1 maal per dag. Men stake echter niet te gauw het gebruik en blijve ook na genezing eenigen tijd doorgaan 1 maal per dag de Abdijsiroop te gebruiken.

Uitkomsten van het onderzoek:

De Abdijsiroop is een bruin gekleurde, niet te dikke, zoet smakende, zuur reagerende stroop, met een reuk naar Cassiaolie. S. G. = 1,181, Aschgehalte = 0.14 pCt. De asch bleek in hoofdzaak te bestaan uit calciumsulfaat en calciumphosphaat, waarnaast nog Na., Cl. en K. aangetoond konden worden. Verder kon in de stroop met zekerheid salicylzuur en benzoëzuur worden aangetoond.

Uit het geringe gehalte en uit de samenstelling der asch, was te verwachten dat aan de stroop zeer weinig natrium-salicylaat + natriumbenzoaat toegevoegd waren. Inderdaad bleek dan ook, dat een eetlepel (15 cm.³) stroop niet meer dan ± 60 mg. aan vrije + gebonden salicylzuur

en benzoëzuur bevatte, waarvan ± 10 mg. op rekening te stellen is van salicylzuur.

In de stroop bleek verder het saccharosegehalte, naast de andere suikers, practisch nihil te zijn.

Oordeel:

Het is niet mogelijk bij den tegenwoordigen stand der wetenschap met zekerheid uit te maken, of bij de bereiding der Abdijsiroop gebruik is gemaakt van de verschillende plantaardige stoffen in het prospectus genoemd. Zooveel is echter zeker, dat deze, evenmin als de geringe hoeveelheden natriumbenzoaat en salicylzuur, die kunnen worden aangetoond, in staat zijn die geneeskrachtige werking uit te oefenen, welke in de advertenties en in het prospectus der Abdijsiroop worden voorgespiegeld.

62. **BORSTKRUIDEN (STAPHORSTER BOERTJE)**. zie No. 47.

H. Asthmamiddelen.

63. **ASTHMADOR**.

Fabrikant: R. Schiffmann, St. Paul, Minn.

Samenstelling volgens den fabrikant:

R. Pot. nitr. Dat. Stram. gm. 39. 19. Dat. Tat. gm. 37. 32., Dat. Med. gm. 22. 40. Rad. Dracont. Cort. Cascaril.

Reclame: Oogenblikkelijke verlichting bij Asthma, Hooikoorts en Croep.

Uitkomsten van het onderzoek:

Het groen gekleurde poeder bevat kaliumnitraat, terwijl er microscopisch fragmenten van bladen van een of meer variëteiten van *Datura* benevens eenige elementen, die van *Cort. Cascarillae* afkomstig zouden kunnen zijn, in gevonden werden.

Oordeel:

Bevat verschillende bestanddeelen, die bij een asthmaal aanval verlichting kunnen brengen.

Bezwaren, zie Algemeene Opmerkingen. De aanbeveling bij Croup is zeer gevaarlijk. De prijs is onmatig hoog.

64. **POTTER'S ASTHMAMIDDEL**.

Fabrikant: Potter & Clarke, Ltd. London.

Uitkomsten van het onderzoek:

Ongelijkmatig (mengsel van grof en fijn) poeder met aromatischen geur. Bevat in hoofdzaak poeder van stramoniumbladeren, lavendelbloemen en kaliumnitraat en als verontreiniging eenige zaadjes (o. a. vlooienzaad). Wellicht is verder als aromaticum nog een vluchtige olie (venkel) aanwezig.

Oordeel:

In dit poeder komen bestanddeelen voor, welke ook in vele asthmacigaretten voorkomen. Therapeutische invloed kan dus tijdens een aanval wel worden verwacht.

65. **ASTHMAPOEDERS**.

Fabrikant: Firma A. M. Boom, te Arnhem.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Reclame: „Dit Asthmapoeder geeft bij inademing onmiddellijk verlichting bij Asthma en daaruit voortkomende Borstbenauwdheid en Borstbeklemming, zelfs bij den hevigsten aanval.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Donkergroen, fijn poeder, met zwak verdooven- den geur. Aangetoond werden (afgezien van enkele bestanddeelen van composietenbloemen, die, naar de hoeveelheid te oordeelen, slechts als verontreinigingen beschouwd moeten worden) poeder van stramoniumbladeren en salpeter.

Oordeel:

In het poeder komen bestanddeelen voor, welke

in vele asthmacigaretten zijn te vinden. Therapeutische uitwerking is dus te verwachten.

66. **ASTHMAPOEDER**.

Fabrikant: P. Visser te Emmer-Erfscheidenveen (Dr.).

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Fijn gehakte en gesnedene plantendeelen, met licht aromatischen geur. Aangetoond werden fragmenten van stramoniumbladeren, van saliebladeren en van thijmkruid, hyoscyamuszaden, salpeter en een aantal verontreinigingen, waaronder ook muizenfaeces.

Oordeel:

Zie andere asthmamiddelen. Of muizenfaeces tot de smaakelijkheid zullen bijdragen, is uiterst onwaarschijnlijk.

67. **ASTHMAPILLEN**.

Fabrikant: P. Visser te Emmer-Erfscheidenveen (Dr.).

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Kleine, donker gekleurde pillen, met een gemiddeld gewicht van 165 mg. en met sterk zouten smaak. Aangetoond werden, naast vormge- vende bestanddeelen (droppoeder), K' en I'. Een quantitatieve bepaling leverde eene hoeveelheid jodium op overeenkomende met 100 mg. kalimio- dide per pil.

Oordeel:

Het gebruik van joodkali zonder geneeskun- dige controle kan gevaren opleveren.

68. **ASTHMAPOEDER (STAPHORSTER BOERTJE)**. Zie No. 45.

J. Wormmiddelen.

69. **WORMBONBONS „KENHA”**.

Fabrikant: Kraepelin en Holm, te Zeist.

Samenstelling volgens den fabrikant:

25 mg. santonine en 50 mg. phenolphthaleïne per stuk.

Uit de reclame: „Er bestaan al wormkoekjes, etc., maar zij voldoen zoowel wat betreft smaak als werking niet aan de eischen hunner verbruikers.” „Het mocht ons gelukken santonine in combinatie met een zeer zacht werkend laxeer- middel in bonbonvorm te brengen.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Witte, veel suiker houdende pastilles met ster- ken geur en smaak naar pepermuntolie en, die in water gebracht, gemakkelijk uiteenvallen.

Aangetoond werden, naast pepermuntoliebe- standdelen en suiker, santonine en phenolphtha- leïne.

Oordeel:

De bonbons bevatten dus wormafdrijvende be- standdeelen en phenolphthaleïne als laxans.

70. **WORMPOEDERS**.

Fabrikant: P. Visser, Emmer-Erfscheidenveen.

Reclame: Ongeëvenaard in werking. Denk om Uw lichaam; Wormen heeft elk mensch; zij vernietigen de ingewanden.”

Uitkomsten van het onderzoek:

10 stuks afgedeelde poeders, waarvan 3 stuks een netto gewicht van 235, 255 en 260 mg. bezit- ten.

Het poeder is grijs van kleur en bezit weinig smaak.

Het poeder bestaat uit poeder van boerenworm- kruid (*Flores Tanaceti vulgaris*), phenolphtha- leïne en melksuiker.

Oordeel: *Flores Tanaceti* hebben een wormaf-

drijvende werking. Het is een oud volkmiddel, dat ook abortieve werking bezit. Zijn gebruik in dergelijke specialité's moet daarom afgekeurd worden. De bijgevoegde phenolphthaleïne dient als laxans.

(Wordt vervolgd.)

Panchrestum.

De brutaliteit is de wereld nog niet uit. Vlak bij de deur van de Polikliniek voor huidziekten te Amsterdam, z.g. „Onder de klok” kon men kort geleden het volgend, groote aanplakbiljet lezen:

„Steenpuisten

en

Bloedzweren

worden in 5 dagen genezen door

PANCHRESTUM

Hoofdvert. W. Röthengatter en Zn.

Groen v. Prinstererstraat 27.”

Het was als ware het een uitnoodiging aan de patiënten, die hulp zochten bij den hoogleeraar in huidziekten, om liever het aangekondigde mid- del te probeeren.

Zooals te bergijpen is werd het middel ter on- derzoek aangekocht; het daarbij gevoegde bil- jet gaf ons de onderstaande inlichtingen:

„Panchrestum (oktrooi aangevraagd). Eenig, alles overtreffend middel om binnen VIJF dagen de hardnekkigste STEENPUISTEN en zweren voor goed te doen verdwijnen.

Moet in elk huisgezin aanwezig zijn.

Panchrestum is uit zuivere, onschadelijke be- standdeelen vervaardigd.

Panchrestum is bloedzuiverend en drijft de ziektekiemen weg.

Panchrestum herstelt het lichaam in het nor- male evenwicht.

Panchrestum tast den aard zelf der ziekte aan en verwijderdt die in enkele dagen.

Panchrestum moet door Heeren Professoren en Doctoren om zijn wonderlijke werking ten zeerste worden aanbevolen.

Panchrestum neemt in een dag de koorts weg.

Panchrestum is de hoop en het zekere redmid- del voor allen, die reeds lang wanhopig lijden.

Panchrestum heeft menige dankbare genezene gemaakt en wordt door allen die er de onfeilbare werking van kennen ten zeerste geprezen en aanbevolen.

Als gij lijdt, ziehier de redding!”

Terwijl wij dachten een middel voor uitwendig gebruik te krijgen, ontvingen wij een klein fleschje vloeistof voor inwendig gebruik, dat er in velerlei opzichten als een homoeopathisch ge- neesmiddel uitzag. Op de etiquette stond ook: Panchrestum, homeopaticus Professor Châtte- lain, benevens een mansportret, zeker van den professor.

Het onderzoek wees er echter op, dat er van homoeopathie geen sprake was. Dat onderzoek n.l. verricht door den heer N. KEULEMANS en den heer T. H. LIEM te Amsterdam, toonde aan, dat de inhoud van het fleschje (10 c.c.M.) uit niets anders bestond dan een waterige sodaop- lossing, bevattende 2½ pCt. soda.

Wij stonden inderdaad versted van dit resul- taat; dat ging alle perken te buiten. Tien drup- pels van deze vloeistof 's morgens en 's avonds, (gevoegd bij een zg. streng vegetarisch diët) ge- durende 5 dagen, zouden de wonderen verrichten, die van het middel belooft worden. Als hier niet van boerenbedrog sprake is, dan weten wij het niet.

Homo-Kalz.

Door de Nederlandsche Kalz-industrie in den Haag, van Slingelandstraat 133, wordt een z.g. geneesmiddel in den handel gebracht, waarop wij noodzakelijk de aandacht moeten vestigen.

Wat dat voor een soort van middel is?

Het valt ons moeilijk dit precies mede te deelen, want onder het biljet, bij het middel gevoegd, en waarin de vereischte mededeelingen worden verstrekt, staat:

„Nadruk — ook in uittreksel — verboden.”

Dit is werkelijk iets vreemds in de handelsreclame (want anders is het biljet niet) en geeft het vermoeden, dat de leveranciers bang zijn, dat anderen dan diegenen, die het middel reeds gekocht hebben, kennis krijgen van den inhoud van het biljet en dan niet tot koopen zouden overgaan.

Er is reden tot dit vermoeden, zooals wij zullen aantonen.

Door den heer TH. A. COPPENS, Apotheker te Rotterdam, is het middel voor ons onderzocht en deze zendt ons het volgend rapport:

„Homo-Kalz is een heldere, kleurlooze, reukloze vloeistof, met eenige zwevende onzuiverheden, bitter met sterke zoutachtigen bijmaak. S. Gew.: 1.052. Neutraal reageerend op lakmoes. De $\pm$ 750 c.c. vloeistof bevinden zich in een donkere wijnflesch, voorzien van toepasselijk etiket.

Uit de chemische analyse blijkt, dat wij hier te doen hebben met een oplossing van Chloratum Calcium van 13.68 pCt. van niet al te beste kwaliteit.

Als voornaamste verontreiniging is aan te merken een duidelijk aantoonbare hoeveelheid Magnesium.”

Hieruit blijkt dus, dat Homo-Kalz is een vrij sterke, niet al te zuivere oplossing van Chloratum Calcium, en deze vloeistof wordt nu aanbevolen wanneer men een gezonden geest en een gezond lichaam wil verkrijgen en behouden.

Op gevaar af van een vervolging wegens nadruk, moeten wij toch enkele kwalen opnoemen, waartegen door het middel een werkzame hulp wordt voorgespiegeld, b.v. bij de behandeling van: huidziekten, zenuwzwakte, nachtzweet, corpulentie, beenbreuken en tanden, suikerziekte, aderverkalking, gal- en nierstenen, jicht, hooikoorts, rheumatiek, influenza, vergiftigingen, tegen- en bij tuberculose, rheumatiek — oef!

Het kan zoo wel, wij tellen 35 kwalen in het biljet en als slag op den vuurpijl nog de verklaring, dat zonder kalkzouten het leven onmogelijk is.

Dit laatste moge waar zijn, maar vraag uw geneesheer, en hij zal u zeggen, dat voor dit doel de natuur over heel wat andere middelen beschikt dan dat, door de Nederlandsche Kalz-industrie aanbevolen.

Een voortdurend gebruik van Chloratum Calcium zal in zeer vele gevallen eerschadelijk dan nuttig werken.

Wij aarzelen geen oogenblik om het optreden der genoemde Haagsche industrie als kwakzalverij te bestempelen; een blik op het lijstje van kwalen, waartegen Homo Kalz met vrucht zou dienst doen en het resultaat van het onderzoek zegt reeds voldoende om dit beweren te staven.

Van onze zijde geven wij de Nederl. Kalz-industrie de volle vrijheid om het bovenstaande nate drukken en te verspreiden. Doet zij het niet, dan zullen wij wel voor de verspreiding zorgen. Het publiek dient gewaarschuwd!

Congreve's Balsamic Elixir.

Zooals de naam reeds aanduidt, is dit elixer van buitenlandschen oorsprong en, naar 't schijnt, vindt het in Engeland en Amerika nogal aftrek. Dat wij het thans in ons Maandblad behandelen vindt zijn oorzaak in een schrijven, dat wij eenige weken geleden van een burgemeester hier te lande ontvingen en waaraan wij het volgende ontleenen:

„Het schijnt een oud middel te zijn en dat — na een tijd verdwenen te zijn geweest — thans weer in de mode schijnt te komen.

De menschen vinden het een prachtmiddel en nog kort geleden sprak ik iemand, die lijdende was aan buik-tuberculose en zich thans door het middel geheel genezen verklaarde.

Naar mijne meening is het een gevaar, dat het elixer maar voor alle kwalen, buiten den arts om, gebruikt wordt, en zou ik daarom gaarne eens weten, welke bestanddeelen het bevat en of die schadelijk voor de gezondheid zijn. Ik zou den menschen dan kunnen waarschuwen.”

In een Amerikaansch werk tegen de kwakzalverij: „Nostrums and Quackery”, vinden wij opgegeven, dat het middel bevat 28 volumeprocenten alcohol, 2.6 pCt. vaste stoffen, waarvan 1 pCt. suiker, en 0.5 pCt. harsachtige stoffen, een weinig looizuur en extractiefstoffen.

Het onderzoek, verricht door den heer N. KEULEMANS, gaf een vrijwel overeenkomend resultaat. Hij vond: alcohol, suiker, hars en balsemachtige stoffen (misschien Perubalsem, tolubalsem, benzoe-hars?), looizuur en cochenille. Verder een spoor alkaloïde, vermoedelijk codeïne.

Dit mengsel wordt nu tegen verschillende kwalen van de ademhalingsorganen aanbevolen als een middel, dat meer dan honderd jaar oud is. Hoesten, chronische bronchitis, kinkhoest, asthma enz. zouden er door worden genezen. Nu is het mogelijk dat, gezien de samenstelling, het gebruik van het elixer somwijlen eenige verzachting kan aanbrengen, maar van het verbeteren van de kwaal, de oorzaak van de ongesteldheid, kan geen sprake zijn. Dat buik-tuberculose of andere vormen van deze ziekte, daardoor genezen zouden worden, durven wij met volle gerustheid betwijfelen. In dergelijke ernstige gevallen houden wij het middel voor beslist gevaarlijk, daar, door het gebruik, de aanwending van doeltreffende methodes vertraagd wordt en somtijds wordt uitgesteld tot het te laat is.

Wij zijn het volkomen eens met den schrijver van den brief, dat het een gevaar is, dat het elixer voor alle kwalen, buiten den arts om, gebruikt wordt.

BOEKBECHOUWING.

Geneesmiddelkennis voor verplegenden, door Arts W. Schuurmans Stekhoven. — Uitgave van de Nederl. Vereeniging tot bevordering der belangen van verpleegsters en verplegers „Nosokomos”. Amsterdam 1923.

Het doel, dat de schrijver van bovenstaand boek beoogt, is in de eerste plaats de verplegenden een min of meer oppervlakkige kennis bij te brengen van samenstelling, aard en doseering der geneesmiddelen. Oppervlakkig, omdat wel is waar de verplegenden nimmer geroepen worden zelfstandig geneesmiddelen voor te schrijven, maar omdat eenig inzicht in de bedoeling,

die achter de voorschriften van den geneeskundige schuil gaat, eenige kennis omtrent de beteekenis der verschillende geneesmiddelen, die door den arts bij den aan zijn hoede toevertrouwd patiënt worden voorgeschreven, voor hen toch zeer nuttig is.

Verder is het doel, bij de verplegenden een behoorlijk begrip op te wekken aangaande de werking der voornaamste geneesmiddelen, zoodat bij benadering een min of meer vage voorstelling kan worden gevormd van de uitwerking, die de geneeskundige in een bepaald geval van zijn voorschriften verwacht.

En ten slotte, dat zij iets weten omtrent gewenschte en ongewenschte nevenwerkingen, die vroeg of laat van het gebruik van een bepaald geneesmiddel te verwachten of te vreezen zijn, ten einde hun in staat te stellen den geneeskundige niet te laat, doch ook niet onnoodig te waarschuwen.

In hoeverre de schrijver dit zijn doel bereikt heeft — wij zouden zeggen, dat hij zeer gelukkig geslaagd is — kunnen wij, met de strekking van ons Maandblad voor oogen, hier niet nader uiteenzetten. Er bestaat intusschen voor ons nog een speciale reden, om de uitgave met vreugde te begroeten.

Bij de beschrijving van de talrijke geneesmiddelen vindt de schrijver telkens gelegenheid te wijzen op de ontelbare specialité's en kwakzalversmiddelen (z.g. patentgeneesmiddelen), die voortdurend ter markt worden gebracht. De bestanddeelen worden aangegeven, het ondoelmattige wordt gesproken en gewezen op het groote gevaar, dat vele dier middelen voor den zieke opleveren. Op deze wijze worden de verplegenden stelselmatig tot bestrijders der kwakzalverij gevormd en zal het hun gemakkelijk zijn de verzoeken van patiënten en omgeving tot het aanwenden van dergelijke middelen, met klem van redenen, van het gevaarlijke van hun verzoek te overtuigen.

Wij bevelen de lezing en bestudeering van „Geneesmiddelkennis voor verplegenden” met warmte aan.

CORRESPONDENTIE.

DR. H. W. v. R., te D. Het pakket in orde ontvangen. Wij zullen ons best doen, vreezen echter dat het getal pillen te gering is voor het onderzoek.

C. L. A., te O. S. Het onderzoek is nog niet afgelopen.

D. K., te Z. Wij zijn van uwe meening, dat hier kwakzalverij in 't spel is. Naar die kruiden zullen wij een onderzoek instellen.

F. C. F., te W. Dank voor de toezending van die Togal-circulaire. Wij moesten de bespreking tot het volgend no. uitstellen.

MR. E. L. v. E., te 's-G. Ook u danken wij voor het gezonden weekblad. Naar enkele van die advertenties wordt een onderzoek ingesteld; wij komen er dus later vermoedelijk op terug.

Wordt Lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. UNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; W. BINNENDIJK, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . / 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD . . . . . / 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Verslag van de Algem. Vergadering.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Instituut voor geneezing van kaalhoofdigheid. — Croup-poeders. De reclame voor Togal.

Rechtszaken: Het Staphorster boertje. — Eilers. — Vonnis te Leeuwarden. — Een magnetiseur. — De stiefdochter van De Haas

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en het volgend Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Als nieuwe Leden gaven zich op:

W. H. BAL, Den Haag.
DR. B. DE BEER, tandarts, Amsterdam.
J. BEKER, apotheker, Rotterdam.
Mej. C. BONNET, med. doct., Amsterdam.
DR. BOUMAN, arts, Bergambacht.
TH. COPPENS, apotheker, Rotterdam.
C. J. P. v. DIJK, arts, Monnikendam.
H. F. LIEM, apotheker, Amsterdam.
P. G. C. VAN OORT, Amsterdam.
D. OSKAM, arts, Bovenkarspel.
C. PIECK, med. cand. Leiden.
W. RENSSSEN, Arnhem.
G. P. SCHEY, arts, Borculo.
DR. L. TJEENK WILLINK, Zeist.
DR. B. J. WESTERBEEK VAN EERTEN, Hummelo.
F. WETSELAAR, apotheker, Breda.
, HERWONNEN LEVENSKPACHT', Utrecht.

Verslag van de Algemeene Vergadering op 20 October te Amsterdam gehouden.

Als gewoonlijk was de vergadering slecht bezocht; elk bewijs van belangstelling van de zijde der leden ontbrak.

De Voorzitter, Mr. P. W. DE KONING herdacht in zijn openingswoord het overlijden van Dr. v. D. POLL, in wien de Vereeniging veel verloren heeft en wijdt een woord van hulde en dank aan den heer W. BINNENDIJK, die, tot aller leedwezen, genoodzaakt is, zijn functie als Secretaris-penningmeester, wegens drukke bezigheden, neer te leggen.

De notulen der vorige Alg. Vergadering worden goedgekeurd evenals het jaarverslag en de Rekening en Verantwoording over 1922.

Naar aanleiding van het jaarverslag wenscht de heer J. VAN RIEL den redacteur van het Maandblad nogmaals geluk met het door dezen gevierde vijftigjarig apothekersjubileum.

In de Commissie voor het nazien der rekening over 1923 worden benoemd MEJ. C. H. HUGENHOLTZ, PROF. P. V. D. WIELEN en DR. C. HIJMANS.

Bij de bestuursverkiezing worden de eerstgeplaatsten op de voordracht benoemd, zijnde de heeren: MR. P. W. DE KONING, MR. A. VAN DER ELST en N. KEULEMANS. MR. DE KONING neemt zijn herbenoeming aan terwijl aan de beide andere heeren kennis zal worden gegeven.

Bij de bespreking van de andere punten op de agenda treedt het duidelijk voor den dag dat, door de tijdsomstandigheden, de *financieele positie* van de Vereeniging zorg baart. Ingrijpende verandering, zoowel wat de gratisverspreiding van het Maandblad betreft, als wat andere bezuinigingsmaatregelen aangaat en uitbreiding van de propaganda worden noodig geacht.

Een voorstel van MEJ. C. RESSING om een bezoldigd propagandist aan te stellen en om meer daadwerkelijken steun te zoeken bij alle vereenigingen op geneeskundig gebied kon, mede wegens financieele bezwaren, geen meerderheid verwerven. Ten slotte werd aan een Commissie, bestaande uit de heeren E. J. ABRAHAMS, Ds. F. C. FLEISCHER, N. KEULEMANS en H. VAN GELDER, opgedragen, naar aanleiding van het besprokene, de noodige voorstellen te bewerken.

Bij de rondvraag wijst de heer J. VAN RIEL op de groote medewerking die de Vereeniging ondervindt van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek en wenscht hij, onder applaus van de vergadering, der Vereeniging geluk met de herbenoeming van den Voorzitter.

De Voorzitter betuigt zijn dank en sluit daarna de vergadering.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

IX.

*K. Menstruatiemiddelen, Abortiva en Diversa.

71. VROUWEOEDERS.

Fabrikant: H. v. Aken te Selzaete.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Zie. vermeld.

Reclame: „Bewonderenswaardig middel tegen de pijnen en het achterblijven der maandstonden zonder gevaar voor de gezondheid.”

Uitkomsten van het onderzoek:

Een aantal afgedeelde poeders, grijsachtig van kleur, kristallijn, ongeveer 300 mg. per stuk wegende. De poeders bestaan uis phenacetine, waaraan een weinig koolpoeder is toegevoegd.

Oordeel:

Het is volkomen uitgesloten, dat eenige werking op het achterblijven der menstruatie wordt uitgeoefend

72 MENSTRUATIEDROPPELS „MIMOSA”

Prijs per flacon / 10 —.

Fabrikant: Fabrik van Pharmaceutische Preparaten „Mimosa” Compagnie te Berlijn.

Reclame: De menstruatie-droppels „Mimosa” zijn op Duitsch-Keizerlijke verordening van 22 Oct. 1901 voor den handverkoop vrij toegestaan. Een nieuw voortreffelijk middel tegen bloedopstopping, periodestoring en pijnlijke menstruatie. Honderden dankbetuigingen ter inzage. Vele malen op wereldtentoonstellingen gediplomeerd Worden gefabriceerd onder voortdurende controle van een chemicus Zij zijn aangenaam van smaak en gemakkelijk in te nemen, werken verrassend snel en zeker. Gegarandeerd onschadelijk. In alle landen worden de Mimosa-droppels met buitengewoon succes aangewend.

Gebruiksaanwijzing: Vier maal daags een eetlepel op een likeurglas warme roode wijn, cognac of brandewijn. Gebruik van koud water wordt ten strengste verboden en dient men te zorgen voor flinke ontlasting.

Uitkomsten van het onderzoek:

Het middel is een aromatisch riekende bruin gekleurde, heldere, waterige vloeistof, waarvan het S.G. = 1,001, de verdampingsrest = 0,54 %, en het aschgehalte = 0,025 % bedraagt. In deze vloeistof konden geen stoffen aangetoond worden, die, in verband met het doel, waarvoor zij in den handel wordt gebracht, daarin verwacht kunnen worden.

Uit het biologisch onderzoek blijkt, dat drie gesoleerde maagdelijke cavia-uteri, welke normaal gevoelig waren voor histamine en extr. secalis cornuti, van aan de voedingsvloeistof toegevoegde „mimosa” (1 cM³) of van overeenkomstige hoeveelheden van een praeparaat, dat was verkregen door mimosa op een waterbad in te dampen en de rest met gomslim en water op te lossen, slechts remmende werking onder-

vonden. Een secale-achtig praeparaat is het dus niet. De remmende werking op den uterus zal ook niet op een vluchtige aetherische olie berusten, omdat ook de verdampingsrest deze werking vertoonde.

Oordeel:

Een werkzaam bestanddeel kon dus niet in dit middel worden aangetoond. Volgens een rapport van de gezondheidscommissie te 's-Gravenhage zou dit middel als abortivum worden aanbevolen.

73. GOUTTES DU DR. RICHARD.

Helder roodbruin aromatische vloeistof.

Refractie 1,335.

Droogrest 1,6 %

S.G. 1,004.

Asch 0,0 %

Alcohol afwezig; sterkwerkende stoffen afwezig.

Caramel aanwezig.

De vloeistof bestaat uit een gearomatiseerde carameloplossing.

74. SICHERHEITSOVALE (H. UNGER)

Deze bestonden uit een vetmengsel, boorzuur en een stof, welke veel overeenkomst vertoonde met chinisol, doch er niet mee identiek was. Volgens het opschrift is een stof aanwezig, welke zuurstof ontwikkelt. Dit kon niet worden bevestigd.

75. GUTTULAE DU DR. NOIRE.

Fabrikant: Mij. de Noorderpost.

Donkerbrune heldere zwak aromatische vloeistof.

Extractgehalte 12,5 %

Alcohol 40 %

Deze gegevens wijzen op een vloeibaar extract. Alcaloïden zijn afwezig. Wel kon een in petroleumather oplosbaar geel gekleurde scherpsmakende stof worden aangetoond, welke zich met basen violet kleurde, doch niet kon worden geïdentificeerd.

76. GOUTTES DU DR. SELAGE.

Fabrikant: Mij. Sanitas.

Sterk groen gekleurde heldere vloeistof.

Reuk naar menthol. Spectroscopisch was chlorophylkleurstof duidelijk te herkennen. Alcohol 42 %

Verder konden geen sterkwerkende stoffen behalve menthol worden aangetoond. De vloeistof is dus in hoofdzaak een spiritueuze oplossing van chlorophyl en menthol.

77. GYROL (Welriekend Ontsmettingsmiddel).

Fabrikant: Laboratoires E. Maurice fils et Th. Pontier, La Madeleine.

Samenstelling volgens den fabrikant:

Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek:

Witte, melkachtige vloeistof, met geur naar citranelolie en alkalische reactie.

Soorthelijk gewicht ± 1 . De droogrest bedraagt ongeveer 4 % en de asch ongeveer 0,1 %. Deze asch reageert alkalisch en geeft reactie op kalium. In het bij destilleeren met stoom (met en zonder voorafgaande toevoeging van zuur) verkregen destillaat konden geen formaldehyde, mierenzuur of phenolachtige lichamen worden aangetoond.

Vermoed wordt, dat Gyrol is samengesteld uit een mengsel van eenige procenten koolwaterstof(fen) en eene slappe zeepoplossing, gearomatiseerd met citranelolie.

78. MIDDEL TEGEN SUIKERZIEKTE VAN DEN ABBÉ HAMON.

(N°. 1 van „Les 20 Cures de l'Abbé Hamon“).

Fabrikant: Laboratoires botaniques et marins. Rue van Artevelde, Bruxelles.

Samenstelling volgens den fabrikant:

„Rad. inula helen — Urtic. dio. — Cort.

rham. frang. — Nux eucal. glob. — Nux galla — Calam. arom. — Brou de noix — Fol. eucal. glob.“

Uitkomsten van het onderzoek.

Mengsel van grof gehakte en gesneden plantendeelen met overheerschend sterken geur naar Eucalyptus.

Aangetroffen werden fragmenten van: Bladeren en vruchten van Eucalyptus globulus, van bast van Rhamnus frangula, van Galnoten, van wortelstok van Acorus Calamus, van bolster van Juglans regia, van stengels van brandnetel (Urtica species). — Bestanddeelen van Inula helenium werden niet gevonden.

Oordeel:

Het gebruik van een mengsel van dergelijke stoffen zal onze meest belangrijke behandelingswijze van suikerziekte (dieet) nimmer kunnen vervangen. De voorspiegeling, dat hierdoor suikerziekte zal worden genezen, is absoluut misleidend. Het hiervoor bestede geld is nutteloos uitgegeven.

79. MATA-TRANG.

Middel tegen oogziekten en ter versterking van zwak gezichtsvermogen. Prijs per flacon f 2.50.

Alleen verkrijgbaar bij: A. A. Kruijs, Prins Hendrikstraat 30a te Den Haag.

Reclame: Dit Indisch geneesmiddel, voor vele oogziekten van onschatbare waarde, zoowel ter genezing van oogzwakte na doorstane ziekten, als gevolg van algemeene lichaamszwakte of wel als gevolg van ouderdomszwakte, of door andere oorzaken ontstaan, is van plantaardige herkomst en heeft verwonderlijke ontsmettende eigenschappen. Uitwendig op het oog en de omgevende deelen aangewend, geneest het zoowel granuleuze als de meeste andere ontstekings toestanden, door uitwendige oorzaken ontstaan, en voorkomt reeds daardoor het verzwakken der zenuwen en spieren der oogleden, waardoor het hangen der oogleden ontstaat. Het geregeld masseeren der oogleden en hunne omgeving, wanneer men bemerkt, dat het gezichtsvermogen afneemt tengevolge van afnemend accommodatie-vermogen, waardoor hetzij afplatting, hetzij boller worden der ooglenzen ontstaat, voorkomt dan voortgang dier organische verandering en daardoor het noodzakelijk worden van het dragen van een bril of lorgnet. Voor genezing zelfs van staar heeft Mata-Trang bij patiënten op hoogen leeftijd bewezen zonder operatie het aangewezen middel te zijn. Tijdige aanwending bij zelfs gewone catharrale oogontstekingen voorkomt de vorming aan den hoornhuid of het vlies op het oog, waarmede men de staar bedoelt.

Gebruiksaanwijzing: Men bevochtigt met deze vloeistof een plukje ontsmette watten, en masseert de gesloten oogleden gedurende eenige minuten naar de ooghoeken aan de neuszijde, en stipt goed die ooghoeken aan. Het verdient aanbeveling, gedurende en na de massage der oogleden, de oogen eenigen tijd gesloten te houden en daarna de slapen en het voorhoofd boven de wenkbrauwen met deze vloeistof te masseeren. Vele oogziekten, zelfs staar en gezichtszwakte worden veelal hiermede geheel genezen. Men herhale deze behandeling drie malen daags drage zorg ter voorkoming van besmetting, alvorens tot oogbehandeling over te gaan, de handen goed te reinigen. Voor het gebruik het fleschje even schudden.

Uitkomsten van het onderzoek:

Het middel, waarvan het S.G. = 0,981 is, bevindt zich in een met kurk gesloten bruin fleschje van 30 cM³ inhoud en blijkt uit niets anders te bestaan dan uit enkelwater, dat met behulp van alcohol bereid werd.

Mata-Trang beteekent zooveel als „helder oog“.

Oordeel:

De reclame is in hooge mate misleidend. Het gebruik van dit middel kan bij verschillende oogziekten door het beletten der juiste behandeling ernstige gevaren meebrengen.

80. URIE N°. 2 van Dr. PIETERS.

Hoofd-depot: Maatschappij „Eros“, te Amsterdam.

Uitkomsten van het onderzoek:

Dikke verzilverde pillen, die bij doorbreken blijken te bestaan uit zeer harde pillen van zwarte kleur, gecandeerd met een naar koriander smakende suikerlaag en daarna verzilverd.

Ontdaan van zilver en suikerlaag wegen 5 stuks pillen 1,045 g.

Behalve vormgevende bestanddeelen (drop) bevatten de pillen hexamethyleentetramine. (Urotropine).

Eene quantitative bepaling verricht op een doorsneemonster van 10 pillen leverde als uitkomst 83 mg. hexamethyleentetramine per pil.

Oordeel:

Door gebruik van deze pillen bij „pijnlijke, moeilijke of overvloedige urineering“ bestaat door uitstel van het inroepen van deskundige hulp kans op het niet herkennen van ernstige eventueel besmettelijke en voor de volksgezondheid gevaarlijke ziekten (geslachtsziekten).

Dienaren der wetenschap.

Reeds herhaalde malen hebben wij gewezen op de methoden, door de z.g. *geneeskundige Instituten* in praktijk gebracht. Een interessante illustratie van een dergelijke werkwijze levert de Parijsche brieveschrijver van het *Algem. Handelsblad*, onder bovengeplaatsten titel, in het blad van 2 October j.l. en het is met toestemming van de Hoofdredactie, (waarvoor wij hartelijk dank betuigen) dat wij het onderstaande mogen plaatsen:

„Toevallig heb ik de laatste weken gelegenheid gekregen kennis op te doen van het werken van een van de groote kwakzalversonderingen, die in Parijs, als in alle groote wereldsteden, zoo talrijk zijn. Het is een zoogenaamd schoonheidsinstituut, en de voornaamste branche ervan houdt zich bezig met het „genezen“ van kaalhoofdigheid. Haar werkzaamheid zou ons, Hollanders, vrij koud kunnen laten, wanneer niet ons land zulk een dankbaar arbeidsveld ervoor vormde, te vlijtiger geëxploiteerd naarmate in den laatsten tijd de waarde van onzen gulden tegenover die van den franc gestegen is. Dagelijks wordt er een zeker aantal goede Hollandsche guldentjes, die in ons eigen land zoo noodig zijn en zoo goed gebruikt zouden kunnen worden, in de zakken van deze oplichters gedraïneerd. Ze zijn vrijwel uitsluitend afkomstig van arme stakkers, die ze eigenlijk heelemaal niet missen kunnen, maar die onmachtig zijn het zoete gefluit van de vogelaars te weerstaan. De ernst en de omvang van dit gevaar maken het gewenscht van de *procédés* van bedoeld instituut eens wat meer te vertellen.

Het begint met een advertentie natuurlijk, bij voorkeur in bladen, die gelezen worden in de provincie en bij den kleinen burgerstand in de groote steden, waarin medelijden wordt uitgesproken met degenen, die hun haar verliezen, en een middel wordt aan de hand gedaan om weer in het bezit te komen van „een schoonen haardos“. Er wordt wat geschermd met wetenschappelijke termen, er worden wat namen en — onvolledige — adressen gegeven van doktoren, die met succes het bedoelde „serum“ hebben toegepast, en ten slotte wordt ieder,

die de behandeling volgen wil, opgewekt aan het „Laboratorium” in een van de goede Parijse buurten op te zenden: een klein lokje haar, en opgave van geslacht, leeftijd, naam en adres. De inzender ontvangt dan ommegeand, absoluut gratis en zonder eenige verbinding zijnerzijds, opgave van de behandeling, die voor zijn geval noodig is, zoo heet het.

Het is duidelijk, dat een lezer met eenige algemeene ontwikkeling hier niet inloopt, omdat hij begrijpt, dat het dwaasheid is het te doen voorkomen alsof men aan een uitgevallen plukje haar anders dan wellicht in enkele uitzonderingsgevallen zou kunnen zien, welke ziekelijke oorzaak het heeft doen uitvallen. Maar degenen, voor wie de advertentie bestemd is, denken zoover niet, en telkens als ze weer eens ergens verschenen is, stroomt het brieven uit Holland in de bus van het „Laboratorium”, waarvan elk plichtmatig een lokje blond of bruin, grijs of zwart haar inhoudt.

Arme inzenders — ze moesten weten wat er met hun schat, geplukt van een toch reeds zoo schralen akker gebeurt! De employé, die den brief opent, kijkt het even met een vies gezicht aan, noteert met blauw potlood op den brief zelf de kleur, en laat het daarna in de mand vallen, die naast hem staat, mand, die geregeld in den vuilnisbak wordt leeggeschud. Het was den kwakzalver alleen om het adres van kaalkoppen te doen, niet om hun haren! Hetgeen hem niet verhindert den inzender ommegeand een keurig getypten brief toe te zenden, waarin de geleerde doctor verzekert, dat hij het monster onmiddellijk heeft onderzocht, en dat het hem genoeg doet te kunnen mededeelen, dat „ofschoon uw hoofdhuid onmiddellijk de noodige zorgen vereischt, het mij mogelijk schijnt een langdurige en lastige behandeling te vermijden”, met veel omhaal wordt eindelijk de quintessens verteld: dat het *vijftig gulden* kost.

Deze eerste brief gaat verder vergezeld van een stel foto's van „den man, de vrouw of het jonge meisje voor en na de behandeling”, die het huis in duizenden exemplaren voor dit doel gereed heeft liggen, en van een brochure, die een voorbeeld is van handigheid. De doctor vertelt er in hoe hij zijn ontdekking gedaan heeft. „Wegens zijn diepgaande chemische kennis” was hij tijdens den oorlog werkzaam in een chemische fabriek voor oorlogs-doeleinden. Daar merkte hij tot zijn verbazing dat de werklui, mannen en vrouwen, ouden en jongen allemaal zulk prachtig lang en dik haar kregen. Hij deed daar onderzoek naar en kwam tot de conclusie dat de oorzaak ervan lag „in een vluchtig product, hetwelk zich in de atmosfeer van het lokaal verspreidde, tengevolge van de slechte sluiting van het productie-apparaat. Inderdaad, drie maanden na de herstelling van bedoeld apparaat hield deze invloed op. Mijne ervaringen stelden mij in staat dit vluchtige actieve product vast te leggen, en er mijne serums mede te completeren”.

Hoezeer aangelokt door deze wetenschappelijke explicatie gaan toch maar weinige geadresseerden op de bestelling in; het formidabele bedrag van vijftig gulden schrikt de meesten af. Degenen die niets meer laten hooren, krijgen daarom een tijdje later een tweeden brief, waarin de doctor hun een zacht verwijt doet dat ze heelemaal hiet op zijn brief geantwoord hebben: hij heeft toch voor niets hun haar onderzocht en hun zijn advies gegeven! Was het soms louter nieuwsgierigheid van hen? Hij kan het niet aannemen. Vaderlijk vraagt hij daarom naar de reden van het stilzwijgen. Is het soms omdat de prijs hun hoog voorkomt? Ze moeten toch bedenken dat

die feitelijk zeer gering is gegeven de duurte van de „meest krachtadige bestanddeelen” die hij in zijn „serums” doet, en de prachtige resultaten die hij met zekerheid beloven kan. Gebrek aan vertrouwen? Het zou niet te verwonderen zijn, want hoeveel kwakzalvers zijn er niet, zonder eenige speciale kennis, terwijl hij de jarenlange ervaring van den specialist bezit. „Zijn er andere redenen die ik niet weet? In verzoek u zulks openhartig mede te deelen, want ik zou werkelijk gaarne willen dat u een proef naamt met deze behandeling, te meer daar ik nu weet dat u haar noodig hebt”. Besluit: haast u te beslissen, want ik heb niet veel „serum” in voorraad, en als een goede doctor laat ik dan van wat voor u klaar ligt een ander profiteren, een van mijn vele andere zieken, die ongeduldig wachten dat ik aan hun verzoek voldoe...

Velen van de eenvoudigen van harte aan wie dezen brief uitgaat, worden nu getroffen door 's doctors zorg voor hun belangen. Ze antwoorden, openhartig zooals hij gevraagd heeft. Ze bedanken hem; ze excuseeren zich over hun stilzwijgen... Ze zouden het zoo graag willen, maar werkelijk, het kan er niet af. Ze begrijpen wel dat hij het niet goedkoop doen kan, maar hoe wil een mijnwerker, een straatventer, een schippersvrouw met drie kinderen, een naaister, een politie-agent, zoo maar ineens vijftig gulden betalen?... Daarom moeten ze er wel van afzien, hoe graag ze ook het geluk zouden deelachtig worden van mevrouw S. T. op het Spui in Amsterdam of mr. W. G. op den Mauritssingel te Rotterdam, die ze in de brochure zien pronken met hun nieuw-verkregen lokkenpracht. Tenzij misschien de doctor het in dit geval een beetje goedkoop...

En de doctor, in zijn eindeloze goedertierenheid, gaat er op in. Hij past zich aan aan de omstandigheden. Sommigen deelt hij mede dat hij, om hun speciaal ter wille te zijn, geneigd is hun zijn preparaat af te staan voor veertig of dertig gulden, als ze „dan ook meewerken en hem het adres opgeven van iemand in hun omgeving die ook zijn of haar haren verliest. Anderen schrijft hij dat hij dan wel genoeg wil nemen met twintig gulden bij vooruitbetaling, en de rest in wekelijksche afbetalingen. Als het niet anders kan, schikt hij zich zelfs in een betaling van de helft vooruit, en de rest na gebleken resultaat. Parbleu! — al krijgt hij niets meer, dan is hij nog goed af met zijn vijf-en-twintig popjes...

Veel later, als al de ongelukkige slachtoffers hun hoofden weken lang met het „serum” hebben ingesmeerd, dat „werkt door endosmose”, komen de klachten. Er zijn er woedende, er zijn er hartverscheurende. Een moeder schrijft, dat haar zoon tweemaal uitslag over hoofd en gezicht heeft gekregen van de behandeling, met vreeselijke pijnen, en dat ze het nu niet meer aandurft, „want hij is reusachtig met zijn haar achteruit gegaan dan in plaats van er bij gekregen”. Maar nu is des doctors mededoogen eensklaps geheel uitgeput, en als eenmaal de duiten binnen zijn, gaan alle klachten-brieven onherroepelijk de mand in.

Wel, men zal zeggen dat er erger dingen en erger boeven in de wereld zijn. Maar wanneer men bij elkaar telt wat deze gauwdief en zijn kornuiten aan postwisseltjes en bankjes, aan zendingen ineens en wekelijksche, bloedig-verdiende afbetalinkjes uit ons land sleepen, dan komt men tot zulk een aanzienlijk totaal, dat het gevaar ernstig genoeg lijkt om er toch nog maar eens tegen te waarschuwen. Al dien armen drommels nog eens toe te roepen: laat je toch

niet langer bedotten door al die vreemde en verre oplichters, en ga naar je goede Hollandsche dokters toe. Ze geven je misschien minder hoop, maar ze besparen je dan ook menige teleurstelling. En als 't niet kan, als je mooie haren voor goed verdwenen zijn, dan hou je tenminste je arme centjes in je zak!”

GROUP-POEDERS.

Een schandelijke misleiding.

Van een geneesheer ontvingen wij onderstaand schrijven:

„Eenigen tijd geleden werd ik geroepen bij een patient, die erg „benauwd” zou zijn. Het bleek diphteritis te zijn.

De menschen hadden 't zelf eerst geprobeerd met „croupoeders” die ze haalden bij „een vrouw”. ('t adres wilden ze niet zeggen).

Een van de poeders, die gepakt waren in een wit papiertje, zonder gebruiksaanwijzing, kreeg ik mede.

De poeders werden altoos eenige dagen gebruikt als de kinderen „leelijk” hoestten en als 't de 3e dag niet over was werd de dokter gehaald.

Daar ik in 't gebruik van deze „croupoeders” gevaar zie (in 't bovenstaande gevel kreeg de patiënt pas den 3en dag de seruminjectie) zend ik U hierbij 't exemplaar, dat U misschien wel wilt doen onderzoeken.”

Gaarne voldeden wij aan dit verzoek en vonden den heer COPPENS te Rotterdam bereid het onderzoek op zich te nemen. Het resultaat was schrikwekkend. Het poeder bestond uit 475 milligram suiker, zonder meer.

Misdadiger bedrog is ons zelden voorgekomen. Niet alleen dat het poeder volkomen waardeloos was maar, in dit geval, was het beetje suiker *hoogst gevaarlijk*. Zoo ergens, dan is vooral bij croup terstond deskundig ingrijpen een eerste vereischte voor genezing en hier worden de menschen er toe gebracht dat ingrijpen uit te stellen.

Hoogst jammer, dat het adres van die „vrouw” niet bekend is; een vervolging en bestraffing van zoo'n kwakzalver zou menig gevaar kunnen verhinderen.

Togal.

In het Maandblad van Maart j.l. bespraken wij het gevaar, dat er gelegen is in de *aanbevelingen* van sommige specialit's aan het groote publiek. Wij namen als voorbeeld o.a. *Togal* en, om niet te uitvoerig te worden, verwijzen wij naar het desbetreffende artikel, getiteld: *Gevaarlijke aanbevelingen*.

In den laatsten tijd is de reclame voor *Togal* (dat wij niet onder de door ons bestreden kwakzalversmiddelen rekenen) zeer uitgebreid en wij rekenen ons tot plicht hierop de aandacht te vestigen.

Zoo ontvingen o.a. de predikanten hier te lande de volgende circulaire vergezeld van een plaat, bevattende attesten ten gunste van *Togal* en de verklaring:

„*Togal* is klinisch beproefd en werkt zelfs in „verouderde gevallen, waar andere middelen te kort „schieten!”

De circulaire luidt aldus:

„Zeer Eerwaarde Heer,

Hiermede neem ik beleefd de vrijheid mij met het volgende tot U te wenden, waaraan U Uwe aandacht wel zult willen schenken.

In den laatsten tijd ontving ik van verschillende kerkelijke overheden, die, de goede eigenschappen van het geneesmiddel *Togal*-tabletten, tegen Rheumatiek, Griep, Hoofd- en Zenuwpijnen enz., kennende, of door HH. Medici, of

door artikelen door Doct. over het product geschreven, daarop opmerkzaam gemaakt zijnde, eenige verzoeken, of ik bereid was aan het minvermogende publiek *Togal*-tabletten, tegen gereduceerde prijzen te verkoopen, waarvoor zij gaarne hunne bemiddeling gaven.

Alhoewel het niet gemakkelijk was een bevredigende oplossing voor dezen vraag te vinden, heb ik, na den raad ingewonnen te hebben van de fabrikanten te Zurich (Zw.) een oplossing gevonden, die naar ik vertrouw, Uwe welwillende medewerking zal verdienen.

Ik ben gaarne bereid de kerkelijke geestelijkheid aan hare wenschen tegemoet te komen en deel U hierdoor beleefd mede dat ik U op aanvraag onmiddellijk franco zal doen toekomen:

1 doos van 12 kleine flac. *Togal*-tabl. van *f* 0.80 per stuk voor *f* 0.55; 1 doos van 12 groote flac. *Togal*-tabl. van *f* 2.00 per stuk voor *f* 1.40, echter met het uitdrukkelijke verzoek, deze flacons tegen dezen prijs niet af te staan aan personen welke meer vermogend, of wel in de gelegenheid zijn, den gewonen verkoopprijs te betalen.

De betaling kan geschieden per postwissel of door overschrijving op mijne postgirorekening No. 56279, enz., voor- of desnoods a 30 dagen, na ontvangst der goederen.

Voor Uwe welwillende medewerking ben ik U bij voorbaat ten zeerste dankbaar en teken in afwachting,

Hoogachtend,

A. J. AMEYE."

Deze methode om de medewerking van medisch onbevoegden in te roepen voor verspreiding van een middel, dat, blijkens zijn samenstelling *lang niet ongevaarlijk* is, achten wij hoogst verwerpelijk.

In *De Telegraaf* van 12 October j.l. vonden wij onder de *advertentie-rubriek*, „*Ingezonden Mededeelingen*” een artikel van twee kolommen getiteld: Wat iedereen moet weten omtrent kouwvatten en reumatische aandoeningen, Causerie van DR. D. L. SCHAAP, Ams erdam, dat in vele opzichten als een warme aanbeveling voor *Togal* is te beschouwen. Dit artikel, waarvan DR. SCHAAP zeker de verantwoordelijkheid draagt, geplaatst in een zooveel gelezen dagblad als *De Telegraaf*, zal er zeker toe bijdragen, dat door het publiek, op eigen hand, zonder raadpleging van *zijn* geneesheer, bij tal van gevallen naar het zoo beroemde middel wordt gegrepen en hierin z'en wij ongetwijfeld een groot gevaar. Het middel is *niet onschadelijk*.

Een mededeeling van het *Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek* bevestigt onze bezwaren; die mededeeling luidt aldus:

„*TOGAL*.

Fabrikant: G. F. Schmid, Uster (Zwitserland).

Telkens bereiken het Instituut verzoeken om mengsels te onderzoeken van gewone, in elke apotheek verkrijgbare, ja zelfs in de pharmacopee opgenomen, geneesmiddelen die in een fabriek vermengd en van een verleidelijken naam voorzien met groote reclame aan het publiek tegen bepaalde ziekten worden aanbevolen. Dergelijke mengsels zijn vaak precies dezelfde als die, welke door medici worden voorgeschreven. Het verschil is echter, dat in het laatste geval de ziekte door een deskundige is vastgesteld en zodoende op doelmatige wijze kan worden behandeld, terwijl in het eerste geval de patiënt zelf de diagnose maakt en daardoor het gevaar rijst, dat in het begin van zware ziekten kostbare tijd verloren gaat en besmettelijke ziekten niet tijdig genoeg worden herkend.

Een typisch verschijnsel is verder, dat in de reclame van dergelijke mengsels altijd weer

gebruik wordt gemaakt van de uitkomsten van de onderzoeken van BURGI, volgens welke in sommige gevallen geneesmiddelen in mengsels elkanders werking onderling versterken, zonder dat echter door den fabrikant kan worden aangevoerd:

1. dat juist in zijn mengsel een dergelijke versterking van de werking bestaat.

2. dat, wat de hoofdzaak is, een dergelijke versterking van de werking eenig therapeutisch nut kan hebben. Dit laatste is namelijk slechts dan het geval, wanneer een bepaalde gewenschte therapeutische werking *wel* en schadelijke bijwerkingen *niet* versterkt worden.

Een dergelijk mengsel is het *Togal*, dat èn aan medici èn direct aan het publiek met groote reclame wordt aanbevolen. Het gevaarlijke van deze voor leeken bestemde reclame is, dat hierbij de ziekten waartegen het middel moet dienen, worden genoemd, waardoor het zelf-dokteren in gevaarlijke mate in de hand wordt gewerkt. Als indicaties worden nl. opgegeven: verkoudheden, hoofd- en zenuwpijnen, reumatiek, jicht, ischias, spit, influenza, griep, slapeloosheid en allerlei pijnen. Het is zonder meer duidelijk, dat het gevaar van een dergelijke reclame juist in deze lijst van indicaties schuilt.

Volgens de reclame is de samenstelling: 64,3% acidum acetosalicylicum, 4,06% tannas chinini, 12,6% lithium-salicylaat, 6,6% zetmeel, 10,6% asch, hoofdzakelijk bestaande uit magnesia usta of magnesiumperonyde en uit bolus.

Dat acetylo-salicylzuur (aspirine), salicylzuur en chinine pijnstillend en antipyretisch werken, behoeft niet te verwonderen. Er bestaat echter geen behoefte aan dergelijke met een fantasie-naam bestempelde mengsels te meer, omdat de manier van reclamemaken ten sterkste afgekeurd moet worden."

Ten slotte geven wij nog de volgende aanhaling uit het *Pharmaco-therapeutisch Vademecum*, door DR. H. PINKHOF en PROF. P. VAN DER WIELEN: „met kinine, vooral in zure oplossingen, vormt acidum acetylo-salicylicum op den duur chinotoxine, dat *zeer vergiftig* is."

RECHTSZAKEN.

Het Staphorster boertje.

Voor de Arnhemse rechtbank heeft in hooger beroep terechtstaan K. S., het tweede Staphorster boertje. Beklaagde was door den Arnhemse kantonrechter wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde tot *f* 200.— boete veroordeeld.

Als gemachtigde van beklagde trad mr. C. L. Wieringa uit Kampen op, die het ten laste gelegde feit en beklagde's onbevoegdheid erkende.

Het O. M. vroeg vernietiging van het vonnis van den kantonrechter en eischte *f* 300.— boete.

Mr. Wieringa verklaarde, dat velen bij de kruidenbehandeling baat hebben gevonden. De kruiden zijn door het therapeutisch laboratorium te Leipzig onderzocht en onschadelijk bevonden. Daarom riep hij de clementie van de rechtbank in.

Eilers.

Opnieuw is procesverbaal opgemaakt tegen Eilers, thans door de politie te Enkhuizen.

Onbevoegd uitoefenen geneeskunde.

De ambtenaar van het O. M. bij het Kantonrecht te Leeuwarden heeft tegen een dame aldaar twee geldboeten elk van *f* 250.— of 2 x 50

dagen hechtenis gevraagd wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Een magnetiseur.

Een magnetiseur te Utrecht stond aldaar voor het kantongerecht terecht, terzake, dat hij aan den voorkant zijner woning in de P. C. Hoofdstraat een duidelijk zichtbaar bord, waarop naam en het woord „magnetiseur” en aan den achterkant van zijn huis, eenzelfde bord, met aanduiding van spreekuren had gehad. Ergo: onbevoegd geneeskunde uitoefende.

Hij erkende dat hij niet bevoegd was geneeskunde uit te oefenen, en dat hij de bordjes had laten ophangen. Ter zijner verdediging had hij 8 getuigen a décharge, — anderen getuigen waren er niet, — medegebracht, alleen om te verklaren, welken gunstigen invloed hij op allerlei kwalen uitoefende.

De ambtenaar van het Openbaar Ministerie was van meening, dat, hoewel de afgelegde getuigenverklaringen zeer vleidend zijn voor beklagde, deze toch met den aard der zaak vrijwel niets te maken hebben. Het gaat er eigenlijk om, dat beklagde uithangbordjes heeft aangebracht, terwijl hij geen bevoegdheid heeft om de geneeskunde uit te oefenen. Z.E.A. achtte het feit wettig en overtuigend bewezen en eischte daarom *f* 100.— boete, subs. 50 dagen hechtenis.

De kantonrechter heeft bekl. veroordeeld tot *f* 40.— boete, subs. 1 maand hechtenis.

De stiefdochter van De Haas.

De ambt. van het O. M. bij het kantongerecht te Leiden, eischte tegen mevrouw C. M. van der Reep—Riemvis, stiefdochter van wijlen den wonderdokter De Haas te Noordwijk a/Zee, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en het toedienen van geneesmiddelen aan een in staat van zwangerschap verkeerend meisje, een geldboete van *f* 300, subs. 30 dagen hechtenis.

Mr. de Clercq te Leiden pleitte vrijspraak, op grond, dat alleen een bekend geneesmiddel was verkocht.

CORRESPONDENTIE.

G. S. te A. Het door U bedoelde toestel kennen wij niet; er zijn er zooveel van dat soort. Indien gij ons de tube toezendt met de daarbij behorende papieren (het toestel is niet noodig) zullen wij den inhoud laten onderzoeken. Dit is toch de hoofdzaak.

Mr. E. L. v. E. te 's-G. Dank voor het gezonden blad.

C. I. A. te O. S. Het mocht ons niet gelukken de samenstelling van het *Indische Croupoeder* te vinden.

Th. v. V. te V. De kruiden worden onderzocht.

Dr. H. W. v. Rh. te D. Het onderzoek van de middelen door den arts J. W. SPRUIT, te de Bilt verstrekt en verricht door den heer N. KEULEMANS, heeft het volgend resultaat opgeleverd.

De pillen bevatten ± 300 mgr. *joodkalium* en een alkaloid, waarschijnlijk *codeïne*; dit was echter, wegens te gering onderzoekingsmateriaal, niet uit te maken.

De druppels bestaan waarschijnlijk uit *Gentiaan-tinctuur*; de zeer geringe hoeveelheid belette diepergaand onderzoek.

Ons oordeel omtrent het optreden van dien arts (het herinnert eenigszins aan de granuline-quaestie) is u bekend. Is het geen zaak voor de Maatschappij v. Geneeskunst?

Secretaris H. E. te U. Zonnebloemen in dank ontvangen. Tot nu toe kon ieder lid *maandlijks* 10 exemplaren ter gratis-verspreiding ontvangen. Het is mogelijk dat, om reden van bezuiniging, dit getal *voorloopig* moet worden beperkt. Dit zullen wij spoedig mededeelen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Gep.-kolonel, Dirig. Apotheker, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *Haarlem*; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING . . . . . f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDLAD . . . . . f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: CEINTURBAAN 63, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32257, Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Bericht van het Bestuur. Gratis-verspreiding van het Maandblad.

Hoofdartikel: Samenstelling van de middelen in 1923 onderzocht

Mededeelingen van verschillenden aard: Kruidengenezing. — De schoondochter van De Haas. — Nog eens Togal

Uit de Pers: Ongeoorloofde uitoefening der geneeskunst.

Rechtszaken: Hooge Raad. — Spoelst.a. — Staphorst boertje. — Lauck. — v. Leeuwen. — Sas. — Een psycholoog — Scmnambule te Leeuwarden.

Correspondentie.

Register op den 23en jaargang van het Maandblad.

Als nieuwe leden gaven zich op:

Mej. L. van Straaten, *Leiden*.

C. Frank, *A'dam*.

W. Jansen, *Rotterdam*.

Witte Kruis, *Den Burg*.

Opgaaf van de samenstelling der middelen vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1923 onderzocht en in het Maandblad behandeld.

Bedwateren Middel tegen — is een dik-bruine vloeistof van 300 gram, bevattende gom, suiker, *trag canth* en poeder van *kaneel*. (No. 10).

Congreve's Balsamic Elixir bestaat uit alcohol, suiker, looizuur, *chochenille*, hars- en balsem-achtige stoffen (misschien *Perubalsem*, *tolubalsem* benzoëhars?) Verder een spoor alkaloïde, vermoedelijk *codeïne*. (No. 10).

Croup-poeder bestaat alleen uit 475 milligram suiker. (No. 11).

Gebhard en Cie. Middelen tegen aderverkalking. *Orysan* bestaat uit *magnesiumoxyde* met 10% *magnesiumperoxyde*.

Kalisan-tabletten bevatten *magnesium* en kalk als chloor- en zwavelzuurverbinding, suiker en talk. (No. 8).

Homo-kalz is een oplossing van 13.68 pCt. *chloorcalcium*, die een aantoonbare hoeveelheid *magnesium* als onzuiverheid bevat. (No. 10).

Infludo bestaat, volgens opgaaf, uit *Phosphorus* (0.001 %) en de betsanddeelen van *Aconitum napellus*, *Bryonia alba*, *Eupatorium perfoliatum* en *Sabadilla officinalis*. De aanwezigheid van *Phosphorus* kon echter niet worden aangetoond terwijl ook het voorhanden zijn van alkaloïden niet kon worden vastgesteld. Twijfel aan de juistheid van de opgaaf is gegrond. (No. 4).

Kruiden van v. Leeuwen bestaan uit gewone kamillen, du zendgulden kruid, berendruifbladeren, jeneverbessen, valerianwortel, gentiaanwortel en onze lievervrouwe bedstroo. (No. 12).

Miradiumzout bevat dubbelkoolzure soda 77%, koolzure *magnesia* 6.6%, koolzure kalk 1%, keukenzout 5%, melksuiker 9.8%. 100 gram zout = 0,00053 mgr. radium. (No. 8).

Panchrestum is een waterige sodaoplossing bevattende 2½ pCt. soda. (No. 10).

Simi bestaat uit 2% boorzuur, 43% alcohol en verder uit water en parfum. (No. 1).

Slapeloosheid, Prachtmiddel tegen — bevat circa 65 % *broomnatrium* benevens 5% *zoethoutpoeder*, eenig *pepermuntolie* en de rest vochtigheid. (No. 5).

Spruit. Middelen van den arts — De pillen bevatten ± *joodkalium* en een alkaloïd, waarschijnlijk *codeïne*; de druppels bestaan vermoedelijk uit *Gentiaantinctuur*. (No. 11).

Wonderdokteres te Velseroord. Middelen van de. Een spanen doosje, waarvan de inhoud in hoofdzaak bestond uit *krijt*, *magnesia* een weinig *plantenpoeder* en *pepermuntolie*, waartusschen klontjes suiker.

Een fleschje, waar in de onsmakelijk uitziende inhoud zich, tusschen een ruime hoeveelheid heele en verbrokkelde grijszwarte pillen, bevonden talrijke wit-grijze tabletjes en twee gevulde capsules, verder stukjes aloë en klontjes suikerpoeder.

De pillen bestonden uit *duivelsdrek*, de tabletjes hoofdzakelijk uit *zwavelzuur ijzeroxydule* terwijl de capsules houtteer bevatten. (No. 1).

Mededeelingen van verschillenden aard.

Kruidengenezing.

Van een belangstellend lezer ontvingen wij onderstaande advertentie, met verzoek om inlichting.

„KRUIDENGENEZING. Deel ons de verschijnselen van Uwe ziekte en leeftijd mede, en wij zenden U voor 25 dagen kruiden onder rembours a f 5 per pakket met gebruiksaanwijzing, welke er voor bestemd zijn om U te genezen. Onze kruiden worden steeds met succes toegepast. Kruiden helpen in de zwaarste gevallen, o.a. voor hoofdpijn, oorsuizingen, bloedopstijging naar het hoofd, zenuwzwakte, slapeloosheid, bleekzucht, geelzucht, kinkhoest, longziekte, hartkloppingen, angstgevoel in de hartstreek, zwakke maag en misselijkheid, maagbloeding, maagkrampen, gebrek aan eetlust, leverziekte, nierziekte en lende-pijnen, vrouwenziekte, galstuwing, galsteen,

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden, of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans bij den Secretaris-Penningmeester aan te melden. Hun zal dit nummer gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Ter bezuiniging op de uitgaaf van het Maandblad zullen van 1 Jan. a.s. af die leden, welke exemplaren ter verspreiding ontvangen, hoogstens zes exemplaren worden toegezonden. Alleen zij, die geregeld tien nummers verspreidden, kunnen die verkrijgen, wanneer zij het verlangen daartoe aan den Secretaris vóór 20 December kenbaar maken.

Inzake de gratis-verspreiding werd besloten deze met ingang van 1924 sterk te verminderen. Zij, die tot nu het Maandblad gratis ontvingen en er prijs op stellen ook in 1924 het blad toegezonden te krijgen, worden verzocht dit vóór 20 December aan den Secretaris mede te deelen.

Voor leden van de rechtelijke Macht, openbare leeszaalen, bibliotheken, bladen die in ruil worden toegezonden en dergelijke is deze kennisgeving niet roodig.

De Secretaris,

N. KEULEMANS,
Kloveniersburgwal 82,
Amsterdam.

klierziekte, beroerte, vallende ziekte, heuppijnen (Ischias), beenkramp, verlammingen, huiduitslag, darmbloeding, suikerziekte, reumatiek, ingewandswormen, geslachtsziekte, pijnlijke urineloos- zing met urinedwang, bedwateren, aambeien, moeilijke of pijnlijke ontlasting. (*Honderden danken hun genezing aan onze kruidenbehandeling, wacht dus niet te lang*). Spreekdagen Maandag en Vrijdag van ½4 tot ½7, voor buiten de stad. — M. J. VAN LEEUWEN, *Snellinckstraat 65a, Rotterdam. Werkt onder Dokters controle.*

Wij konden ons de nieuwsgierigheid van den inzender begrijpen; niet minder dan 38 kwalen, waartegen de *kruiden in de zwaarste gevallen helpen*, dat zou ook wel een universeel genees- middel zijn!

Op ons verzoek is iemand naar den steller der advertentie op diens spreekuur gegaan en werd daar ontvangen door den „magnetiseur” v. L. in wiens gezelschap zich een vrouw bevond die voor de „patiënte” *geslapen* heeft en haar allerlei kwalen suggereerde.

Vermeld dient te worden, dat de bezoeker, die voor jaren geopereerd is voor een vrouwen- kwaal, thans nog steeds sukkelende en onder behandeling van een medicus is. Hier werd haar echter wijs gemaakt, dat ze een maagzweer zou hebben of althans daar aanleg voor had.

In verband met de diagnose, zou met den „dokter” afgesproken worden welke kruiden haar te geven waren. Na betaling der f 5.— kon ze die den volgenden dag laten halen.

De kruiden werden afgegeven in tegenwoordig- heid van den „medischen adviseur.”

Omtrent den persoon van dien adviseur konden wij geen zekerheid krijgen; opmerkelijk is het wel, dat deze bij het bezoek niet tegenwoordig was en dus de patiënt niet gezien heeft.

De kruiden, ongeveer 125 gram werden ter hand gesteld aan den heer PH. A. COPPENS te Rotterdam, die het onderzoek welwillend op zich had genomen. Zij bevatten, volgens zijn rapport, in hoofdzakk:

Gewone kamillen, duizend guldenkruid en beren- druifbladeren. Verder, ofschoon minder talrijk doch duidelijk te onderkennen:

Jeneverbessen, valerianawortel, gentiaanwortel en Onze-lieve-vrouw bedstroo.

Hoewel goed gemengd en gehakt, maakten zij geen bijzonder gunstigen indruk van frisch en goed geconserveerd te zijn.

Wij hebben hier dus blijkbaar te doen met zeer bekende kruiden, die een enkele maal nog wel eens als huismiddel worden gebruikt maar waarvan het absoluut niet is te verwachten, dat zij bij de meeste en nog wel ernstige kwalen, in de advertentie genoemd, enig nuttig effect zullen uitoefenen. Integendeel, door vertrouwen te stellen in de beweringen van den magnetiseur, zal men nalaten bij tijds bevoegde hulp in te roepen daar, waar die hulp veel kwaad had kunnen voorkomen.

De gemelde kruiden aan te bevelen, als zijnde steeds met succes toegepast bij *longziekte, be- roerte, vallende ziekte, leverziekte, nierziekte* en dergelijke is, in een woord, *schandelijk*, zoo niet misdadig.

Niet minder schandelijk.

In het Novembernummer van dit Maandblad is gewezen op de schandelijke misleiding bij het

aanbevelen van waardeloos en gevaarlijk geble- ken „croupoeders” ter diphtheritis-bestrijding.

Niet minder schandelijk was het optreden van iemand, bekend als de stiefdochter van wijlen „professor” DE HAAS, eenige maanden geleden. Deze dame die een drukken winstgevendend handel drijft in „cruyden” van „DE HAAS”, vindt dit nog net voldoende en dus noodig ook geregeld geneeskundigen raad en hulp te moeten geven, wanneer haar dit wordt gevraagd. Zoo werd haar hulp ingeroepen bij een kind, dat aan diphtheritis leed. Zij behandelde het meermalen door de keel van het ernstig zieke kind te bestrijken met een in jenever gedoopt penseel. Toen zij zag dat het mis liep, raadde ze aan een dokter er bij te halen, maar deze kwam te laat. Het kind was al gestikt.

Door het kantongerecht te Leiden werd zij vrij- gesproken, omdat niet van betaling was gebleken.

Nog eens Togonal.

Door bemiddeling van den heer A. J. AMEYÉ ontvingen wij, naar aanleiding van ons artikel in het vorig no., een schrijven van den fa- brikant van Togonal, den heer GERHARD F. SCHMID, Chem. pharmac. Laboratorium te Uster (Zurich), waarvan wij het slot hier laten volgen:

„Die im „Pharmaco-therapeutisch Vademecum” aufgestellte Behauptung hinsichtlich einer Verbindung des Chinin mit Acetylsalicylsäure, trifft für das Togonal absolut nicht zu. Das Chinin ist in dem Togonal nicht frei, sondern organisch gebunden vorhanden und ausserdem in einem sehr minimalen Verhältnis zur Menge der vor- vorhandenen Acetylsalicylsäure. Eine chemische Umsetzung ist nur in Lösungen möglich. Wenn hierauf nun erwidert wird, dass im Magene in chemischer Prozess vor sich gehen könnte, so muss ich hierauf entgegnen, dass im Magen das Verdünnungsverhältnis so gross ist, dass die Möglichkeit einer chemischen Umlagerung mit dem gering vorhandenen Chininderivat ausge- schlossen ist.”

Deze bewering, wat de samenstelling van het praeparaat aangaat en die wij voor rekening van den samensteller laten, hebben wij in haar geheel overgenomen, omdat wij ons in deze quaestie geen partij wenschen te stellen. Wat den overigen inhoud van den brief betreft, kunnen wij korter zijn. Hij bestaat uit een vermelding van de aller- beste eigenschappen van Togonal, van de genees- kundige verhandelingen en attesten omtrent dit praeparaat en van de groote sommen, die zijn besteed om het middel hier te lande in te voeren.

En daarbij de (wij zouden zeggen gebruike- lijke) waarschuwingen: „die unberechtigten An- „griffe auf mein Präparat zu unterlassen, da ich „mich sonst genötigt sehen müsste, andere Schritte „gegen Sie zu unternehmen”.

En verder:

„Wenn mir nun durch Ihr Gebühren Verluste „und Schädigungen entstehen sollten, müsste „ich mich genötigt sehen, Sie hierfür in Zukunft „regresspflichtig zu machen.”

Nu, deze bedreigingen laten ons volkomen koud. De heer SCHMID heeft (wat begrijpelijk is) ons artikel niet goed gelezen. „Angriffe” tegen het praeparaat Togonal zijn door ons niet gedaan, *alleen* tegen de gevoerde reclame en wel op gronden, uiteengezet o.a. in ons no. van No- vember j.l. waarbij wij nog steun vonden in de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Phar- maco-therapeutisch onderzoek. Wij moeten, om

niet te uitvoerig te worden, naar dat nummer verwijzen maar geven de verzekering dat, wan- neer, ook in het vervolg, de *Togonal-reclame* zich blijft bewegen op een gebied, dat wij schadelijk achten voor het *algemeen welzijn*, wij niet zullen aarzelen er de aandacht op te vestigen. Dat is onze plicht!

UIT DE PERS.

Ongeoorloofde uitoefening der geneeskunst.

Onder dezen titel schrijft Mr. H. LOUIS ISRAËLS de volgende beschouwing in De Telegraaf, welke wij, met welwillende toestemming van de Redactie, hier overnemen:

„M. is magnetiseur en als zoodanig heeft hij meerdere personen die lijdende waren aan kwalen en hulp bij hem zochten, gemagnetiseerd door handbewegingen en handopleggingen. Hij werd deswege vervolgd ter zake van het buiten nood- zaak uitoefenen der geneeskunst zonder daartoe bevoegd te zijn en als recidivist tot een korte vrij- heidsstraf veroordeeld, bij vonnis der Haagsche Rechtbank van 19 April 1923.

Hij ging daarvan in cassatie, doch het arrest van den Hoogen Raad d.d. 25 Juni 1923 (W 11103) bevestigde het vonnis.

Het voornaamste verweer van M. bestond in de verwijzing naar artikel 1 der geneeskundige wet van 1 Juni 1865, waarbij de uitoefening der geneeskunst alleen wordt toegestaan aan hen, aan wie daartoe volgens de wet de bevoegdheid is toegekend. Die wet nu vordert een zekere mate van kennis en zekere ervaring aan eene universi- teit verkregen voor deze toekenning, en kan dus alleen onder „uitoefening der geneeskunst” ver- staan datgene wat men met die kennis en die technische ervaring kan bereiken. Het magneti- seeren evenwel eischt niet eene speciale kennis of ervaring en kan niet aan de universiteit worden verkregen, want „het is niets anders dan het overbrengen van de den magnetiseur eigene uit- straling, welke een natuurlijke kracht is, op een ander individu.”

De Hooge Raad is het met die opvatting niet eens en ziet in de bepaling van bedoeld art. 1 het oogmerk:

„te waarborgen dat zij, die als geneeskun- digen optreden, ten minste beschikken over zoodanige kennis en ervaring, als noodig ge- acht moeten worden om te verzekeren dat een ieder, die genezing zoekt, niet door onkundigen — zij mogen zijn te goeder of te kwader trouw — worden behandeld”.

Daarom, zegt het arrest verder, is het niet al- leen de geneeskunst welke men aan de universi- teit geleerd heeft, maar strekt het verbod zich uit:

„over het geheele gebied der geneeskunst, welke middelen daarbij ook worden gebezigd en welke methode daarbij ook worde toege- past;

dat als geneeskundige bijstand is te be- schouwen iedere bijstand, verleend met de voorgewende of werkelijke strekking om eene genezende werking op den zieken mensch uit te oefenen”.

Er is eene beweging om de uitoefening van de geneeskunst vrij te maken, welke natuurlijk met deze uitlegging van het verbod niet ingenomen

kan zijn. Om de gegrondheid dezer beweging te kunnen beoordeelen moet men evenwel letten op de zeer ruime uitlegging die de H. R. geeft wat betreft de geneesmiddelen en de geneesmethode.

Onze wet vordert geenszins dat alleen de officieel erkende geneesmiddelen en geneesmethodes worden toegepast, maar alleen dat de toepassing geschiedt door iemand die de wettelijk gestelde waarborgen geeft door studie en ervaring de ziekten te kunnen onderscheiden om op den patiënt de daarvoor meest gewenschte middelen of methodes in de meest gewenschte mate en wijze toe te passen. Magnetiseeren op voorschrift of onder toezicht van een bevoegd geneekundige, is volstrekt niet verboden en dus behoeft handhaving van het bestaande verbod geenszins te leiden tot uitsluiting in Nederland van geneesmiddelen of geneesmethodes welke door de officieele geneeskundige wetenschap niet worden erkend. Het verbod strekt alleen tot wering der kwakzalverij."

RECHTSZAKEN.

Hooge Raad.

De Hooge Raad heeft verworpen het beroep van F. H., echtgenoot van B. T., die door de rechtbank te Rotterdam is veroordeeld tot f 200 boete, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

De zaak-Spoelstra.

Voor de rechtbank te 's-Gravenhage heeft terecht gestaan H. Spoelstra, magnetiseur daar ter stede.

Het Openbaar Ministerie was in hooger beroep gekomen van het vonnis, waarbij de kantonrechter aldaar den beklaagde had veroordeeld tot 2 maal f 1 boete.

Op de vraag van den president verklaart bekl. dat hij zich bij het vonnis neerlegde, omdat het voor hem geen vonnis was. Hij erkende voor het kantongerecht de feiten. Hij nam daarvoor geld aan volgens zijn vast tarief van f 2.50. Bekl. zegt niet, de geneeskunde uit te oefenen en hij wenscht dat ook nooit te doen.

De officier van justitie, mr. Engers, acht het ten laste gelegde bewezen. 't Gaat er niet om, of de bekl. in staat is te genezen of niet, dan wel of hij iets gedaan heeft wat hij niet mocht doen. De bekl. kan de bekwaamste man der wereld zijn, maar hij mag geen geneeskunde uitoefenen. De wet vraagt voor het beroep zekere bevoegdheden. Spr. acht het onjuist, dat de kantonrechter een lager vonnis oplegde dan den vorigen keer.

De officier vraagt twee maal f 100 boete of tweemaal 50 dagen.

Bekl. blijft bij zijn ontkenning dat hij geneeskunde uitoefende. 't Gaat volgens hem niet aan, dat de officier zoo'n hoogen eisch stelt. Bekl. heeft toch maar ongeneeslijk verklaarde t. b. c. lijders en krankzinnigen genezen. Moge de wet de rechtbank tot straf dwingen, dan straffe zij zoo laag mogelijk. Bekl. wijst verder op de tegenspraak tusschen geschoolde medici en allerlei gevallen. Hij meent, dat de wet op de geneeskunde zoo spoedig mogelijk herzien moet worden.

De rechtbank heeft hem veroordeeld tot tweemaal f 15 boete subs. tweemaal 15 dagen hechtenis.

Het Staphorste boertje.

In hooger beroep werd voor de rechtbank te Assen behandeld de zaak tegen LAMMERS S., timmerman te Staphorst, zoon van het bekende Staphorster boertje. Het O. M. eischte wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde f 150 boete subs. 3 maanden hechtenis.

Het vonnis van den kantonrechter te Hoogeveen was 30 dagen hechtenis.

De rechtbank heeft hem veroordeeld tot f 100 boete subs. 1 maand hechtenis.

(Telegraaf.)

H. Lauck,

de toekomstprofeet (zie Mbl. van Juni 1923), is te Rotterdam veroordeeld tot f 100 boete subs. 20 dagen hechtenis.

De magnetiseur M. I. v. Leeuwen

(zie dit no.) is te Rotterdam veroordeeld tot f 100 boete subs. 20 dagen hechtenis.

H. J. J. Sas,

insgelijks magnetiseur, is evéneens te Rotterdam veroordeeld tot f 40 subs. 10 dagen hechtenis. veroordeeld tot f 40 boete subs. 10 dagen hech-

Een z.g. psycholoog

te Rotterdam voorkwam een strafvervolgning door betaling van f 120.

Een somnambule.

De kantonrechter te Leeuwarden heeft RINSKE T., vrouw van A. W., aldaar, (zie vorig no.) wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, veroordeeld tot twee geldboeten van f 250 of 2 maal 50 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

C. J. S. te 's-H. De samenstelling van „Koko” is ons niet bekend; met het onderzoek van dergelijke haarmiddelen, die wij min of meer als toilet-artikelen beschouwen, kan onze Vereeniging zich niet bemoeien.

Dr. M. S. S. te H. Ook wij konden den naam van dien Dr. in geen opgaaf vinden.

Het poeder wordt onderzocht.

Register op den drie en veertigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan, Ber. beteekent Berichten, Corr. Correspondentie, H. W. Herhaalde waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken).

Aanbevelingen van Boom —	Ber.	3
„ Gevaarlijke —		3
Abbé Hamon. Middel tegen suikerziekte		11
Abdijpillen		4
„ siroop	10, H. W.	1
Aderverkalking. Middelen van Gebhardt en Cie		8
Advertenties. Strafbare —	Ber.	3
Akar Bahar.	Feuilleton	5
Aken van — Koortspoeders		3
„ Vrouwenpoeders		11
Akker's abdijpillen		4
„ abdijsiroop.	H. W.	1
„ kloosterbalsem		3
A. K. zalf		6
Albert-Albert.	R.	5, 8, 9
Alma Crème		6
Amerika. Kwakzalverij in —	Ber.	7
Antifellin		6
Apothekers geen medeplichtigen van kwakzalvers	Ber.	8

Artikel 251bis	R.	4	
Artsenijbereidkunst. Onbevoegde uitoefening	R.	5	
Asthmador		10	
Asthmamiddel van Potter		10	
„ van Tücker		8	
Asthmapillen — Visser		10	
Asthmapoeders — Boom		10	
Asthmapoeder — Visser		10	
Bad Saltraten Rodell		7	
Bedw teren. Onfeilbaar middel tegen —		10	
Beecham-pillen	Corr.	1	
Beenwonden	R.	8	
Bilz. Natuurgeneeswijze Ber. 4, Ingez.		5	
Blommestein Mr. A. C. van — overleden	Ber.	8	
Bloedvergiftiging door plombeeren R.		3	
Blue-jay Likdoornpleister		7	
Boom's asthmapoeders		9	
„ hoofdpijnpastilles		3	
„ laxeer-, slijm-, gal- en maagpillen.		9	
„ maagpoeder.	H. W.	7	
Breukengeneester	R.	8	
Brummer's kinkhoestdrank		9	
Calcona		4	
Cantassium behandeling voor kanker		9	
Capsules Guyot		1	
Centraal laboratorium. Verslag over 1922 —	Ber.	9	
Christian Science en de Wet	Ber.	8	
Congreve's balsamic elixer		10	
Crème Alma		6	
Crème Helena		6	
Croupoeders		11	
D. D. D.		7	
Dienaren der wetenschap		11	
Dokter gevraagd	Ber.	8	
Dokters en kwakzalvers.	Ber.	8	
Eilers in hooger beroep.	R.	5, 7, 11	
„ Tuberculose-bestrijding	Ber.	1	
Eno's fruit Salt		4	
Foster's maagpillen		9	
„ zalf		6	
Fotograaf — geneeskundige.	R.	6	
Frankrijk, kwakzalverij per brief strafbaar.	Ber.	5	
„ wonderdokter te Amiens Ber.		6	
Friesch landbouwblad. Geen kwakzalvers-	advertenties	Ber.	6
Galsteenmiddel van Hoogte Kadijk		6	
„ „ Salus omnium		7	
Gebhard en Cie. middelen tegen aderver-	kalking		8
Gebismureerd magnesium	3, 9	Corr.	5
Geheime kwalen der menschheid		7	
Geldboete. Nog steeds —	R.	4	
Gelder v. Jubileum —		1	
Geneeskunde. Onbevoegde uitoefening —	R. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12	12	
Geneeskundige Instituten		8	
Geneesmiddelkennis voor verplegenden.	Boekbesch.	10	
Gevaarlijke aanbevelingen		3	
Gezondheidsraad. Verslag over 1922 —	Ber.	9	
Glypho	Corr.	4	
Gold-Crème		6	
Gouttes du Dr. Richard		11	
„ „ „ Selage		11	
Guttula? „ „ Noire		11	
Guyot. Capsules —		1	
Gyrol		11	

Haarkleurmiddelen	1	Pharmaco-therapeutisch onderzoek. Rijks-	Staphorster boertje kruiden voor longaan-	8
Haas. De — Stiefdochter van — 12 R.	11	instituut voor — 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11	doening	8
Haverhoek, Mevr. . . . . R.	6	Pieters Urie No. 2	„ „ kruiden voor nier- en	8
Holst klierendrank	9	Poline	blaas	8
Homo-Kalz	10	Poll. Dr. C. N. van de — overleden 7.	„ „ kruiden voor schele	9
Hoofdpijnpastilles van Boom	3	Ber.	hoofdpijn	9
Hooge Raad . . . . . R	12	Potter's asthma-cure 3, 10	„ „ maagkruiden	8
Humagsolan . . . . . Corr.	6	Poudres merveilleuses 3	„ „ Zalf voor baardworm	7
Infludo	4	Prachtmiddel tegen slapeloosheid 5, 6. R.	„ „ Zalf voor beeneter	7
Instituut ter genezing van kaalhoofdigheid	11	Psycholoog . . . . . R	„ „ Opvolgers van - R. 5, 6, 7, 8, 11, 12	12
„ voor Natuurgeneeswijze R.	6	Pulmo Bailly	„ „ „ „ Borstkruiden	8
„ voor pharmaco-therapeutisch onder-	11	Purol. Vergiftiging door — 3	„ „ „ „ druppels	8
zoek 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10,	11	Rad-jo. De gevaren van — . . . . . Ber.	Steenpuisten. Panchrestum tegen —	10
Instituten. Geneeskundige —	8	Raspail. De geneeswijze van — . . . . . Ber.	Steenpuistenpoeder van Visser	6
Jackson's behandeling van tuberculose.	9	Rechtszaken :	Steun verzocht.	1, 2
H. W.	9	Albert-Albert 5, 8, 9	Strafbare advertenties . . . . . Ber.	3
Kaalhoofdigheid. Instituut ter genezing —	11	Alles genezende juffrouw 3	Succes. Ons	4
Kanker. Cantassiumbehandeling —	9	Art. 251bis 4	Suikerziekte. Middel van Abbé Hamon —	11
Kankerjuffrouw . . . . . R.	1	Artsenijbereidkunst door onbevoegde	Tandarts. Een weggejaagde broeder.	6
Kankervraagstuk. Het — . . . . . Ber.	8	Bloedvergiftiging door plombeeren 3	R.	6
Kenha. Wormbonbons	10	Breukengeneester 8	Tandheelkunde. Onbevoegde uitoefening —	3, 4, 6
Keulemans N. Secretaris-penningmeester .	11	Eilers 5, 7, 11	R.	3, 4, 6
Kinkhoestdrank van Brummer	9	Fotograaf als geneeskundige 6	Tandheelkundig instituut. . . . . R.	4
Koortspoeders van Aken	3	Hooge Raad 12	Titz	7
Kraambeenen. Poeder tegen — 3	3	Juffrouw te Leeuwarden 11, 12	Togal 3, 11, 12	3, 11, 12
Krachtpoeder. Oostersch — 4	4	Mevr. Haverhoek 6	Tuberculose-bestrijding. Rapport Staatscom-	3
Kruidengenezing 12	12	Kankerjuffrouw 1	missie. . . . . Ber.	3
Kwakzalvers en dokters. . . . . Ber.	8	Lauck 12	Tuberculosis-bestrijding volgens Eilers.	1
„ Valuta- 1	1	Magnetiseurs 4, 8, 9, 11, 12	Ber.	1
„ Vervolging van — 6	6	Magnetiseuse 1, 5	Tuberculose. Jackson's behandeling H. W.	9
„ zwendelaars . . . . . Ber.	9	Mis'eiding 4	Tucker's geneesmethode van asthma	8
Kwakzalvers-advertenties geen — in het	6	Natuurgeneeskundige 9	Urie No. 2 van Dr. Pieters	11
Friesch landbouwbl. . . . . Ber.	6	Natuurgeneeswijze 6	Vakbladen. Advertenties in — . . . . . Ber.	2
Kwakzalvers-advertenties in vakbladen.	2	Nog steeds geldboete 4	Valuta-kwakzalvers	1
Ber.	2	Opvolgers van het Staphorster boertje	Velseroord. Wonderdokteres te —	1
Kwakzalverij per brief strafbaar in Frankrijk.	4	5, 6, 7, 8, 11, 12	Vergiftiging door Purol	3
Ber.	4	Otto Junior 3	Verplegenden. Geneesmiddelkennis voor —	Boekbesch. 10
Lauck. De toekomstprofeet . . . . . 6 R	12	Otto-Otto 2, 4	Vereeniging tegen de Kwakzalverij :	10
Leeuwarden. Onbevoegde uitoefening.	11, 12	Psycholoog 12	Alg. Vergadering — Agenda	10
R.	11, 12	Slapeloosheid. Middel tegen — 8, 9	Alg. Vergadering — Verslag	11
Leeuwen, van — Kruidengenezing . . . . . 12 R	12	Robini 5	Gratis-verspreiding Maandblad	12
Lindenbergh, J. W. . . . . Ingez.	1	Sas 12	Jaarverslag over 1922	10
Lithane 9	9	Spoelstra 12	Mededeelingen van het Bestuur.	2, 9, 10, 11, 12
Maandblad. Gratis verspreiding — 12	12	Stiefdochter van De Haas 11	Rekening en Verantwoording over	10
Magie Foot Draft Co. . . . . Corr	6	Tandarts doch onbevoegd 3	1922	10
Magnetiseurs . . . . . R 4, 8, 9, 11	11	Tandheelkundig instituut 4	Visser's asthmapillen	10
Magnetiseuse. . . . . R.	1, 5	Tegen beenwonden 8	„ asthmapoeder	10
Mata-Trang 6, 11	6, 11	Weggejaagde broeder als tandarts 6	„ ijs Eau de Cologne	3
Maxima Doctrina. Hoe afnemers gezocht	5	Robini . . . . . R.	„ steenpuistenpoeder	6
worden —	5	Salus omnium 7	„ wormpoeders	10
Meenk's zenuwhoofdpijnpoeders 3	3	Samenstelling der middelen in 1923 onder-	Vleck's van — middelen . . . . . Corr.	6
Menstruatiedroppels. Mimosa — 11	11	zoekt 12	Volksgesondheid. Centraal laboratorium.	9
Middelen in 1923 onderzocht 12	12	Sas H. J. J. . . . . R	Ber.	9
Mimosa 11	11	Schmidt, G. B. Jubileum . . . . . Ber.	Vroegere tijden. Uit	1
Miradium-praeparaten 8	8	Sève Capillaire 6	Vrouwenpoeders van v. Aken	11
Misleiding door kwakzalvers 4, 12 R.	4	Senta. Maatschappij — . . . . . Corr.	Weber. De geheime kwalen der menschheid.	7
Mijnhardt's optreden 9	9	Sicherheitsovale van H. Unger 11	Wetshandhaving. Open brief over —	2
Natuurgeneeskundige . . . . . R.	9	Simi 1	Ber.	2
Natuurgeneeswijze van Bilz. Ber. 4, Ingez.	5	Slaapmiddelen in de Tweede Kamer besproken.	Wincarnis	4
Nieren- en blaaspillen van De Witt. 2	2	Ber.	Witt's, De — nieren- en blaaspillen 2, 4	2, 4
Nova-vita 4	4	Slapeloosheid. Prachtmiddel tegen — 5, 6.	Wonderdokter in Amerika . . . . . Ber.	8
Onbevoegde uitoefening der geneeskunde. 12	12	R.	Wonderdokteres te Velseroord	1
R. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12	12	Sloan's liniment 3	Wormbonbons „Kenha”	10
Onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.	3, 4, 6	Spanje. Verkoop van spécialités 4	Wormpoeders van Visser	10
R.	3, 4, 6	Spécialit's Verkoop in Spanje 4	Wortelboer. Reclame op school. . . . . Ingez.	3
Oostersch krachtpoeder 4	4	„ „ „ Zwitserland 4	Wijnberg, S. — en zijn toestel . . . . . Ingez.	7
Otto Jr. . . . . R.	3	Spoelstra . . . . . R	IJs Eau de Cologne van Visser	3
Otto-Otto. . . . . Ber. 5, R. 2, 4	4	Spruit Middelen van — . . . . . Corr.	Zenuwhoofdpijnpoeders van Meenk	3
Pampa zalf 7	7	Staphorster boertje Asthmapoeder 8	Zetten van — Balsem	6
Panchrestum 10	10	„ „ kruiden voor lever en	Zwitserland. Regeling verkoop Spécialités	4
		galsteen 8		